LECTIO SCI EUANGL SCDM MARCUM

IN ILLO TEMPR

MARIA

magdalene. et maria iaco-
bi et salome. et reliqua.
In expositione huius euange
licę lectionis differendū pri
mo iuxta historiā. quid sit qđ
sci euangelistę diuersa et pe-
ne ut simplicib; uidet contra
ria narrent; Matheus nāque
scribit. eas uenisse ad monu-
mentū uespe sabbati. quę lucescit
in prima sabbati; Lucas uero. pullo-
rū cantu eas uenisse cōmemorat; Iohs
tēpore aduentus earū. tenebras adhuc
fuisse ad monumtū denunciat; ptea
marcus ut psens lectio narrat. orto
iā fuisse sole uenientib; illis affirmat;
In tanta ergo diuersitate n mendacii
culpa ē suspicanda ut alius aliud uel ali-
ter sentiat pferri cū unus idemq; sps omi
b; adspirasse constantissime credat; Sed
ideo diuersa ptulisse credendi. ut amo
rem inuictissimū pdictarū mulierū
quo circa dnm flagrarunt. nobis ar-
tius intimarent; Dū ergo uarię horę
aduentus illarū ad monumtū xpi po
nunt. datur intelligi qđ frequenter
ad illud uener. pio obsequio quē uiuen
tē dilexer. etiā mortuo seruiturę; Ita
tam a nob sentiendū ē. qđ dns receden
te nocte quę sabbatū subsecuta ē. et
ad propinquante die dominica surrexit.
affirmante marco qui orto iā sole. mu-
lieres de resurrectione illius ab angłis
certificatas fuisse cōmemorat; His ita
pmissis. nouerimus mariā magdalenen
dictā a magdalo castello de qua orta
eē tr dr; Et ipsa indubitant credit.
de qua dns prius septē eiecerat demones;
maria autē iacobi mater ē iacobi apti.
qui in euangelio frat dnī appellatur.
pe o qđ filius fuerit materterę eius;
at mariā salome arbitrat origenes
nuncupari. matrē filiorū zebedei;
Qualibet n nulli ex supfluo nominis
interptatione sequentes. peregrino
intellectu asserant matrē saluatoris
hoc censeri uocabulo; Interptat enī
pacifica; Sed n claret qua ratione eu-
angelista. matrē dnī in catalogo scārū
mulierū. ultimū locū tenere uoluerit;
Legimus autē in lucę euangelio. qđ sępe
dictę cū uidissent ubi ponebat corpus
domini cū. regredientes in ciuitatē
emer sibi aromata. et parauerunt
ungenta ipsa die parasceue hoc ē feria
sexta. in quantū potuer usq; ad solis
occubitū; Succedente uero sabbato
in quo n erat licentia opandi. ipsum
opus inpfectū dimiser. pp legis edic-
tū quo a uespa usq; ad uespū silentiū
sabbati seruabat; Transeunte autē
sabbato et adppinquante die domi
nica in qua facultas opandi remeabat.
in impensis pparandoz aromatū qđ
minus pridē fecerant suppleuer; Omi-
b; q; rite instructis. mox orto sole idē
albescente aurora ab orientali parte

qd nūquā fit nisi uicinitate solis superos
reuisentis: deuotionē suā cōpleturę:
monumtū adire curauer; mos quip-
pe fuisse tradit genti iudaicę. ut nobi
liū corpora mortuoꝝ quorundā aro-
matū cfectionib; cdirent: ut pluri
mo tēpore incorrupta et ab omī
uermiū scaturie funditus inlesa du-
rarent; Scdm spiritalē uero intellec
tū: pungentū designant scā opa; Un
genta siquidē alibi sunt: et alibi odorē
reddunt; pari modo scę actiones ali-
orsū gerunt: et aliā in partē bonā
opinionē effundunt; Unde paulus ait;
Xpi bonus odor sumus dō: in omī loco;
Scę uero mulieres animas figurant:
spitaliū uirtutū pigneribus refertas;
: et mortuus Cū ergo in eū qui crucifixus ē creden-
tes: cū bonoꝝ opū executione illum
querim: ad monumtū dnī cū aroma-
tib; pperam; Et ualde mane una
sabbatoꝝ ueniunt ad monumtū: orto
iā sole; Una sabbatoꝝ uel unā sab-
bati diem illā ueracit debem accipe:
quā modo mos xpianus ob reuerentiā
resurrectionis xpi dominicā appel
lat; qd uero orto sole ad saluatoris
monumtū cū pparatis ungentis ue
niunt: mysticē nos informam. quati-
nus reuelata facie discussisq; uicioꝝ
tenebris: suauitatē scōꝝ opū omīpo-
tenti dnō offerre satagamus; nobisq;
taliter agentib; uerus sol orietr: qui
mentiū nrārū nigredinē splendore
ppetuę lucis inradiet; de quo impii
in inferno dāpnati dicunt; sol iusti-
cię: nō ortus est nob; Et ppheta; uobis
timtib; nomē meū: orietr sol iusticię;
Et dicebant ad inuicē; quis reuoluet
nobis lapidē: et cetera; Lapidē illum
qui oris pelunce appositus fuerat: etiā
ex uerbis consequentib; p grandē fuisse
discimus: adeo ut a mulierib; nulla ratione
posset reuelli; Unde qd sexus fragilis age-
re nō potuit: expauit dicens; quis reuoluet:
et cetera; Et respicientes: uider reuo-
lutū lapidē; Quo ordine lapis ab ore
monumti sit reuolutus: matheus euan-
gelista suis uerbis aperit dicens: quia
angts dnī descendit de cęlo: et accedens
reuoluit lapidē; quo in loco intimandū
qd dns iā etiā antequā lapis submoue-
retr resurrexerat; Unde et angts egre-
dienti uiā nō pbuit: sed resurrectionē
illius euidenti inditio reuoluti lapidis
declarauit; Figuralit uero lapis ille
legē significat mosaicā: quę antiquo po-
pulo in lapide cscripta ē: at uero reuo-
lutio huius lapidis: reserationē desig-
nat mysterioꝝ cęlestiū. quę in legis
scriptura usq; ad xpi aduentū condita
latuer; Sed nulla ratione aperiri pote-
rant: antequā in xpō quē psignabant
ope explerent; at ubi pacto dispensa-
tionis tēporalis mysterio: cōpleta que
passione surrexit: mox eadē secretoꝝ
cęlestiū archana. qualit ad se ptinerent:
electis a se discipulis declarauit; nē pe
quē ad modū dnō suscitato monumtū
illud pspicuū fuit intrantib; ita etiā
post illius resurrectionē sacramta le-
galia eius munere patuer credentib;;
Sic nāq; scriptū ē: quia resurgens ape-
ruit sensū discipulis: ut omīa quę de eo

scripta erant intelligerent; C̄sequent̄
autē euangelista pmissā euulsione lapi
dis· ad astruendā fidē resurrectionis
subnectit; Erat quippe magnus ualde;
Ut enī lapis ille ingens ad os sepulchri
dominici loco obicis poneret̄· ob robur
fidei constat actū· quatinus dū illud
saxū uis diuina repelleret· qd humana
fragilitas ne loco quidē mouere ualebat·
nullus occasionē haberet dicendi dnm̄
a baptis furto fuisse sublatū; Et in-
troeuntes in monumētū· et cetera;
Sollicite pquirendū ē· qua ratione muli-
eres monumētū introire potuer̄· qd
tanta diligentia custodiis militū ual-
labat̄ sicut euangelica historia suffi
cient̄ exponit; Sed huius questionis
enodatio· ex uerbis mathei euangelis
tę ē expetenda; Scribit enī anglm̄ ni-
mis terribilē fulgoreo uultu ad mo-
numētū apparuisse· p cuius timore
custodes exterriti s̄ et facti s̄ uelut
mortui; Aut ergo iuxta hanc rationē
milites ita s̄ pauore labefactati· ut
ne mulierculas quidē cohibere pos
sent· quin absq; obstaculo locū sepul-
chri intrarent· aut certe dicendū quia
mox ut spm̄ uiresq; resumere potuer̄·
c̄tinuo terrore plenissimi in ciuitatē
reuerti studuer̄· rei gestę ordinē
pontificib; narraturi· ut euange
lista satis abundeq; explicat; pterea
quid sibi uult qd dicit eas in monumētū
introisse· nimirū quia ut dicunt scōꝝ
locoꝝ lustratores· monumētū illud
domuncula erat in petra excisa· ca-
piens nouē uel octo homines· et tantę

altitudinis ut cacumen illius uix manu
extenta quilibet possit attingere; In
cuius aquilonali parte incisus ē loculus
ubi corpus dominicū positū fuit· longi-
tudine .VII. pedū et triū palmoꝝ mensura·
cetera pauimēto eminentia; Habebat
ipsa domuncula introitū ab orientali
plaga p quē mulieres in ipsam domū
quam diximus intrauer̄; Uider̄
inquit iuuenē sedentē in dextris;
Quantū attinet ad litterā angelus
sedebat in dextris· et intrantiū muli-
erū et iacentis dnī; Quia enī ut dictū ē
pfata domus ostiū in monumēto ha
bebat a parte orientis· intrantibus
locus dnīci corporis qui in aquilonari
parte erat dexter habebat̄· sup cuī
loculi spondā angls considebat; Iacenti
autē dnō in dextris erat· quia cū caput
xpī occidentē uersus positū eēt· ne-
cesse erat dexterā illius in meridianā
partē respicere· in quā angls sede
bat; Et recte iuuenis apparuisse
memorat̄· qui illius resurrectionē
nunciabat· qui in ętate .XXX.ta annoꝝ
passus ē et resurrexit; In qua etiā
mensura omēs in die iudicii credunt̄
resurgere· cuiuscūq; ętatis sint maio-
ris scilicet aut minoris quando ab
hoc sclō p mortē recedunt; Notandū
uero ē quod alius euangelista lucas
uidelicet scribit duos anglos ad mo-
numētū stantes apparuisse mulierib; ;
Ubi subtilius ppendendū quid signifi-
cet qd in dnī resurrectione· et stantes
angli inducunt̄; sedere quippe quies-
centis ē uel regnantis· stare uero

pontificis ē ad arā; Ut ergo monstra
ret euangelista· xpm qui ex infirmi
tate mortuus est· regnū etiā et potes
tatē scdm humanitatē sup omā accepis
se· Iuxta qđ alibi dicit· data ē mihi om
nis potestas in cęlo et in terra· c̄ sequent̄
in eius resurrectione angłm sedentē
describit; Rursum stantes anglos ibi
rectissime uisos cōmemorat· ut dī
filium qui potent̄ mortē nrām mo-
riendo deuicit· nunc uultui dī pa-
tris assistere et p nobis interpellare
ostendat; Quia uero redēptor nr̄
corruptionē mortalitatis iā incor
ruptibilis effectus exierat· signan-
ter ad spiritalē intellectū· nuncius
resurrectionis illius in dextera sede
bat; Siquidē p dexterā futura bea-
titudo· p sinistrā uero p̄sens uita fi-
gurat̄; Unde et sponsa in cantico amo-
ris loquit̄; Leua eius sub capite meo·
et dextera illius amplexabit̄ me; Leua
quippe sponsi· capiti sponsę subponit̄·
quia intentione scę ecclę omis psperi-
tas et felicitas p̄sentis uitę p̄mit̄ et
calcat̄; dextera autē ea sponsi· ample
xabit̄· cū in gaudiū ppetuę felicitatis
inducta· tota in amore conditoris
refundet̄; Seqt̄; Coopertū stola can
dida; pluribus in locis angli ante dnī
passionē uisi fuisse legunt̄· nec tam
uestis eorū fulgens aut candida usquā
describit̄· sicut post eius resurrectio
nē apparuisse narrant̄; Prorsus noui-
mus uestē candidā· festiuis iucundisq;
mtib; c̄gruere; Angłs igit̄ resurgen
te dnō candida stola amictus apparuit·

ut p fecto claritatē tantę sollēpnitatis
et in pulchritudine habitus demonstra-
ret; Sic̄ eni scm scōr dicit̄ qđ uenerabiliu
ceteris sanctuarii locis habet̄· et canticū
canticor uocat̄ qđ omā cantica sua digni-
tate pgredit̄· sic etiā rectissime pascha-
lis festiuitas· omiū sollēpnitatū ualet
appellari sollēpnitas; dnī quippe resur
rectio quę hac ipsa die tripudiantib;
animis celebrat̄· n̄ solū hominū sed et
angelor festiuitas fuit· quia uidelicet
dum hominū genus resurgendo ad cęles
tē patriā reduxit· p fecto dāpna patrię
cęlestis quę labentib; angelis c̄traxerat
reparauit; Nec p̄termittendū qđ mathe-
us de angłi uisione loquens describit·
quia erat aspectus ei sicut fulgur· uesti-
mta ei sic̄ nix; qui habitus et pauorē mili-
tib; et c̄solatione mulierib; inferret;
In fulgure et enī terror timoris· in niue
aut blandimtū candoris exprimit̄; Quia
ergo redēptor nr̄ in iudicio· et pauendus
rep bis· et blandus electis uidebit̄· me-
rito testis resurrectionis ei angłs· et in
fulgure uultus· et in candore uestis ap-
paruisse describit̄; Qui dic̄ eis; nolite
expauescere; Hanc habent c̄suetudinē
boni angeli· ut quotiens cūq; apparen-
tes hominib; uident eos sua uisione ptur-
batos· mox blando alloquio c̄solatio-
nē inferant; Ctra maligni spī quoscūq;
ex sua uisione c̄sternatos uident· amplio-
rib; terrorib; eos ad pauendū excitant;
Nolite inqt̄ expauescere; tanquā aliis
uerbis loqueret̄; paueant illi q aduen-
tū sup nor ciuiū n̄ amant· q peccatis
p priis p̄grauati· ad eor se societatem

pertingere posse desperant; Uos autem cur
pertimescitis quę uestros conciues uidetis?
Ihesum quęritis: Ihesum saluatorem interpretari
notissimum est: ea de causa quia ipse saluum
facit populum suum a peccatis eorum; Quia
uero multi in iudeorum populo hoc nomine
censeri poterant: licet non proprie sed nun-
cupatiue: addit certe differentię
causam; Nazarenum; Nazarenus
utique redemptor noster non solum quia in ipsa
ciuitate conceptus ac nutritus est: sed
etiam quia ipse est flos munditię et uirtu-
tum quod interpretatur nazareth; Qui et alio lo-
co dicitur; Ego flos campi et lilium conual-
lium; Rursum quoniam in una eademque ciuitate
plures poterat habere equiuoco cog-
nota causam subiungitur; Crucifixum;
Etsi enim multi Ihesu ibi esse poterant:
solus tamen ille in illo tempore fuerat
crucifixus; Surrexit: non est hic; Non est
hic per presentiam corporis: qui ubique est per
plenitudinem diuinitatis; Ecce locus
ubi posuerunt eum; Ac si dicat; Et si mihi
non creditis: saltem uacuo credite monu-
mento; Sed ite dicite discipulis eius et
petro: quia surrexit; Merito queritur
cur discipulis aliis memoratis petrus
designatur ex nomine; Sed citius respon-
dendum: quia nisi nominatim expressus
fuisset: inter discipulos non auderet ue-
nire qui magistrum negauerat; Attentius
quoque est perpendendum: cur dominus omnipotens eum
quem ecclesię suę erat prelaturus: in tantum
facinus labi permiserit; Sciendum quę
mira omnipotentis dispensatione hoc
gestum fuisse: ut is qui princeps ecclesię
et pastor dominicarum ouium erat futu-
rus: neminem propter peccatum in desperationem
uerteret: sed in sua culpa disceret
qualiter aliis misereri debuisset; quo loco
maxima infirmitati nostrę ad agendam
penitentiam spes fiduciaque tribuitur:
qui et si peccando labimur: ad ueniam
tamen exemplo surgentis apostoli inuitamur;
Quem et si fleuisse legimus: quid tamen peni-
tens in fletu dixerit non inuenimus; Lacri-
masse dicitur: uerum quod preces quoque satis fa-
ciens fuderit non refertur; Cur hoc nisi quod
utiliores sunt preces lacrimarum quam sermonum?
quia sermo in precando forte fallit: la-
crima non fallit; Sermo enim interdum non totum
hominis profert negotium: lacrima semper
totum loquentis prodit affectum; Et ideo
petrus in penitentia sua iam non utitur ser-
mone quo christum negauerat: ne illi ser-
moni crederetur ad confitendum quo usus
fuerat ad negandum; Operepretium quoque est
dicere: quare per mulieres et non per uiros
domini resurrectio primitus fuerit nun-
ciata; Ideo nimirum ut quę in paradyso
mortem prima intulerat: ipsa prior
resurgentem uitam nunciaret: ne iste
sexus perpetuo obprobrio apud uiros cul-
pabilis et desperabilis haberetur; Et
ecce precedit uos in galileam: et cetera;
Galilea: transmigratio facta interpretatur;
Et quia redemptor noster iam de passione ad
resurrectionem: de corruptione ad
incorruptionem: de morte ad uitam
transmigrauerat: recte se in galilea
hoc est in transmigratione uidendum esse
predicebat; Sed non est quesitu indignum:

quare se in galilea specialit̃ uidendũ
pollicitus sit· cũ resurgens a mortuis
neq; ibi primũ neq; ibi solũ apparu-
erit· Cũ enĩ ex dictis euangelistarũ
intra ·xl· dies· decies illũ uisũ fuisse
appareat· octaua manifestatione
in galilea a discipulis conspicatus
fuisse conuincit; Et certe iuxta
litterã cur dñs in galilea uideri
uoluerit ꝑfacilis responsio patet·
qđ scilicet decebat ut resurgens
a mortuis· in patria suis ꝓpinquis
et uicinis iuxta carnẽ· semetipsũ
ostenderet; Sed manet adhuc p̃-
missa questio cur ibi se tantũ uideri
p̃dixerat· cũ ut dictũ ẽ neq; ibi
primũ neq; ibi solũ apparuerit;
que questio sp̃ialit̃ est differenda;
Int̃p̃tat̃ enĩ galilea· transmigra-
tio uel reuelatio; Igit̃ scdm id quod
transmigratio dicit̃· significabat
his uerbis qđ gradi hoc ẽ adnunci-
atio sci euangelii que ꝑ xp̃m mundo
oblata ẽ· a iudeis ꝓpt̃ ꝑfidiã erat
auferenda· et ad gentes ꝑ aptos mi
gratura; Ut sit sensus; p̃cedã uos
in galileã· hoc ẽ in gentilitatem;
Iuxta quẽ intellectũ pulchre dix̃
p̃cedã uos· quia nisi xp̃s aptos p̃-
cessisset corda gentiliũ inspirando·
nulla ratione tot gentes idolorũ
cultui deditas ad fidẽ conuertere
potuissent; Alit̃, at uero scdm hoc
qđ galilea reuelatio dicit̃· illã sig-
nificat reuelationẽ quã ueritas
dilectorib; suis alibi repromittit
dicens; Si quis diligit me· manifestabo
ei meipsũ; Et rursũ ad patrẽ; hec ẽ autẽ
uita ęt̃na· ut cognoscant te unũ dm̃ et
quẽ misisti ihm̃ xp̃m; Que manifestatio·
ñ nisi in cęlo scis ẽ tribuenda; ꝓmissorũ
autẽ uerborũ sensus talis ẽ; p̃cedã uos in
galileã· hoc ẽ ad uisionẽ patrię cęlestis·
et postea uos sequentes ibi me uidebitis;
p̃cessit enĩ xp̃s electos suos ꝑ humanitatis
ascensionẽ· cũ quadragesimo die suę
resurrectionis ascendit in cęlũ; Quẽ
subsecuturi s̃ ipsi· cũ in die iudicii recep
tis corporib; inmortales inducent̃ in illã
manifestationẽ in qua uidebunt xp̃m
facie ad faciem· ñ iã tantũ in forma serui
sed in equalitate patris; Unde ioh̃s dic̃;
Uidebim̃ eũ· sicuti ẽ; Quia uero pascha-
lẽ sollẽpnitatẽ et officiis et lectionib;
deuote recolimus· dignũ ꝑfecto ẽ ut
de tanta sollẽpnitate aliquid ad imita-
tionẽ nrãm trahamus· ut congruamus
festiuitati quã colim̃; Pascha nãq; tran-
situs int̃p̃tat̃; qua in re si supnę clari-
tatis et gaudii celebritatib; admisceri
cupim̃· necesse ẽ a iustitiã· de scto ad
dm̃· de infimis ad cęlestia mte salubrit̃
transeamus· quatinus conditorẽ nr̃m
in galilea hoc ẽ in reuelatione cęlestis
patrię facie ad faciem libero c̃tuitu
uidere mereamur· Am̃;

ALIA EXPOSITIO DE EODE EUGLO·

IN ILLO TEMPORE· MARIA MAGDALENE·
et maria iacobi et salomé·
emerũt aromata· ut uenientes ungerent
ihm̃; Textus huius euangelicę lectionis

cõmendat nobis gloriosissimã dñi
resurrectionẽ. cõmendat angelicã
apparitionẽ. ad aptos exortationẽ.
uel admonitionẽ. Cõmdat nob officiũ
feminarũ dõ deuotarũ; Haenãq; scãe
mulieres a galilea dñm secutę fuerant.
ministrantes ei de substantia sua scdm
morem iudeorũ q̃b; usus erat nec incul-
pa ducebatur. quin mulieres de substan-
tiis suis p̃ceptorib; ministrarent;
Quã consuetudinẽ paulus inter gentes
uti nolens ne scandalizarent. ait;
Nũquid ñ habemus potestatẽ sororẽ
mulierẽ circũducendi. sic̃ ceteri
apli et frs dñi et cephas. Uidentes
autẽ dñm cõp̃hendi. ligari. flagella-
ri. semp cũ eo pseuerauerunt; Et ipso
ad passionẽ appinquante. sequeban
tur eũ a longe sicut lucas ait pcutien
tes pectora sua; Quas ihs respiciens ait;
Filię hierusalẽ nolite flere sup me. sed
sup uos ipsas flete. qm uenient dies
quando dicetis; Beatę steriles quę ñ
genuer. et ubera quę lactauerunt; ñ
tantus enĩ amor illarũ cordib; insede
rat. ut nec tẽpore passionis dñm dere
linquerent. et illis fugientib; q̃ prius
dixerant. eamus et nos moriamur
cũ eo. mulieres pseuerauer; Stetit
enĩ aliquando petrus. tam p̃ritus
uitã negauit dũ timuit mortẽ; Ste
tit aliquando iohs. sed de illo scriptũ
ẽ. quia adolescens quidã sequebatur
eũ. amictus sindone sup nudo. et tenu
er eũ; At ille reiecta sindone. nudus
pfugit ab eis; Et hoc tẽpore passionis
cõpletũ cernim. qd oli uoce uiri iusti

audieram; Pelli meę consũptis carnib;
adhesit os meũ. et derelicta sunt tantũ
modo labia circa dentes meos; quasi
enĩ pelles consũptis carnib; adheser.
cũ tẽpore passionis omĩs discipuli
relicto eo fuger; Labia autẽ circa
dentes remanser. quia discipulis
fugientib; mulieres remanserunt;
Uidentes autẽ dñm de cruce deponi
et in sepulchro collocari. stantes
pcul; [illegible]tauer locũ. et in ipsa nocte
quantũ potuer parauer aromata;
Sequenti autẽ sabbato. siluerunt
scdm mandatũ; Uespere autẽ
uel mane sabbati cũ iam licentia
eẽt opandi. qd sup erat in ungen-
tis p̃parandis desudauer; Et ualde
mane ante lucẽ pfectã. uenerunt
ad monumentũ. exhibere cupientes
officiũ et amorẽ quẽ erga uiuũ
habu-erant. erga mortuũ im-
pendere curabant; Et hoc ẽ qd
marcus ait. maria magdalene.
et maria iacobi et salome; Pulchre
autẽ scę mulieres uno flagrantes
desiderio. uno censentur uocabulo
idẽ marię. qd uideẽ sonare. do-
mina siue stella maris; Et bene
stella. quia sicut stellę fulgent
in centro po- li. ita et scę muli-
eres cunctis in scis lucis p̃buer-
runt exempla; Unde et de una
earũ quę ungentũ sup caput fu
dit. dicit; Amen dico uob. ubicũq; [illegible]
p̃dicatũ fuerit hoc euangeliũ [illegible]
in toto mundo. dicet et qd hec [illegible]
fecit in memoriã eius; Bene.

domina quia dominium iusticie domino ministrantes promeruerant; quarum tamen distinctionem euangelista facere uidetur per hec nomina cum subinfertur; maria magdalene et maria iacobi et salome. Maria magdalene dicta est a magdalo castello. et interpretatur turris. pulchre autem huic congruit. que spernens improbitatem iudeorum confugium fecit ad ihesum dicens cum psalmista; Esto mihi in deum protectorem. Maria iacobi dicta est a iacobo eo quod esset matertera domini. et ioseph mater; Et interpretata dicitur subplantatrix dicens cum apostolo; Castigo corpus meum et in seruitutem redigo. bene huic congruit que subplantauit infidelitatem iudeorum et in domino credidit; maria salome. dicta est a patre siue auico. Unde ab euangelistis sepe a patre. uocatur maria salome. Beatus denique ieronimus. origenes quoque aliique non nulli sancte ecclesie doctores. omni ambiguitate ablata. in suis scriptis. uera assertione hanc mariam salome. testificantur matrem filiorum zebedei esse. Que interpretata dicitur esse pacifica. Et pulcre huic congruit. que pacis amauit auctorem.

Spiritaliter uero he sancte mulieres. sanctam designant ecclesiam; sepulchrum uero eius templum est ecclesie. ubi cotidie corpus domini consecratur. ubi non mortuus inter mortuos queritur. sed cotidie ad salutem uiuentium hauritur. Aromata enim grece. quasi odoramenta dicuntur; quasi enim sancte mulieres comparatis aromatibus ad domini sepulchrum uenerunt. quotienscumque sancti uiri corpore et sanguine christi se muniunt. et ex tempore quo quis corpus domini percipit. non solum ab inlicito opere. uerum et ab inlicita cogitatione inmunis debet esse. Recte sancte mulieres prius aromata preparasse dicuntur. et circa domini sepulchrum uenisse. ut iuxta exemplum illius qui dicit. paratum cor meum deus paratum cor meum. prius studeamus corda nostra preparare. et sic eucharistiam domini accipere. ut cum ecclesie uoce dicamus; In odore unguentorum tuorum currimus. adolescentule dilexerunt te nimis;

Et ualde mane una sabbatorum ueniunt ad monumentum. orto iam sole;

Querendum est quare tempus resurrectionis euangeliste describentes. inter se uariari uidentur; quid enim contrarius potest uideri si littera adtendatur quam marcus dicit et ualde mane una sabbatorum. et matheus uespere sabbati. lucas et ualde diluculo. et iohannes. cum adhuc tenebre essent. sed hec facile cognoscimus. si tempus et ordo rei adtendatur; Habet enim dies uesperum suum. habet et nox; Uespere enim diei fit. finiente die et inchoante nocte; Uespere uero noctis fit. finiente nocte et inchoante die; hoc autem inter utrumque distare uidetur. quia uespere diei tenebrescit in nocte. uespere autem noctis clarescit in die; Hoc autem ostendit matheus euangelista. non se dixisse de uespere diei sed de uespere noctis; postquam enim dixit uespere sabbati. subiunxit. que lucescit in prima sabbati; Et ideo unum idemque est quod marcus ait ualde mane. et quod matheus dicit uespere sabbati; In domini enim resurrectione ordo temporum inmutatus est. quia ab initio seculi usque ad domini resurrectionem dies precedebat noctem et nox subsequens ad precedentem diem pertinebat. sed post domini resurrectionem ordo temporum inmutatus est. quia modo

nox p̄cedit diem. et dies subsequens ad
p̄cedentē noctē ptinet; a pte quondā
ante dn̄i resurrectionē dies p̄cedebat
noctē; quia primus homo uerā lucē amit
tens in tenebras iniquitatis occiderat;
Sed post dn̄i resurrectionē a pte nox p̄ce-
dit diem; quia de tenebris infidelitatis
liberati ad uerā lucē redimus. quia sic
ap̄ts ait. nox p̄cessit dies autē adppinqua
uit; Qđ autē ait una sabbatoꝝ. tale ē ac si
diceret prima sabbatoꝝ; Iudei enī a nu-
mero dieb; nomina imponebant. dicen-
tes primā sabbati. scđam sabbati. et
ceteros p ordinē dies; prima nāq; sabbati.
prima dies post sabbatū intelligit. quā
nos ob reuerentiā et honorē dominicę
resurrectionis dominicā nuncupamus;
Hęc dies una ē ex septē. et extra septē est;
In hac die ebdomada initiū accipit ac
finē; quę ita ē prima ut sit tercia. ita ē
tercia ut sit septima; prima in cōditione.
tercia in resurrectione. septima in
reuolutione; Et recte dn̄s septima die
surrexit. ut nos intellegas septima
sc̄li ętate resurrecturos; Et ut mani
festa eius resurrectio fieret. solus
quidē mortuus est sed solus n̄ resurre-
xit. quia multa corpora sc̄oꝝ surre
xer; Sic enī sc̄a sc̄oꝝ uel cantica canti-
coꝝ p sui magnitudine dicunt. ita
q̊q; et hęc dies p sui magnitudine
sabbatū sabbatoꝝ appellat; Nihil enī
nob p̄fuit dn̄i natiuitas. nisi redēptio
p̄fuisset; Iterū autē querit quare isti
sc̄i euangelistę in hac descriptione
quasi discordes ee uideant. p eo qđ
marcus dic. orto iā sole. matheus ait

uespe sabbati; Lucas ait ita. Una sabbati
ualde diluculo. uenit maria magdalene
et maria iacobi et salome. portantes
aromata. Iohs ū ita dic. Una sabbati
uenit maria magdalene ualde mane.
cū adhuc tenebrę eēnt; Qđ ū iohs dic.
cū adhuc tenebrę eēnt. c̄trariū uidet
qđ marcus ait orto iā sole; Sed sciendū
est quia deuotę mulieres cū adhuc tene-
brę eēnt iter cepunt. et orto iā sole ad
sepulchrū p̄uener; Et ideo qđ marcus
ait. orto iā sole. partes orientis descri-
bit; Et qđ iohs dic. cū adhuc tenebrę
eēnt. partes occidentis ostendit; Coti-
die nāq; oculis conspicere possum̊. quia
cū sol concaua t̄rarū primū deserit.
et rediuiuū lum mundo reddere cępit.
ita fit lux in oriente ut tam tenebrę sint
in occidente; Sp̄italit in cordib; mulierū
adhuc tenebrę erant. quando dn̄m
mortuū int mortuos quęrebant. sed
tc̄ sol eis ortus ē. quando ab angelis audire
meruer; Ih̄m quē queritis. n̄ ē hic sed sur
rexit; Magnū ergo gaudiū habere
poterant. quando illū quē mortuum
uidere desiderabant. ipsū uiuere audi-
er; Sol in scripturis sacris dn̄m ih̄m
xp̄m significat. de quo scriptū ē; uob
qui timetis dn̄m. orietr sol iusticię; Et
itē. sol cognouit occasū suū; Et dice
bant ad inuicē; Nouerant scē mulie
res quia sepulto dn̄o lapis magnus ad
ostiū monumti positus fuerat quē ob
signauer iudei cū custodib; et ideo
dominicū cupientes inuisere sepulchrū
lapidisq; magnitudinē attendentes.
quit tantū ferē fuisse magnus. ut uix

a uiginti uiris moueri posset. et sui sexus fragilitate considerantes. quasi mugientes ac dolentes dicebant; quis reuoluet nob lapidē ab ostio monum̄ti? Sed quāuis hec dicerent. tam a cepto itinere n̄ cessabant; quarū constantia in libris regū p̄figurata ē. quando allophili arcā di captā ad terrā isrł remittentes. inito c̄silio duas uaccas fetas iunxer̄ ad plaustrū. uitulosq; earū recluser̄ domi; Et sic scriptura refert. ibant uacce p uiā que ducit bethsamis. p... gentes et mugientes. tam non declinantes ad dexterā uel ad sinistrā; Sic quoq; et hee s̄ce mulieres cupientes dominicum inuisere sepulchrū. quasi mugientes et dolentes dicebant; Quis reuoluet nob lapidē ab ostio monum̄ti? Sed quāuis hec dicerent. tam n̄ ppter metū iudeoꝝ. nec ppt̄ sexus sui fragilitatē a cepto itinere retardabant. credentes fieri di uinitus qđ inpossibile erat humanitus; Imitemur ergo et nos has s̄cas et deuotissimas mulieres. et a bono ope nec amor parentū nec psecutorū terror nec oblectam̄ta mundi nos cessare faciant. scientes scriptū. qui pseuerauerit usq; in finē hic saluus erit; Et respicientes. uider̄ reuolutū lapidē; Qualit autē uel quomodo reuolutio lapidis facta sit. matheus eug̃ta declarat dicens; Angłs dni descendit de celo. et accedens reuoluit lapidē; Reuoluit naq; angłs lapidem. n̄ ut egressuro dnō uiā patefaceret. sed ut eū a mortuis resurrexisse omib; declararet; Ipsa eni potestate qua nasci potuit et crucifigi ē dignatus. ipsa potestate a mortuis resurrexit; Qui eni qua uoluit morte se occidi p̄misit. etiā et quando uoluit. ppria uirtute surrexit. atq; auxilio angeloꝝ n̄ indiguit; Resurgens quippe a mortuis et ad inferos descendens. eos q iniuste detinebant. admirabili potestate detraxit. impleta pphetia que olim p amos pphetā p̄dicta fuerat; Ero mors tua o mors. ero morsus tuus inferne; Ex eo eni qđ mordemus. partē quidē abstrahim. partē relinquim; Et dns quidē infernū momordit. quando eos qui ibi ut diximus iniuste detinebant. potenti uirtute abstulit. illosq; qui illic iuste detinebant reliquit; Cuius resurrectionē p̄figurauit ille samson fortissim. quippē meretricē mulierē ingressus est gazā; Cui ingressū audientes philistei. urbē circūdederunt custodias adhibuer̄. et se fortissimum samson cōphendisse letati s̄; sed quid samson fecit. audiamus; media nocte n̄ solū liber exiit. uerū etiā delusis custodib; ambas portas cū posti b; secū tulit. atq; ad uerticē montis deuexit; Quid samson fortissimus nisi mediator di et hominū dns nr̄ ihs xps intelligit̄. de quo scriptū ē. dns fortis; Qui meretricē mulierē adamauit. uidelicet xps ecctam. que post idola manuū suarū currens meretricata ē; Quid aut̄ gaza ciuitas nisi infernus. quid uero allophili nisi iudei. quasi eni gazā ingressus ē dns.

quando intra septa sepulchri conlocatus: ad inferos descendit; Cuius ingressu audientes philistei: id est uidentes eum in sepulchro collocatum iudei: gauisi sunt ualde. estimantes nomen eius delectum fore de terra; Sed quid samson fortissimus uidelicet dominus ihesus fecit: non solum ab inferis liber exiit: sed etiam de lusis iudeis idem inmundis spiritibus et portas inferni confregit: et eos qui iniuste detinebantur abstraxit: atque ad pollicitas sedes deuexit: impleta prophetia que dicit; Tu quoque in sanguine testamenti tui eduxisti uinctos de lacu: in quo non erat aqua; Et ut eius resurrectio manifesta fieret: solus quidem mortuus est. sed solus non resurrexit: quia eo resurgente multa corpora sanctorum surrexerunt: qui postea uisi esse leguntur in templo et apparuisse multis; Aliter; Per angelum: possumus intellegere mediatorem dei et hominum ihesum christum: de quo scriptum est; Et uocabitur nomen eius magni consilii angelus; Per lapidem autem qui ad ostium monumenti positus fuerat: obscuritas legis intelligitur; Tunc enim dominus ab ostio monumenti lapidem amouit: quando superficiem litterę legis auferens: interiora misteria in ea intelligere fecit; Erat quippe magnus ualde; Spiritaliter autem lapis magnus ad ostium monumenti positus: originale peccatum designat; quod tam ingens fuit: ut quamuis aliquis ante aduentum domini pie iusteque uiueret: tamen ianuam regni celestis intrare minime poterat: donec ille magni consilii angelus de celo descenderet: qui cherubim et flameum gladium atque uersatilem ab ostio paradysi reuolueret: et aditum introeundi patefaceret; Post quam enim hę sanctissime mulieres lapidem reuolutum uiderunt: securitatem animi accipientes. absque ulla ambiguitate in monumentum introierunt; Unde et subditur;

Et introeuntes in monumentum; Mouet fortassis aliquos qui tantum modo simplicia monumenta nouerunt: qualiter illud sepulchrum dominicum fuerit: ut tot homines unacum angelis caperet; Sed sicut illi qui oculis uiderunt scriptum reliquerunt: uidetur quidem domus esse rotunda in petra excisa. ostium patulum habens ad orientem: tantę magnitudinis ut viii.to uel viiii.uem homines capere posset; Tantę etiam altitudinis: ut si quis in paulimento steterit: summis digitis cacumen eius tangere possit; In cuius aquilonali parte illud dominicum sepulchrum fuit excisum: habens in longitudine .vii.tem pedes et dimidium: et in latitudine .iiii.or palmos et dimidium; Ostium uero patulum habens ab oriente: ita ut ingredientibus a dextris fieret illud dominicum sepulchrum; Ipsum autem marmor guttulis purpureis intinctum colore candido refulgens; Corpus autem dominicum ita in eo de sepulchro positum fuit: ut caput eius esset ad occidentem. pedes uero ad orientem: dextra manus eius ad meridiem. sinistra ad aquilonem; Unde mos christianorum in ecclesia adoleuit: ut iuxta hanc consue-

tudinē corpora eorum sepeliant; Postea
uero crescente religione xpianorum:
ecclam rotundā sup illud edificaue
r: pauimtū marmore albo strauer:
tectū desup laminis aureis affixer:
interiora parietis crustulis aureis
decorauer; Ad sepulchrū aūt dnī
ubi corpus eius positū fuerat: crucē
aureā mire magnitudinis posue
r: et p̄ciosissimis gēmis ornauer:
iuxta quā farū cū luminarib; sta-
tuer; Et ita quidē illud sepulcrū
dnī fuit gloriosū: ut etiā uaticiniū
esaię pphetę iuxta litterā implere
tur qui ait; Erit radix iesse et qui ex
surget regere gentes: in eū gentes
sperabunt; eritq; sepulchrū eius glo-
riosū; Et itē, habitabit in excelsa
petra: et erit sepulchrū eius glori-
osū; Et ē congrue dns tali in loco suum
uoluit habere sepulchrū: ut nulla
ex parte eēt occasio fodiendi · ne calū-
niarent iudei et dicerent eū a disci-
pulis eē furatū: sicut postea m̄ dose
dicere uoluer; Uider iuuenē seden
tē; Notandū aūt quia sic euglta
matheus ait: uider duos iuuenes
sedentes unū ad caput et unū ad pe-
des; duo itaq; angeli sedere dicunt:
ut in uno eodēq; homine uera diuini-
tas · uera q; credat humanitas: quid
p caput nisi diuinitas: caput xpi ds
ait apls: Et quid p pedes nisi humanitas
designat: qui adppinquant pedib; ei9
ait moyses: accipient de doctrina illi9;
Quasi eni ad caput sedet angls: cū iohs
dic: In principio erat uerbū: ad pedes

uero cū ait: uerbū caro factū ē; Et bene
sedisse dicit; stare quippe pugnantis est:
sedere uero regnantis uel iudicantis;
Sedet rex in trono: et miles post uictoriā;
Quia ergo dns caput antiq hostis ctriue-
rat: et oms electos de ei9 potestate libera
uerat: recte testis resurrectionis eius
angls n stans sed sedens apparuit: pulcre
aūt marcus euglta: eundē anglm in
dextris sedere describit: ut dnm de mor-
talitate ad inmortalitatē transisse in-
sinuet; sic eni p sinistrā p̄sens uita: ita
quoq; et p dexterā futura designat: teste
salomone qui ait; Leua ei9 sub capite meo:
et dextera illius amplexabit me; Quia
eni dns transierat de morte ad uitā · de
corruptione ad incorruptionē: iure
testis resurrectionis ei9 angls in dextris
sedebat; Coopertū stola candida:
Stola eni in hoc loco p dalmatica ponit;
nā qđ nos modo dalmaticā dicim: uete-
res dicebant stolā; Sed cū frequenter
angli ab hominib; uisi eē legunt: non
facile inuenies in tota serie ueteris testa-
mti quenquā in ueste candida apparuisse;
Hoc quippe in priuilegio dominicę
resurrectionis seruabat; Siquidem
et palestini hunc morē hacten9 seruant:
ut cū festos celebrant dies: albis indu-
ant uestimtis; Cū ergo angls in dni re-
surrectione albis indut uestib;: festi
uitatē se celebrare designat; Quęrit
aūt: utrū suā an nrām: sed ut uerius fate-
am: et suā et nrām: dnī eni resurrectio
anglorum festiuitas fuit: quia numerus
eorum qui p apostatā anglm inminutus

tione: recte in galilea eē dicit; quia scriptū ē: xp̄s resurgens ex mortuis iā n̄ morit; Si ergo uolumus ei9 participes eē: ei9 uestigia sequam̄ sic scriptū est; Si cōpatim̄: et conregnabim̄; Et itē; si socii fuerim9 passionis: erim9 et resurrectionis; Illos et eni dn̄s suos eē recognoscit: quos de uitiis ad uirtutes transire uiderit; Quia ergo dn̄s transmigrauit de morte ad uitā: de corruptione ad incorruptionē: transmigrem9 et nos de uiciis ad uirtutes: de amore sc̄li ad amorē dī: declinando a malo et faciendo bonū: mortificando m̄bra nrā quę sup̄ t̄rā: ut in galilea idē in reuelatione ēt nā dn̄m uidere meream̄. Am̄;

LECTIO SC̄I EU̅G̅ SC̄D̄M LUCA̅

DUO EX DISCIPULIS IHU

SCRIPTURĀ SACRĀ SP̄S SC̄S hac ratione modificauit: ut nec ēt in uā litterę supficiem simplicit obseruaret: nec semp obscuriorib; misteriis in uoluta: plixiori expositione opus haberet; Sed ita seriem illius disposuit: ut n̄c magnitudine sacramtoꝝ obscura: n̄c uero historię simplicitate ē tenta: auditoꝝ animos hac diuersitate releuaret; Unde plerūq; uideas in breuib; uerbis grandissima et pene inscrutabilia eē misteria; Plerūq; autē in plixiori narratione: intelligentiā solūmodo planā iacere: et pene nullis sacramtoꝝ int positionib; montescere; Presens igit lectio: in expositione sua n̄ multa ad loquendū postulat: sed fidē dominicę resurrectionis simplicit historica narratione cōfirmat; Duo inqt ex discipulis ihū: et cetera. Narrant greci scriptores gigantē herculē uno anelitu c.xx. quinq; passus cucurrisse; quib; expletis constitit: et a stando huiusmodi spatiū stadiū uocauit; Est autē stadiū octaua pars miliarii: qd̄ c̄stat c.xx.v. passib;; Unus uero miliarius hoc ē mille passus: c̄ficiunt. VII. stadia; Et. lxa. stadia. septē c̄ficiunt miliaria: et medietatē octaui; quę in sūmā redacta: leugas c̄ficiunt. v. Qd̄ spatiū itineris iuxta spitalē intellectū. rectissime ambulantib; c̄gruit; Sextū nāq; miliariū pfecerant: quia xp̄m innocentē usq; ad mortē quā sexta feria subiit: uixisse credebant; Septimum nihilominus transierant: quia de morte ac sepultura ipsius certi existebant; Octauū uero necdū pfecerant: quia resurrexisse illū dubitabant; Emmaus autē oli dicebat castellū uel ciuitas: quę modo nicopolis dicit; quę prius subruta: et demū sub marco aurelio antonino restructa: cū statu mutauit et nom; Et ipse ihs appinquans: ibat cū illis; Duas ob causas dn̄s loquentib; dese: ad eē uoluit; primo ut fidem suā in illoꝝ cordib; solidaret; dehinc ut impleret qd̄ ante passionē p̄dixerat: ubi duo uel tres congregati fuerint et reliqua; qd̄ sic tc̄ impleuit corporalit: ita cotidie nec ēē spitalit implens: cunctis qui uel de sua uel de aliorū salute tractaturi in nomine saluatoris c̄ueniunt: ad eē cognoscit; Oculi autē eoꝝ tenebant: et reliqua;

Non quidē cęcitate omīmoda ē tenebra-
ti fuisse putandi sunt · sed cū ad alia ap-
tos uisus haberent · xp̄m solū modo co-
gnoscere n̄ ualebant; Tale quid et de ꝑse-
cutorib; helisei in libro regū legimus;
Huiuscemodi ui... u cecitas · apud grecos
distincte aorasia uocat̄; Aorasia ē
genus cecitatis · qua sodomitę ꝑculsi.
ostiū loth inuenire n̄ poterant; Et isti
dm̄ uidebant · sed minime cognosce-
bant; Quia ergo isti et amabant xp̄m
et tam̄ de eo dubitabant · p̄sentē se illis
exhibuit sed speciem cognoscibilē n̄
ostendit; Et ait ad illos; qui s̄ hi ser-
mones quos cōfertis · et cetera usq; his dieb;
Peregrinū eū uocabant · cuius p̄sentiā
n̄ agnoscebant; Re autē uera pere-
grinus eis erat · quia ꝑcepta immor-
talitate longe ab eorū fragilitate
distabat; uel ꝑegrinus eis erat · qui
a fide eorū ꝑcul recesserat · n̄ creden-
tes resurrexisse illū a mortuis; Et
ille dixit; Quę · et dixer̄; de ihū naza
reno et cetera; Requirendū cur eū
uirū et ꝓphetā dicant · et xp̄m tace-
ant; ꝑfecto uel n̄dū plene credentes ·
uel certe solliciti ne in manus ꝑse-
quentiū inciderent iudeorū · p̄sertim
cū ignorarent quis eēt cū quo loque-
bant̄: Prophetā autē dnm̄ appellatū ·
plurib; exemplis liquidū ē; quorū unū
ē ipso dicente · N̄ capit perire ꝓphetam
extra hierusalē; Fuit aut̄ potens in ope-
rē in miraculis · et in sermone hoc est
doctrina; Nos autē sperabam̄ · et c̄;
... se ... redarguebant q... ... ōs spa
uerant quasi errore decepti fuissent ·
cū in xp̄o redēptionē isrt̄ ꝑficiendā esse
sꝑabant; Unde et n̄ dicunt sꝑam̄ · sed sꝑa
bam̄ · Dicentib; huiuscemodi · spem amiserant ·
Uerū iuxta iudeorū fabulas putabant
n̄ solū isti sed et apti · xp̄m in mundo uni-
uerso post resurrectionē ꝑ mille annos
tēporalit̄ regnaturū · et genti suę hoc ē
iudeis · totius orbis principatū · ē gratia
singulis quantitate partiturū; Unde
et post resurrectionē dn̄i · discipuli in-
terrogantes dicunt; Dn̄e · si in tēpore hoc
restitues regnū isrt̄ · idē ut illi qui tibi
ꝑ carnē ꝓpinqui s̄ · te distribuente in hoc
mundo regnū et principatū optineant;
Hac opinione mat̄ etiā filiorū zebedei
inducta · suadentib; filiis adhuc carna
lit̄ sapientib; · petebat a xp̄o · ut cū ipse
principatū accepisset in toto mundo ·
unus filiorū ei⁹ sederet ad dexterā · et
unus ad sinistrā; Sed et mulieres quę-
dā ex n̄ris terruer̄ nos; Si quęritur
quare eos terruerint mulieres · res-
pondendū ideo eos fuisse t̄ritos mu-
lierib; corpus dn̄i sublatū nuncian-
tib, · quia metuebant ne calumniā
sublati corporis · scribę et pharisei
in aptos retorquerent; Hęc autē omā
quę hic breuit̄ lucas carpit · indictis
aliorū euangelistarū plenius explī-
cant̄; Et ipse dixit ad eos; O stulti ·
et cetā; Merito stulti et tardi corde
uocant̄ · qui de xp̄o tā infidelit̄ sapie
bant; Oportebat nāq; xp̄m pati · quia
nisi ille pateret̄ · genus humanū ad
pristinā dignitatē reformari non
posset; Sic enī ds̄ pat̄ ante omā scta ·
cū filio et sp̄u scō decreuerat · ut

genus humanū qd̄ in adam perierat.
certo tēpore p unici filii passionē et
mortē. amissam recuperaret ad uitā;
Et incipiens a moyse. et cetera; Hoc
loco pigritia nrā redarguit. q neq;
in scripturis scīs quantū decet sumus
edocti. nec ipsa quę aliquatenus
intellectu pcepimus. ope exercere
curamus; nam si moyses et pphete
omīs pnunciauerunt xpm p passionis
tormentū in glām suā intraturū.
qua ratione xpianos se esse iactant.
qui easdē scripturas qualit̄ ad xpm
ptineant. inuestigare n̄ curant.
Et adppinquauerunt castello quo
ibant. et cetera; Fingere dicimus
usitato sermone. cōponere; Unde
et cōpositores luti. figulos uocam;
Simplex igit̄ ueritas. nihil p du-
plicitatē fecit; sed talem se eis ex-
terius exhibuit. qualē in illorū
mente se eē cognouit; ut quia illi
de eo dubitabant. ita illis uideret̄.
quasi longius ire uellet; pbandi
autē erant. si hi qui eū etsi nec dū
ut dnm diligerent. saltē ut pere-
grinū amare potuissent; sed quia
extranei a caritate eē n̄ poterant.
cū quib; ipsa caritas gradiebatur.
coeger̄ illū dicentes; mane nob cū.
et cetera. Ex quo pspicuū nob dat̄
exemplū. quatinus peregrinos
ad hospitiū. n̄ solū inuitemus.
uerū etiā trahamus; quanta enī
uirtus sit hospitalitatis. hinc liq-
do patet. quia c̄ frat scōs uiros.
dū hospitalitatē sectarent. an-
gelos excepisse; Hinc enī p paulū
dicit; Caritas fraternitatis maneat
in uobis. et hospitalitatē nolite ob-
liuisci; p hanc enī placuerunt
quidā. angelis hospitio susceptis;
hinc et petrus ait; hospitales inuicē
sine murmuratione. Isti denique
de quib; sermo ē. quia caritatem
hospitii peregrino ut sibi uidebat̄.
n̄ negauer̄. xpm hospitē suscipe-
meruer̄. Et accepit ihs panē. et c̄;
Quē in expositione scripturarum
non intellexer̄. in panis fractione
cognoscunt; audiendo enī pcepta
dei inluminati n̄ sunt. faciendo
hoc ē caritatē exhibendo. inlumi-
nati s̄. Nempe hoc ē. qd dic apls;
non auditores legis iusti apud
dm. sed factores legis iustifica-
bunt̄; Quicūq; ergo uult audita
intellegere. necesse ē ut primo
studeat intellecta ope cōplere;
Hunc ordinē psalmista intelligens.
ait quodā loco sic; In mandatis tuis
exercebor. et cōsiderabo uias tuas;
nisi enī quis in mandatis dī quę nouit
se opando utilit̄ exercuerit. ad
cōsiderandas uias hoc ē pcepta
omps dī. sublimit̄ non assurgit;
Et dixer̄ ad inuicē; nonne cor
nrm. et cetera; Loquit̄ dns in eu-
angelio. Ignē ueni mittere in tra;
Et quid uolo nisi ut ardeat. hoc
igne haud dubiū qui in spū scō men-
tes discipulorū flagrabant cū eis
dns in uia loqueret̄. quia nimirū
cū sermo pdicantis audit̄. animus

inflāmat; Et mens scō desiderio
estuare incohat; que prius in duri
cia infidelitatis male frigida tabes
cebat; Et surgentes eadem hora;
et reliq; Iam fama apud discipulos
passim increuerat; qđ dns surre
xisset; nā et mulierib; p angelos hoc
nunciatū fuerat; et ipse dns surgens
apparuerat petro primo omniū
uirorū; quos eugtm et apts paulus
cōmemorat; Ubi autē uel quomodo
dns resurgens petro apparuerit;
apte n legit; qđ autē ei apparu
erit; tam idoneis assertorib; in
structi; modis omib; n dubitam;
Set ipsi narrabant; et cetera; n est
ptermittendū; qđ sci doctores
affirmant hoc impedimentū
in oculis discipulorū dō pmitten
te; a satana fuisse inmissū ut eū
in uia n agnoscerent; quatinus
illū postmodū in fractione pa
nis agnoscere ualerent; qđ a ma
gno sacramto uacuū non est;
panis enī qui ex multis granis
conficit; unitatē ecclesiastici
corporis designat; qđ ex multis
fidelib; multiplicatū pficitur;
De quo apts; unus panis unum
corpus multi sumus in xpō; hic
panis conspgitur; quando fide
les baptizant; Coquit; cū sps
sci pceptione cfirmant; quod
ergo discipuli xpm non nisi
in fractione panis agnouer;
figuraliter significat nullā
pfectā di cognitionē sicuti

agnoscendus posse habere; nisi
p fato corpori eccle; integritate
fidei et opationis studuerit int
esse; Hanc unitatē quia heretici
obseruare noluer; idcirco a cor
pore xpi qđ est eccla; tanquā mbra
putrida sr resecati; et agnitionis di
expertes inuenti; At nos q menbra
ecclae immo xpi nos ēe meminimus;
hac ratione humilit pdocemur;
quatinus ab unitate corporis illiu
in psenti minime separem; si gau
diis illius in futurū participare
optamus; FERIA III

IN SCDM LUCAM
ILL TEMPR. STETIT IHC IN MEDIO
discipulorū suoꝝ; et dic eis;
pax uob; et reliqua; Textus
istius lectionis quia multiplicit
a patrib; cognoscitur explanatus;
non necessariū putamus in ea dis
serenda diutius laborandū; sed
necessarios illius sensus breuiloqo
dignū ducimus cōplecti; Haec et
autē hesterne lectioni; que duos
discipulos quib; dns in fractione
panis agnitus est cōmemorat
in hierusalē mox fuisse regres
sos; atq; inuenisse congregatos
undecim et eos qui cum ipsis e
rant; iam resurrexisse dnm
testantes; His ergo narranti b;
que gesta erant in uia; dū hec
lo querentur; stetit dns ihs
in medio eoꝝ; non inmemor sue
sponsionis; quā se ante passionem
pollicitus fuerat; cunctis pie

de se cogitantib; ac conloquentib;
affuturū; hanc autē manifesta
tionē illā esse quā et iohs cōmemo
rat. clausis forib; narrans ingres
sū dnm ad aptos nouerimus; Et dic
eis; pax uob; Non sine magno sacra
mento et natus et passus. ac resur
gens mortalib; pacē ingeminat;
In natiuitate enim saluatoris pax cō
missa est generi humano. quando
illa consona uox angelorū audita ē;
Gta in excelsis dō. et in terra pax ho
minib; bonę uoluntatis; Ad passionē
quoq; pgens. dicit ipse discipulis;
pacem relinquo uobis. pacem meā
do uobis; Resurgens etiā a mortuis
dicit; pax uob; Ideo nimirū ita egit.
ut pacem ostenderet se ideo natū.
ideo passum. atq; ideo resurrexisse.
ut nos in pacem et reconciliationē
patris et anglorū reduceret. qui
prius cū dō patre et cū angelis discor
diā habuimus. a quorū claritate
p culpę meritū longe distabamus;
Conturbati uero et conterriti. et ce
tera; Discipuli infidelitate adhuc
madefacti. quā pridē cōphensō dnō
inbiberant. putauerunt se appa
rente dnō. non uerū corpus. sed spm
potius quē in manus patris tradide
rat cernere; Error tam discipulo
rū. post modū factus error maniche
orū hereticorū. qui in xpō ueram
carnē fuisse negant; Ipsa autē ple
risq; in locis p anima ponit. ut in
euangelio; Et inclinato capite.
emisit spm hoc ē animā; Sat ille.

dixit ad illos; Quid turbati estis.
et reliqua; Tanquā bonus agricola.
terrę. p semine spinas gignenti
loqueret; Unde hic nociuę herbę
uel tribuli. cū ego huius terrę
sulcis. purissima mandauerim
semina. pari modo. et dns; Unde
inquit in cordib; uris pestis infi
delitatis pullulauit. cū ego fide
sincerissima uos instruxerim.
Signandū uero ē quia prauę cogi
tationes dicunt ascendere. qm
ab infimis exortę. mentes hominū.
quasi spinę de terra exsurgentes oc
cupant; Nā scę cogitationes. de
supnis. humanis cordib; infun
dunt. iuxta qd scriptū ē; Omē
datū optimū et omē donū pfectū
desursum ē; Uidete manus meas.
et rlq; Cū cognitio hominū potis
simū in uultu consistat. cur eis
manus et pedes ostendit ac non
potius faciem. nimirū ut ex cica
tricū uestigiis adhuc recentib;
licet iā sanatis. illū ipsū ēē cognos
cerent. cuius manus pedesq; in
ligno confixi fuerant; sed et la
tus qd lancea p fossum fuerat.
in testimonium uerę carnis. iohs
eū demonstrasse cōmemorat;
Unde solent infideles fidelibus
calūniā struere. qua uidelicet
ratione corpora nra depuluere
putemus ad inmortalitatē a xpō
esse reparanda. cū ipse suorum
uulnerū quę in cruce suscepit
nor ualuit cicatrices obducere.

Quatuor autem causę a patribus tra
duntur per quibus stigmata suorum uul
nerum in se passus est remorari; primo
uidelicet ut quod iam dictum est ex ipsis
cicatricum uestigiis nebulam dubie
tatis a cordibus discipulorum depelleret;
Secundo ut patri pro nobis assistens sus
ceptaque uulnera in sua humanitate
coram illo ostendens clementiorem
circa nos illum efficiat atque ad mise
randum nos facilius flectat. Tercio
ut electi per passionem unici filii dei re
dempti in ipso intuitu uulnerum
pro salute sua semper eterna illi decan
tent propensius munera gratiarum;
postremo ut ad iudicandum genus
humanum in fine mundi adueniens
perfidis iudeis ad incrementum suę dam
pnationis demonstret quid ab eis CC IIO
passus sit et cunctis generaliter re
probis quid pro eis pertulerit ostendat.
Ut dum nihil tale se pro eius nomine sus
tinuisse meminerint qualia ipse
pro eis pertulerit iusta accedente dam
pnatione generaliter se nouerint me
rito puniendos; Et licet humana
diuinis nequeant equabiliter com
parari possumus tamen ut aliquid
sub exemplo dicamus xpm in hac
parte militi fortissimo conferre
qui a proprio rege aduersus tirannum
uel quamlibet gentem inimicam desti
natus fortiter pugnat; Et licet
uulneribus multis exceptis uic
torię tamen potitus triumpho hostem
deicit patriam liberat spolia cum
uictorialibus signis reportat; Cui

a rege probatus ad curandum medicus
mittitur; qui si ab eo perquisiuerit u
trumne ita curari uelit ut omnia ues
tigia plagarum cum cicatricibus dele
antur an potius ita ut uulnera qui
dem sine deformitate plenissimam
recipiant sanitatem cicatricibus
adhuc manentibus haud dubium
quin respondeat sic quidem se uelle
sanari ut omnis deformitas absis
tat non tamen uulnerum in illius
corpore perseuerent quatinus dum
regi suo eas intuitus fuerit fide
lissimum militem suum pro tam preclaro actu
gratiando remuneret et nihilo
minus pro quorum libertate et salute
tali se discrimini dedit indesinen
ter illi gratias agant; Sed et dicit eis palpate et uidete et reliqua; Hic locus
ualet contra euticianam heresim que
uidetur asserere quod corpus electorum
post resurrectionem erit inpalpabile
uentis aereque subtilius; Sed contra
hanc perfectę ueracitatis debet fateri
quoniam sicut corpus dominicum post re
surrectionem et palpabile fuit
quia a discipulis attrectari potuit
et subtile quod clausis ad apostolos ianuis
intrauit ita corpora electorum in
resurrectione erunt quidem pal
pabilia per ueritatem naturę sed sub
tilia per operationem diuinę potentię;
nec uero putandum est huic loco disso
nare quod paulus apostolus dicit quia
caro et sanguis regnum dei non pos
sidebunt; Caro enim trifario in
tellectu in scripturis accipitur; CC IIO

luxta naturā uidelicet. ut illud;
Hoc nunc os ex ossib; meis. et caro de
carne mea; luxta corruptionē uel
fragilitatē. ut est; Et recordatus.
quia caro s. idē moribundi et fragi
les; luxta culpā quoq; ut ibi; Caro
concupiscit aduersus spm. sps ad
uersus carnē; qd est. uiciū aduersū
uirtutē concupiscit; Caro igitur
possidebit regnū dī iuxta naturā
non tam iuxta culpā uel corruptio
nē; Credimus autem hominē non
tantū cū carne et ossib; sed etiam
cū sanguine uel quicquid ad natu
rā eius ptinet resurgere; sed sine
corruptione tam. aut aliqua mor
tali mutabilitate; Habetis hic
aliquid qd manducet. Ac si diceret;
Uos putatis me spm ee et non corpus.
sps autē scitis quia manducare non
potest. ut ergo credatis me uerū
corpus habere. afferte aliquid
ad manducandū; ut cū manducantē
uideritis. uerū corpus me habere
ñ dubitetis; Non est autē arbitrandū
electos post resurrectionē. ullā
comedendi necessitatē habituros.
qm et redēptor nr̄ qd post resur
rectionē suā comedit. ñ necessi
tas sed potestas fuit. ut scilicet
ex carnalis alimoniæ pceptione.
dubitantib; discipulis uerū corpus
eū habere clarescere. Aliud ē autē
necessitate comedere. aliud potes
tate; Alit siquidē ebibit aquam
terra sitiens. alit solis radius can
dens; Illa indigentia. iste potentia;

Re autē uera tenendū. qm ille cib;
quē dns post resurrectionē come
dit. nullā illi digestionē uel saginæ
adiumentū intulit ut mortaliū
solet corporib;. sed ita potius ab
sumebatur uirtute potentiæ.
ut ultra non esset. ut in absumit
gutta aquæ inmissa magno igni.
At illi optuler ei partē piscis
assi. et fauū mellis; piscis assus
psignificationē xpm figurat.
qui tanquā piscis latere dignatus.
in aquis hoc ē in populis generis
humani. et capi uoluit laqueo
mortis nr̄ę; Id est. cū esset sine
peccato. p mortē corporis puenit
ad gl̄am resurrectionis; Assatus
quoq; ē. tribulatione passionis
suæ; At qui factus est piscis assus
in passione. In fauum mellis conuer
sus est nob in resurrectione; quia
dulcedinē suæ misericordiæ fidelib; suis
reuelauit. dū coram illis in celū
ascendens. sps sci unctionē. de
celo uberti eis infudit; ALITER
fauus mellis. eundē xpm signifi
cat in duab; naturis; Quid enī est
aliud fauus. nisi mel in cera. et
quid mel in cera. nisi diuinitas in
humana natura. Moralit quoq;
qd dns post suā resurrectionem
piscem assum cū fauo comedit.
designat quia si hic xpo cōpatimr.
et dulcedinis eius magnitudinē
ipso largiente palato cordis gus
tamus. in futurū intra[illegible]
eius. hoc ē. in societatē [illegible]

transfundem̃ ; Illos eni ad et̃nã
quiete in suo corpore suscipit :
qui cũ hic tribulationes p̃ dõ
sentiunt . ab amore intern̄e dul
cedinis non recedunt ; uel certe
cũ asso pisce fauus sumitur . quia
qui hic afflictione p̃ ueritate sus
cipiunt . illic dulcedine uera
satiant ; queri aute potest quid
sit qđ dns ante passione ieiu-
nauit xl^{ta} dieb; . ut pote mor
talis cibo adhuc indigens . et
comedit post resurrectione
cũ discipulis . cibo ia non indi
gens ; Sed facilis responsio est .
quia in eo qđ ante passionem
ieiunauit . laborem nr̃m que
p̃ nobis susceperat ostendit .
atq; admonuit ut sicut ipse
abstinuit a cibis . ita et nos
omĩ tempore . ut ẽnirẽ ieiu-
nemus a uiciis ; In eo uero qđ
post resurrectionem suam
comedit . consolatione suam
nobis exhibuit ; Et sicut tunc
discipulos suos in conuescendo
consolatus est ; sic nos cotidie
p̃sentia diuinitatis consolat̃ ;
Ieiunauit ergo ante passionem .
uelut clamans ; abstinete uos .
a carnalib; desideriis ; man
ducauit cũ discipulis post
resurrectione . tanquã di
cens nob ; Ecce ego uobiscũ
sum omĩb; dieb; . usq; ad con
summatione scl̃i ; Et cũ come
disset coram eis . et reliqua ;

Hoc ideo . ut et ipsi uerã quã sum
pserat escam fuisse p̃barent . et
aliis in argumtũ fidei reliquias
ostendere possent ; Et dixit
ad eos ; Hec s uerba . et rlq ; quod
dicit hec s uerba . hoc sensu accipi
endũ est . tanquã alia locutione
diceret ; Hec est impletio uerbo4
que ante passione meã uob p̃dixi ;
que qm opere uidetis expleta .
cognoscite ex his etiã alia mea
uerba ee ueracia ; qđq; sequitur .
cũ adhuc essem uobiscum . ita
sentiendũ . qđ tunc quidẽ erat
cũ illis quib; loquebat̃ p̃sentia
corporali . sed non erat cũ eis uelut
ante passione fuerat societate
mortalitatis ; Qm necesse est
impleri omĩa . et cetera ; Necesse
erat utiq; scripturã que xp̃i
passione et resurrectione p̃di
xerat adimpleri . qm nisi illa
impleta fuisset . nemo iã illius
auctorib; crederet ; Hinc qdã
sapiens . obsecrat dicens ; da mer
cedem dn̄e sustinentib; te . ut
p̃phete tui fideles inueniant̃ ;
qđ est apte dicere ; p̃sentiã ad
uentus tui loco muneris ac mer
cedis largire te expectantib; .
ut nos qui p̃phetico spũ afflati
incarnatione tuã precinimus .
te adueniente . uera dixisse quan
doq; inueniam̃ ; Dixerunt pter
ea pagani xp̃m magũ fuisse . et
magicis prestigiis mentes homi-
nũ p̃uertisse ; Sed quãuis magus

ui peritiaq; artis mira possit fa
cere. nūquid potest antequā nas
catur semet ipsū pnunciare. In
hoc ergo xps uerus potissimū pbat
d̄s existere. quia potuit seipsū p
scripturas suas. etiā necdū natus
p̄dicere; Tunc aperuit illis sensū.
et rtq; non solū scripturas illis legis
et pphetarū spitalit̄ manifesta
uit. sed etiā ut eas intellegere
possent sensū aperuit; Et quos in
ostensione mbroꝝ suoꝝ ad fidem
resurrectionis suę inuitauerat.
eis etiā apiendo sensū intellectū
scripturarū reuelat. ut pnunciata
mysteria intelligant. et in xpo
cuncta cōpleta esse n̄ ambigant.
Et dixit eis; qm̄ sic scriptū ē. subau
dis sicut impletū cernitis. et sic
oportebat xp̄m pati et rtq; reuera
quia nisi ille pateret et resurgeret.
ut in hesterna lectione taxatū id ē
expositū ē. genus humanū ad uitā
n̄ rediret; Et p̄dicari in nomine
eius penitentiā. et cetera. Ordo ratio
nis necessarius exposcebat. ut pri
mū pateret. post ea resurgeret.
deinde credentib; apiret. post sensū
tremo remissionē peccatoꝝ p̄ce
dente tam̄ penitentia p̄dicari
mandaret; Addens uero in om̄s
gentes. errori donatistarū spe
cialit̄ uidet̄ occurrere. q̄ dicere
p̄sūpser̄. ecct̄am tantū in africa
ēē. male illud cantici canticoꝝ
et intelligentes et distinguentes.
quo sponsa sponsū alloq̄t dicens;
Indica michi quē diligit anima
mea. ubi pascas ubi cubes; hic
ergo distinctionē incongruam
facientes. sub inferebant quasi
uocis diuinę responsū. In meridie.
subaudientes ibi pasco uel cubo.
ut p meridiem. africā intellegamꝰ;
quā secus longe accipiendam.
ipsa erroris falsitas pspicue
cōpbat; Ut autē qui eius sensum
nosse desiderat. non multū alibi
laborare cogat. cōpendiose
eā huic sermoni interserere.
utile iudicauimus; Scā ecct̄a
multimodis psecutoꝝ aduersi-
tatib; pressa. auxiliū inuocat
redēptoris; quia enī multi
pseudo pphetę ad propinquante
mundi termino. exient in mun-
dū dicentes. ecce hic xps. ecce
illic. necessario ecct̄a xp̄m
obsecrat. ut ei demonstret
in quorū corde et opere habi
tare dignatur tēpore psecu
tionis; Ait enī; Indica mihi. et
rtq; Nā p meridiem ubi sol fer
uet. ardor tribulationū ex
primit; ac si apte dicat;
quia multifariam e aduer
santiū psecutio instar meri-
diani ęstus exurit. obsecro ut
declares quib; in locis inuenire
queā. eos qui tua habitatione
sunt digni. et grā p̄sentię tuę
recreati; Incipientib; ab hie
rusalem; Geminā ob causam
redēptor nr̄ p̄dicatores in

mundū destinans· ab hierusalē
eos impat inchoare; primo uide
licet quia plurimi erant ibidē etiā
de psecutorib; dnī adunatā pernā
p scīti· qui aptoꝝ uocatione erant
ad fidē colligendi; quales fuert
illi de quib; lucas refert· una die
pdicantib; aptis crediderꝰ tria
milia; altera die quinq; milia et
deinceps multa milia; deinde ut
quia tunc tēporis uniuersus orbis
pret paucos iudeos idolatrie fedi
tate horrebat; ne quis gentiliū
pdicantib; aptis ꝫ penitentiam·
de salute diffideret· uoluit omps
ds primo suis psecutorib; parcere·
ut nemo qualibet scelestus quā
libet peccator· desperaret de
uenia; cū etiā q filiū dī interfece
rant recoleret· pfectā cūersos
optinuisse salutē; pstante dnō nō·

FERIA IIII. LECTIO SCI EVG.
SCDM IOH. IN ILLO TPR.
MANIFESTAVIT SE ITERUM IHS

discipulis suis ad mare tibe
riadis· et rlq; Cū ueritas in eu
angelio dicat· nemo mittens ma
nū suā in aratrū et aspiciens re
tro aptus est regno dī· non con
tempnenda questio oritur· cur
petrus aptls a dnō de piscatione
uocatus· ad idem officiū post
uocationē incunctanter redit;
ad hoc breuiter respondendū· quia
sunt quedā negocia· que sine ante
uocationē sine culpa aguntur· ita
etiā post uocationē inoffense
repetuntur; Rursū alia s· que quia
nequaquā sine offensa possunt p
agi· post abrenunciationē nulla
tenus debent iterari; hinc ē quod
petrus qui simplicē uictū piscandi
arte sine peccato querebat· etiā
post quā a dnō uocatus est· ipsam
artem sine culpa exercebat; ma
theus uero quia inteloneī lucris
rapacib; scelus inee pspexit· se
mel eis abrenunciauit· et deinceps
ad illa non redit; Exierunt
et rlq; Diuinitus piscantib; disci
pulis incapiendo magna facta ē
difficultas· ut adueniente crea
tore· magna fieret miraculi pa
trati sublimitas; Mane autem
facto· et cetera; Non absq; ratio
ne sacramēti modo post resurrec
tionē in litore stabat· qui ante
passionē corā discipulis sup maris
undas ambulauerat; mare etenī
turbidos amarosq; psentis scli
tumultus· corruptionēq; morta
litatis humane significat; litus
uero maris excessū atq; euasionē
significat corruptionis; quia
ergo redēptor nr de mortalita
te et corruptione· ad inmortali
tatē et ad incorruptionē conces
serat· congrue non in maris flu
ctib; sed in soliditate litoris sta
re memoratur; Dixit eis· mit
tite in dexterā· et cetera; Conla
tis euangelioꝝ dictis· bis inueni
mus discipulos· inter piscandū iu
bente dnō retia misisse in mare;

Semel uidelicet ante passionem et semel post passionem; Et tamen in ea piscatione que istam precedit in quam partem rete missum fuerit non designatur; Hic uero in dexteram partem a pre missum dicitur; Subtilius ergo intuendum quam hee due piscationes inter se differentiam habeant; significant enim ecclesiam: unam quidem sed ipsam sibi quodam modo dissimilem; prima igitur illa piscatio figurat ecclesiam qualis nunc est mixtos uidelicet bonos cum malis agnos cum hedis iustos cum peccatoribus; Secunda uero haud dubium quin ista que presentialiter recitatur designat ecclesiam qualis post diem iudicii futura est; illam scilicet dei ciuitatem celestis hierusalem que ex solis angelis sanctis et hominibus iustis constabit; In illa igitur prima ubi premissum est indifferenter retia missa narrantur; hic uero dexteram partem tenuisse referuntur; plane quid per dexteram nisi hi figurantur qui ad dexteram sunt in iudicio statuendi quid uero per sinistram nisi reprobi qui in sinistra sunt nihilominus collocandi priore igitur loco retia non in dextera non in sinistra parte iacta referuntur quia presens ecclesia in rete predicationis innumeros reprobos cum electis trahit; quia nec solos bonos nec solos malos quos capiat eligit sed utrosque indifferenter trahit donec ueniatur ad litus et iuxta aliam parabolam pisces boni separentur a malis; quod significat in fine seculi electos secernendos a reprobis; In hac uero lectione in dexteram rete mittitur quia in illa superna ecclesia soli sancti homines cum angelis ad regnum admittuntur qui nihil sinistri operis sed totum agunt dextere actionis; quo loco etiam notandum quod hic certus describitur piscium numerus quia nouit dominus qui sunt eius quibus et dicitur; Gaudete quia nomina uestra scripta sunt in celis; Ibi uero pisces quidem multi fuisse memorantur sed quot fuerint non exprimitur; nimirum hec ideo quia hi qui numerum excedunt in reprobos forte numerantur; de quibus psalmista; Adnunciaui et locutus sum multiplicati sunt super numerum; Dicit ergo discipulus ille quem diligebat ihesus petro; dominus est; Iohannes uidelicet hoc dixit qui hoc scripsit euangelium qui quia semper sic de se quasi de alio more scripturis usitatissimo loquitur; sed simon petrus audiens quia dominus est eodem motus ardore quo et cetera faciebat tunica succinxit se erat enim nudus et misit se in mare; quod dicitur tunica succinxit se figurata locutio est; non est enim putandum quod toto corpore fuerit nudus sed ad artem consuetam potius expeditus; Ideo autem tunica succinxit se ne eius effusione impediretur ad natandum; Alii uero discipuli nauigio uenerunt; non enim longe erant a terra et cetera; quod alio loco per duas signatur nauiculas

tos
illud etiã hic p cc. cubitos figu
rat; [U]t autẽ descender&. et
r.tq; Non ẽ arbitrandũ qđ panis
prunis sup positus fuerit. sed
ita potius debet intellegi. quia
uiderunt prunas positas et
piscem sup positũ. uider& et
panẽ non sup prunas sed alio
in loco conlocatũ; [A]scendit
simon petrus et cetera; quid
est qđ petrus rete in terra tra-
xit nisi quia ipsi scã ecclesia
specialiter ẽ cõmissa dicente
sibi dnõ; Si diligis me pasce
oues meas; Ipse deniq; rete ple
nũ piscib; ad terram trahit. cũ
carnales homines uerbo
pdicationis de gurgite pdi-
tionis ad soliditatẽ fidei et cc IIO
celestis patrię pducit; Hoc
egit dũ in carne uiueret uer
bis et eplis. hoc agit cotidie
miraculorũ signis; [P]lenũ
magnis piscib; centũ. l^ta trib;;
nisi hic numerus magno redo-
leret mysterio. nequaquam
euglta iohs tã uigilant illius
summã curasset exprimere;
Consurgit autẽ centenarius
quinquagenarius ac tercius
numerus ex decẽ et septẽ; dena-
rius nãq; et septenarius p ternar-
riũ ductus in l i. exsurgit hoc
modo; ter deni xxx; ter septeni
xxi; qui pariter copulati l. unũ
[fac]iunt; hic quinquagenarius
[...]umerus ter ductus et ad

ta. et
c.l.iii. puenit; Denarius igit
legis pfectionẽ significat. ppt
totidẽ pcepta lapideis tabulis
indita; at uero p septenariũ
septiformis grã sps sci figurat;
Et quid significat hoc numero
denario uidelicet et septenario
nisi quia nullo modo aliter legẽ
quę in decẽ pceptis constat ad
implere possumus. nisi p spm
septiformẽ adiuuem; Sed quia
et nrã opatio et uirtus opatio-
nis nrę quę ẽ grã sci sps in fide
trinitatis roborat. denarius
et septenarius ter repetit. ut ad
cl.ii. pueniat; qđ etiã pspicue
a maximo non est uacuũ sacra-
mento; nã quia quinquagesimus
annus in lege iubeleus hoc ẽ re
missionis appellat. congrue p
quinquagenariũ numerũ ea
requies ad quã recte credendo et
in fide scę trinitatis opando ten
dimus designat; quę tunc uera
erit cũ unitate confiteterit; tunc
in quã uera erit requies scõrũ
cũ dñm omnipotentem quem nc trinum
in psonis colunt unũ esse in sub
stantia et maiestate pspexerint;
Iterũ ergo l^ta et unus triplicat
et in c l iii pficiscit; qua summa
omniũ scõꝝ qui ad uitã eternã
pdestinati sunt multitudo figura-
tur; paruo enĩ numero qui facile
cõphendit infinita scõꝝ milia
designant; Decebat ergo ut re
demptor nr post suã resurrectio-

nē tot pisces p significationē capet-
quot scōs post generalē resurrectio
nē secū regnare donabit- ut et in sua
resurrectione- nrām quoq; glām p̄
monstraret; E t cū tanti essent-
nonē scissū rete; In ea piscatione quę
superius ante passionē facta memora
t- p multitudine pisciū- ruptū rete
dicit; qđ quid aliud significat- nisi
quia in p̄senti ecctā multi repbi cū
electis cohabitant- qui ipsam fideliū
unitatē suis prauitatib; scindant;
hic uero- rete scissū fuisse denegat
cū dicit; Et cū tanti eēnt idest tam
magni uel tā multi- nē scissū rete;
quia nimirū in illa sup na ciuitate
patrię cęlestis- que ex solis ut dictū est
constat electis- et multi erunt- et
tam uinculū unitatis p hereses uel
discordias- scindere non poterunt;
nā neq; hec in eos- ullo modo cadere
poterunt; E t nemo audebat- et
cetera; Hic locus- hunc habet sen
sū; tā euident omib; patebat qđ
ipse esset xps- ut nemo sup hoc
dubitare auderet; nā si dubitas
sent- consequens erat ut eū inter
rogarent; E t uenit ihs- et cetera;
In ea lectione quę hesterno reci
tata ē- piscem assum similit et
fauū mellis comedisse narrat;
qđ quid significet- plenius ibi
digestū est- Idem ergo in hoc loco
piscis assus significat- qđ et in p̄
cedenti euglō; dnm- uidelicet
passū; panis quoq; ipse ē- qui dic;
ego sū panis uiuus- qui de cęlo

descendi; piscem uero cū pane co
medit- significans quia ex huma : qui
nitate p nob pati potuit- ipse etiā
pane diuinitatis suę nos refecit
ac recreauit; H oc iā tercio- et rlq;
qđ dicit dnm hac apparitione
tercio manifestatū- non ad ipsas
uisiones quib; apparuit- sed ad
numerū dierū p quos apparuit-
est referendū; siquidē primo die-
quinquies apparuit; primo
scilicet marię magdalene- flenti
ad monumentū; Scđo- eidē marię-
et alteri eiusdē nominis- eiusdēq;
deuotionis; regredientib; a monu
mento; tercio- petro; quo tamē loco-
incertū habet; quarto- duob; in
emaus p p̄perantib;; quinto- ipso
die ad uespm- clausis forib; ad
discipulos intrans; Sexto- apparuit
post dies octo- quando aderat
thomas; septimo ad mare tibe
riadis- ut hęc lectio narrat-
Octauo- in monte galilęę; nono-
recumbentib; discipulis ascensurus
in cęlū; decimo- ipsa die suę ascen
sionis- non iā in terra sed in nubib;
eleuatus apparuit; Hęc igitur
manifestatio- quantū ad numerū
uisionū ptinet- septima- quantū
uero ad dies- tercia eē pbatur;
Tandē notandū ē- qđ redēptor
nr- hoc ultimū conuiuiū int ra
cū septē discipulis non sine ter pr
misterii celebrauit; Octo
uidelicet in iuuenis ill
mancipandos fore

qui hic p bona opa plenitudine
septiformis sps impleri meruerint,
Itatam si sacramtu istoru nominu
qd in interptationib; suis habent.
Ipse quoq; in suis habere studuerit
actib; ; Ut uidelicet sit obediens
diuinis pceptis qd intptat simon.
agnoscat creatore suu siue pec-
catu suu. qd sonat petrus; pene-
tret etia abyssu diuinoru misteri
oru. qd exprimit p thoma. quic
quid etiam boni habuerit. donu
di esse cognoscat. qd nathanahel
figurat; sit uicioru subplantator.
cu iacobo; Gratie di deputet qd
recte gesserit. cu iohe; Gemina
etia pcepta caritatis custodiat.
que uident significare duo dis
cipuli. qui cu supradictis fuisse
memorant; Intuendu quoq; qd
idem iohs apts. hoc conuiuiu sup-
ne remunerationis significantius
ob mysteriu cena appellauit.
In apocalipsi dicens; beatus qui
ad cena nuptiaru agni uocatus.
Quia eni post cena prandiu non
restat. rectissime illa beatitudo
que in fine mundi scis dabit. cena
appellat; Ad cuius dulcedine
conditore nro opitulante per
tingere mereamur amen;

DOMINICA I POST PASCHA [illegible] [illegible] SECUNDUM IOH[illegible] [illegible] CUM ESSET SERO

Cum esset [illegible] die illa. et rl; Qd in euange
lio [illegible] una sabbatoru [illegible] cupit ur.
[illegible] dies claritat [illegible] sempi per

intellegendus est. A quo ppter
dni resurrectione. initiu ebdo
madis excoldim. Ne pequ ad modu
nos xpiani institutione pape siluest
tri sectantes. prima feria et scdam
uel tercia licet contra arte dicim.
pari modo apud iudeos septimane
dies. p primam sabbati uel primam
sabbatoru. et scdam et tercia sabba
ti connumerant. Dicit aute una
sabbati uel una sabbatoru. pe o qd
dici potest. una die sabbati; Miru
uero uidet quib;da. quomodo re
demptor nr uera de sepulchro carne
retulit. et hanc ad discipulos clau
sis ianuis intromisit. cu utiq; soli
du et pingue corpus id n recipiat.
ut alicubi non apto aditu transeat;
Sed celerius est respondendu. quia
opa omipotentis di. si ex humana
ratione copphendi possent. admi
randa n eent; Cu aute humanu
intellectu magnitudine sui ex
cedunt. diligent considerantib;
admiratione n gignunt; Nec eni
fides habet meritu. cui humana
ratio pbet expimtu. Cur autem
incredibile uideat aut miru qd
corpus ia inmortale et incorrup
tibile clausis ianuis introduxit.
si ueraciter credit qd passibilis et
mortalis in mundu ueniens. salua
uirginitate genitricis. in lucenas
cendo erupit. pinde duo ualde
stupenda redemptor resurgens
in suo corpore exhibuit. quia uide
licet illud. et incorruptibile.

et tam palpabile demonstrauit:
ut in altero dubitantium fidem infru
eret: in altero uero fideles ad premium
perennę incorruptionis inuitaret. Ut
sicut ipsum uiderent apostoli incorruptio-
nis perpetuitate donatum: ita se omnes elec
ti inmortalitatis munere crederent
quandoque esse donandos; Inter hec uero
sciendum est: quia sicut corpus rede-
mptoris nostri post resurrectionem et
palpabile et subtile fuit: ita omni
um electorum corpora cum resurrexe
rint: et palpabilia erunt per ueritatem
naturę: et subtilia per effectum diuinę
potentię; Ut scilicet ad quoscumque locos
secedere uoluerint: sine difficul
tate aliqua transmeare possint; Et
ubicumque fuerint: deum omnipotentem
sine obstaculo et sine impedimento
contemplentur; Quod ne cui forte uideatur
incredibile: cotidie exemplis id ipsum
adprobare; Ecce omnes nos qui in occiden
tis partibus positi sumus: exsurgentem
solem cotidie in suo ortu clare uide
mus; Quis uero nouit quot preruptorum
montium altitudines: quot terrarum
dimensiones nos et solem intercludant:
simili ratione electi post diem iudicii
ut promissum est: ubicumque extiterint
claritatem omnipotentis dei perspicue contem
plabuntur; Quod uero dicit propter metum
iudeorum: sic est sentiendum: quod posito
in morte domino: discipuli ideo iudeos
metuebant: ne sicut magistrum per
emerant: sequaces quoque illius
impia temeritate multarent;
sed pius dominus afflictis seruis conso-
latione daturus uenit: et stetit
in medio et dixit; pax uobis; digna
plane salutatio: et redemptori re-
surgenti omnino conueniens: ut is
qui dispensatione suę passionis
terrena cum celestibus pacificauerat:
regressus a mortuis pacem mortalibus
importaret; Et cum hoc dixisset:
et reliqua; Hoc in argumentum uerę resur
rectionis pietas fidelium actum cre
diderit: ut uel ipsis uulnerum stig
matibus conspicatis: ne uim incre
dulitatis amitterent; plurimę uero
causę a doctoribus explicantur: cur
redemptor qui mortem moriendo
subegit: signa mortis in suo cor
pore remorari permiserit; quarum
potissima hec esse creditur: ut ad exa
minandum mundum in iudicio ueniens: III
ipsa eadem uulnera quę pro impiis per
tulit: suis contemptoribus ostendat;
Non solum autem hec ipsa sua uulnera dominus
arbiter ad iudicium generale mons
trabit: sed etiam iuxta doctorum
assertionem: ipsa crux cui affixus est:
ad iudicium manibus angelicis depor
tabitur; Ut sicut scriptum est: uide
ant in quem conpunxerunt: et plangent
se super eum omnes tribus terrę; Uide
ant in qua iudei quem dampnauerunt:
pagani quem cognoscere rennuerunt:
heretici in cuius fide deliquerunt:
cuncti generatim reprobi quem con
tempserunt: et sine excusatione pereant:
qui sine retractatione peccauerunt;
Dixit ergo eis iterum; pax uobis; Ite
ratio in scriptura: confirmationem

operis solet ostendere; Hinc
namq; est qd ioseph pharaoni expo
nens somniu dicit; qd autem iniq-
ens uidisti scdo somniu· ad eande
rem ptinens· firmitatis indiciu e;
Sicut misit me pat· et rlq; missio
in hoc loco· incarnatio filii debet
intellegi; Tunc namq; pater filiu
misit· cu hunc preparatione hu
mani generis· humanari fecit; cc 110
misit autem illu· n ut frueretur
mundanis deliciis· sed ut p homi
nu salute subiret suppliciu pas
sionis; Nuquidtam ideo illu odisse
dicendus· quia ad passione eu
destinauit· non utiq; odiuit·
immo eterna illu caritate dilexit·
sicut iohs de eo testat; pater
diligit filiu· et omia dedit in ma-
nu eius; Ut ergo pat dilexit filiu
que ad patiendu misit· ita nihi-
lominus filius amauit aptos· quos
tam in orbe ad passiones suffe
rendas· uelut agnos int lupos
cc 110 destinauit; Ex qua ratione claret·
quia tunc quisq; potius a do se dili
gi debet credere· quando uel
flagellis diuinis· uel impbitate
infestoru hominu atterit; ut sa
piens quidam ait; fili noli deficere
a disciplina dni· et cetera· usq;·
castigat omem filiu que recipit;
Occu dixisset· et rlq; Questio
crebra patru expositione uenti-
lata uidet exsurgere· cur uideli
cet redeptor nr· discipulis bis
spm scm dare uoluerit; semel
uidelicet in terra consistens· ut
hic legit· et semel celo psidens ut
in actib; apostolicis declarat; qua
questione beatus papa gregori
us· hoc modo egregie soluit; duo
etenis pcepta caritatis· que per
spm scm in cordib; electoru diffun
dit; amor uidelicet di· et pximi;
Unde et in lege dicit; diliges dnm
dm tuu· et cetera; In terra ergo
dat sps· ut diligat pximus; e celo
dat sps· ut diligatur ds; sicut ergo
una dilectio in duo scindit man
data· sic unus sps in duo data; Ueru
tam cur primu in tra· et post modu
de celo sit datus· inquirendu; pfec
to quia p amore pximi· puenitur
ad amore di; Et cu amor di princi
palior sit dignitate· amor tam
pximi prior est ordine; Qm non
possumus puenire ad amore di· nisi
prius diligamus pximu; Hinc iohs
dicit; qui frem suu n diligit que
uidet· et cetera; possumus adhuc
de hac questione· conicere aliquid;
multa quide s dona gratiaru sps sci·
scdm illud qd apts dicit; Aliqui-
dem p spm dat sermo sapientie· et
cetera i sque quo ait; hec autem oma
opatur unus atq; idem sps· et rlq;
Igit ad aliud acceperunt apti spm
scm ante ascensione· ad aliud post
eande ascensione; primo deniq;
gram sps sci ad hoc pceperunt· ut
possent recte uiuere· et in pdi
catione quib; dapdee· et peccata
dimittere· et baptizare· et cre

dentib; spm adoptionis infundere.
dicente eis saluatore; Quorum remise
ritis peccata. et rlq; Secundo uero id est
post ascensionem multo maiorem sci
sps gram pceperunt. ut possent non
paucis sed pluribus pdesse. et ut ha
berent potestatem opandi uirtutes.
et gram sanitatum; Et qd his omnibus
maius est. qui cunctis gentib; erant
pdicaturi. cunctarum gentium
linguis loquerentur. et ad diuersas
gentes migraturi. nullo indige
rent interprete; Unde paulus apls
gloriatur apud chorinthios dicens;
Gras do. qd omnium urm linguis
loquor; Inter haec uero sciendum est
et tota libertate pnunciandum.
qd apti sci. ex quo tempore xpm secuti
sunt. spm scm habuerunt; Unde et
saluator. in templo clamabat; Siqs
sitit. et cetera; qd exponens eu
angelista. subnectit; hoc autem
dicebat de spu. et rlq; Si eni apti
in xpm iam crediderant. consequenter
utiq; spm scm habebant; Nec pu
tari debet contrarium qd ibi subsequitur.
nondum eni erat sps datus; sed subau
diendum potius quia nondum ita erat da
tus a patre. sicut postea dandus erat;
Apti ergo qui ante passionem ex parte
habebant spm scm. ut sibi paucisq;
suorum pdessent. postea eundem spm
scm plenius pceperunt. et ut ita di
xerim spu sco in igneis linguis appa
rente baptizati sunt. ut sibi pluri
mum. multisq: aliis pdesse potuissent;
Non autem abre redemptor nr spm scm

daturus aptis insufflauit; sed in
eo utiq; qd eundem spm dando insuf
flauit. equalitatem suam cum patre
demonstrauit. Et qd sps scs sicut
pcedit a patre sic etiam pcedit a filio;
siue ideo insufflauit. ut se esse de
clararet qui in principio mundanae
plasmationis formauit hominem
de limo terrae. et inspirauit in faci
em eius spiraculum uitae; Unde in
eccla religiosa consuetudo exo-
leuisse creditur. ut sacerdotes
baptizandis paruulis in faciem
exsufflent. quatinus uno eodemq;
flatu. et malignus pellatur. et
sps diuinus generato hominum in
fundatur; Quorum remiseritis et rlq;
Ecce sci apti ueracem magistrum secuti.
de magnae humilitatis infimis. ela
ti sunt ad culmen sublimissimae potestatis;
quiq; p dno aut parua aut nulla
reliquerunt. principes mundi et
iudices sclorum ab eo constituuntur.
ut p uoto quib; dam peccata retine
ant. quib; dam relaxent; Prorsus
sic decebat eos exaltari. qui p xpo
tantum consenserant humiliari;
Istorum uero locum modo in eccla
epi boni et sacerdotes optinent;
qui cum gradum regiminis pcipi
unt. auctoritatem quoq; ligandi
atq; soluendi pariter sortiuntur;
honor quidem eximius. sed graue
est istius honoris pondus; Ualde
quippe incongruum est. ut is qui
sue uitae regulam nescit tenere.
iudex fiat uitae alienae; hac de causa

cū multi inepti ad tantā dignitatē
accedunt. ipsū honoris ministe
riū indigne tractando uilescere
faciunt; Unde et hanc dnī senten
tiā n̄ recte accipientes. sepius
contra ius diuinū agunt. ligan
tes innoxios. et eos qui culpabiles
s̄. e diuerso soluere p̄sumentes. uerbi
grā. stimulati odio subiectū p̄xi
mū dāpnari n̄ dubitant. quā libet
innocentē; Rursū p̄moti assenta
tione aliqua subiectorū. quantū
libet iniquos. quantū libet scele
ratos. iustos p̄nunciare n̄ metu
unt. sed dū in ligandis soluendisq;
p̄ximis. n̄ merita causarū. sed
motus p̄prię uoluntatis secunt̄.
ipsi se conlata exuunt potestate;
quia neq; hi quos indebite damp
nant ligati. neq; quos incōpeten
t̄ soluunt. ante diuinę maiesta
tis oculos. liberi habebunt; Hunc
dns p̄ p̄phetā. de talib; dicit;
mortificabant animas quę non
moriunt̄. et uiuificabant ani
mas quę n̄ uiuunt. n̄ morientē
quippe mortificat. qui iustum
nequit̄ dāpnat; morientē uero
uiuificare nitit̄. qui reū suppli
cio absoluere conat̄; Int̄ talib;
ergo iudiciis agendis. causę
meritorū prius pensandę sunt.
et sic potestas ligandi soluendiq;
exercenda; Considerandū quę
culpa cōmittit̄. quę p̄ penitentia
post culpā sequat̄. ut quos dns
cōpunctionis grā uisitat.

hos sententia pastoris absoluat;
Uera enī conuersio ad dm̄. mente
potius est estimanda quā tempore;
qđ bene quatriduani mortui resus
citatio significat. quę uidelicet
demonstrat. quia prius mortuū
dns uocauit et uiuificauit dicens.
Lazare ueni foras; Et postmodum
is qui uiuens egressus fuerat a dis
cipulis est solutus. dicente dnō. sol
uite eū. et sinite abire; Ecce illū
discipuli iā uiuentē soluunt. quē
magister suscitauerat mortuū;
Lazarus enī quatriduanus mortuus.
designat hominē longa peccatorū
consuetudine tabescentē. et ęt̄nę
mortis funere iā sepultū; Ex qua
consideratione intuendū est.
qđ illos debent pastores p̄ auctori
tatē pontificalē absoluere. quos
dm̄ cognoscunt iā p̄ uiuificantē
grām a peccatis et morte animę
suscitasse; Int̄ hęc uero subiecti
sibimet ipsis falso blandiri n̄ debent.
cū a p̄latis temere se iudicari con
spiciunt; nec p̄sumant aliquaten⁹
sententiā ligantis p̄terire. qm̄
etsi illius culpę rei n̄ sunt p̄ qua ar
guunt̄. habent tamen alias quarū
merito ligari dāpnariq; mere
ant; alioquin si p̄ceptoris sui
imp̄ium transgredi tēptauerint.
mox culpā p̄ temeritate incur
runt. quā et ante dāpnatione
uitare potuer̄. Thomas autē.
et rtq; Thomas hebreū nomen.
latine abissus int̄p̄tatū dicit̄;

Greco autē sermone didimus hoc
est dubius uocat(ur); Cuius diuersitatis
hęc ratio ē. q(ui)a is quidē resurgente
dno diutius ceteris dubitauit ueritā
tē eiusdē resurrectionis p(ro)fundius
et p(er)fectius postea palpato dnō cog
noscere meruit; sed quod uel thomas
uel ceteri ap(osto)li resurrectionē dnī
tarde crediderunt. non tā illorū
infirmitatis quā nrę fidei confirma
tio fuit; plus etenī nobis ad fidem
contulit thomas qui diu dubitauit.
quā maria quę citius credidit; prius
nāq; magister dū dubitanti disci-
pulo uulnera corporis in argumentū
exhibuit. uulnus nris de cordibus
amputauit; qui modo resurrec
tionē dominicā quo numerosioribus
approbationib; confirmatā legi
mus. eo stabiliore fidei sinceritate
eam indubitant(er) credimus et uene
ramur; sed iure querit(ur) quomodo iohis
euglta apparente dnō discipulis
ipso die suę resurrectionis sicut p(ræ)
sens lectio narrat. thomā defuisse
dicat. cū lucas hanc eandē manif(es)
tationē describens. narret quia duo
illi quib; in emaus p(er)gentib; dns uisus
est reuersi hierosolimā. inuener(unt)
congregatos undecim et eos qui
cū ipsis erant; si enī scdm lucā .xi.cim
discipuli congregati in unum
erant duodecimo iā p(ro)dito. p(ro)cul
dubio et thomas cū illis simul erat.
quomodo ergo iuxta iohannem
defuisse dicitur. quā questionē
inoffense exire possumus. si eū dē

thomā primitus ap(osto)lorū cetui
et confabulationi interfuisse.
quando illi duo reuersi sunt. demū
uero illo foras cuiuslibet negocii
necessitate digresso. dnm in medio
apparuisse intellegamus; Et
post dies octo. et reliqua; Hoc loco
intuendū. quia thomas aliud uidit
et aliud credidit. uidit p(er)fecto
oculis corporeis ueritatē humani
tatis. sed credidit latentē dm sub
uelamine mortalis condicionis;
Uidebat nāq; tangebatq; hominē.
confitebatur et predicabat dm
quē uidere uel tangere n(on) ualebat;
Cui dns; quia uidisti me. credidisti;
Cū paulus ap(osto)ls dicat. est fides spe
randarū substantia rerū. argu
mentū non apparentiū. p(er)fecto
liquet. quia fides illarū rerū argu
mentū est quę apparere n(on) possunt;
quę enī apparent. iā fidē n(on) habent
sed agnitionē; dū ergo uidit thomas
dū palpauit. cur ei dicit(ur) quia
uidisti me credidisti. sed sciendū.
quia aliud uidit et aliud credidit;
A mortali quippe homine diuinitas
quę est inmortalis. uideri n(on) potest;
Hominē igit(ur) uidit et dm confessus
est dicens; dns ms. et ds ms. quo in
loco forte requirit(ur). utrū discipulus
magistri corpus tangere ausus sit;
prorsus narrat hoc euangelista
a dnō imperatū. sed non significat
a discipulo factū; sed si dicamus
discipulū thomā magistri corpus
attrectasse. mouet scrupulū

quia non dicit dominus tetigisti me. sed uidisti: nisi forte in uisu etiam tactum intellegamus; Cum enim quinque sint notissimi sensus corporis: generalis istorum omnium sensuum uisus esse deprehenditur; Nam et per quattuor alios sensus nominari solet uelut cum dicimus; Audi et uide quam bene sonet. olfac et uide quam bene oleat. gusta et uide quam bene sapiat tange et uide quam bene caleat; Ecce ubique sonuit uide: cum uisus ad solos pertineat oculos; Unde et quod hic dominus dicit: uide manus meas: quid aliud est nisi tange et uide: potest praeterea simpliciter asseri: dominum quidem hoc imperasse: sed discipulum id perficere ausum non fuisse; Iam uero perpendendum quod sequitur; Beati qui non uiderunt et crediderunt; Et sciendum quia uerbo praeteriti: rationem futuri temporis exponit; pro eo quod dici potest: beati qui non uidebunt et credituri sunt; qua sententia nos specialiter signamur: qui ad fidem post apostolorum praedicationem uenimus; Qui et si christum incarnatum minime uidemus: non minore tamen fidei constantia uerum deum et uerum hominem credimus et praedicamus; Nos inquam hac sententia signati sumus: ita tamen si fidem operibus exsequamur; Ille etenim uere credit: qui exercet operando quod credit; Quo contra paulus: de reprobis ait. Confitentur se nosse deum: factis autem negant; Multa quidem et cetera;

Hoc capitulum uelut finem istius libri indicat; quod tamen quasi prooemium est secuturae narrationis: quae ita incipit; manifestauit se ihesus discipulis suis: et cetera; Praemissis autem uerbis significat euangelista: multa beneficia signorum et praedicationis christum gessisse in mundo: quae ob sui magnitudinem scribi nulla ratione potuerunt; Unde et in sequentibus idem euangelista testatur: quia si scribantur per singula: nec ipse mundus capiat eos: qui scribendi sunt libros; Quae uero causa fuerit ut ista scriberentur: subdendo manifestat dicens; Haec autem scripta sunt: et reliqua; Quibus uerbis abunde et pietati fidelium satis facit: et haereticorum insaniae; Plerique enim impiorum astruere praesumpserunt: christum ihesum in humana natura filium dei patris esse: non proprium sed adoptiuum; Sed dum euangelista dicit. quia hic est filius dei: profecto patet quia hoc de illo homine asserit a uerbo assumpto: quem iuxta carnem ihesum constat esse nuncupatum; Nisi enim christus etiam in humana natura uerus esset deus: uerus esset et dei filius: numquam firma fides credentium. beatam mariam quae hominem cum diuinitate genuit: theotochon id est dei genitricem appellaret; Et ut credentes: et reliqua; Qui cumque credit ueraciter ihesum filium dei esse: credendo ipsum in se filium habet: quem habendo et uitam habet; quia ipse dixit: ego sum uia ueritas et uita; Cumque hanc uitam id est christum in praesenti possidere

meruerit. Insup et uitã cũ scis omib;
ẽ sequet̃ ẽtnã; ubi erit certa secu
ritas. sempitna felicitas. Inenar
rabile gaudiũ; ubi tota trinitas dĩ
in sua potentia ab electis sine fine
uidebit. sine fastidio amabit. sine
fatigatione laudabit. p infinita
sc̃la sc̃loꝝ am̃. EBD. II. POST

PASCHA. SC̃ DM̃ IOHEM.

IN ILLO TĒPR. DIX IHC DISCIP S.

EGO SU. PASTOR BON.

Ex huius lectionis euan
gelice textu. audiamus
dn̄m ih̄m cõmendantẽ nobis boni
pastoris officiũ; In qua cõmdatione.
d boni pastoris opus ostendere
uoluit. nullũ rectius quã sẽ. loco
exempli pponere potuit; Ego sũ
inquiens. pastor bonus; Simulque
notandũ. quia addendo bonus. sig
nificauit etiã esse pastores malos.
qui in sequentib; mercennarii ap
pellantur; Unde autẽ pastor bonus
cognosci ualeat. subsequent̃ mani
festat dicens; pastor bonus. animã
suã dat p ouib; suis; qđ dn̄s agendũ
docuit. prius ipse in suo actu pre
monstrauit; Animã nãq; suã hoc ẽ
uitã suã. posuit id est deposuit p
ouib; suis; pro his uidelicet qui in
iudicio ad dexterã sunt statuendi.
quiq; p eo qđ nunc in p̃senti imi
tantur. de quo scriptũ ẽ. sicut
ouis ad occisionẽ ducet̃. illuc in
celestis regni pascua inducentur.
sequentes agnũ quocũq; ierit;
pastor ergo bonus inde xp̃s esse
probat̃. quia animã suã p ouib;
suis posuit; sed nũquid et alii
pastores non sunt boni. nũquid
petrus non ẽ bonus pastor. siquidẽ
et ipse p ouib;. animã suã posuit;
Sic de paulo. sic de ceteris ap̃lis.
sicet de scis qui pro amore ouiũ
dĩ. cruore pprio sunt respsi.
sentiendũ; Omis ergo isti pastores.
boni sunt; non solum quia sanguinẽ
fuderunt. sed etiã quia p ouib;
fuderunt; Et tamen redemptor.
cũ tot pastores bonos prenosceret.
se solũ bonũ pastorẽ cõmenda
uit dicens; Ego sum. pastor
bonus; quid est ergo hoc quod
singulariter unum pastorem
cõmendat. nisi quia in uno
pastore bono. unitatẽ omĩum
pastorum bonorũ cõmendat. significat.
quia enĩ xp̃s cũ corpore suo qđ
est ecclesia unũ corpus creditur.
rectissime etiam ipse qui bonus
pastor est. cũ ceteris pastorib;
menbris suis. unus pastor uocat̃;
Uel certe singulariter se omissis
ceteris. bonum pastorẽ nuncu
pat. ut alios ad potestatẽ et
bonitatẽ suã. nil bonitatis habere
ostendat; Nã et ipsi pastores qđ
aliquatenus boni s. hoc a bono
pastore sortiunt̃. hoc est a dõ.
qui essentialit̃ bonus est; hõmi
nes enĩ non a se ipsis boni esse poss.
sed a dõ accipiunt ut boni sint.
Inter hec uero pastorib; eccle
siasticis hoc ẽ attendendũ. ut

prius exteriora bona indigentibus
ovib; misericordię impendant.
postremo si necesse sit. etiā animā
p periclitantib; ponant; Nā qui
p ovib; in tranquillitate ñ dat sub
stantiā suā. difficile in psecutione
daturus esset animā suā; Hinc
Iohs ait; qui viderit frem suū.
et rlq; quod autē pastores boni
ad ędificandā plebē fidelium.
p ovib; animas ponere debeant.
idem Iohs aptls attestat dicens;
sicut et xps p nob animā suam
posuit; Hinc salomon dic; Si sede
ris ad mensam potentis. sapient
intellege et cetera; Ac si dicat;
Si ad mensam potentis dī hoc ē
ad altare accesseris. Intellege
quę apponunt tibi. id ē corporis
et sanguinis xpi mysteriū digna
veneratione ppende. et mitte
manū tuā idest ppara opatione
tuā. sciens qm talia te oportet
ppparare. ut scilicet ad utilitatē
fideliū. p dominicis ovib; mortē
ultro appetas si necessitas expe
tat; Mercennarius et qui
non ē pastor. et rlq: Sunt in eccla
homines ppositi quidā; qui ex
occasione tēporalis lucri xpm
evangelizant. quibus dic aptls.
sua quęr ñ quę ihū xpi; Hi ergo
tales ñ pastores sed mercenna
rii vocant. quia ñ p amore di
vino oves dominicas. sed p tēpo
rali mercede pascunt; quamvis
ergo his verbis dnī intellegi

concedit. sunt in eccla pastores.
sunt et mercennarii; pastor veri
tate xpm adnunciat. mercenna
rius occasione ut dictū est xpm p
dicat; Diligendi autē sunt pastores
et imitandi. tolerandi s mercenna
rii et cavendi; qui et ipsi utiq; ñ
omnimodis inutiles s. sed ex parte
necessarii; Nā et p eos verbū xpi ad
nunciat. licet ab eis non impleat;
iuxta qđ dnš. de scribis et phariseis
dic; quę dicunt facite. et rlq;
Cū ergo tales viā veritatis adnun
ciant. nā salutē eius quęr cui ad
nunciant. quā lucrū sive pecunia
rū seu laudis humanę; auditores
autē illoz si bonis quidē dictis eoz
crediderint. ipsos tam imitati
ñ fuerint. ille qui adnunciat
habebit detrimtū. quib; autē
adnunciat habebunt lucrum;
Ut enī aliquid sub exemplo dica
mus. auditor bonus qui vult bene
vivere. cū adtenderit platū
suū bene docentē licet non bene
viventē. hęc secū volvit; Dnš dic
de talib;. quę dicunt facite. et
cetera; Audiā ergo istius sermo
nes. ñ imitabor mores; sequar
dnm. sequat ille cupiditatē suā;
quia si voluero apud dnm sic me
defendere ut dicā. dnē vidi illū
platū meū male vivere. et ideo
male vixi. dicturus ē mihi; Serve
nequā. nūquid ñ a me audieras
quę dicunt facite et cetera.
At contra p versus subiectus

quando cepit argui a uerbis dei. dicit
sibi; quid mihi loqueris? ipsi episcopi ipsi
clerici non illud faciunt. et me cogis
ut faciam? Hoc dicendo nullam excu
sationem ab eo percipere poterit. quem
in malo imitari uoluerit. Uidet
inquit lupum et fugit; Lupus super oues
uenit. cum quilibet raptor et iniustus
fideles quosque et humiles per poten
tiam opprimit; sed is qui locum pastoris
tenebat et tamen mercennarius
erat. tamdiu utilis fuit. quamdiu
lupum non uidit; uiso autem lupo fugit. 110
quia dum periculum temporale metuit.
persecutori seuitie ex auctoritate
resistere non presumit; quibus iure per
Ezechielem prophetam dicitur; non as
cendistis ex aduerso. et cetera;
Ex aduerso quippe ascendere est.
potestatibus huius seculi praue aliquid
in ecclesia gerentibus. libera uoce
contraire; In die uero domini pro domo
israel stare ac murum opponere est.
fideles innocentes contra peruer
sorum iniusticiam. ex iusticie auctori
tate uindicare; quod quia mercenna
rius non facit. cum uenientem lupum
uiderit fugit; Est preterea alius lupus
iste nequior. malignus uidelicet
hostis. qui sine cessatione caulas
fidelium circuit. ut deceptionis
super morsu suffocare possit; qui
quasi lupus gregem dissipat. dum
fidelem populum suis temptationibus op
primendo necat; sed pastor iste rapaci
lupo nulla ratione contradicit.
quia dum solis exterioribus inhiat.

interiora gregis disciplina negle
genda putat; fugit autem non corpore
sed animo; fugit non mutando locum
sed subtrahendo solacium; quia cum
uidet hominem consentire peccato
et diabolum sequi ad supplicium. non illi
dicit peccas. non illum obiurgans. ne sua
commoda perdat; Inter hec uero lupus
rapit et dispergit oues. cum alium ad luxu
riam pertrahit. alium ad auariciam accendit.
et singulos sine obstaculo per quecumque
uult uitia partit; que autem causa sit
ut mercennarius fugiat. subdendo
manifestat; Mercennarius est et reliqua;
Ac si aliis uerbis dicat; stare in periculo
pro ouibus non potest. qui in eo quod ouibus
preest. non oues diligit. sed temporalem
mercedem querit; sed postquam culpas
falsi atque ficti pastoris innotuit.
consequenter iterato sermone formam
boni pastoris. imitabilem ante
oculos reuocauit dicens; Ego sum
pastor bonus; Et cognosco meas id est
diligo. et cognoscunt me mee idem
diligentes obsecuntur; nam et nos eos
cognoscere dicimus. quos amamus;
At contra non cognoscimus quos odimus;
Unde scriptum est. nouit dominus qui sunt eius;
quo contra de reprobis dicit; nescio uos;
Sicut nouit me pater et ego et reliqua; nouit
pater filium tanquam unigenitum; nouit
filius patrem tanquam ei consubstantialis
et coeternus; Et animam meam pono
et reliqua; Ac si aperte dicat; In hoc patet
quia et cognosco patrem et cognos
cor a patre. quia animam meam
pono pro ouibus meis; Id est ea

caritate qua pro ouib; morior ·
quantū patrē diligā ostendo;
Et alias oues habeo · et rlq; quia
redēptionē nrām qui de gentili
populo ad fidē uenimus · dns
aspexerat · ideo dicebat · alias
oues et cetera; de gentib; loquens
quę non sunt ex hoc ouili · idest
de genere carnalis israhelis;
Et illas · et rlq · l pseutiq; eas
adduxit · qui p aptos suos pre
dicationis illis uerbū intimans ·
ad fidem suā pduxit; Et uocē
meā audient; Nemo dicat gen
tium populū non audisse uocē
xpi · sed eorū tantū quos misit
idest aptoꝝ; nā et in his quos
misit ipse erat · ut dicit paulus;
An experimtū querītis eius qui
in me loquit xps · ergo ipse et
p suos loquitur · et p eos quos
mittit uox eius au ditur; Et
fiet unū ouile · et cetera · per
bonū pastorē de duob; gregib;
unū ouile efficit · sicut per
lapidē angularē de duobus
parietib; unus prępparatur ·
Ad hoc enī ualet lapis angula
ris · ut ex duob; parieti bus
faciat unū · Ad hoc ualet pas
tor bonus · ut ex duob; gregib;
unū efficiat; Hoc autem coti
die fieri dō largiente conspi
cimus · dū ex utroq; populo
in unā fidem confluere · unū
dm̄ credere · unā etnā uitam
expectare · eadem pascua reg

ni celestis uidemus p cipe · ipso p
stante qui uiuit et regnat ds p
DOMC · III · POST PASCHA ·
LECTIO SCI EUG · SCDM IOH ·
IN ILLO TEMPR · DIXIT IHS DISC ·
Modicū et iā non uidebitis me ·
et iterū modicū et uidebitis me ·
quia uado ad patrem; et rlq;
Dns ac redēptor nr̄ discipulos
p psentiā humanitatis inminente
iam passione relicturus · ea noc
te qua tradebatur · expleto
mysterio salutiferę cenę · mul
ta cū eisdem discipulis sermoci
nando · et tristiciā suę passionis ·
et gaudium nihilominus suę
resurrectionis denunciare
uoluit · ut tanto fortius impen
dens periculū tolerarent ·
quanto frequentius illud a dnō
prenunciatum recolerent;
Inter reliqua igitur suę pas
sionis documenta · etiā hoc qd
in psenti lectione recitatur ·
intulit dicens; modicū · et rlq;
qd trifformi intellectu · a doc
torib; constat expositū; quia
enī hęc uerba ea nocte qua tra
debatur · ut p missum ē ptulit ·
modicū fuit ab illa hora noctis
qua hęc loquebatur · usq; in
horā passionis et sepulturę
quę circa uesperā sextę ferię
facta ē · qua hora cepunt dnm
n̄ uidere · eo qd esset intra sep
ta sepulchri · ab humanis se
clusus obtutib; ; Et rursum

modicū fuit interpositū spatiū· usq; dū illū uider̄; tercia uero die resurrexit a mortuis· et apparuit in multis argumentis p dies· xl; Alit; Modicū fuit tempus quo dns iacuit in sepulchro· usquequo resurrexit a mortuis; quo tēpore modico· discipuli eū uidere nequiuer̄; Rursū modicū fuit tēpus illi uidelicet· xl· dies· quib; cū discipulis post resurrectionē suā conuersatus est; Eisq; multimoda ostensione apparuit· usq; dū illis uidentib; ascendit in celū; Et hoc ē qđ ait· quia uado ad patrē; ac si· aliis uerbis diceret; Ideo post modicū intra septa sepulchri auris abscondor aspectib;· et iterū post modicū destructo mortis impio· intuendus uobis appareo· quia tēpus est· ut expleta suscepte carnis dispensatione· cū resurrectionis gl̄a iā reuertar ad patrē; non enim semp intra mansurus· sed p humanitatē quā assumpsi· iā sum ascensurus in celū; Int que notandū· quia tota quidē series huius lectionis· illis conuenit· qui eā p̄sentes a dnō audier̄; pars autem illius etiā nob̄ qui post dominicā ascensionē fidem suscepimus· rectissime congruit; Hec igit̄ uerba que cū sua expositione premissas· illis specialit̄ conueniunt· qui resurrectionē dnī uidere meruer̄; quib; qđ dic̄ iā n̄ uidebitis me· ita accipiendū est· quia scilicet mortalē xp̄m ulterius non uiderent· qualē eū cū ista loquerer̄ uidebant; quāuis hec ipsa uerba dnī· generalis eccl̄e statui· recte ualeant coaptari; modicū nāq; ē totū spatiū· quo p̄sens sc̄lm decurrit· usq; ad diem iudicii· in cōparatione et̄nitatis; qđ et ioh̄s· nouissimā horā nuncupat dicens; filioli· nouissima hora ē; Hoc uidelicet tēpore modico· xp̄m in humana natura uidere n̄ possumus· quia dū sumus in corpore peregrinam̄ a dnō; transacto igit̄ hoc modico spatio· uidebimus eū in fine sc̄li uenientem· ut reddat unicuiq; sc̄dm opa sua; Hec quidē uerba dnī· ap̄li tunc tēporis n̄ intellexer̄; unde et dicebant ad inuicē; quid est hoc qđ dicit· et r̄lq; sed hanc illorū ignorantiā pius magister intelligens· quasi expositurus uerba que dixerat· et dubitationi illoꝝ satis facturus· subsequent̄ adiunxit; Amā dico uob̄· quia plorabitis et cetera; que uerbatā ap̄lis quā cuncte eccl̄e congruunt; ploratus quippe et fletus· ap̄los et ceteros amatores xp̄i optinebat· cū illū quasi latronē cōphendi· ligari· ligatūq; ad ēcilīū p̄sidis duci ac flagellari· tandēq; spinarū aculeis coronatū· crucifigi· mori· ac sepeliri conspicerent; Gaudebat contra mundus· id ē· dilectores mundi· quippe ea qđ mundanis rebus

tantū inhiant mundus uocantur.
cū desideriū suū in xp̄i morte cōple
rent. cū nomen eius se de terra abra
sisse putarent. cū morte turpissima
condēpnarent eū. qui grauis illis
erat n̄ solū ad audiendū. sed etiā
ad uidendū. Contristabant̄ rursū
ap̄li de iniusta nece saluatoris. sed
eorū tristicia in gaudiū ē conuersa.
quando sic̄ scriptū ē. post resur
rectionē gauisi s̄ discipuli uiso dn̄o.
qui in potius uisa ascensionis potentia.
potiore etiā gaudio impleti. Lau
dabant et benedicebant dn̄m ut lucas
eug̃ta testat̄. hec in ap̄lis. certissime
impleta fatem̄. sed et in cunctis fide
lib;. impleri cotidie n̄ dubitamus.
qui quandiu in p̄senti s̄ctō ꝑ erūnis
uersant̄. p lacrimas pressurasq;
tēporales. gaudia ętnę felicitatis
instant mercant̄. scientes scriptū.
Si cōpatim̄. et cō regnabim̄. et qui
seminant in lacrimis. in gaudio
metent. sic enī omp̄s ds̄ electos suos
p̄destinauit ee remunerandos.
ut n̄ nisi p lacrimas pressurasq; p̄
sentes. ad coronā ꝑueniant sempi
tnā. At uero mundus e diuerso gau
det. quia dū iniqui ad ętna gaudia.
p tristiciā et angustias desperant
ꝑtingere. Impiū putant. si aliqd
de tēmporali delectatione minus
exerceant. nolentes ut flos tēporis.
gratissimā eorū p̄tereat iuuentutē.
quib; euenit. qd scriptū ē. ue uob
qui ridetis. quia plorabitis. quē
ad modū enī tristicia electorū. uer-

tet̄ in gaudiū salutis ꝑpetuę. Ita
et gaudiū rep̄borū mutabit̄ in fletū
et tristiciā atrocitate sempiternę
gehennę. ubi uermis eorū n̄ morient̄.
et ignis n̄ extinguet̄. Mulier
cū parturit. et cetera. In hac cōpara
tione iuxta litterā hoc notandū ē.
quia parturitio tristitię. partus
autē gaudio cōparat̄. qd tunc maius
ee consueuit. quando n̄ puella sed
puer masculus nascit̄. unde et me-
lius uidet̄ legendū parturit. quā
parit. iuxta sensū beati augustini.
parere ē partū effundere. partu-
rire autē ante partū dolere. quę
similitudo altiori intellectu in
specta. tā p̄cedentib; quā sub sequen
tib; uerbis. respondere p̄bat̄. In
sacro eloquio mulieris nomine.
frequent̄ eccl̄a figurat̄. uel quia
semp fecunditate bonorū opū pollet.
uel certe ꝑpt ea quia sp̄itales filios
dō gignere p aquā et sp̄m. nūquā
desistit. hinc iohs mulierē amictā
sole. se uidisse cōmemorat. haud
dubiū quin eccl̄am significans. uir
tute diuinę potentię decoratā. de
cuius partu sp̄itali. pene similia
sermonib; dominicis uerba p ferens.
dic̄. qd in utero habens clamat
parturiens. et cruciat̄ ut pariat.
hinc ē etiā qd regnū cęlorū mulieri
cōparat̄. quę accepto fermto.
abscondit in farinę satis trib;.
donec fermētaret̄ totū. quasi simi
litudine nihilo minus figuratur
eccl̄a. quę p̄cipiens a xp̄o uim

fidei ac doctrinę disseminare eam
studuit in trib; mundi partib; asia
africa et europa. donec toto mundo
noticia diuina repleto. In omnē ter
rā exiret sonus p̄dicatoꝝ et in fines
orbis terrę uerba eoꝝ: Ad huius muli
eris menbra se pertinere signabat paulus.
cū auditorib; suis diceret; filioli
quos iterū parturio. et cetera; Et
p euglm. ego uos genui; Haec igit̄
cū parturit contristat̄. quia nimirū
sca eccla dū spiritaliū uirtutū p̄fectib;
cumulandis insistit. dū filios suos
animas uidelicet scās. p labores et
angustias ad uitā ęt̄nam dirigit.
incessant̄ p̄mit̄. incessant̄ mundi
turbinib; urget̄; sed cū d̄o se in omib;
adiuuante ad uictorię palmā per
tingere meruerit. iam n̄ meminit
pressurarū quas ptulit. quia capit̄
magnitudine p̄miorū quę concu
piuit. Et sicut mulier nato in hoc
mundo homine lętat̄. ita scā eccla
p creato ad uitā ęt̄nā credentiū
populo. digna animi exultatione
p fundit̄; non autē cuiquā incon
gruū uideri debet. si nasci dicat̄
is. qui ex hac uita migrauerit; Si
enī inrephensibiliter nasci dicit̄
aliquis qui de tenebris uteri
materni prūpens. in hanc morta
liū lucem egredit̄. quomodo n̄
rectissime natus ualet nuncupari.
qui impedimtis corporis exutus.
ad lucem indeficientē et p̄petuā
sublimat̄. p hac siquidē ratione.
ex traditione maiorū ecclę usus

credit̄ optinuisse. ut dies beatoꝝ
martyrū uel confessoꝝ quib; de sclo
migrauer. n̄ funebris sed natales
uel natalicii uocitent̄. Et uos igit̄.
et rt q; hoc de aptis. luce clarius
ualet intellegi; qui maxima tristicia
affecti passo ac sepulto dn̄o. sed
pacta resurrectionis glā. n̄ minore
exultatione et gaudio sunt repleti.
adeo ut gaudium eoꝝ nulla ad
uersitas nulla psecutio tollere
et uiolare potuerit; neq; putandis
int̄ pressuras psequentium hoc
gaudiū amisisse. immo omē gaudiū
existimabant cū in temptationes
uarias inciderent. gaudentes q̄m
digni habiti eēnt. p nomine dn̄i
c̄tumeliā pati; sed et de electis
omib; nihil obstat intellegi. q̄
nunc quidē id ē in p̄senti sclo tris
ticiā habent; sed certissime nouer̄
q̄m non s̄ condignę passiones huius
tēporis ad futurā glām quę reue
labit̄ in [illegible]; q̄d uero dic̄. iterū [illegible] cū
autē et cetera. Iuxta hunc intel
lectū n̄ ad illud tēpus est r. e. fe
rendū quo aptis post quā resurrexit
amoltuis in multis argumtis p
dies xl. semet ipsū ostendit. sed
potius ad diem iudicii de quo ipse
iohs ait; scimus q̄m cū apparuerit.
et cetera; uidebo uos inquit
id ē uidendus uob apparebo. con
sueto more scripturarū. ut est
illud; nunc cognoui q̄d timeas
dm̄. id ē cognoscere alios feci.
uel certe uidebos. id ē [illegible]

urĩ; Et cũ uos ad me ipsũ assum
psero: patientiã laboris urĩ.
expectatis p mis remunerabo;
tunc pfecte electoꝝ gaudebit
illo utiq; gaudio: quod in ppe
tuũ ab eis auferri ñ poterit; quip
pe: quib; nulla aduersitas do
minabit: nullus hostis psequet:
sed sempit na felicitas et ppetuũ
gaudium: ipse uidelicet dñs ihs
xps ab electis omĩb; intuebit:
possidebit atq; tenebit. am;

DOMC. II. POST PASCHA.
LECTIO SCI EUG. SCDM IOH.
IN ILLO TEPR DIX IHS DISC.

Uado ad eũ qui me misit: et ne
mo ex uobis int rogat me quo
uadis; et rlq. Crebro dñs
ac redẽptor nr discipulis et
penã suę passionis. et glam re
surrectionis: claritatẽ quoq;
ascensionis prenunciare uolu
it: ut cũ ea quę p dicebat uide
rent uenientia minus dolerent:
minus de absentia corporis illi
us [illegible] turbarentur;
Inhis ergo uerbis illius quibus
dixit: uado ad eũ qui me misit
et cetera: sensus talis ee uidet;
Regrediar ascendendo ad pa
trem qui me incarnari consti
tuit: et tanta taq; aperta
erit meę ascensionis claritas:
ut nemini urm opus sit inter
rogare quo pgam: cernenti
b; cunctis quod patrẽ petã;
Uidentib; enĩ illis eleuatus
est: et nubes suscepit eũ ab ocu
lis eoꝝ: euntẽq; non uerbis int
rogauerunt: sed oculis psecuti
sunt; Sed quia hęc locutus sum
uob: et rlq; Cernebat dñs quid
hęc sua uerba quib; se ad patrẽ
rediturũ ee dicebat in mentib;
aptoꝝ generarent: uidelicet
quia maiorem tristiciã haberent
de eius abscessione qua eos desere
ret: quã leticiã de eius ascensione
ad patrẽ; Desiderabant enĩ eius
psentia corporalit pfrui: quia
adhuc carnalit sapientes: corpo
ralit eũ exterius: et ñ spitaliter
interius diligebant; nã quia spi
ritalẽ consolationẽ necdũ habe
bant interius: quã postea p aduen
tũ sci spś pceperunt: id qd in xpõ
exterius uidebant id est psentiã
corporis carnaliter amittere
metuebant; Sed ego ueritatẽ
dico uob: et cetera; tanquã diceret;
Expedit ut hęc forma serui. auris
tollat aspectib; quatinus amor
diuinitatis. pressius uris infigat
mentib; nolo enĩ adhuc me car
nalit diligatis: et sem placte
isto contenti. infantes ee cupia
tis; nã si tenera alimenta quib;
hactenus alui non subtraxero:
solidũ spitalemq; cibũ esurire
nequibitis; Si enĩ non abiero:
et reliqua; Cũ constet quia pa
raclitus sps ex patre pcedit et
filio: cur se filius recessurũ dicit:
ut ille ueniat quia filio nũquã

recedit. sed non ideo hec loquebatur. quod etiam presens corpore spm scm cordib; eorū non posset infundere; Nam eundē spm ipsis discipulis resurgens. insufflando per speciem dedisse alibi legitur; Uerū illo in terra posito et cū discipulis in terra conuersante. quia hunc corporeis semp oculis uidere sitiebant. mentis desideriū ad sitienda celestis gratię munera. erigere non ualebant; Ascendente autē illo per corpus in celū. et illi pariter per desideriū sci spi celestes effecti. omē desideriū suū post illū direxerunt; Et licet terra corpore. celū tam mente et animo ceperunt incolere. Recte ergo eis dicit; Nisi ego abiero. paraclitus non ueniet; Ac si aperte diceret. si corpus a uobis non subtraho. quis sit amor spi non ostendo; Et nisi me desieritis corporaliter cernere. nūquā me discetis spiritaliter amare; Qua autē causa sps scs paraclitus idē consolator cognominetur. luce clarius patet. quod scilicet corda aptorum que abscessus dni mesta reddiderat. suo aduentu recreare et consolatione intima perfundere dignatus est; Sed et fidelib; cunctis consolator efficitur. dū cotidie afflictiones eorū uirtutē perseuerantię largiendo. expectatione futurorum premiorū consolatur; Et cū uenerit. ille arguet mundū et reliqua; De his omib; ipsa ueritas in carne posita. mundū idē dilectores mundi redarguit. ut exemplis astruere facillimū est; de peccato quidē incredulitatis mundū redarguit. cū loquens de iudeis dixit; Si nō uenissem. et cetera; De iusticia uero. cū eisdē iudeis loquens ait; Regina austri. et cetera usq; salomon hic; Et rursus; uiri nineuitę. et cetera; De iudicio uero redarguit mundū. cū diabolū iā iudicatū hoc ē dāpnatū ostendens. sequaces quoq; illius dāpnandos eē monstrauit; Uidebā inquiens satanan. quasi fulgur de celo cadentē; Et alibi. ad iudeos; uos ex patre diabolo estis. Si ergo per seipsū de his omib; mundum redarguit. quid necesse fuit ut hoc ipsū spm scm facturū eē prediceret. nimirū ea de causa. quia xps unā tantū gentē immo unū mundi angulū hoc ē nationē iudeorū arguit; Sps uero scs per aptos in totū orbē dispsos. non unū iā populū sed cunctū redarguit mundū; Ipse autē sps hoc facere dicitur. qui per aptos fecisse cognoscitur; plane ipsū mundū redarguit. quia ardorē caritatis in cordib; aptorū diffudit. qua succensi ulterius iā mundū idē amatores mundi arguere nō trepidarent. immo ante armatos reges et presides interriti. xpm constantissim

faterentur; quam sententiam ipse sal
uator exponens ait subiungens;
de peccato quidem et cetera; Notan
dum quia peccatum infidelitatis quasi
solum pro ceteris posuit; quia nimirum
sicut fides origo uirtutum est, ita et
infidelitas fundamentum est omnium uiciorum;
hoc enim peccato manente cetera de-
tinentur; et hoc discedente cetera
remittuntur. Hinc dominus dicit; qui non credit.
iam iudicatus est; De iusticia uero:
et cetera; querendum si de peccato
mundus redarguitur, cur et de ius-
ticia; quis enim de iusticia recte
argui possit; sed mundus id est ama
tores mundi. de peccato quidem suo.
de iusticia uero arguuntur aliena.
hoc est de iusticia electorum qui dominum
non uident; quod ipsa expositio domini sa
tis indicat; qui cum dixisset mundum
de iusticia arguendum. ait. quia
ad patrem uado et iam non uidebitis
me; subauditur qualem modo uidetis.
id est mortalem; sed in maiestate ad
iudicium uenientem. Iusticia ergo
discipulorum Christi erat; quia dominum
quem uerum cernebant hominem.
uerum quoque dei filium crediderunt.
In hunc modum iusticia ceterorum
fidelium est eorum scilicet qui dominum
in carne non uiderunt; ut Christum quem cor-
porali presentia non uiderunt, uerum esse
deum et hominem fateantur; de hac
ergo iusticia fidelium qui dominum
non uiderunt infideles arguuntur. cur
scilicet ipsi qui sonum litterae uerbum
dei audierunt noluerunt credere.

: c̄ uersi ad aptos

Nequitia enim reproborum non solum ex sua
prauitate sed etiam ex iustorum compara
tione iudicatur. Unde ad peccatricem
hierusalem sermo diuinus per prophetam
loquitur; Iustificata est sodoma soror
tua a te; hoc est ex comparatione sce
leris tui. Et dominus alibi ad blaspheman
tes iudeos de apostolis filiis utique illius
gentis loquitur; ideo ipsi iudices uestri
erunt; quod scilicet illis credentibus in
me credere noluistis. De iudicio
autem; et reliqua; princeps mundi dia
bolus intelligitur. qui quandam prin
cipatus arcem in cordibus infidelium
optinet; qui hic mundi appellati-
one censentur; qui iudicatus id est damp
natus est a domino. cum et ipse demonia
eiceret. et discipulis suis eandem
faciendi facultatem permitteret.
Iudicatus autem est; quoniam iudicio ignis
aeterni inreuocabiliter est destinatus;
de hoc itaque iudicio quo princeps
mundi iudicatus est a spiritu sancto arguitur
mundus; quando homines nec diuinae uolun
tati superbiendo resistere presumant.
exemplo dampnati terreantur archangeli.
Petrus enim apostolus immo spiritus sanctus per petrum
de hoc iudicio mundum redarguit.
cum ad corrigendam prauorum hominum
nequitiam; commemorat penam sup
bientium angelorum dicens; Si enim deus
peccantibus angelis non pepercit. et
reliqua; Adhuc multa habeo uobis
dicere. et reliqua; quia discipuli ad
huc carnales erant. et necdum uir
tute spiritus sancti conroborati. non poterant
omnia intellegere que a domino dice-

bant: Veniente spu sco sup[er] eos die
pentecostes: multo ma[gis] ... scientiā
postea c[ogno]scentis; quo m ... ergo su
perius dic: omnia que au[diui] a patre
meo nota feci uob: cu[m] ... rursum
dicat: Adhuc multa h[a]beo uobis
dicere: sed sciendu[m] qu[i]a ubi uerbu[m]
preteriti temporis p[ro] futu[ro] ponens:
qd adhuc facturus erat, iā fecisse
se dicit: sic et enī p[ro]phetas sepe futura
p[re]dixisse inuenimus ... quā preterita:
Unde et hoc loco se omnia dicit nota fe
cisse discipulis: que se ... fuerat nota
ee facturu: in illa plen[itu]dine scien
tie de qua paulus ait: Cu[m] uenerit
qd p[er]fectu[m] est: euacuab[itur] qd ex parte
est: que ad modu[m] enī in ... mortalitate
carnis et salute anim[aru]m futurā
expectamus: quā uis ia[m] pignore
fidei accepto: hoc egi[t] sp[iritu]s sci saluu[m]
facti ee dicam: ita omniu[m] rerū noti
ciā quecu[m]q; unigenitus audiuit
a patre in futuru[m] spera[re] debemus:
quā uis iā se hoc notu[m] fecis[se] dixerit
xps; Duo autē sunt p[ro]pt[er] que doctor
uerbu[m] p[re]dicationis re[tin]ere debet:
uel q[uia] auditores suos ... qui se q[ue]di
cunt deteriorari consp[i]cit: uel
cū eos uerba que p[re]dicat ... ob inbecillē
intellectu[m] ferre n[on] poss[e] p[er]spexerit;
quoru[m] p[ro]pt[er] unu[m]: dns dic: nolite
dare scm canib: et r[eli]q[ua] ... p[ro]pt[er] aliud
uero: nunc loquit: Adhuc multa
habeo: et cetera: Cu[m] au[tem] uenerit
ille sps ueritatis: et r[eli]q[ua]: nequaquā
estimandu[m] est hec uerba ... hac uita
in cuiusquā electi mente p[er]co[m]pleri:

ut scilicet omnē ueritatē dū in hac
uita uiuit co[m]p[re]hendere ualeat:
cū dicat aptls: Ex parte scire et ex
parte p[ro]phetare: sed in his uerbis dnī
quib; dicit: sps scs docebit uos omnē
ueritatē: talis sensus: quasi dicat:
Ipse sps diffundet in cordib; uris
caritatē: que uos faciat amare
omnē ueritatē; Cuius edocti ma-
gisterio et uirtutū p[ro]cessib; aucti:
p[er]ueniatis ad illā beatitudinē
ubi nosse possitis omnē ueritatē;
Non enī loquet a semet ipso; qd
sps scs n[on] loqui a semet ipso dicit:
inseparabilis totius trinitatis
op[er]atio declarat; sps enī scs de
patre p[ro]cedit et filio; qd enī et de
filio p[ro]cedat: ipse filius manifestat
in eug[e]l[i]o dicens; Ego noui uirtu-
te de me exisse; ubi p[er]fecto uirtutis
nomine: sps scs intellegit: et aptls:
misit inquit ds spm filii sui in corda
nrā: n[on] ergo loquit sps scs a semet
ipso: subaudit sine patris et filii
consortio; Sed que cu[m]q; audiet loquet;
mirū uidet et scrutatu difficil
limū: quo modo sps audire dicit:
Non enī in illa simplicissima dī
omp[oten]tis natura: loci s[ecundu]m p[ro]prius diuisos
sensus ut in hominib; fas: credere:
ut alibi sit uisus: alibi auditus:
sed singula in eo totu[m] inco[m]p[re]hen
sibili quodā modo accipienda s[un]t,
idem enī est illi uidere q[uo]d audire
idem audire qd uidere; nec aliud
in eo nomine sensuū: quā uirtus
omī potentissima demonstrat;

Et nr̄a quidē mens · p uicissitudi-
nē tēporū uariat; potest enim
aliquando scire · qđ aliquando
nesciebat; potest etiā ueri simili-
tudine falli · et uerū adpbare
qđ falsū est. In dō uero n̄ aliud est
esse · et aliud scire · sed tantundē
illi ē · esse et essentialiter scire · et
scient ēē; n̄ aūt dm̄ patrē dicimus
habere sapientiā · cū tam ipse sua sit
sapientia; Sp̄s ergo scs̄ quęcūque
audierit loquidicit · quia non a se,
sed a patre ēē catholice credit; Ab
illo ergo audit a quo ē · id ē a quo pcedit ·
quia a quo illi ē ēē · ab illo et audire ·
qđ nihil ē aliud quā scire; si quē uero
mouet quare audiet futuro tēpore
dictū sit · sciat in dm̄ nullā tēpoꝝ
cadere alt̄nitatē; sed quia sempē
et potest · ideo etiā ptito t futuro ·
scriptura in dō · indifferent' utit';
Et audiuit ergo sp̄s · et audit et
audiet · quia semp illi ē a patre ēē ·
et semp scire; Ille me clarificabit;
Clarificauit sp̄s scs̄ xp̄m · quando
mentes inlustrans aptoꝝ · eum
quē eatenus sicut hominē noue
rant · atq; sicut hominē dilige
bant · dō patri consempiternū ·
consubstantialēq; ēē docuit;
Clarificauit etiā xp̄m · quando
accensa in eoꝝ cordib; caritate ·
omiq; prorsus seruili timore fu
gato · ad pdicandā p orbē patrię
i. eius glam resurrectionis · con-
stantissimos reddidit; Clarificat
et ū cotidie in electoꝝ cordib; ·

dū in[illegible]omnem mundanę cupidita
tis pru[illegible] excoquit · et ad deside
randa cęl[illegible] diuini ignis ardore
succendit; [illegible]uia de meo accipiet ·
et rt q; dicer[illegible]eo accipiet · patre uide
licet; Inde [illegible]m accipit sp̄s · unde pce
dit. Nec [illegible] recipiendū qđ quidā
heretico[illegible]sū dogmatizare conati
s. filiū acc[illegible] a patre · sp̄m uero scm̄
a filio; q[illegible]si hoc concessū fuerit ·
consequ[illegible] ut quidā gradus sint
in scā trin[illegible]e · et sp̄s scs̄ minor
sit patre [illegible] filio; Inde ergo sp̄s scs̄
acc[illegible] unde et filius · quia inde
pcedit [illegible]de nascit' filius; In scā et
enī trinitate · pat' de nullo ē · filius
a patre genitus ē · sp̄s a patre pcedit
simul et a filio; Et hi tres unus ds̄;
Ubiq; p̄sens · sed inuisibilis · ubiq; totus
sed incōp̄hensibilis; de quo quicqđ
mens hu[illegible]ana cogitet · quantū-
uis pulch[illegible]ū lingua confingat ·
Longe minus ē · longeq; inferius
eo · qđ ipse ē; Huius igit' sp̄s auxiliū
in cunc[illegible]actib; nr̄is postulemus ·
eius desiderio flagremus dicentes
cū pph[illegible]a; Cor mundū crea in me
ds̄ · et r[illegible]era; prius quippe cor mun
dū insi[illegible]reari p̄cabat' scs̄ ppheta ·
ac dein[illegible]le sp̄m rectū in suis uisce
rib; in[illegible]ouandū; sciebat enī dn̄o
inspir[illegible]ante · sp̄m scm̄ in cor de
pollu[illegible]o sedem habere n̄ posse;
Et ide[illegible] petebat cor mundū in se
crea[illegible] ubi sp̄s scs̄ requiescere
dign[illegible]ret'; Cor enī hominis qđ sp̄s
scs̄ [illegible]ossiderit · a sp̄u maligno

mentis motu gignuntur. Sunt aliæ quæ per delectationem uicium mentem inrepunt: nequaquam tamen eam ad peccati uoluntatem inflectunt; nihilominus et aliæ sunt quæ cum delectatione deliberatione quoque et diffinitione facinoris animum inficiunt. et nisi cita penitentia succurrat. dampnabilem reddunt; Omni igitur circumspectione cordi nostro custodia est adhibenda. omnis malæ cogitationis ingressus: bonarum est inmissione pellendus; sicque mens sci semper est assidue facienda meditationibus; ut omnis eius cogitatio deum sapiat. et de solo superno desiderio procedat;

IN ASCENSIONE DOMINI LECTIO SANCTI EUANGELII SECUNDUM MARCUM. IN ILLO TEMPORE RECUMBENTIBUS UNDECIM

discipulis apparuit illis ihesus.

Et tam suæ resurrectionis dominus multiformi argumentorum exhibitione adstruxit. per xl dierum interualla cum apostolis conuersatus. et modo singulis modo omnibus manifestatus; quia nimirum tanta erat celebratæ resurrectionis sublimitas. ut nequaquam ad eam perfecte intellegendam discipulorum infirmitas conscendere posset; Ideoque ut ad eam quandoque attingeret. sensim informanda erat; Uerum si subtilius diuinæ erga nos dispensationis affluentiam perpendamus. nobis potius eorum dubitatione consultum inuenimus. et infirmitatem illorum nostram firmitatem extitisse cognoscimus; fides enim nostra eorum est diutina ambiguitate firmata ac solidata. quia dum uariauere christi resurrectionis experimenta ceperunt omnem prorsus a nobis infidelitatis occasionem tulerunt; Decies autem dominus apostolis post resurrectionem apparuisse in euangeliis legitur; multotiens uero eis uisus fuisse non dubitatur; Siquidem ipso die suæ resurrectionis quinquies hominibus apparuit; deinde post octo dies quando omnes discipuli erant simul. et thomas cum eis; septimo ostendit se illis ad mare tyberiadis; Octauo uisus est undecim in galilea; Nono cum recumbentibus illis apparuit. et incredulitatem illorum et duriciam increpauit; decimo uiderunt eum iam interris constitutum. sed in æthera libratum. quando testes resurrectionis angeli affuerunt dicentes; Uiri galilei. et cetera; notandum uero est. quod recumbentibus illis ultimum suæ præsentiæ munus exhibuit; nimirum ut ueritas resurrectionis eius robustius in eis conualesceret. nec iam de ueritate resumpti corporis ulterius dubitarent; et quia extemplo eos relicturus et in celum ascensurus erat. Increpauit eorum incredulitatem et duriciam redarguit. ut quod nouissimum audiebant in eorum mentibus tenacius figeret. et seuerius prolata increpatione dubitationi terminus poneretur; fecit uero di[illegible] erga spiritales filios in celum [illegible]

qd facit pat carnalis erga filios
moriturus; tanto psenti urgetur.
.II. uicina morte pallescit. et tamen
filios euocat. res suas ordinat. et
de singulis que animo insederint
mandat. et ad ultimu qd carius
illi fuerit. in ptio moriens tradit;
sicq; demu tanto magis uerba patris
mortui custodiunt. quanto se illa
ultima audisse recolunt; sic et
dns. si tamen fas est dm homini celo(rum)
fastigia supante. sepulcri angus
tiis mandando coponere. aptos
nouissimo affatu redarguit.
quia his qui uiderant eu resurrexis
se n crediderant; Legimus enim quia
mulierib; a monumto reuerten
tib; et dni resurrectione nunci
antib; uidebant eis hec uerba
quasi deliramtu; Redarguit
igit eos dns quare sue resurrec
tionis internunciis n credide
rint. cu utiq; gentes quib; pdica
turi erant. qd minime uiderant
credituri essent; Unde mox sub
infert. scs eugta. Et ait illis;
Euntes in mundu. et cetera; pre
ceptu aptis fuerat ante passione.
ne in uia gentiu abirent. neue
in ciuitates illo(rum) intrarent; sed
iudeis p fidie sue merito repbatis.
iam ca ad salute omiu gentium
quaqua uersu p orbem sparsaru
dirigunt; Querendu tamen est
quid sit qd dicitur. pdicate euan
geliu omi creature. cu supfluu
sit eugtm rebus uita carentibus

+ in noeran. id e intellectu.

aut mutis pdicari animalib; Ad
hanc questione enodanda scire con
Ho uenit. quia omis creatura trifaria
diuidit; In usi.. alen. id e essentialē.
in zoeticam. id e uitalem. +
quā beatus gregorius separatius
subtilius q distinguit inquiens.
sunt lapides. sed non uiuunt; sunt
arbusta et arbores. sunt. uiuunt.
sed n sentiunt; uiuunt uero n per
anima. sed p uirore; Unde et pau
lus dic; Insipiens tu qd seminas n
uiuificat nisi prius moriat; sunt
pecudes. uiuunt. sentiunt sed n
discernunt; sunt angli. uiuunt
sentiunt et discernunt; nomine
ergo omis creature homo signa
tus est. qui cu omi creatura. co
mune habet aliquid; habet ee cu
lapidib; uiuere cu arborib; sen
tire cu animalib; discernere uel
intelligere cu angelis; homini
ergo soli eugtm predicari iubet.
cu omi creature adnunciari pci
pit. quia omo cu omi creatura.
quoda participio copulat; Omis
etia creature uocabulo. gentili
tas specialiter appellari potest.
que relicto creatore. creature se
manciparat obsequio. ligna et
lapides et monstruosa queq; ani
maliu portenta colendo; Et quia
ab illo defecerat beato principio.
ad cuius imagine conditus fuerat.
iure int infima queq; connumera
retur; Iubet ergo aptis. ut eugtm
omi creature predicent. hoc e.

per uniuersas nationes que in igno
rantia dei hactenus fuerant. fidei et
salutis nuntium portent. Qui credi
derit et reliqua. Hec uerba summam nostre
saluationis causamque continent sub-
eundi baptismatis. pulchre uero pri
mum dicitur qui crediderit. deinde
infertur et baptizatus fuerit. quia viii
sine fide baptismi tinctio aut
nihil ualet aut minimum. sed queri
potest quomodo paruulos per baptis
mum dicamus saluari qui utique nec
dum etatis incapacitate credere possunt.
Neque tamen ideo isti sine fide saluantur
quia uicaria suscipientium fides eis
auxilio est ut sicut per alios peccati iiii
a deo sunt traducta est macula. ita et
aliorum confessione a peccatis ori
ginalibus expientur. Sed ecce cum dicitur
qui crediderit saluus erit. potest
alicui persuaderi ut se sola fide sal
uandum credat. sicque letali uul-
nere perfossus a bonorum operum fructibus
torpeat. et tacitus sibimet blan
diatur. Ego iam credidi saluus ero.
Uerum dicit si fidem quam habet bonorum
operum studiis exornet. Credere enim iiii
ueraciter est deum uoce simul et moribus
confiteri. Unde contra de quibusdam
dicitur. Confitentur se nosse deum fac
tis autem negant. Qui uero non
crediderit condempnabitur. dic
tum fuerat quid fides promereretur
dicendum restabat quid ultionis
infidelitas consequeretur. Qui uero
inquit non crediderit condempna
bitur. qua sententia apostoli quoque

concutiuntur ne ipsi in fide resur
rectionis dubitare auderent
quam per orbem predicaturi erant. certum
habentes quia qui non crediderit
condempnabitur. Unde et alibi scrip
tum est. qui non credit iam iudicatus est.
Signa autem eos qui crediderint
et reliqua. Hec signa in primordio
nascentis ecclesie ab apostolis eorumque
sequacibus corporaliter impleta sunt.
nam et demonia de obsessis corporibus
imperiosa preceptione expulerunt
et linguis omnium gentium locuti sunt.
serpentes quoque a propriis sedibus
exturbarunt. et uenenum biben
tes nociti non sunt. Legimus enim
de beato iohanne euangelista quia
propinatum sibi ueneni poculum hau
serit. nec noceri potuerit. Egri-
tudines insuper corporum non solum
manus impositione sed etiam
umbre sue uel uestis attactu
fugasse noscuntur. Sed forte quo-
rundam simplicium mentes permoueri
possunt quare hec signa omnibus gene-
raliter promissa modo in ecclesia
minime fiant. Constat sane hec
in exordio nascentis ecclesie neces-
saria fuisse. ut his rudes adhuc
et tenere mentes ad fidei
robur solidarentur. Signa enim
infidelibus sunt non fidelibus.
At postquam fides totius pene
mundi terminos tenuit. postquam
ecclesie decus precedentium con-
secrantia sanctorum altius caput ex
tulit. signa [illegible] parere

desierunt; Nã et qui uirgulta
plantant· tãdiu aquã infundunt·
donec ea radicata et suis uirib;
niti audeant; postquã uero arbor
conualuerit· ab irrigatione
cessant; Uerũ et si corporaliť
ñ fiunt· — aguntq̃d maius·
spitaliť; Et certe maiora s̃ ea quę
erga animã interius aguntur·
quam ea quę foris circa corporis
curatione ostendunt; denią;
maius multoq; p̃stantius est
sanare interius animã ꝑ ꝑpetuo
uicturã· quã corpus quandoq;
moriturũ; denią; et dñs· ea
signa uocauit; Signa enĩ dicun
tur· eo q̃d aliquid significent;
quia ꝑ ea quę exterius agebant·
quid interius agi oporteret p̃
signabat; Uidendũ ergo qualiť
hęc signa spitaliť in eccłá imple
antur; sacerdotes enĩ sanctarũ
plebiũ p̃fecti· dũ credentes
crismate diuino scificant et
in eis diabolo locũ uetant· utią;
demonia eiciunt; linguis etiã
nouis locunt· cũ sublimia
cęlestis patrię p̃mia adnunci
ant; serpentes tollunt· cum
subdolos quosq;· et ꝑ malicia
draconis cubile factos· suis
monitis exhortationib;q; con
uertunt; mortiferũ quoq; bi
bunt sed ñ eis nocet· cũ uenenatę
ꝑsuasionis uirus audiunt· sed
minime ꝑ hęc ad mala deflec
tunt; sed et sup̃ egros manus
imponunt et bene habent· cum
fragiles quosq; et ad boni operis
robur inualidos· exemplo suę
actionis quasi tactu manus animant·
et ad boni opis uires firmant; Et
illa quidẽ signa corporalia non
nũquã agunt etiã mali cũ bonis·
ista uero spitalia nusquã et nũq
poss agere nisi soli boni; q̃d enĩ
signa mali faciunt· dñs ostendit·
qui de tribulatione ultima lo
quens dicit; surgent pseudoxpi·
et pseudo ꝑphetę· et dabunt
signa et ꝑdigia; Unde et tales·
in iudicio dicturis; dñe· nonne
in nomine tuo ꝑphetauimus· et
in nomine tuo uirtutes multas
fecimus· et respondebiť illis;
nescio uos· unde sitis; Et dñs
quidẽ ihs· et cetera; quod dñs
assũptus dicit· non ẽ putandus
angelico eguisse auxilio. cum
utią; sup omnia ꝑpria dĩ ferat po-
tentia; sed quia illorũ obsequio
comitatus ascendit; sedere etiã
ad dexterã dĩ patris dicit· quia
in maiestate patris etiã scdm huma
nitatis habitudinẽ consistit· uniũ
cũ eo gl̃ae· eiusdẽq; atq; insepa
rabilis potentię; Notandũ uero
q̃d hunc beatus eug̃ta marcus
sedere ad dexterã dĩ asserat· cũ
beatus stephanus in hora suę lapi
dationis stantẽ se uidisse testet·
dicens; ecce uideo celos apertos· et
filiũ hominis stantẽ a dextris dĩ;
sed in dõ situs menbrorũ; ꝑ quali-

tate accipit negociorum: sedere enim imperantis et iudicantis est; stare pugnantis uel adiuuantis: beatus ergo stephanus in passionis agone constitutus merito dominum stantem uidit: quem adiutorem concertatoremque habuit; Ipse enim certamini interat: sed dominus pugnabat; Et ut athlete constantia in terris minime lassaretur: uictoria ei desuper is parabat; quia uero ascendens in celum omnia cum patre regit: et ad ultimum per eum deus pater omnia examinabit: merito eum beatus marcus ad dexteram patris consedere perhibuit;

Illi autem profecti praedicauerunt ubique: et cetera; nulla etenim regio quantum libet inaccessa: quantumuis aspera: nullus pene locus licet remotissimus extitit: quo eorum praedicatio non perueniret; etante eis defecit terra quam lingua; quod longe ante psalmista intuens ait; In omnem terram exiuit sonus eorum: et reliqua; profecti ergo praedicauerunt ubique: non uiribus propriis sed auxilio dei cooperantis; Cooperabatur enim suis praedicatoribus christus: quia ineis et per eos omnem celsitudinem subdebat: omnem mundi fastum subiugabat;

Sermonem nihilominus confirmabat sequentibus signis: quia ne praedicatio despiceretur ex persona loquentium: roborabatur subsequenti exhibitione signorum; Exultet ergo in credentibus uniuersalis ecclesia: et triumphalem domini sui ad celos reditum: uotis sollemnibus amplectatur; ascendens christus uictores tirones celo reposuit: et membris suis quo eum sequantur ostendit; Ut sicut ipse morte per domita: et eius qui mortis habebat imperium seuitia subiugata: uictor ad patrem redit; Ita demum et nos ad eum peruenire posse credamus: cum uiciorum omnisque corruptionis uictores extiterimus; Ad hanc supernae ciuitatis feliciter beatam beateque felicem celebritatem: quantum sufficimus festinemus: et quia nec dum corpore ualemus: mentis deuotione interesse satagamus; meminisse etiam debemus: quod beatus lucas dominicam describens ascensionem dixit; Eleuatis manibus benedixit eis: et ferebatur in celum; felices certe et diuine prorsus benedictionis heredes: qui domini in celum ascendentis manibus benedici meruerunt; quia nimirum in benedictionis plenitudine reuertetur ad eos: a quorum se aspectibus in benedictione subtraxit; Angelis eosdem apostolos ita protestantibus; sicuenit: et cetera; quapropter et nos qui per apostolicam praedicationem in eum credidimus: eum sedule deprecemur: ut cum manifestus omnibus uenerit qui paucis uidentibus ascendit: in sortem nos huius benedictionis admittat: eorumque societati connumeret quibus dicturus est: uenite benedicti patris mei et cetera;

DOMINICA IIII POST PASCHA LECTIO SANCTI EUANGELII SECUNDUM IOHANNEM IN ILLO TEMPORE DIXIT IHESUS DISCIPULIS SUIS

CUM UENERIT PARACLITUS
quẽ ego mittã uob a patre.
spm̃ ueritatis qui a patre p̃cedit.
ille testimonium phibebit de
me: Et rlq; Positus in coena cũ
discipulis dns̃. postquã mysteria
noui testamti. corporis sanguí
nisq; sui consecratione signauit.
Instante iam hora sue traditio
nis. inter cetera quib; eos digna
tus est erudire monuit. ne im-
piorũ contra se psecutione seui
ente terrerentur. neu fessi ce-
derent. sed in omĩb; inuictum
constantie robur tenerent.
Aduentu etiã sps̃ sci pmisso. cuius
grã terreno timore priuarentr.
et celestis uirtutis robore fun
darentr. deniq; si diuine scrip-
ture oracula consulamus. apte
cognoscemus. quia sci apli ante
sps sci aduentum. minus idonei
fuerint ad capienda mysteria
diuine sublimitatis. minus etiã
fortes ad toleranda aduersa
inlate psecutionis; qđ ut ex em
pli gratia euidentius pateat.
ipsum apostolici culminis uer-
ticem beatũ petrũ ad medium
deducamus. qui antequã spũ scõ
corroboraretur. adeo infirmus
et pauide mentis fuit. ut ad uocẽ
unius ancillule. dnm̃ se uel nosse
negauerit. Uerũ postquã sps sci
ignis. timore ante frigidũ pectus
accendit. tantã subito fortitudi
nẽ animo concepit. ut [illegible] cunctis

aplis ad qđ tam resurrectionis xpi
publice predicandũ emicaret. et
et principiũ inpauidus terriculam
ta transiret dicens: Obedire opor
tet dõ. magis quã hominib;. Admi-
remur ergo beatũ petrũ pdican
tẽ. quẽ dõ lucramus inficiantem.
Tanto enĩ sps sci fulgore inlustra
tus est. tantaq; ueritatis auctori
tate solidatus. ut eos qui paulo ante
fuerant interfectores xpi. ita con
uerteret. quo etiã mori uellent
p amore xpi; Intuendũ uero qđ dns
spm scm. et a se mitti. et a patre p
cedere dicit. non quo inseparabilis
sit patris et filii operatio. sed ut
distantia personarũ patris et filii
manifestet. In qua tam psonarũ
distinctione. una filii uoluntas
atq; operatio. cũ patris uolunta
te et operatione concordat; Sicut
ergo sps scs a filio mittitr. sic mit
titur et a patre; Et sic pcedit a
filio. quomodo et a patre. Ipse etiã
sps scs. quia unius est uoluntatis
eiusdeq; operationis cũ patre et
filio. dicitur ipse quoq; sua spon
te uenire; qđ patenter dns in eo
loco ostendit. ubi ait. sps ubi uult
spirat. Et apts enumeratis diui
norũ carismatũ distributionib;.
subdidit. Hec omĩa operatr unus
atq; idem sps. diuidens singulis
put uult. Ille testimoniũ p
hibebit de me. et rlq; Phibuit
sps scs testimoniũ dnõ. quia cor
dib; aplorũ inlapsus. plenissimã

eis diuinitatis seu humanitatis xp̄i
scientiā contulit. Adeo ut quantū
mortalis fragilitas patit̄. quic
quid de eo sciendū est nossent. qua
lit unius cū patre esset substantię et
eiusdēq; maiestatis. qđ is qui ante
sc̄la dš erat apud dm̄. homo inter
homines apparuit in fine sc̄lorū.
qđ de uirgine natus acceperit.
ut idem homo idem esset et dš. qđ
sponte passus sua uirtute a mortuis
resurrexerit. atq; in celū ascen
dens in patris dextera sederit.
postremo qđ ipse in fine mundi.
equus omnium iudex uenturus sit.
hęc omā sc̄i ap̄li de xp̄o sp̄s sc̄i ma-
gisterio didicer̄; nec solū illi. uerū
etiā om̄s qui recti aliquid de xp̄o
sentiunt. in huius sp̄s grā hoc pro-
meruisse credendi s̄. phibuit etiā
testimoniū. quando ap̄lis constan
tiā ea quę didicerant p̄dicandi.
inspirauit; Uno eni eodēq; sp̄u. et
scientię sp̄italis dote. et uirtutis
ad p̄dicandū ope donatis; Unde
subinfert; Et uos testimoniū
phibebitis. et rl̄q; quia eni ab in-
itio p̄dicationis cū dn̄o fuerant.
poterant aliis p̄dicare quę noue-
rant; multū eni ap̄lis pfuit. qđ
ab initio dominicę p̄dicationis
cū eo fuer̄. qđ et tēporis quanti
tate et sui assiduitate plenius
celestē disciplinā cepunt. et ut
ita dicā tū sit medullitus inbiber̄.
Cui rei attestat̄ petrus. qui in
locū iudę p̄ditoris aliū substitu

ere uolens. n̄ neophitū sed longa
conuersatione pbatū eligere
studuit dicens; uiri frs̄. oportet
ex his uiris qui nobis cū conuersati s̄
in omi tēpore quo intrauit et exiuit
int̄ nos dn̄s ih̄s. testē fieri resurrec
tionis eius ad plebē. unū ex istis;
quanta etiā auctoritate resur
rectionē dn̄i p̄dicaret. alibi in
sinuat ita de xp̄o dicens; quē dš
suscitauit a mortuis. et dedit
eū manifestū fieri. n̄ omi populo.
sed testib; p̄ordinatis a dō. nob
qui manducauimus et bibimus cū
illo. postquā resurrexit a mortuis;
Haec locutus sū uobis. et rl̄q; p̄
uidebat dn̄s quę psecutionū pro
cellę contra predicantes ap̄los
surgerent. ideoq; prouide digna
tus eis post uentura p̄dicere. quo
uenientia possent facilius tole
rare; minus eni nos afficiunt mala.
quę p̄noscunt̄; grauius uero in-
puisa pturbant; Et intuendū quia
cū dixisset eos aduentu sp̄s sc̄i in-
lustrandos et sibi testimonium
reddituros. ilico futurę psecu
tionis aduersa subiunxit; quanto
eni amplius sc̄i ad uirtutū sublimia
enituntur. eo maior contra eos
diaboli inuidia exorit̄. qui eorū
pfectib; resistere. et siue p se
siue p menbra sua inchoati boni
initia quęrit radicitus abstirpare.
Ait ergo dn̄s; hęc locutus sū uob.
ut n̄ scandalizemini. Ac si diceret
Idcirco uob post modū uentura

innotesco· ut prescientię clipeo
muniti· nequaquā a statu urę
soliditatis deiciamini; Absq;
sinagogis facient uos; In euglio
inuenimus conspirasse iudeos·
ut siquis xp̄m confiteretur· extra
sinagogā fieret; qd nimirū apud
illos p magno piaculo deputa
batur· sicut enī nunc homicidę uel
capitalib; obnoxii criminib;· ab
ecclę consortio pelluntur· ita tunc
tēporis nominis xpī confessores·
a sinagoga eliminabant; quod
passi sunt nichodemus et gamaliel
libel· multiq; alii· qui elegerunt
ad tempus hominū societate
priuari· ut xpo inppetuū ad
hererent; quod autē n̄ solum
a sinagogis eicerent· uerū etiā
morte a suis conciuib; plecte
rent· manifestat dn̄s cū subiun
git· Sed uenit hora· et rlq;
Iudei dū p conē sci euangelii p
sequerentur· obsequiū se dō p̄stare
arbitrabantur· putantes se p hoc
legis exercere uindictā; Unde
et beatus paulus· testimoniū
illis reddidit dicens; Emulationē
legis habent· sed n̄ scdm scientiā;
Uerū nihil pdest illis legē quę
p seruū data ē defendere· qui
grām ueritatis que p filiū facta ē
noluerunt recipere; quib; non
minime apts consolantur· dū au
diunt non suo odio sed zelo diuinę
legis psecutionis aduersū se
rabiem concitari; Et hęc

facient· quia n̄ nouerunt patrē
neq; me; Satis iam scę ecclę fides
accepit· patrē et filiū unius dita-
tis atq; potentię eē· atq; ideo patris
sine filii cognitione haberi a nemine
posse; Hinc idem euglta· alibi dicit;
qui negat filiū· nec patrē habet;
Et alibi; qui diligit eū qui genuit·
diligit eū qui genitus est· Iactent
ergo se iudei de cultu dī patris quan
tū uolunt· fidem nrām quę in xpō
et p xpm est inrideant; nūquam
certe dō patri placere poterunt·
nūquā ad noticiā illius puenire
ualebunt· nisi xp̄m in quo ianua
ad patris scientiā p ueniendi ē p fi
dē receperint· et equalē p omā dō
patri crediderint; quid uero uti
litatis· quid leuaminis hęc uerba
dni aptis conferrent· ilico manifes
tat cū subdit; Sed hęc locutus sū
uob· et rlq; Ac si diceret; Idcirco
uob ea quę mei nominis causa passuri
estis p nuncio· ut cū uenerit hora
hoc est tēpus eoꝝ quę p̄dicta s· ad
memoria reducatis me uob ea prę
dixisse· sicq; leuius p̄sentia mala
sufferatis· scientes quia ego qui
potui p̄dicere· potero cū uene
rint liberare; magnū siquidē
genus consolationis aptis fuit·
cū reminiscerent inta aduersa ab
illo de talib; fuisse p̄monitos· a
quo se p laborū exercitiis sine
dubio nouerant remunerandos;
n̄ autē ociose sed cū magno uir
tutis pondere audiendū· qd dicit·

ego dixi uobis: ego uidelicet dominus omnipotentissimus: ego qui pro uobis & pro salute uestra moriturus sum. qui uos et inter certamina . presenti diuinitatis meę numine protegam . et uictores ad contemplandam patris diuinitatem inducam; IN DIE SCO PENTECOS. SEC. SCD. IOH. IN ILLO TEMPR. DIXIT IHS DISCIPULIS SUIS. SIQUIS DILIGIT ME. et r(eliqua).

Sanctę huius assertio lectionis consonat gaudiis hodiernę sollemnitatis; aduentum sancti spiritus orbis excolit xpianus. et exordio euangelii . amor commendatur diuinus: qui eius inlapsu spiritus apostolicis hodie est refusus in mentib; ; Caritas enim dicit apostolus diffusa est in cordib; nris: per spiritum sanctum qui datus est nob; ; Spiritus ergo sanctus: pignus nobis attulit dilectionis dei: quę sola diuina mortalib; conciliat . humanam naturam uisibilib; mortuam . inuisibilib; inserit . et addificantis se dei substantiam contemplandam sustollit; Unde et paulo superius dixerat dominus discipulis; adhuc modicum: et mundus me iam non uidet; quę cum consequenter iudas apostolus non delator sed dilector xpi interrogasset dicens: domine quid factum est quia manifestaturus es te ipsum nob et non mundo: respondit e uestigio dominus; Siquis diligit me sermonem meum seruabit; Interrogatus namq; de manifestatione: de dilectione respondit? quasi ostendens: sola dilectione ad uisionem dei posse pertingere; Est enim interior quędam manifestatio . quam solis amatorib; suis deus apparebit . ut eum non iam per enigmata et figuras uideant. sed reuelata facie diuinitatis eius radios contemplentur; quam idem alibi: repromittit dicens; siquis diligit me . diligetur a patre meo: et ego diligam eum et manifestabo ei me ipsum; Uerum hęc dei dilectio . non debet inaniter ociari: sed uiriliter in mandatis eius quem diligit exerceri: Unde et dominus cum dixisset: siquis diligit me: consequenter addidit . sermonem meum seruabit; Sed ecce sunt interroget aliquis an diligat deum: libere et absolutissime se id agere profitetur; Sed eum se dominus diligere asserit: qui mandata ipsius ex uoluntate impleuerit; Experimentum ergo dilectionis: in effectu constituitur operationis; Hinc iohannes dicit; qui dicit diligo deum et mandata eius non custodit . mendax est; qui ergo adhuc presentium cupiditate capitur: qui ad secti inlecebras effluit: necdum qualiter deum diligere oporteat didicit . tanta enim est uis diuini amoris: ut mentem quam ceperit . ab amore labentium rerum intimat . et ad perpetua solum diligenda sub rigat: Quod salomon: inuiciens ait: fortis ut mors dilectio. Sed uideamus: quali dilectorem suum dominus premio remuneret; Et

pater meus diliget eum, et cetera. In patris solius dilectione totius trinitatis advertamus operationem. Sicut enim una est in trinitate substantia, non per dense sequalitatem essentiae, nec recipiens solitudinem personae, itaque quicquid de una qualibet harum specialiter dicitur, de tota recte trinitate intelligitur.

Et ad eum veniemus. Adventus iste inlocalis incorporalisque, et omne prorsus humanae scientiae argumentum excedens: venit pater et filius ad dilectorem suum, cordi illius amorem suum invisibiliter inspirando, et terreni affectus paulatim vestigia abolendo. Ita autem adventus iste dei ad hominis mentem fit, si prius homo deum adierit. Venit ergo deus inluminando, imus et nos contemplando; venit deus subveniendo, imus et nos obediendo; venit deus suam nobis gratiam infundendo, imus nos capiendo. Intueamur vero quanta dei dignatio ad hominem venientis, quantaque sit hominis celsitudo hospitem suscipientis. Si enim aliquis praepotens domum nostram adire dignaretur, domus tota sordibus mundata, diversis ornamentorum apparatibus comeretur. Si ergo talia agimus in adventu hominis quamvis praepotentis, tamen mortalis et unius nobiscum conditionis, quanta nos agere quibus virtutum ornamentis receptaculum animae exornare necesse est, ut deum hospitem habere mereamur.

Considerandum vero quod sequitur: mansionem apud eum faciemus. Venit etenim deus in quorundam corda, sed mansionem non facit, quia sunt quidam qui divinitus inspirati de malis suis actibus compunguntur, culpas lamentis puniunt quas se commisisse meminerunt, sed transacto compunctionis tempore ad ea que planxerant dilabuntur. In horum ergo cordibus venit quidem dominus, sed mansionem non facit, quia per afflatum boni desiderii cor respicit, sed per instabilem variamque mutationem eius recedit. Ille ergo veraciter deum diligit qui nullis temptationibus ab eius amore deficit, cuius mens nihil quod inferius est plus eo appetit. Qui enim adhuc ex animo terrenis inheret, quique mandata dei implere neglegit, minime deum diligere convincitur. De qualibus subditur: Qui non diligit me, et cetera.

Dilectio ergo dei in impletione ponitur mandati; neque enim linguae facile credendum est sine operis attestatione.

Et sermonem quem audistis non est meus. Stupendum fortassis videtur quod dominus dicit: sermo quem audistis non est meus, cum superius sermones suos dixerit. Sed attendendum quod ibi pluraliter sermones, hic vero singulariter sermo ponitur. Quod ergo dicitur: sermonem quem audistis non est meus, tale est ac si diceretur: Ego qui loquor non a me ipso sed a patre sum. Ipse est enim verbum patris, de quo Iohannes testatur: In principio erat.

uerbum. Iure igitur cuncta deo patri
equalis tribuit. a quo accepit hoc
ipsum ut illi esset equalis. Haec lo
cutus sum uobis apud uos manens.
Numquid cum ista dominus loquebatur cum
apostolis non erat. aut quando absen
taret. qui eis alibi promisit dicens.
Ecce ego uobiscum sum usque ad consu
mationem seculi. sed quia christus idem
qi homo idem deus. secundum utriusque nature
proprietate loqui solet. nunc diui
nitatis potentiam intimando. nunc
iuxta assumpte carnis habitum
humana distinctius ostendendo.
Apud eos ergo se mansisse perhibet
humanitate. qui nusquam et numquam
abesse poterat incircumscripta
maiestate. denique et superius se
apud dilectorem suum mansionem fa
cere pollicetur. Sed illa spiritalis est
et interius in mente agitur. haec uero
corporalis uisibiliter foris exhibetur.
Illa dilectorem suum glorificat. hac
uisitat. Secundum illam numquam recedit.
secundum hanc uenit et recedit. Para
clitus autem spiritus sanctus. et reliqua. Satis no
tum est pietati fidelium. quia para
clitus grece. latine aduocatus
uel consolator dicitur. Aduocatus
quidem quia pro delinquentium erratibus
interuenit. apostolo dicente. Ipse spiritus
postulat pro nobis. postulare autem
spiritus sanctus dicitur. non quo minoris sit po
testatis quam pater et filius. sed quia
quos repleuerit postulantes facit.
Consolator etiam spiritus sanctus dicitur. quia
corda sanctorum. uel pro reatu ueniam indulgen-
tia. uel pro desiderio celestis patrie
merentia consolatur. et ad spem futurae
beatitudinis sui inspiratione ani
matos informat. Ille inquit uos
docebit omnia. Cauendum summopere est
ne haec uerba ita accipiamus. quasi
alia filius apostolis dicat. alia spiritus sanctus
doceat. aut filius sine spiritu dicat.
uel spiritus sine filio doceat. aut certe
filius dicat et non doceat. spiritus sanctus
doceat et non dicat. cum catholice
tota simul trinitas dicere. tota
intellegatur docere. sed oportebat
singulas distincte insinuari personas
trinitatis. ut eas et separabiliter
audiremus. et inseparabiliter intel
ligeremus. Tota igitur trinitas ut
dictum est docet. tota dicit. sed nisi
personarum necessaria distinctio
fieret. nullatenus nostrum ipse in-
efficax infirmumque ingenium tri-
nitatem aduerteret. In hoc quod spiritus
docere dicitur. ostenditur neminem
ab homine posse instrui. nisi magis-
terio sancti spiritus intus doceatur. quia nisi
gratia spiritus cordi suffragetur auditoris.
incassum foris perstrepit lingua
doctoris. Idem etiam spiritus suggerere
dicitur. non quod patre minor sit aut
filio. sed quia saepe suggerere
dicimus subministrare. Suggerit
ergo spiritus electorum mentibus diuinam
scientiam. non quidem ab imo sed ab
occulto inspirando. Pacem relinquo
uobis. et reliqua. Notanda diligentius
uerborum positio. primo dicitur
relinquo. deinde infertur do.

Relinquit p tempore possidenda·
dat uero cum scis ppetuo pseueratura;
pacem nob relinquit in psenti sclo·
pacem dabit nob in futuro sclo; pa-
cem nob relinquit ut hac freti hostem
supemus· pacem suam nob dabit quan
do cum eo sine hoste regnabimus;
Hinc et p pphetam pmissum fuerat;
Dabo uob pacem· sup pacem; Haec uero
pax siue quam relinquit iturus· siue
quam dabit rediturus· ab illo et per
illum est; Ipse est enim ut ait apls pax nra·
qui fecit utraq; unum; se ipsum ergo
xps nob relinquit· et p diuinitatem
nob cum p mansit· quando humani-
tate ad patrem ascendit; Ipse est
ergo pax nra nunc cum in eum credim·
ipse erit pax nra· cum ad eius speciem
contemplandam puenerim; Notandum
uero sollerter quia prius dixit pacem
relinquo uob absolute· deinde
cum additamto subiunxit·· pacem
meam do uob; In quo liquido uoluit
aperire· quia haec pax quae nob in p-
senti relinquit· nra potius sit quam
ipsius dicenda; In illo enim· nulla con
tradictio· nulla prorsus repug
nantia· sed sola et in demutalis
pax consistit· quia peccatum non fec.
nec dolus inuentus in eo ullus; nra
uero pax· in psenti talis est· in qua
cotidiana temptationum certamina.
et uiciorum obluctantium bella tole
remus· In qua deniq; cotidiana
ueniae egeamus postulatione; pax
ergo nra· in psenti plena ee non
potest· atq; ideo longe ab illa
felicissima ac beatissima di pace
disiuncta e· n tam aliunde nisi a do
nobis donata e· quam si usq; in finem
possidere studuerimus· p inde con-
firmabim· ut nihil in nob sit qd
repugnare aut reluctari possit;
n ia aut in psenti de mutua caritate
dubitemus uicissim· sed singuli ar-
chana cordium singulor pspicacissi-
me intueam; Non quomodo mund
dat· ego do uob; mundi nomine
dns solitus est appellare amatores
mundi· qui habent quandam sui iuris
pacem· cum aliquando homines terrena
tantum appetentes inter se mutuo con-
cordare uident· ut cessante inquie
tudine litium· ac sedato fine bellor
liberius possint frui sclo· et uolupta
tib; p prius operam dare; n numquam etiam
uidemus quosq; turpes uel obscenos·
seu uariis facinorib; deditos· tanta
ad inuicem concordia necti· ut uix
aliquando credant posse discindi;
quib; pfecto utilius eet ad horam
discordare· quam concorditer in ma-
lo pseuerare; n ergo talem nobis
pacem xps reliquit qua a malo possi
deamur· sed qua unanimes in fidei
unitate uiuamus; Aliquando etiam
repbi electis quodam modo pacem
dant· cum eos psequendo incessere
desistunt; nec ista pax uera esse
potest· quia eos una fidei societas
n tenet; Aliter ergo dat pacem mund·
aliter is qui fecit mundum; talem
ergo pacem xps nob in psenti reliqt·
p quam adhuc in imis positi· corde

insuperis maneamus; Non turbetur cor
uestrum. et cetera; Crebro sancti apostoli
dominum de recessu suo loquentem audie-
rant. ideoque turbari et formidare
poterat infirma mens illorum. ne quid
in absentia boni pastoris. desolatus
grex apostolicus pateretur; Unde
eos prouide dominus consolatur. ut si contris-
tarentur de corporali eius discessi-
one. gauderent de diuinitatis eius
presentissima maiestate; recedebat
ab eis per hoc quod homo erat. per diuini-
tatis uero potentiam semper illis aderat;
Ibat per hoc quod localis erat. remane-
bat per hoc quod caelum simul et terram im-
plebat; Non ergo erat unde merito
apostoli turbarentur. cum ita eum recedere
cernerent. ut nusquam de eius pre-
sentia dubitarent; denique ut apertius
intellegerent eum suam uoluisse insi-
nuare humanitatem quando ait.
uado et uenio ad uos. confestim ad-
iunxit inquiens; Si diligeretis me.
et reliqua; Ostendit ergo quia per id itu-
rus erat ad patrem. per quod minor est
patre; Agnoscamus itaque geminam
in christo naturam dei et hominis. et utri-
usque proprietatem inconfuse intuea-
mur; de humanitate loquens. dicit.
pater maior me est; de diuinitate uero.
alibi dicit. Ego et pater unum sumus;
Secundum humanitatem ergo ab apostolis re-
cedebat. in qua etiam in iudicio reuer-
tetur; secundum diuinitatem uero. ubique cum
patre eiusdem cum eo potentie ac maies-
tatis perseuerabat; Conticescat ergo
detestandum arrii dogma. quod filium

patre minorem confinxit. et dum christus
humanam commendaret naturam. iste
ausus est in eo detrahere diuinam;
quid uero mirum si christus de forma serui
quam acceperat dicit. pater maior me est.
cum etiam diuinitate seipso maior sit.
secundum quam etiam per psalmistam paulominus
minoratus ab angelis asseueratur; suis
postremo parentibus in hac ipsa ho-
minis forma minor aliquando fuit.
quando ut euangelium loquitur. illis maio-
ribus minor ipse subdebatur; At ergo;
Si diligeretis me. et reliqua; quantum
enim nostre gratulandum est nature.
quam in se ita christus suscipere dignatus est.
ut eam resurgendo a mortuis. inmor-
talem incorruptibilemque faceret. et
ascendendo super omnes angelicorum spi-
rituum ordines exaltatam. ad dexteram
patris constitueret; secundum hanc
recessit christus quando carnem quam as-
sumpserat. inmortalitatis gloria
induit. et ad caelestia sublimauit;
Et nunc dixi uobis priusquam fiat.
et cetera; Quo compendio quaue
utilitate istud dominus apostolis dixerit.
breui sententia comprehendit dicens;
Nunc dixi uobis. et reliqua; Sed quesitu
indiget quare dixerit. ut cum factum
fuerit credatis. cum fides earum sit
rerum que non uidentur. et futurae cre-
duntur. sicut apostolus diffiniuit; Fides
est sperandarum substantia rerum.
et cetera; Laus ergo fidei est ea que
non uidentur credere. et credendo
futura sperare; quid uero magni
est si credamus ea que in prospectu

habemus: quid ergo sibi uult quod
dicit. dixi uobis priusquã fiat: ut
cũ factũ fuerit credatis: sed aliud
est qđ se dnś facturũ p̄dicit. atque
aliud qđ credituros aptos asserit.
Impleta namq; eius resurrectione.
uisa nihilominus gloriosa eius as
censione: credituri erant apti
uere eũ esse filiũ dī. qui omĩa que
agenda erant antequã fierent
predicere potuit. et predicta
potent̃ impleuit; Et quidẽ crede-
:etiã bant eũ antequã ista faceret. esse
filiũ dī. sed robustius hoc credide
runt. postquã que p̄dixerat impleta
uiderunt; Iam non multa loquar
uobiscũ. et r̃tq; principẽ mundi
diabolũ dnś uocat. non qđ ipse crea
tarũ rerũ sit princeps. sed quia incol
dib; repborũ dominiũ exerceat.
quos mundũ diuine scripture moris
est appellare. uenit ergo princeps
huius mundi. suũ aliquid in xpō re-
quirens; Uidit enĩ eũ eadẽ mortali
tatis nobiscũ condicione teneri.
aduertit illũ a iudeis e uestigio
cruci eẽ mandandũ. ad ultimum
sensit sibi etiã in eius carne potesta
tẽ concessam. atq; ideo putauit.
eũ a culpa qua uniuersalit̃ omne
humanũ genus cepat. non eẽ in-
munẽ; quod enĩ diabolus in xpī
carne potestatẽ seuiendi accepit.
beatus iob. testatur dicens; terra
d. trad̃e in manus impii; terra in
manus impii data ẽ. quando diablo.
ad horã potestas in xpī carne con-

cessa ẽ; Uerũ in eo nihil inuenit.
quia nullũ penitus in eo peccatũ.
nihil qđ sui iuris recognosceret.
Impius exactor reppit; peccatũ
enĩ non fecit. nec dolus inuentus est
in ore eius; dignatus tamen ẽ suscipe
mortẽ. qui nullũ prorsus habuit
meritũ mortis; Unde quasi aliquo
p contante interrogaret. quare
ergo es moriturus qui nullũ admi
sisti peccatũ: p quo subire cogaris
mortis suppliciũ: subiunxit; Sed
ut cognoscat mundus. et r̃tq; qua
si diceret; Idcirco ad modicũ mor
tẽ in me dominari p mitto. quati-
nus p hoc patrem me diligere. eiusq;
uoluntatẽ implere demonstrem;
Surgite inquit eamus; quoniã ad
locũ. ubi a iuda tradendus et a iudeis
cōp̄hendendus erat. In cena enĩ
cũ discipulis discũbebat quando
ista loquebat̃. passionis iã articu-
lo imminente; Non inquit nos inpa
ratos aut quasi passionis certam
detractantes cōp̄hensor inueniat
ultro ad mortẽ p pere mus. alacri
ter patris mandatũ impleamus;
Xpī ergo passio. paterne uolunta
tis impletio. et humani generis
fuit redẽptio; quid igitur homo
dignũ rependere poterit patri
dō. quas saltẽ ex equo grates exsol
uere. a quo tanti habitus est. ut
cul pã serui morte piaret unige
niti filii. par ergo ẽ. ut et nos uo-
luntatẽ implere xpm imitando
conem̃. qui ut mandatũ patris

expleret. humiliavit seipsum factus obediens usque ad mortem; voluntas autem patris haec est: ut in eum quem misit ipsi credamus. Tunc autem in eum veraciter credimus: si ea que ipse precipit ex animo implemus. fides enim accepta est deo: que per dilectionem operatur. Illa vero que nullo virtutis suffragio commendatur: reproba et quasi mortua iudicatur. Proinde necesse est: ut quod recte creditur: bonorum operum exhibitione roboretur. Et ut ad implenda ea que loquimur digni habeamur: sancti spiritus cuius hodie devote celebramus adventum poscamus auxilium: ut ipse caritatem nostris diffundat in cordibus: qua in nobis operante et ad perfectum finem pervehente: et sancti spiritus muneris participes: et supernorum premiorum possimus esse consortes. amen.

DOMINICA I POST PENTEC. LECTIO SCI EUG. SCDM IOHAN.

IN ILLO TEMPORE Erat homo ex phariseis nichodemus nomine: princeps iudeorum; et reliqua.

Series huius sacre lectionis heret superioribus: ubi refert sanctus evangelista: quia cum esset dominus hierosolimis in templo et doceret: multi de populo qui ad paschalem sollempnitatem confluxerant: predicationis eius sinceritate conspecta crediderunt in eum; Ipse vero non credebat semetipsum eis: eo quod omnes nosset. et non esset opus ei ut quis testimonium perhiberet de homine: Ipse enim sciebat quid esset in homine; Hi nimirum typum preferebant catecuminorum: qui licet fateantur se in Christum credere: nullatenus tamen eis vivifica corporis Christi et sanguinis credunt misteria: donec abluti sacro fonte baptismatis: ipsi quoque in corpus Christi transferantur; Ex istis ergo erat iste nichodemus: qui noctu ad dominum venisse dicitur: secreto ab eo instrui cupiens: et fidei cuius iam initia consecutus fuerat: plenitudinem promereri; Quantum ad litteram spectat: nocte ideo venit: quia ob metum iudeorum die accedere non audebat: quorum invidia iam contra confessores Christi late saeviebat; Iam enim conspiraverant: ut si quis Christum confiteretur: extra sinagogam fieret; Mystice vero noctis nomine: ignorantie caligo et timoris eius tenebre exprimuntur; Nocte igitur venit: quia necdum lux divinitatis mentis eius oculos inlustraverat; necdum enim cum perfecte credentibus: ab apostolo audire poterat; fuistis aliquando tenebre: nunc autem lux in domino: sed adhuc in eorum numero remanebat: quibus dicitur; Surge qui dormis: et cetera. Et esaias sub figura hierusalem ecclesiam alloquitur; Surge inluminare hierusalem: et reliqua; Rabbi scimus quia a deo venisti magister; Unde illum a deo venisse ad celeste docendum magisterium certum haberet: subsequenter indicat;

Nemo inquiens potest hec signa fa
cere. et rl'q; Signorū ergo exhibi
tione. miraculorū p̄testatione.
apud eū constiterat. xp̄m a dō ue
ritatis magistrū uenisse. cū eo dm̄
ēē. sed adhuc ipsū dm̄. dīq; ēē filiū
ignorabat; adhuc enī cor illius
nox infidelitatis obscurabat.
Sed dn̄s qui se querentib; presto fit.
et nullū eoꝝ sua grā fraudare
nouit. dignatus est eū a quo studi
ose requisitus fuerat. mysteriis
noue regenerationis instruere.
nec non etiā sue passionis illi sacra
menta pandere; Ait enī; Amen amen
dico tibi. nisi quis natus fuerit de
nuo. et cetera; Omīb; fidelib; luce
clarius constat. quia nemo nondū
sacri baptismatis unda regeneratus.
remissionē peccatoꝝ ualet conse
qui. uel regni celestis aditū p̄me
reri; Et hoc tanto firmius credunt.
quanto certius retinent. quia
aliter fideles ēē nequeunt; quod
pulchre satis in illo hebreorum
populo antiquo p̄signatum est.
qui prius mari rubro transito.
ac manna celesti sumpto. ita de
mū terrā rep̄missionis ingressi st̄;
qd̄ futurorū simbola fuisse. apo
stolus ostendit dicens; nolo uos
ignorare frs̄. quia patres nostri
om̄s sub nube fuer̄. et om̄s in moy
se baptizati sunt in nube et in mari;
Sicut enī illi mare traiecti. ac
manna pasti. terrā rep̄missionis
deletis hostib; intrarunt. ita

nemini ē ante dabitur fieri cō potē
sup̄ne beatitudinis. quā suscepta
primū grā baptismatis. omīb;q;
originalib; peccatis seu actualib;
extinctis. corporis quoq; et sangui
nis xp̄i scificet mysteriis; Dicit ad
eū nichodemus; quomodo potest homo
nasci cū senex sit. et cetera; Nemo qui
dubitet. duas ēē generationes; alte
rā qua carnalit̄ homines generant̄.
alterā qua spūalit̄ regenerantur;
Nā illa fit ex uiro et femina. ista
de xp̄o et ecclā; p̄ illā mortuis pa
rentib; succedunt filii. p̄ istā ad
uitā semp̄ mansurā accedunt; Illā
solā nichodemus nouerat. istā pe
nitus ignorabat; Ideoq; ad uerba
dnī. stupens dicebat; quomodo po
test homo nasci cū senex sit. nullus enim
infans quāuis pusilli corporis. nedū
aliquis maioris etatis. iterato
matris uterū inrumpere potest.
nō ut denuo nascat̄. pari modo de
spūali quoq; et inuisibili sentiendū
est generatione. uidelicet non eā
posse repeti. postquā semel exple
ta fuerit; siue enī ab heretico. siue
a quolibet facinoroso quis bapti
zet in nomine dūtaxat trinita
tis. non licet eū a bono catholico
rebaptizari. quia sicut xp̄s semel
mortuus iā n̄ morit̄. ita quicūq;
in morte ipsius baptizant̄ impossi
bile ē terrificū hoc sacramtū ite
rare. ne uideant̄ xp̄m rursus cru
cifigere et ostentui habere;
Quia ergo nichodemus iste. sollicite

qualiter secunda natiuitas impleri posset
requisiuerat · dignatur adhuc dominus
eum aptius instruere · et quia non car
nalem sed spiritalem regenerationem
uellet intellegi docere · Amen amen
dico tibi · nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spiritu sancto · et cetera · quibus
uerbis illud quoque exposuit · quod paulo
supra obscurius protulerat · Intuen
dum uero · quod in baptismate · tria sunt
corporalia atque uisibilia · tria itidem
incorporalia et inuisibilia · Tria
corporalia · id est sacerdos · corpus ·
et aqua · Tria incorporalia · fides ·
anima · spiritus sanctus · E quibus duo hic dominus com
memorat · alterum scilicet corporeum ·
atque alterum incorporeum · aquam et
spiritum · quia nimirum spiritus sancti admixtione ·
simplex aquae sanctificatur elementum · ut
transeat in nouae generationis mis
terium · Ante enim quam aqua benedic
tionis coagulo condiatur · quid est
aliud quam aqua · Accedit ergo uer
bum ad elementum · et fit sacramentum ·
hanc ipsam quoque qua spiritaliter re
nascimur generationem artius expri
mens · et quantum a carnali distet ·
ostendens subdit · Quod natum est
de carne caro est · et quod natum est de
spiritu spiritus est · Sicut enim natura carnis
uisibilis est · et sicut carnali aspec
tui subiacet · ita et spiritus humanis
est obtutibus inuisibilis · Et sicut car
nalis generatio uisibiliter adminis
tratur · uisibilibus profectibus augetur ·
ita et spiritualis tota peragitur inuisibi
liter · uidetur quidem is qui baptizatur

aquis inmergi · uidetur de aquis
emergere · sed quid in eo spiritali actum
sit lauacro · non potest uideri · tantum
fidelium spiritales oculi contemplari suf
ficiunt · quid illo geratur misterio ·
quod uidelicet homo peccator et filius
diaboli in fontem descenderit · sed
iustificatus et in filietatem dei trans
fusus ascenderit · Hoc ut diximus ·
soli conuenit spiritalium oculi · nam
infidelibus sola quae foris aguntur praesto sunt ·
et totum ludo deputant quod ad inte
rioris hominis ablutionem celebratur ·
Unde et in fine · cum quod hic in occulto
agitur illis apparuerit · cum filiorum
dei gloriam uiderint · dicturi sunt ·
Hi sunt quos aliquando habuimus in
derisum · et cetera · Merito uero spiri
tualis et spiritus uocatur · qui per spiritum sanctum
renascitur · quia inuisibiliter dei filius
efficitur · qui per corpus foris filius
hominis cernitur · Spiritus ubi uult spirat ·
et cetera · Hic iam aperte tam ipsius
spiritus potentiam · quam etiam quid in eos
qui per eius gratiam spiritales efficiuntur
operetur · ostenditur · Spiritus inquit ubi
uult spirat · quia ipse in sua habet
potestate · ut quem uult spiritali gratia
inlustret · Et uocem eius audimus ·
cum aliquis spiritu sancto plenus · nobis coram
positus loquitur · sed non scitur unde
ueniat uel quo uadat · quia etiam
si ad horam spiritus impleuerit · ignoratur
tam quomodo intrauerit · uel
quomodo rediturus sit · Talis etiam
secundum aliquid efficitur · qui de spiritu
sancto regeneratur · quia ita ...

redditur spualis: ut de ipso quoq; nes
ciant infideles unde ueniat uel quo
uadat; unde et subiungitur: sic est omis
qui natus est ex spu; sicut enim nescitur
unde ueniat sps aut quo uadat: ita
de eo qui spu sco renascitur: increduli
et nec dum hoc spu renati ignorant
qd ueniat in filiationem di: et uadat
in perceptionem celestis regni: sed ni
chodemo hactenus inaudita erant
talia: et ideo ei captu difficilia erant;
proinde adhuc percontatur dicens; Quo
modo possunt hec fieri? Et dns; tu es ma
gister isrl: et cetera; nequaquam
putare quis debet dnm nichodemo
uoluisse inludere: qui magister
uocaretur et celestium misteriorum
expers esset: sed idcirco potius hoc
dixisse credendus: ut eum profunda
humilitate solidaret: sine qua nemo
magisterii celestis disciplinam arri
pere: nemo ianuam regni di ualet
intrare. quia ergo iste aliculus
sibi momenti ut pote doctor esse uide
batur: ostendit ei dns quam humilia quamq;
despecta de se sentire deberet: ut
per hoc ad suscipienda diuine eru
ditionis uerba paratior fieret;
Amen amen dico tibi: quia qd scimus et
cetera; suam dns personam coaptat per
sonis apostolorum: qui ea que a bono ma
gistro didicerant. sincerius predi
cabant; qd sciebat ergo loque
batur: et qd uiderat testabatur: quia
sicut ipse alibi dicit: qd uiderat
apud patrem hec loquebatur in mun
do. sed testimonium eius iudei

recipere nolebant: quia nec predicati
onibus ipsius nec saltem miraculis fidem
accomodabant; Si terrena dixi
uobis: et reliqua; terrena illis dixerat:
quando sicut in precedentibus declaratur.
electis de templo omnibus; cum interroga
retur a iudeis in quo signo ista faceret:
respondit; Soluite templum hoc: et
cetera; qd non de illo lapideo sed
de sui corporis templo eum dixisse: ui
gilanter euglista innotuit subdens;
Hoc autem dicebat: de templo corporis
sui; sed illi non modo non intellegebant:
sed nec credebant quidem; Si ergo
terrena audientes non intellexe
rant: quando ad celestia et diuina
intellegenda idonei esse poterant?
Uerum quia dns nichodemum suis dili
genter uidit intendere sermonibus:
dignatus est eum et de celestibus: et
de terrenis plenius erudire; de
celestibus quidem docetur: cum eueuangelio.
de ascensione xpi ad celos subiungi
tur; Nemo ascendit in celum: et reliqua;
quo loco iure queritur: quomodo
dns secundum qd filius hominis erat.
dicat se descendisse de celo: uel
quomodo accipiatur tunc fuisse in
celo. quando ista loquebatur in terra:
cum nec per humanitatem descenderit:
nec ante ascensionem in celo fuerit;
sed fides habet catholica: xpm
gemina constare substantia: diui
na scilicet: et humana; quibus non
confusis nec uero diuisis: unus xps
efficitur. ds et homo; propter hanc ergo
di hominisq; inseparabilem coniun-

ctionem recte dicitur xps descendisse de celo. cum sola diuinitas in uterum uirginis uenerit; dicitur etiam quando ista loquebatur fuisse in celo. cum carne positus esset in terra. diuinitate uero celum simul impleret et terram: Nec hoc mirum uideri debet de xpo. cum beatus paulus apostolus. qui ut homo inter homines uersabatur. conuersatione in celestibus moraretur: ait ipse. nostra conuersatio in celis est. Queri etiam potest cur solum modo xps dicatur ascendere in celum. cum omnes electi ueraciter se confidant ascensuros in celum; Unde enim est quod presentis mundi gloriam despiciunt. quod laboribus libenter insistunt. postremo mortem ipsam alacriter recipiunt. si ad illam beatitudinem cuius respectu tanta perferunt. ascensuri non sunt. Sed scimus xpm caput esse omnium electorum. et omnes electos xpi membra existere. dicente apostolo; Uos estis corpus xpi et membra de membro; Quia ergo electi quique membra xpi sunt. merito illis ascendentibus xps dicitur ascendere. et membra sua ad se in celum colligere. Nemo igitur ascendit in celum nisi qui descendit de celo. hoc est nisi xps cum corpore suo. Et sicut moyses exaltauit serpentem. et cetera. Mirabili ac spiritali diuina arte dominus nichodemum ad intellegenda noue gratie sacramenta inducit. id quod olim erga antiquum hebreorum populum contigerat recolens. et spiritaliter exponendo. illum esse quem lex et prophete predixere manifestans; Legitur enim in libro numerorum. quia populus longo per desertum fatigatus itinere. murmurauit contra dominum et moysen; Ob quod piaculum inmisit dominus serpentes igniteos. et plurimis morientibus clamauerunt ad dominum; qui iussit fieri serpentem eneum. et poni pro signo; Quem cum percussi aspicerent. sanabantur; Quid ergo serpens ille suspensus. nisi xpi significat passionem. qua fixus ille uiro susque serpens diabolus superatus est. Serpens et enim ille eneus. figuram quidem serpentis habuit. sed longe a ueneno fuit alienus; Sic et xps in similitudine carnis peccati apparuit. sed ipse totius mundi peccatum tulit. peccata autem per serpentes ideo designantur. quia primus parens suasione serpentis prolapsus est; Et sicut uenena carnis uitam interimunt. ita peccata animam necant. Notandum uero quod idem serpens eneus fieri iussus est; Quid enim in serpente nisi mortalitas. quid uero in ere. nisi eternitas accipitur. Es quippe. ceteris metallis durabilius et sonorius est; Serpens ergo eneus xps est. qui et secundum humanitatem mori potuit. et per diuinitatem in sua eternitate quasi eneus perdurauit; Atque per apostolorum ora ualido et clarissimo usque in fines terre tinnitu personuit; Bene autem qui percussus serpentem aspiceret. sanabatur; quicumque uere expresseque filii dei imaginem aspexerit. hoc est qui eius passionem

pro totius mundi salute celebratam
crediderit; profecto antiqui serpen-
tis uirus, et aeternae mortis periculum
euadere poterit; Et illi quidem qui
serpentem aeneum aspicerent morti
ad tempus subtrahebantur, et uitae re-
seruabantur; qui uero passionem Christi
pio corde crediderit, deuoteque
imitari studuerit, morti perpetuae
subducetur, et uita semper mansura do-
nabitur; Unde ilico subiunctum est; Ut
omnis qui credit in illo, et reliqua; Uitae
autem aeternae diffinitio. In cognitione
dei patris filiique constituta est ipso
ad patrem dicente; Haec est uita aeterna,
ut cognoscant te solum uerum deum et quem
misisti Iesum Christum; Ne autem Nichodemus
Christum solummodo hominis et non etiam dei
filium esse putaret, necessario quae
de filio hominis dicta fuerant, de
filio quoque dei replicantur cum subditur;
Sic enim dilexit deus mundum, et reliqua. Idem
enim dominus et redemptor noster qui cum patre
unus deus est sine tempore, homo fieri
EB uoluit ex tempore; sicque suscepit ea
DM quae erant hominis, ut non perderet
II quae erant diuinae maiestatis, ut
LG redimeret ex humanitate quos
TIO creauerat per diuinitatem, et per alte-
SCI rum reficeret quos ex altero fecisset;

EUG. SCDM LUC. IN ILLO T. EPR
DIXIT IHS DISC. PARABOLAM H.

HOMO QUIDAM ERAT DIUES
qui induebatur purpura et bisso
et reliqua; Si praecedentia sancti euangelii
uerba diligentius perpendamus, quid
causae extiterit ut dominus hanc simili-
tudinem aptius diceret inuenimus; Propo-
suerat namque superius callidi uillici
parabolam, qui fraude domino suo in-
perpetrata sibi in posterum prouiderat, eumque
ore domini sui laudatum quod prudenter egis-
set ostenderat; In fine parabolae mo-
nendo subiungens, ut huius uillici
prudens ingenium imitantes, amicos
nobis de mammona iniquitatis faciamus,
a quibus in aeterna tabernacula recipia-
mur; Quod audientes pharisei qui erant
auari, deridebant eum. Uerum ipse eorum
non ueritus supercilium, demum paucis interpo-
sitis, haec quae prae manibus habetur parabola
in suorum usus est assertione uerborum,
ostendens hunc diuitem inclementissimum
ideo apud inferos irremediabiliter
cruciatum, quia egenti pauperi nolu-
erit fenerari, et eum sibi amicum nolue-
rit facere; Ait ergo; Homo quidam
et reliqua; Hunc diuitem quidam iuxta lit-
teram autumant fuisse Nabal impiis-
simum et stolidissimum, cuius libri re-
gum meminit historia; sed minus neces-
sarium immo superfluum est illum quis fue-
rit uelle scire, cuius nomen dominus
indignum fuerit exprimere; et ma-
xime quia in similitudine non rerum
gestarum sed gerendarum certum est
complecti noticiam; Et induebatur
purpura et bisso; purpura regium
ornamentum, quo apud antiquos solis
regibus, et quibus regali indulgentia
permissum esset uti licebat; dicta autem
purpura a coloris puritate; tin-
guntur uero conchiliorum sanguine
et fertur secundum caeli regionem sortiri

colorē; Bissus uero genus est· lini
mollissimi et candidissimi; Iste ergo
diues· nimio diuiciarū luxui deditus·
interius ad carnē bisso mollissima uesti-
ebat˜· exterius uero p̄ nitore purpura
amiciebat˜; Notandū uero hoc loco est·
quia ual de subtiliora et districtiora
sunt p̄cepta noui· quā ueteris testa-
menti; In lege enī rapina p̄hibet˜· In
eugl̄o autē etiā tenacia plectitur;
Ibi qui rem iniuste sublegerit· quad
ruplicit̄ reddere p̄cipit˜· hic etiā
si p̄pria n̄ dederit condēpnabitur·
Colligendū uero quantū legis de-
creto· euangelicę p̄fectionis gra-
uedo p̄ponderet· simulq; uidendū·
qua pena dignus sit qui rapit· si ille
etiā punit˜ qui sua n̄ distribuit; Qui-
dā p̄tereas· qui nequaquā culpabile
estimant· si p̄ciosioribus et cultioribus
uestib; induant˜; qđ p̄fecto nisi eēt·
nūquā tā exp̄sse dns diuitis habitū
collegisset; qđ ex ob posito melius
cognoscit˜· quia si uilitas habitus
ad uirtutē n̄ p̄tineret· dns iohem
de qualitate sue uestis minime lau
dasset. Si ergo uirtus ē· uilib; con-
tentū eē· restat ut uicio deputet˜
multicia querere; Hoc sciens beat˜
petrus· ipsas quoq; mulieres ab or-
natu pōpatico suspendit dicens;
N̄ in torto crine· aut ueste p̄ciosa;
Erat quidā mendicus· nomine
Lazarus; Notanda diligentius
uerba dnī· atq; in eis uis discretionis
requirenda; Cū enī in populis no-
mina diuitū plus soleant sciri quā
pauperū· dns tam diuitis nom̄
quasi nesciens preterit· pauperis
euidenter exp̄ssit; scire nāq; dī· mi-
sereri uel eligere siue amare est;
Unde et moysi dicit˜· noui te ex
nomine; E contra uero· nescire illi-
ē rep̄bare· iuxta qđ in iudicio
quib;dā dicturus ē; Nescio uos·
unde sitis; pauperē ergo humilē
sciebat· quia eū inter duros egesta-
tatis et ualetudinis labores ap-
p̄babat; diuitē uero sup̄bū nes-
ciebat· quē inclementię et fastus
merito rep̄babat; Qui iacebat
inquit ad ianuā eius· et rl̄q; qđ
dns lazarū ulcerosū et stipis
indigū ad ianuā diuitis splendide
cotidie epulantis iacere p̄mi
sit· n̄ tā huic exaggeratio me-
riti· quā illi cumulus credi debet
fuisse supplicii; potuisset enī
fortassis diues aliquid obtendere
excusationis· si pauperē corā
positū n̄ habuisset· si eius cotidie
importunos clamores minime
audisset; E diuerso lazarus
minorē p̄tulisset in mente tem-
ptationē· si diuitē n̄ uideret·
cotidie splendide epulari· et
inopię se tabe consumi; Et enī
sufficeret ei morbosa calamitas·
etsi n̄ adeēt egestas; rursūq;
satis affligi potuisset damno
paup̄tatis· si n̄ etiā afficeret˜
languore corporis; Quos uero
temptationū estus· que cogi
tationū certamina putamus

inmente huius pauperis conflixisse˙
cũ diuitē impiũ cerneret purpura
et bysso circũdari˙ et obsequentiũ
cuneis stipari˙ regifico dapũ appa
ratu distendi˙ se autē extrema
omnĩ passũ˙ nec reliquias illatē misę
conspicere et pmereri˙ et a nemine
uisitari˙ qđ tacite sc̃s eugł̃ta insi-
:sub nuat ⁝ dens; Sed et canes uenie
bant˙ et cetera; In uno ergo re
dnš duo iudicia patrauit˙ quia pau
perē diuitis adiutis felicitate exa
minauit˙ et diuitē ex uisione pau
peris dũ misereri noluit˙ seuiori
sententia puniuit. Factũ ē aut̃
ut moreret̃ mendicus˙ et cetera;
2·ſg Sinus abrahę ñ iuxta modũ nr̃i gre
mii angustus˙ sed tanta amplitu
dine distensus˙ ut capax possit eē
multoꝝ˙ requiem illã significat
in qua sc̃i ante aduentũ xp̃i apud
infernũ˙ quamuis in secretioribus
minusq; penalib; locis tenebant̃;
Sepultura uero inferni˙ pfunda
et tenebrosa dãpnatio accipit̃˙
qua repbi anima simul et corpore
cruciandi s̃; Quid enĩ aliud sepul
turę nomine˙ quã ppetuã et nũ
quã finiendã malorũ excrucia
tionē intelligi uoluit˙ quę et
nunc in anima agit̃˙ et post iudi
ciũ ipso quoq; in quo peccatis ser
uiert̃ corpore exhibet̃. Eleuans
autē oculos˙ et cetera; pulchre
oculos leuasse et abrahã a longe
uidisse refert̃; Oculos enĩ leuat˙
quia supra se ē quē uidere desi
derat. Et a longe eũ uidet˙ ac si ius
meritis pcul distet; Et clamans di
xit; pater abrahã miserere mei˙ et ce
tera; Quã inuestigabilia quã q; occul
ta et potentia sĩ iudicia dĩ˙ ex hoc pci
pue loco aduerti potest ubi dicit̃˙ quia
diues qui lazaro sup mensę micas ne
gauerat˙ in inferno positus guttã
aquę poscebat; Et qui minima egenti
dare nihilipendit˙ ipse quoq; impe
trare minima ñ potuit; Ecce quã fri
uolũ quã nullius momti ē˙ sperare
in incerto diuitiarũ; Intuendũ uero
qđ diues qui totus ignib; urebat̃˙ am
plius se in lingua ardere fatet̃; neq;
superius loquacitatis uicio notatus
est˙ sed more sacrę scripturę quo
ñnũquã p alia res alię innuunt̃˙
dũ cotidie splendide epulatus fuisse
dicit̃˙ p hoc etiã loquacitatis uicio
subiacuisse innuit̃˙ quę in conuiuiis
maxime sup effluere solet; dũ ergo
diues iste in lingua se ualidius
cruciari asserit˙ dat̃ intellegi eo
menbro queq; amplius puniendũ˙
quo magis peccato seruierit˙ qđq;
peculiarius cuilibet uicio deputa
uerit; Unde et apł̃s hortat̃ nos ne
menbra arma exhibeamus peccato;
Arma etenĩ peccati˙ menbra nr̃i cor
poris exhibemus˙ cũ nosmet obscenis
uicioꝝ officinis dedentes˙ honestati
et sc̃imonię repugnam̃; Et ait illi
abrahã; fili recordare˙ et cetera;
Quę uerba et diuitē quiddã boni˙ et
econtrã mali aliquid habuisse de
monstrant; Sed bona diuitis tran-
:paupem

storia p̄sentis uitę felicitas remu
nerauit · mala lazari inopię caminus
purgauit; Et induite ergo bona
quă uis paruissima remunerantur ·
et in lazaro mala licet leuia purgant;
Quia sicut d̄s nullū bonū patit̄ sine
mercede · ita nullū sinit p̄terire malū
sine ultione; Et in his omīb; int̄ nos
et uos chaos magnū · et rlq; mirū et
humanę rationi inp̄scrutabile · qua
le illud chaos fuerit · q̄d tā exiguū
ēē potuit · ut hi quos tristi int̄iectione
disterminabat inter se uerba sere
rent · tā ingens ut nec isti ad illos ·
nec illi uicissim ad istos transire pos
sent. quid ergo chaos illud · nisi inde
mutabilis status accipit̄ · quantū
enī ad corpus · iniustus simul cū iusto
localit̄ ēē potest; ut autē iustis simul
maliq; meritū conueniat · ēē n̄ potest;
Chaos ergo dicit̄ confusio rerū · uel
terminus intransmeabilis; chaos ergo
magnū inter hos illosq; firmatum ·
intransitiua intellegit̄ distantia
partiū; quia nec rep̄bi semel geenne
ignib; traditi · ad beatitudinē ua
lent demigrare scōꝝ · nec iusti celesti
beatitudine p̄diti · suppliciis ūquā
ualent subigi rep̄borū; quęrendū
uero quare dicat̄ · ut hi qui uolunt
hinc transire ad uos non possint; q̄d
enī dāpnati suppliciis carere · et beatę
scōꝝ requiei cupiant admisceri ·
nulli dubiū; Quomodo autē fieri
potest · ut sc̄i ad dāpnatoꝝ sortē
uelint transire · sed quasi transire
illorū est · uisā illoꝝ pena ad cō

passionē mentē flectere · eosq;
a tormtis uelle liberare · n̄ autem
et si uoluerint transire ad illos poss̄
quia licet pię electoꝝ mentes p̄se
ad condolendū afflictoꝝ miseriis
inclinent · ęquissimo tamē iudicio
tanta seueritate uniunt̄ · ut nulla
iā erga eos compassione moueant̄ ·
quos iuste inrecuperabilit̄ dāpnatos
aspiciunt; Sed diues de sua iā salute
desperans · p̄ximoꝝ quos maledictos
in uita reliquerat recordat̄ · eisq;
lazarū mitti postulat · ne ipsi
similē dāpnationē incurrant; Ex
quo ostendit̄ · rep̄bos iā dāpnatos
in inferno · caritatē inutilit̄ discere ·
quā nullatenus dū uiuerent uolu
erunt adp̄hendere; Ait enī; Rogo
ergo te pat̄ · et rlq; Duo diuiti
ad dāpnationis reseruatas cumulū ·
cognitio uidelicet et memoria;
Cognouit enī lazarū glorificatū ·
quem despexerat stipis indigum;
fratrū etiā meminit quos reliquit ·
ut illius quē exhorruerat cernendo
felicitatē amplius cruciaret̄ · et
de illoꝝ quib; similia timebat solli
citudine torqueret̄; Sic et omīs impii
ut nihil illis supplicii desit · et de
iustoꝝ glā puniunt̄ quos in p̄senti
despexerunt · et de eoꝝ etiā afflic
tionib; gemunt quos supfluo
dilexerunt; Ante enī ultimā iudicii
sententiā · mali quosdā bonos
in superna felicitate conspiciunt ·
sed inde acerbius cruciant̄ quia
ad eoꝝ sortē puenire non possunt;

electi uero et nunc et post acto iudicio.
reprobos semper in tormenta conspiciunt.
ut hoc magis illis ad gaudiorum mate
riem crescat. dum uident quid euase
rint. sicque deo ereptori suo inexple
biles grates rependere non cessent.
eiusque nomini intacibiliter confiteri.
quoniam in eternum misericordia eius. Et ait illi
abraham. habent moysen. et cetera.
Sed is qui sibi conscius erat legis
et prophetarum monitis non obedisse.
de proximorum quoque obtemperatione
diffidit. unde respondet. non pater
abraham. et cetera. Cui mox ueri-
dica sententia dicitur. Si moysen
et prophetas non audiunt. et cetera.
qui enim legem que carnalibus data est
implere renuerit. numquam ad im
plenda euangelii precepta que spiritu-
215 alibus data sunt attingere poterit.
quia nimirum quanto subtiliora sunt.
tanto difficilius impleri poterunt.
His ad litteram necessario premissis.
restat ut hec eadem quid mysterii
contineant uestigemus. diues etenim
iste typus iudaici populi. qui diuine
legis diuitias accepit. et thesauros
celestium sacramentorum consecutus est.
qui bene purpura et bisso indutus
fuisse dicitur. In purpura etenim
splendor eloquiorum. In bisso uero
sinceritas intelligitur sensuum. pur-
pura ergo et bisso ornabatur. qui de
acceptis celitus donis tumens. non
hec ad utilitatem sed potius ad nito- 216
rem habuit. dumque assidue scriptu
rarum monitis erudiretur. quasi coti
die splendide epulabatur. Et dum uerba
ei fluerent de exuberante scientia.
quasi mice cadebant de mensa. Lazarus
uero gentilem populum figinaliter expri
mit. qui ulceribus plenus fuisse dicitur.
quia ad fidem ueniens. dum peccata sua
confiteri non erubuit. quasi uulnus in
cutis superficiem traxit. dum enim cutis
in uulnere rumpitur. foris uiscerum uirus
egeritur. sic et nos dum latentia peccata
confitemur. quodammodo noxios hu-
mores ab internis in uulcus producimus.
sicque salubriter sauciat. quod feraliter
ante sub cutis integritate latebat.
Iste ergo lazarus cupiebat saturari
de micis diuitis et nemo illi dabat.
quia iudaicus populus. dum de singula
ritate tumeret scientie. numquam secu
rationum populum ad cognitionem dei
curauit admittere. Unde et dominus quo-
dam loco arguit dicens. Ue uobis phari
sei qui habetis clauem scientie. et cetera.
huius autem lazari uulnera linge
bant canes. Canes uero in sacro eloquio.
predicatores sancti aliquando accipiuntur.
qui sagaci cautela greges domini
cos uallant. et uerbis predicamentorum.
quasi quodam ualido latratu personant.
Cum autem canis lingua uulnus lingit.
curat. Sic et sancti predicatores dum
nobis spiritualis curationis medelam
contra peccata ostendunt. quasi
uulnus mentis lingua tangunt et
ad sanitatem perducunt. Unde recte
ipse lazarus adiutus interpretatur.
quia ut gentilis populus ad salutem
perduceretur. sanctorum adiutus est uoce

predicatorum. Quod uero mortuus lazarus
in gremio infertur abrahe. hoc nimirum
significat quod cotidie agitur. Gentiles
enim quique fide christi prediti. si in bonis
inuenti fuerint operibus. illico ad illam
superne felicitatis secretissimam requiem
admittuntur. Hoc enim significat sinus
abrahe. iuxta quod alibi dominus hoc ipsum
aliis uerbis insinuans dicit. Uenient et
recumbent cum abraham et cetera. Quod
uero subditur. quia diues in inferno sepe
litur. hoc est quod illic confestim subiungitur.
filii autem regni eicientur in tenebras
exteriores. Recte enim filius regni dicitur.
qui purpura ornatus fuisse describitur.
Diues ergo iste in inferno sepelitur. quia
iudaicus populus qui infidelitatem
elegit. profunde ac perpetue dampnationi
post mortem deputatur. In tormentis ergo
positus oculos leuat. et a longe
abraham et lazarum in sinu eius aspicit.
quia ante ultimi diem iudicii dampnata
illa plebs. et in imo penarum posita.
electos in supernis gaudiis contemplatur.
nec tamen ad eorum felicitatem peruenire
sinitur. Quod autem se in lingua amplius
cruciari queritur. significat quia
isdem iudaicus populus qui in ore
diuine legis uerba habuit que operibus
exequi paruipendit. inde fortius
cruciandus sit. unde sibi testis est
quia que agenda essent sciuit. sed
hec operari renuit. Rogat ergo
ut ad se lazarus mittatur. et ex
minimo digito aquam infundat.
quo ardor quem in lingua patitur refri
geretur. quia perennis ille populus sup

plicii deputatus. oportet saltem
paruissime sanctorum actionis complex
fieri. Cui dicitur quod in uita sua bona
recepit. quia transitorias presentis
uite delicias pro perennis amplexus est
bonis. eisque quasi solis et perpetuis toto
inhesit affectu. Merito ergo hec
ei pro compensatione adiudicantur.
que sola dilexisse. et quibus si licuisset
semper uoluisse uiuere comprobatur.
Sciendum uero est quia habent etiam sancti
in presenti bona. nec tamen hec illis loco
sunt retributionis. quia ita norunt uti
presentibus. ut nihilominus fruantur
eternis. Et dum perpetuis summo desiderio
intendunt. que libet se ingerant
prospera. hec quasi nulla sint. uirtutis
pede proculcata contempnunt. Sed
intuendum quod abraham hunc diuitem
filium uocat. nec tamen ei in tormentis
subuenire curat. quia sancti illius reprobi
populi patres. et eos secundum carnem
filios recognoscunt. et nulla erga
eos qui iuste dampnatis. uiscera mise
ricordie ostendunt. Quod uero quinque
fratres reliquisse dicit superstites et
adhuc in uita positos. iudeos insi
nuat. qui bene quinario conprehen
duntur numero. quia exterioribus
tantum et corporalibus deditis. Quia
enim quinque sunt sensus corporis quibus
sola percipimus corpora. apte quinque
esse dicuntur. qui terrenis tantum et cor
poralibus occupantur. Quinque ergo
fratres reliquisse queritur. quia suos
sequaces terrena tantum sapere
et ad diuina intelligenda nequaquam

assurgere mens intuetur; Rogat ergo ut lazarus ad eos mittatur. sed respondetur illi quia moysen et prophetas habeant quos audire debeant; Sicut enim recte iudei inspicerent. non a resurgentibus ueritatem expectarent; sed quid certe atque indubitabiliter sequendum esset. a lege et prophetis didicissent; quid enim aliud est lex illa mosaica. quid innumera euidentiaque prophetarum oracula? nisi quaedam christi ad salutem humani generis uenientis testimonia? sed ad haec infert quod non aliter credituri sint. quam si quis ex mortuis resurrexerit; Cui liquido respondetur. quia si moysen et prophetas non audiunt et cetera; quam purissimas diuinae scripturae mysteria? quamque sibi consone respondentia; resurrexit christus a mortuis. sed qui moysi de christo testimonium recipere noluerunt. etiam resurgenti christo adhuc credere contempnunt; Et quia acceptam legem spiritaliter disquirere detrectarunt. ad christum qui gratiae spiritalis auctor est uenire minime possunt; remota sunt omnia argumenta excusationis. ostenso ubi requiratur indicium ueritatis; Legislatorem suae moysen audiant. prophetas suos de christo requirant. et per eos quod in errato credatur agnoscant;

LECTIO Iustissime etenim penae subiacebunt. qui etiam a suis quod sequendum esset discere noluerunt.

EBD. II. PPT. SCI EUG. SECUNDUM LUCAM. IN ILLO TEMPORE DIXIT IHS DISCIPULIS PARABOLAM HANC.

HOMO QUIDAM FECIT cenam magnam. et reliqua; Homo iste per significationem. mediator dei et hominum homo christus ihesus intellegitur; de quo propheta; Et homo est. et quis cognoscet eum? Fecit cenam magnam. quia praeparauit nobis sacietatem internae dulcedinis. dicens nobis; Uenite ad me omnes qui laboratis et onerati estis. et cetera; Ad hanc cenam cunctos qui uenire uolunt. cotidie inuitat; sed inuitati uenire contempnunt. quia etiam illi qui per fidem ei subiecti esse uidentur. dum male uiuunt. quasi ad hoc conuiuium uenire contradicunt; hinc est quod dominus alibi dicit; multi uocati pauci electi; Et misit seruum suum. et reliqua; Seruus iste patris familias. praedicatorum ordinem signat. quia a summo patre familias missi. ad hoc supernum conuiuium. cotidie nos inuitant. dictis. scriptis. exemplis; Inuitauerunt etiam aliquando. miraculorum signis; Quid uero hora istius cenae. nisi instans mundi terminus intellegitur? in quo nos sumus. de quo iohannes dicit; filioli nouissima hora est; In qua etiam paulus. nos esse testatur dicens; nos in quos. fines seculorum deuenerunt; quod si ita est. tanto minus debemus a conuiuio dei excusare. quanto mundi terminum. malis crebrescentibus; cernimus propinquasse; Ab hac cena excusamus. cum prauae operando. diuinis praeceptis contradicimus; Cunctis uero liquet quia post prandium cena sequitur. post cenam uero nullum conuiuium expectatur; unde quia et in dei retributio

nobis in fine mundi preparabitur. consequens itaque fuit ut hoc conuiuium non prandium sed cena uocaretur; de hoc et iohannes; beati qui ad cenam nuptiarum agni uocati sunt; Ceperunt simul omnes excusare. et reliqua; per uillam inquam empta dominatio notatur. terrena substantia a superbis possessoribus superbe possessam exprimitur; qui enim uillam emit. tenere illam possidere. homines sibi in illa subdere. iura subiectis dare delectat; Et aliis dominari desiderat. quidem dominum habere contempnit; Cum ergo quilibet in uillam exit. ad cenam patrisfamilias uenire dissimulat. quia dum quilibet propter possessionem terrene substantie mentem in tumorem eleuat. uocatori suo deo parere detrectat; Et aliter dixit; Iuga boum emi quinque. et reliqua. In quinque iugis boum. quinque notissimos corporis sensus accipimus; qui sensus recte iuga boum uocantur. quia utrumque sexum complectuntur; Iugum namque ut etiam uulgo notissimum est. binos conectit boues. Uel certe ideo iuga dicuntur. quia pene singuli sensus in unoquoque homine geminantur. quod in tribus prioribus sensibus. potissimum apparet. duo sunt namque oculi. due aures. gemine nares; In faucibus etiam ubi sensus gustandi est. quedam geminatio inuenitur. quia quod gustaueris nihil sapit. nisi lingua et palato tangatur. uoluptas etiam carnis que ad tactum pertinet. si subtilius intenditur gemina esse probatur; nam et forinsecus et intrinsecus. id est corpore et mente hominem illiciendo labefactat; Et quare boum dicuntur iuga. quia nimirum per istos quinque sensus carnis solummodo terrena requiruntur. boues etenim terram uersant; qui uidelicet corporales sensus dum interna et celestia comprehendere nesciunt. sed sola ut dictum est exteriora atque terrena meditantur. Iure per eos curiositas designatur; que dum alienam uitam inquirit. suam negligit; Et curiosus animus quanto peritior est alieni meriti. tanto efficitur ignarus sui. unde et signato uerbo utitur dum dicit. eo probare illa. quia probatio numquam ad curiositatem solet pertinere; Et notandum quod et is qui propter uillam. et is qui propter iuga boum probanda ad cenam uenire differt. cum excusatione uerba humilitatis permiscet dicens; Rogo te habe me excusatum; dicendo etenim rogo et tamen uenire nolendo. humilitatem pretendit in uoce. superbiam in actione; Simili modo cum quilibet doctor aliquem praue agentem ad conuersionem hortatur. ad mundi contemptum prouocat. quo hunc nisi ad dominicam cenam uocat. At cum talis predicanti sibi respondet. ora pro me quia peccator sum conuerti non possum. dicendo quia peccator sum humilitatem insinuat. subdendo conuerti non possum. superbiam demonstrat. Et rogat igitur et excusat. quia et humiliatur in uoce et superbit in actione; Et alius dixit; uxorem duxi. et cetera. quid uxoris nomine nisi carnalis uoluptas.

designat. Licet enim coniugium a deo
institutum ac pro hoc bonum sit. plerique
tamen in illo non carnis propaginem. sed
corporis expetunt uoluptatem. Ecce
his tribus modis omnes reprobi ab istis nunc
nuptiis epulis excusant. cum alios aua
ritia occupat. alios curiositas de
uastat. alios carnalis uoluptas ex
haurit. Quae tria licet aliis uerbis.
pari tamen intellectu. iohannes apostolus in
epistula sua similiter commemorare uidetur.
Nolite inquiens diligere mundum.
neque ea quae in mundo sunt. Quoniam omnia quae
in mundo sunt. concupiscentia carnis
est. et concupiscentia oculorum. et am
bitio saeculi. Concupiscentia enim carnis
idem significat. quod unus ex inuitatis
dicit. Uxorem duxi. Concupiscentia
oculorum. quod alius ait. Iuga boum emi
quinque. Ambitio saeculi. idem quod et
uilla empta significat. Et reuersus
seruus. et reliqua. Quem putamus esse istum
seruum. nisi ceterum sanctorum doctorum. qui dum
torporem et neglegentiam nostri cordis
aspiciunt. ipsos apud dominum accusatores
patimur. quos magistros ueritatis
imitari despeximus. Eo ipso enim nos
ad dominum accusant. quo inobedientiae
nostrae culpas in conspectu interni arbi
tri gemendo deplorant. Tunc
iratus pater familias. et reliqua. Quid est
quod superbis uenire neglegentibus
pauperes eliguntur. nisi quia iuxta
pauli uocem. infirma mundi elegit
deus ut confundat fortia. Sed atten
dendum qui eliguntur. pauperes inquit
ac debiles. Sunt pauperes. et debiles.

sunt et fortes. debiles dicuntur qui suo
iudicio apud semet ipsos infirmi sunt.
Nam pauperes et quasi fortes sunt qui etiam
in paupertate positi superbiunt. de quibus
per salomonem dicitur. diuitem mendacem
et pauperem superbum. utrumque abhomi
natur dominus. Caeci sunt qui lumine scientiae
carent. Claudi sunt qui rectos gressus
in operatione non exhibent. Repulsis
ergo superbis contradictoribus. pec
catores humiles eliguntur. cum dicitur.
pauperes ac debiles. caecos et clau
dos introduc huc. Et ait seruus.
Domine factum est ut imperasti. et adhuc
locus est. Licet tamen multi tales ad fidem
collecti sint ex populo iudaeorum. ad
huc tamen locus uacat in regno dei. ubi
recipi debeat numerositas gentium.
Unde et eidem seruo praecipitur. Exi in
uias et saepes. et cetera. Superius ubi de
uicis et plateis ad cenam pauperes et
debiles inuitantur. Iudaicus populus
figuratur. qui in urbibus ac suburbiis
a deo sibi datis conuersans. legem diui
nam tenere consueuerat. Hic uero ubi
de uiis et saepibus colligi praecipiuntur.
nimirum gentilis populus designatur.
qui de agresti conuersatione. relic
ta morum incultitudine quae per saepes
figuratur. ad fidem uenisse cognoscitur.
Signandum uero quod in hac tertia in
uitatione non dicitur iam inuita. sed
compelle intrare. Quidam enim ad hanc
uocantur et uenire contempnunt.
ut illi qui et bonum quod faciant
intellegunt. sed eundem intellec
tum operibus non sequuntur. Alii uocantur

et uenirunt. qui bonũ et intelligunt
et exequunt; n̄ nulli sic uocant ut
etiã cõpellant. quia s̄ pleriq; q bona
faciendũ intellegunt. sed hec facere
desistunt; qui si dũ ad honores isti uis sc̄i
tendunt. aliqua huius mundi molestia
feriant. mox suis priuati desideriis.
ad dm̄ inuiti redeunt. que p amore
mundi deserere conabant; sed tre
mendũ est ualde qd̄ sequit. Dico aut
uobis. et cetera; Cotidie nos diuina
pietas ad se uocat. nc̄ p legẽ nc̄ p eu
angl̄m. modo p doctores. plerũq;
p p̄sp̄a. aliquando p aduersa; nemo
uocantẽ despiciat. ne dũ modo uoca
tus excusauerit. cũ uoluerit intrare
n̄ possit; pensemus qd̄ salomon dic.
ex p̄sona dn̄i; tunc inuocabunt me
et non exaudiã. mane c̄ surgent
et n̄ inuenient me; tollamus de me
dio excusationes inutiles. ppemus
ad cenã agni p gressũ boni operis.
ut dũ digne uiuimus. supnę uoca
tionis non inueniamur indigni;

EBD. III. P PEN. LECTIO SCI EUG
SCDM LUCAM. IN ILLO TP̄R
ERANT APPROPINQUANTES
ad ihm̄ publicani. et rlq;
Uerbũ dī mediante anima
carnẽ suscipiens. celsitudinẽ suã
ita nr̄ę infirmitati contẽperauit.
ut n̄ solũ p nob homo fieret. uerũ
etiã humilis homo; Et reuera sic
poscebat ordo diuinę dispositionis.
ut lenissima mansuetudine colli
geret. quos diabolus tirannica
feritate dispserit. naturale est
eni homines mansuetudine colligi.
ferocitate dispgi; nec multũ pderet
nob humanitas assumpta. nisi se
nr̄is infirmitatib; coaptasset;
Itaq; redẽptor nr̄ p peccatoribus
suã p̄sentiã exhibere dignatus.
lapsis quib;q; et peccatoy mole
grauatis. pie occurrebat. et mi
sericordit concurrebat; Occur
rebat eis. ut ipso inspirante peni
tentiã agere uellent. concurre
bat eis ut ipso adiuuante agere pos
sent; Inuitans eẽs non solũ uerbis.
uerũ etiã opib;; uerbis eos inuitabat.
cũ apte clamaret; uenite qui labo
ratis. et rlq; Operib; eos inuitabat.
cũ sc̄dm p̄sentis lectionis auctori
tatẽ. eos non solũ ad conloquendũ
suscipet. uerũ etiã ad conuescen
dũ; qui eni uenerat polluta mun
dare. n̄ timebat humanis sordib;
coinquinari; Erat eni sol mundissi
mus. cuius tanta ẽ uirtus ac digni
tas. ut cũ omã lustret. ipse nullã
sordẽ contrahere ualeat. sed omñ
decoquere et exsiccare; Sed infirmi
oculis scribarũ et phariseoy. splen
dorẽ huius solis ferre n̄ ualentes.
cũ essent languidi medicũ de salute
rep̄hendebant dicentes; quia hic
peccatores recipit. et cetera; In
quib; uerbis. morale aliquid aduer
tere possumus; nã sc̄dm sensũ beati
gregorii. uera iusticia cõ passio
nẽ habet. falsa iusticia dedigna
tionẽ; qui eni uere iusti. pecca
tores non despiciunt sed suscipiunt;

non repellunt, sed ad paenitentiam
compellunt; non abhominantur, sed ex-
hortantur. Adeo ut in litteris sanctorum
patrum inveniamus quosdam qui in
tantum caritate se peccatoribus submiserint,
ut non solum vicia eorum pariter condole-
rent, sed etiam pariter paeniterent.
Illi nimirum dominicum mandatum imple-
verunt dicentis: Maiorem hac dilectionem
et reliqua. At contra hi qui de falsa iusti-
cia gloriantur, nulla compassione mi-
sericordiae peccantibus condescen-
dunt, et per hoc se iustos apparere exis-
timant, si peccantibus insultent,
si vicia eorum in publicum vocent, si per-
sonas eorum et nomina publice deho-
nestent. Faciunt hoc non amore
disciplinae, sed tumore superbiae;
quia sanctitatem suam non ex regula iusti-
ciae considerant, sed ex comparatione
aliorum merita metiuntur. Nam et sancti
peccatoribus indignantur, sed in ipsa
indignatione virtutem humilitatis
custodiunt, quia hoc in se humiliter
considerant, quod in aliis disciplina-
biliter damnant. Sed in coercendis
viciis hanc discretionem tenere
debemus, ut sciamus quia viciis qui-
dem debemus districtionem, naturis
vero compassionem. Pharisei ergo de
falsa iusticia tumebant, ideoque
dominum quod peccatores reciperet tu-
mido animo reprehendebant dicen-
tes: Quia hic peccatores recipit,
et cetera. Sed benignus medicus
languorem suum eis ostendere volens,
parabolam convenientem proposuit

quae et praesens negocium explicaret, et
ad ipsum dominum proprie pertineret. Ait
enim: Quis est homo, et cetera. Homo
iste per significationem dominus omnipotens intelli-
gitur, qui centum oves habuit, quia
ad cognoscendum se duas naturas
condidit, rationalem et intellectualem,
id est humanam et angelicam. Tunc cente-
sima ovis periit, quando homo per sua-
sionem serpentis inlectus, iucunda
paradisi pascua amisit. Sed centesi-
ma ove perdita, bonus pastor XC. VIIII.
in deserto dereliquit, quia illos
summos ordines angelorum in caelestibus
dimisit. Reliquisse autem eos dicitur
non per praesentiam, quia ubique praesens est, sed
in sua eos stabilitate immutabiliter
custodiendo, ut ulterius a gratia
sui creatoris nec velint nec possint
cadere, in cuius contemplatione ele-
gerunt permanere. Caelum autem desertum
dicitur non propter solitudinem, sed propter
hominis abiectionem; desertum quippe
derelictum dicimus. Et homo tunc caelum
deseruit, quando peccati sui meri-
to caelestem beatitudinem amisit. Sed
angelis persistentibus in sua stabilitate,
ut rationalis numerus compleretur
in caelo, homo perditus quaerebatur in
terra. Et cum invenerit, et reliqua.
Inventam ovem bonus pastor in hume-
ris suis imposuit, quia redemptor noster
exinaniens semetipsum formam servi
accipiens, infirmitatem nostram ipse
suscepit, et peccata nostra ipse porta-
vit, non peccata quidem faciendo,
sed peccatum humani generis in se

ricorditer auferendo. Dum autem bonus pastor humeris suis ouem portatam imposuisse dicitur. ipsa species dominice crucis comendatur. quia sicut in euangelio legimus egressus a conspectu presidis. ipse sibi usque ad locum supplicii crucem propriis humeris deportauit. Et ueniens domum et cetera. Pastor noster dominus ihesus christus repta oue domum redit. quia consumata salute humani generis per ministerium ascensionis ad celestia remeauit. Ibi inuenit amicos et uicinos. idest illos summos angelorum choros. qui amici illius dicuntur. quia uoluntatem illius iugiter in sua stabilitate custodiunt. Uicini uero uocantur. quia diuinitatem illius quam maxime contemplantur. Notandum autem quia non dicit. congratulamini inuente oui. sed mihi. salus autem nostra gaudium est christi. Et cum nos ad societatem angelorum reducimur. plenitudinem gaudii illius implemus. Dico autem uobis. et cetera. Mouet quorundam animos cur maius gaudium dicatur esse in celo de conuersis peccatoribus. quam de stantibus iustis. sed huius questionis scrupulus citius eluctatur. si cotidiane conuersationis modus et norma pensatur. Sunt enim nonnulli quos quia grauioris peccati conscientia nulla remordet. non magnopere se ad arripiendas uias sanctitatis extendunt. Dat eis securitatem preterite uite mundicia. et quanto a grauioribus peccatis inmunes sunt. tanto magis a feruore sanctitatis tepescunt. Quos sermo diuinus pro hoc tepidos siccat.

quia nec aperta uicia eos frigidos faciunt. nec uirtutes indiscretam feruidos reddunt. At contra sanctis aliquos peccatricis uite conscientia ad humilitatem prouocat. peccatorum grauium memoria ad penitentiam reducit. Et quanto se grauius deliquisse cognoscunt. tanto fortius sibi pondus penitentie imponunt. Ita fit ut breui satisfactionis compendio. non solum ueniam uerum etiam gratiam mereantur. quorum penitentia iure quorundam pigritie preponitur. quia et ea terra gratior est que post spinas et tribulos fertilem messem exuberat. et ea salus carius possidetur que post molestiam egritudinis uires reformat. Preterea sunt quidam iusti. in quorum uita tanta probitas eminet. ut nulla penitentia peccatorum possit eis conferri. ne dum etiam preferri. qui omni genere satisfactionis submiserunt se. ac si nullum sit facinus quod ipsi non admiserint. Legentes enim in euangelio scriptum. beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. non minus deflent peccata cogitationum. quam alii peccata operum. nec plus alios affligit timor supplicii. quam istos macerat desiderium regni. In istorum consideratione perpendendum est. quantum faciat in celo gaudium beata conuersatio iustorum. si tantum parit gaudium conuersio peccatorum. Aut que mulier. et cetera. duas similitudines unoter... dicere. qui enim superius per... ipse signat inferius per m...

xp̄s uidelicet qui ē dī uirtus et dī
sapientia. Hęc mulier ergo decem
dragmas habuit· quia diuina sapi
entia ad se laudandū duas naturas
condidit. rationalē et intellectualē;
Auctoritate enī sacri eloquii· nouē
dicim⁹ ēē ordines angłoꝝ; Et ut ratio-
nalis cōpleret̄ in celo numerus·
decimo ordine homo ē creatus;
Tunc uero mulier dragmā pdidit·
quando homo in paradiso positus·
a similitudine sui conditoris peccan
do recessit; In dragma siquidē· imago
exprimit̄; Et homo ad imaginē dī
formatꝰ; decima ergo dragma tunc
periit· quando homo ad imaginē dī
conditus· cū esset in honore diuinę
imaginis· n̄ intellexit immo offen
dit neglegendo diuinitatē suę con
ditionis; Et ideo cōparatus est iumē
tis insipientib;· et cetera; Sed pditio
nē decimę dragmę clementissima mulier non
paruipendit· quin potius lucernā
accendit et domū euertit: Lucernā
accendit· quia humanitatē assum
ptā ex nob̄ et p nob̄· uirtute diuini-
tatis impleuit; Lucerna quippe·
lumen est in testa; Et quasi lum̄ in testa
posuit· cū in assumpto homine ple
nitudinē diuinitatis collocauit;
Unde scriptū ē; Uidimus gł̄am eius
gł̄am quasi unigeniti a patre· et cet̄;
Uel certe lucernā accendit· quia
[hu]manitatē suā miraculis coruscam
[...]lidit. Accensa autē lucerna·
euertit; domus in hoc loco·
intelligendus ē; accensa
ergo lucerna sequit̄ euersio domus·
quia postquā xp̄s miraculis claruit·
ptinus omis humana conscientia ad
penitentiā se concussit; postquā autē
domus euersa ē· dragma repperit̄·
quia postquā ad penitentiā cōmouet̄
conscientia hominis· reformat̄ in eo
similitudo conditoris; Et conuocat
amicas et uicinas; amicę et uicinę
eo modo intelligendę sunt· quo et
supius· ille scilicet summę angelicę po
testates; quę amicę illius dicunt̄· ppt̄
uoluntatis expletionē· uicinę etiam·
ppt̄ assiduā contēplationē; Ita dico
uob· et cetera; quia de gaudio angłoꝝ
erga penitentes supra dictū est· res-
tat nunc explere quid sit penitentiā
agere; Scd̄m sensum beati gregorii.
penitentiā agere est· ita pterita
peccata deflere· ut studeat quisque
rursus plangenda cauere; qui enī ita
pterita peccata deflet· ut plangen
da cōmittat· huiusmodi homo peni
tentiā agere aut dissimulat aut ig
norat; Ad huius penitentię saluber
rimū fructū ptinet· ut si quis se me-
minit inlicita ppetrasse· studeat sibi
cū dī adiutorio licita amputare; Uer
bi gr̄a· inlicitū est adulterare· fura-
ri· maledicere· et similia; Licitū uero
ē carnē comedere· uinū bibere· som
no indulgere; sed qui se meminit ea quę
inlicita sunt patrasse· satagat neces
se ē ab his quę licita uident̄ abstinere;
In huius rei exemplo beatus dauid qui
se sciebat contra diuinas leges in uxo
re alterius adulterium ppetrasse·

oblatā sibi aquā cū piculo militū no-
luit bibere. sed libauit eā dn̄o. Intel
lexit enī uir ille propheticus. qđ ea que
inlicite ꝑpetrat. nullo melius ordine
expientur. quā si ab usu corporis ea
que licita ee possunt amputent. beatꝰ
quoq; paulus quondā rapinis scōrū
et cedib; inhians. post modū ad peni
tentiā conuersus. eugłm sine sumptu
ꝑdicabat. cū utiq; licitū ei esset de
euglo uiuere; dn̄s enī ordinauit ut
qui eugłm adnunciant de euglo ui
uant; hoc sci patres prudenter intel
ligentes et salubriter ordinantes.
in decretis canonicis legitima tēpora
penitentie ꝑfixer. quib; caro pec
catrix ꝑ parcitatē licitarū rerum.
id ē cibi et potus edomita. discat cre
atorē suū placare ꝑ abstinentiā. quē
n̄ timuit irritare ꝑ insolentiā; et que
se ꝑ infrenatā intēꝑantiā inclinauit
ad culpā. ꝑ modestā penitentiā redu
cat ad ueniā; accepta igit̄ fiducia
de spe uenie ꝑsumendi. redeamus ad
nos ipsos. considerantes quia si ꝑfecte
ad conditorē nr̄m conuersi fuerim̄.
n̄ solū ad eā dignitatē de qua homo
cecidit reuertem̄. sed etiā angelice
claritati post hanc uitā sociabimur;
Scire etenī debemus. qđ tot homines nō
ad celū ascensuri sunt. quot electi
angłi ibi remanser. sicut scriptū ē;
Constituit t̄minos populoꝝ. iuxta
numerū angłoꝝ di; sicut uero ange
loꝝ agmina in celo distinctas. ita et
c̄uersationes hominū intra discretę s.
Uerbi grā. sicut in celo angeli qui
uoluntatem di hominib; nunciant.
sic etiā angłi in terra nominant
qui ea que ipsi de celo ac uita eterna
intellegunt. ꝑximis suis studio cari
tatis sedulo nunciare satagunt;
sic de reliquis sentiendū. quā ꝑpt̄
sciendū est nob. qđ unusquisq; quē
ordinē angłoꝝ quantū dat̄ morta
lib; in hac uita fuerit imitatus. ipsi
post hanc uitā in eterne glorie ꝑ
ceptione copulabit̄; EBDOM.

POST PENTECOSTEN.

LECTIO SCI EUG. SCDM LUCĀ

IN ILLO TEMPR. Dixit ihs discipł;
Estote misericordes. sicut et
pater ur̄ misericors est; et cet̄;
In hac lectione non solū misericor
des esse docem̄. sed etiā quomodo
simus misericordes insinuatur
nob cū dicit; Sicut et pater ur̄.
misericors est; pater nr̄. omps ds.
duob; modis dicit̄. uel quia cū
non essemus nos creauit. uel quia
cū pditi essemus. misericorditer
nos recreauit. misericors igit̄
ds pater nr̄ est. uel larga sua
misericordia ingratis et malis
tēporalia bona tribuendo. sup
iustos et iniustos pluendo. sup
malos et bonos solē suū oriri
faciendo. uel etiā spiritalium
bonoꝝ munera. speciali grā suis
electis conferendo; Ista magna
di misericordia nob imitanda
ꝑponit̄. si filii di esse desideram̄.
dicit autem misericors. a miseri
corde. is qui condolescit

Hō

malo; miseria autẽ non modo in
dm̃. uerũ ne in homine quidẽ cadit.
cũ miseret alterius; quis eni non
contendat ab omi miseria liberũ
ee debere sapientẽ. cũ subuenit inopi.
cũ esurienti cibũ prestat. potumq;
sitienti. cũ uestit nudũ. cũ peregri-
nũ tecto recipit. cũ deniq; huma
nitate suã usq; ad sepulturã por
rigit mortuoꝝ. nã et si id faciat
mente tranquilla. nullis aculeis
doloris instinctus. sed officio boni
tatis adductus. misericors tamẽ uo-
candus est; huic eni nihil obest
nom̃. cui p deest diuinoꝝ impletio
mandatoꝝ; misericors igit̃ dicit̃
omps ds. translato ab homine uo-
cabulo. qui utiq; sup om̃em crea-
turã suã misericors est. quã clem̃ti
ptectione disponit et ordinat ne
ad nihilũ redeat. sed potius etna
stabilitate subsistit; Scire uero
debemus. qđ aduerbiũ sicut non
semp p equalitate ponit̃. sed non
nũquã etiã p similitudine; patet
eni. nos nulla ratione tantã habe
posse miscdiam. quã magnã ds
habere pbat̃; Sed ds sicut inm̃sus
est. inmensam etiã misericordiã
exhibet; nos quoq; ab eius potentia
ualde dissimiles. ut pote qui puri
homines sumus. inquantũ intelle
ctus et possibilitas sub peditat.
misericordes ee curemus. diligen
do et beneficia cumulando. non
[...]atis et amicis. sed etiã in-
[...]micis. [N]olite iu-

dicare. et cetera; queri potest. cũ
dnĩ p psal mistã dicat. recte iudicate
filii hominũ. cur hic ipse idem fieri
phibeat dicens. nolite iudicare et
cetera; Hoc dicendo. ñ tollit nob
intelligentiã iudicandi. sed illud
admonet ne dãpnemus aliquẽ. cui
uel cogitatio nob cognita non est.
uel nescimus qualis postea futurus
sit; hac eni sententiã illud nobis
principalit̃ impat̃. ut ea facta
de quib; dubitare possumus quo
animo fiant. in meliorẽ semper
partẽ interptem̃; ut sunt diuersoꝝ
ciboꝝ pceptiones. de quib; ab apto
iudicare phibem̃. eo qđ possint qui-
libet humani cibi simplici animo
sine uicio concupiscentie sumi; hoꝝ
ergo et similiũ opũ que indifferen
ter geri poss. tempus quo iudicent̃
adueniet. cũ sicut apts docet. inlu
minabit dns abscondita tenebra
rũ. et manifestabit consilia cor
diũ; At uero de illis iudicare p mit
tim̃. de quib; dubiũ non ẽ quin pra
ua intentione gerant̃. ut sunt
furta stupra ebrietates. et simi
lia. de quib; ait apts. qui talia
agunt regnũ di ñ consequentur;
duo uero quedã pcipua sunt. in
quib; temerariũ iudiciũ debem̃
refugere; Cũ uidelicet incertũ
habetur ut dictũ est quo animo
quid factũ sit. uel etiã cũ incertũ
est qualis futurus sit et cras. q hodie
uel bonus uel malus apparet. uer
bi grã. si quis de infirmitate sto-

machi conquestus ante horam comedere uoluerit. et tu id non infirmitati sed edacitati deputaueris. temere iudicasti; De hoc non oportet nos iudicare. illo uidelicet iudicio dampnationis. ut de eius salute desperemus; Rursus si aptam ebrietatem edacitatemque; cognoueris. et ita reprehenderis ut de correctione illius desperes qui huiuscemodi uicio subiacet. nihilominus temere iudicasti; Non ergo reprehendamus ea quae occulta sunt. neque ita reprehendamus quae manifesta sunt. ut quemquam de emendatione desperemus. et tunc uitabimus iudicium de quo dicitur. nolite iudicare et non iudicabimini; Dimittite et dimittemini; praecipit ut dimittamus peccantibus in nos. ut nostra nobis a domino dimittantur peccata; Item praecipit ut demus beneficia. ut nobis quoque; a domino detur uita aeterna; dicendo ergo dimittite et dimittemini. et mox addendo. date et dabitur uobis. ostendit quia non sufficit tantum dimittere his qui in nos peccant. nisi etiam eis quae possumus beneficia impendamus; quisquis etiam bona temporalia uel spiritalia aliis amore diuino largitur. quisquis in se peccantibus indulgentiam misericorditer tribuit. hic procul dubio imitator dei efficitur;

Mensuram bonam et cetera; mensuram bonam dicit id est iustam et equam. et confertam id est plenam. et coagitatam id est commotam. hinc inde concussam. et supeffluentem id est supabundantem. dabunt in sinum uestrum; quis isti qui dabunt mensuram bonam nisi pauperes quibus beneficia dederitis. tale est et illud. quod ueritas alibi de pauperibus dicit. facite uobis amicos. et cetera. Non enim pauperes ipsi mercedem reddent his qui elemosinam illis largiuntur. sed christus pro cuius dilectione hoc faciunt. Qui tamen in sinum dare dicuntur. quia ut ipsam mercedem largitores elemosinarum a domino promereri potuissent. pauperes ipsi occasionem dederunt. cum uit miserabiliter egentes. aut in petendo importuni existentes. fortiorum sunt beneficientia sustentati. et non nulli etiam eorum ad fidem christi per dulcia beneficia prouocati; Uel certe ut de inimicis aliquid dicamus. multi malorum contra bonos saeuientes. eorum patientia uel beniuolentia ad rectitudinem caritatis sunt reuocati; Eadem quippe mensura. et cetera; mensurae nomine ipsam iudicii regulam significatam accipimus; quod alius euangelista apertius ponit dicens; In quo enim iudicio iudicaueritis. iudicabimini; sed numquid si nos temere iudicauerimus. temere de nobis etiam deus qui iustus iudex est iudicabit. aut si iniqua mensura mensi fuerimus. numquid et apud deum iniqua mensura est. unde nobis remetiatur. sed hoc ideo dictum est. quia temeritas qua noces alii. ipsa tibi noceat necesse est; Et iustitia qua alium iuuas. refertur etiam ut ipsa te adiuuet. potest etiam hoc et de largienda elemosina simpliciter accipi; Unde et apostolus audi.

torib; suis dic̄; Qui parce seminat
et cetera. usq; de benedictionib; et
metet. quanto enī quisq; in hac uita
erga pauperes xp̄i magis misericors.
fuerit. tanto potiore a dn̄o recipiet
in futuro mercedē. Dicebat autē
et similitudinē et cet. huius uersiculi
sensus. hic et sensus superioris sententię.
ubi p̄cipit elemosinā tribui. et pec
cantib; offensā remitti; Ac si dicat.
Si te contra inimicū ira cecauerit.
aut contra illū qui a te elemosinā
petit. auaritia obduxerit. nūquid
uitiū eius exhortando curare pote
ris. p̄sertī cū et tua mens eodē uitio
teneat obstricta. Aut nūquid putas
illū solū qui tibi iniuriā fecit reū
deputandū. et n̄ etiā te qui iniuriā
portare patient̄ nescis. dāpnandū.
ē contra uero. si illius improbitas mentē
tuā inuenerit mitē atq; tranquillā.
et ille ad penitentiā mouebit. et tu
patientię mercede donaberis; Non
est discipulus sup magistrū et cetera.
Sensus ē; Si magister qui quasi d̄s potuit
suas ultū ire iniurias noluit. sed pa
tiendo maluit suos psecutores red
dere mitiores. necesse ē ut discipuli
quoq; qui puri homines s̄. idem se
quant exemplū. Quid autē uides
festucam. et cet. et istud ad superiora
referendū ē. ubi cecū a ceco duci.
id ē peccatorē a peccatore emdari
n̄ posse p̄dixit; multi igit cū sint
supbi. fures. rapaces. odiū in corde
tenentes. si alios uel ad modicū uide
rint iratur batos. acrit eos diiudi-
cant. sua crimina aut leuia aut nul
la. illos autē grauia ēē censentes;
Et quomodo potes dicere fr̄i tuo. et
cetera. poculū. intentio cordis acci-
pit; p festucā. ira; p trabē uero. odiū
designat; quantū enī distat int festucā
et trabē. quasi tantū inter est int irā
et odiū. odiū est enī ira inueterata;
Ira autē est subita animi pturbatio.
que n̄ nūq etiā utilis ēē pbat; potest
nāq; fieri. ut si irascamur homini.
uelimus eū corrigi; Si autē oderimus
hominē. n̄ possumus eū uelle corrigere;
p qua causa dn̄s impossibile ēē testat.
ut de oculo fr̄is sui festucā auferat. q̄
in oculo suo trabē portat. Ypocrita.
et cetera. ypocrita. interp̄tat deaurat;
ypo nāq; grece. latine sub; crisis.
aurū; et ypocrita uocat. n̄ solū qui
aliud corde gerit et aliud ope agit.
uerū et ille qui cū sit malus. querit re-
p̄hendere bonos. Dicit ergo dn̄s; ypo
crita et cet. q̄d est dicere; primū a te
repelle odiū q̄d grauius ē. et deinceps
poteris securius illū quē diligis. de
leuib; emdare; Inter hęc uero sciendū
nob ē. quia quando aliquē rep̄hende-
re aut obiurgare oportet. debem̄
primo ppendere. utrū habuimus
an n̄ habuim̄ illud uitiū. p quo aliū
increpamus; si nūquā habuim̄. cogi
temus nos fragiles ēē. et habere potu-
isse. nisi nob diuina custodia affuisset;
Si uero aliquando habuimus. etiā p di
donū caremus. pponat ante mentē
cōmunis infirmitas. ut illā obiurga
tionē n̄ cū odio. sed cū misericdia exer-

ceam⁹: qđ si adhuc in eodē uicio nos eē
dephendim⁹: n̄ rephendam⁹. n̄ desperem⁹: sed congemiscam⁹: et ad remediū
penitentię unanimit̄ concurramus;

EBD. V. P̄P̄E. LECTIO SCI EUG. SCDM LUCA. IN ILLO TĒPR.

CUM TURBĘ INRUERENT ad ihm̄ ut audirent uerbū di. et ipse stabat secus stagnū ge nesar;

Monstrat̄ auiditas turbarū. quę amore audiendi uerbi flagrabant. cū eas euangelicus sermo. certatim in dn̄m inruisse describit dicens; Cū turbę inruerent ad ihm̄. et cetera;

Stagnū uel lacus ge nesar. idem est qđ et mare galileę. uel tyberiadis alibi cognominat̄; qđ cū diuersis in euangelio censetur uocabulis. quantū tam ad p̄sentē locū ptinere uidet̄. stagnū genesar. a natura ipsius loci dicitur. qui crispantib; aquis auram de semet ipso excitare phibet̄. dictus qđ generet sibi aurā. qui locus amoenitate sui et salubritate aquarū. copiaq; pisciū. frequentib; habitatorib; p̄ ceteris eiusdē prouincię locis incolit̄; Unde et dn̄s ppt̄ multitudinē circū iacentiū populorū. crebro in hoc mari. et nauigasse et docuisse. et miracula fecisse legit̄; Iuxta spiritalē uero intellectū. mare qđ ab amaritudine. uel a meando nom accepit qđ semp in motu sit. instabiles amaros que istius scli fluctus designat; Secus hoc dn̄s in litore stat. quia deuicta mortalitate. ipsam carnem quam de sepulchro assumpsit. in ęternę patrię soliditate conlocauit; qđ uero turbę ad eū confluunt. fidem gentiū designat. quę post ascensionē illius ad fidē p apłos concurrerunt; De quib; psalmista dn̄o canit; Om̄s gentes quascūq; fecisti. uenient et adorabunt corā te dn̄e; Et ysaias; Et fluent inquit ad eū om̄s gentes. et ibunt populi multi et dicent; uenite ascendam⁹. ad montē dn̄i. Et uidit duas naues. et cet̄;

Duę naues secus stagnū positę. duas figurant eccłas quę ex duob; populis hoc est ex circūcisione et preputio adunatę sunt. uidit autē illas ihs̄ cuius uidere eligere est. quia in utroq; populo iudaico scilicet et gentili. nouit dn̄s qui sunt eius. et eos quos dn̄s p fidē et bonā operationē in p̄senti cognoscit. a fluctib; et periculis scli huius. uidendo hoc ē misericordit̄ uisitando. p uehit ad quietē futurę tranquillitatis; Piscatores autē descenderant. et cet̄;

Qui piscatores signant̄. nisi ecclesiastici doctores. apłi uidelicet et sequaces illoꝝ. qui sicut pisces extrahunt̄ de pfundo. sic homines rete p̄dicationis ad ęternā quietē eleuant de hoc mundo; Retia nāq; quę quib;dā suis locis apta. quib;dā uero nodosa uident̄. scoꝝ sunt p̄dicamenta doctoꝝ. quę nunc clausa doctiorib;. nunc etiā apta solent adnunciare simplicib;; Sed quid est qđ retia modo laxant̄ in capturā. modo lota plicant̄. nisi quia

n̄o non om̄e tempus congruū est ad
docendū: p̄dicator nāq; aliquando
linguā ad docendū debet exercere.
aliquando uero int̄missā p̄dicatio-
ne. semetipsū debet curare. Legim̄
siquidē in eu̅g̅l̅o sc̄dm iohem: quia
expleto tēpore p̄dicationis suę dn̄s.
cū surrexisset a cena posuit uestimta
sua. et cepit lauare pedes discipu-
loꝝ suoꝝ. p̄dicator nāq; quilibet
diuini eloquii. difficile peccatū
in tanto ministerio poterit euitare.
Sicut ... uerbi grā. ab auditorib;
suis se libent audiri p̄spexerit. in
elationē ꝑtinus uertit. Rursus si
ab eisdē contēpnit. mox ad iracun
diā inflāmat. ꝑ inde unicuique
doctori uigilantius satagendū ē.
ut cū officiū docendi aliquatenus
int̄mittit. dignis penitentię lam̄
tis deluat. quicquid se in ministerio
p̄dicationis deliquisse cognoscit.
Ascendens autē in unā nauē quę erat
sy̅monis. et cet̄. Cernens sē dn̄s mul
titudine opprimi c̄currentiū po
puloꝝ. nauī ita p̄cipit a litore sepa
rari. ut nec terrę hereret. nec ni-
mis in pelagi ꝑfunda descenderet.
quo facto. et ipse a pressura turba-
rū inmunis existeret. et multitudo
litori supsistens. uerbū illius audire
sufficeret. maxime quia qd̄ etiā no
tissimū ē. uox quę in aqua uel circa
aquā ꝑmit. sono clariore ꝑ aeris
lata diffundit. ꝑ misticę nauis sy̅
monis eccl̄a ē. ex iudeis primitia
ua. quę tā xp̄o quā ap̄lis p̄dicantib;.
ipsi petro specialit̄ cōmissa ē. quę
bene una dicit. quia de fidelib; eius-
dē eccl̄ę scriptū ē. qd̄ erat in eis cor
unū et anima una; de hac naui docet
turbas. quia de auctoritate sc̄oꝝ qui
fuerunt in primitiua eccl̄a. usq; ho-
die instruit gentes; qd̄ uero primo ro-
n̄o gauit petrū. ut nauī a t̄ra pusillū re
duceret. significat sermone p̄dica
tionis tēperate ad turbas utendū.
ut ea quę dicunt̄. nec nimis sint leuia.
nec ualde ꝑfunda; uel alio sensu. qd̄
nauī p̄cipit prius pusillū a terra re-
duci. significat primo in ꝑximis iudeę
nationib;. eu̅g̅l̅m p̄dicandū; qd̄ quę
sequit̄. duc in altū. remotiorib; gen
tib; mittendū eu̅g̅l̅m p̄cipere uidet̄.
ac si dixisset; Ite docete om̄s gentes.
Uel illud; Oportet p̄dicari eu̅g̅l̅m
in toto mundo; Et respondens si
mon. et cet̄. patet qd̄ p̄dicatores
noui testam̄ti. ap̄li uidelicet et
ap̄lici uiri. multitudines gentium
nulla ratione retib; fidei cōp̄hendere
ualuissent. nisi affuisset grā xp̄i quę
eoꝝ p̄dicationē fundaret in cordib;
populoꝝ. nisi eni dn̄s edificaret domū.
in uanū laborant qui edificant eā. Et
nisi dn̄s cor inlustrauerit auditorū.
n̄o doctor in uanū laborat. quia fides
populoꝝ n̄ puenit ꝑ sapientiā uerbi
cōpositi. sed ꝑ grām muneris diuini.
Et cū hoc fecissent. et cet̄. Conclusa
pisciū multitudine rete rūpit̄.
quia in p̄senti eccl̄a cū electis multi
etiā reprobi intrant. qui ꝑ ipsius eccl̄ę
unitatē. ꝑuersis scismatū sectis. con-

rumpant et dirimant: quales fuerunt
in primo exordio fidei. iudas proditor.
et simon magus: quales etiam extiter-
post modum arrius et eunomius. et ce-
teri catholicae fidei inpugnatores demen
tissimi; Et annuerunt sociis qui erant in
alia naui. et cetera; Si priorem nauim petri
et andreae in qua ascendit dominus: intelle-
ximus primitiuam ecclesiam. restat ut
per sequentem quoque quae erat iacobi et io-
hannis: sequens ex gentibus accipiatur
ecclesia; quod ergo non sufficiente una naui.
alia aduocatur et piscibus impletur e-
lectis: significat quia dum tot christus elec
tos in iudea non inuenit: quot ad uitam no-
uerat praedestinatos aeternam: ecclesiam quoque
gentium multitudine electorum suorum
replere dignatur cotidie. quasi alte-
rius nauis receptaculum captis piscibus
quaerens; Et congrue rete prius scinditur.
et postea nauis alia aduocatur: quia
prius ex populo iudaico iudas proditor
et simon magus: ceterique fidei corrup
tores: in rete praedicationis quasi pisces
pessimi capti sunt: et tunc demum barnabas
et saulus ad euangelizandum gentibus
a spiritu sancto destinantur; Et uenerunt et
impleuerunt ambas nauiculas: ita ut pene
mergerentur. Id est in submersione pre
merentur nisi uirtus diuina adesset; quod
impleta nauis non quidem submergitur: sed
tamen in submersione periclitatur: tempora
illa significat de quibus apostolus dicit; In
nouissimis diebus erunt tempora periculosa.
et cetera quae de ultimorum temporum pertur
bationibus secuuntur. nostris enim temporibus
sancta ecclesia quasi in submersione est: dum

malis reproborum hominum pregrauata.
ad ruinam cotidianam impellitur; quod
cum uideret simon petrus: et cetera;
Hoc loco petrus apostolus infirmorum speciem
tenet: qui regimen spiritalium doctorum
in ecclesia quodam modo a se repellunt:
uidentes se eorum spiritalem conuersationem
et doctrinam imitari non posse: atque ideo
non metuunt in corpore peccatorum suorum
remanere; Non enim hoc uoce dicunt: sed
moribus atque actibus ne a bonis regantur;
dumque rectitudinem artiori sunt ideo
adprehendere nolunt: quia infirmos
se esse conspiciunt: quasi peccatores
se esse fatentur et dominum repellunt; Non sunt
tales a spiritalibus uiris deserendi: quia
et dominus nequaquam petrum licet repulsus
deseruit: sed eum subductis nauibus ad
litus perduxit; Nam consolans eum clementer
ait; noli timere: et cetera; hoc ad
ipsum petrum specialiter pertinet; Cui expo-
nens dominus quid haec captura piscium
significaret: promittit quod sicut tunc
pisces retibus cepisset: sic aliquando
praedicatione uerbi salutaris homines
esset capturus; Confortat dominus animos
hominum carnalium: et eos consolans
ad spem erigit arripiendam: ne quis uel
de culpa propriae conscientiae tremens:
uel de aliorum uirtutibus stupens: iter
scitatis aggredi formidet; Et sub
ductis ad terram nauibus et cetera;
Sciendum non esse hanc eandem lectionem:
qua matheus et marcus hos ipsos apostolos
petrum uidelicet et andream. iacobum
et iohannem: binos et binos de nauiculis
narrant a domino esse uocatos; Non enim nunc

lucas dicit eos uocatos fuisse. sed tantum petro predictum quod homines esset capturus; quod non est contradictum. quasi iam ulterius pisces non esset capturus; Alioquin legimus illum post resurrectionem cum aliis fuisse piscatum; datur ergo intellegi quod subductis ad terram nauibus. tanquam iterum ad piscationem redeundi uoluntatem habentes. comitati sunt dominum aliquantulum. et postea reuersi. deinceps alio tempore sicut matheus et marcus narrant. bini de nauiculis sunt uocati; Allegorice uero. quod apostoli subductis ad terram nauibus secuti sunt saluatorem. finem seculi designat. quando hi qui christo per fidem inheserunt. ab hoc seculo corpore simul et anima recessuri. et christum caput omnium electorum. ad soliditatem terre uiuentium secuturi;

IN NATIUITATE SCI IOHANNIS.

LECTIO SCI EUG. SCDM LUCAM

IN ILLO TEMPORE. Helisabeth impletum est tempus pariendi. et peperit filium; et reliqua; Sacrosancta precursoris christi genuina primordia. non solum a parentibus; a patre uidelicet et matre. sed etiam a progenitoribus; tribus sacerdotalis et leuitice gloriosa. plurima miraculorum uirtute refulgent insignia. sicut euangelice narrationis prodit historia; Suscepta namque zacharias de filio nascituro promissione angelica. senex filium procreauit. Elisabeth quoque infecunda pariter et anus. quorum duorum singula. fecunditatem partus poterant denegare. munere nobilissime prolis. impleto pariendi tempore honoratur; Sane uerbum impletionis. In bonorum tantum ortu uel obitu uel actu. poni consueuit; denique nascituro precursore dicitur. quod helisabeth impletum est tempus pariendi; Rursumque de genitrice saluatoris dicitur. impleti sunt dies marie ut pareret; In obitu quoque sanctorum ponitur. cum de aliquo illorum dicitur; defunctus est ille uel ille. ut puta abraham senex et plenus dierum; de consumatione quoque templi dictum est. impleuit salomon edificare templum domini; At contra de reprobis. psalmista dicit; uiri sanguinum et dolosi. non dimidiabunt dies suos; Et audierunt uicini. et cetera; In sanctorum uero ortu. recte plurimorum leticia inducitur. ut gratia secuture uirtutis. multorum exultatione precedente designetur; Nato ergo helisabeth semini. secus quam credi poterat filio diuinitus dato. congratulabantur ei uicini et cognati. hoc est. congaudebant illi qui erant ex eius cognatione propinqui. scilicet quia magnificauit id est magnum fecit dominus misericordiam suam cum illa. ut ei filius in senectute nasceretur; Et factum est in die octauo. et cetera. hanc fuisse dicunt apud ueteres consuetudinem. que adhuc a nonnullis seruatur. ut natis filiis parentum imponerent uocabula. quod cognatis et propinquis helisabeth. in filio eius iohannem agere nitentibus. ipsa diuino spiritu inspirata. respondens di

xit; nequaquā· sed uocabitur iohannes;
Et quidē zacharias adhuc mutus·
uocabulū pueri qđ ab angelo audie
rat· uxori intimari nequiuerat· Sed
eodē spū scō qui hoc ipsū angelo reue
lante mandauerat· illa nomen filii
qđ non audiuit asseruit· Innuebant
autē patri eius· et cetera; mutus pater
anxius implere pceptū angelicum·
nomē filii qđ lingua ñ poterat· scrip
to pandere curauit dicens· iohs est
nomē eius; Ac si diceret; non nos ei no-
men imponimus· quia a dō iā accepit
nominis honorē; Iure autē precur-
sor redēptoris nri· iohs uocari iube
tur; Interptatur autē iohs dnī grā·
uel in quo est grā; quia et ipse speci-
aliter dominicę pcursionis grām pre
ceteris scīs accepit· et inauditum
eo usq; ingressū cęlestis patrię pdi-
care aduenit dicens; penitentiam
agite· adppinquauit enī regnū
cęlor; Apertū ē autē ilico os eius· et
cetera; misteriis· miracula congru
unt; Inquisitus alio loco iohs quis eet·
respondit; Ego uox clamantis in de
serto; quia ergo uox clamantis in
deserto est nata· congrue lingua
parentis ad laudandū dm̄ dicitur
absoluta; Quid putas puer iste
erit· idē· cuius magnitudinis· cuius
excellentię· cuius dignitatis· Et
enī manus dnī· erat cū illo; hoc est
adiutoriū diuinū qđ manus nomine
sepe signatur· Int ipsa etiā infantię
primordia· signa manifestis indiciis·
cū puero eē declarabat· Et zacha-
rias pater eius· et cetera; Intuendum
quanta sit supni muneris largitas·
et quā pna addandū· si nos imparati
ñ fuerim ad accipiendū; a zacharia
nāq;· sola loquela fuit ablata· que
ñ sola· sed cū spū pphetię illi ē restituta;
ait enī; benedictus dns ds isrł· et cetera;
uisitauit enī dns plebē suā apparens
in carne· quasi longius a se pcultura
idolatrię recedentē· et quasi longa
scelerū infirmitate tabescentē; Re-
demit uero eā precio sanguinis unici
filii· quasi uenditā sub peccato; Nam
uisitatio ad infirmū· redēptio ptinet
ad captiuū; qđ quia beatus zacharias·
in pximo futurū spū puiderat·
more pphetico quasi iā factū narrat;
Notandūq;· qđ plebē suā dns uisitasse
et redemisse dicit· ñ quia ueniens suā
inuenit· sed uisitando et redimendo
suā effecit; Explicata utcūq; expla-
natione euangelica· uigilantius est
pscrutandū· quid sit qđ scā ecclesia
que beator martyrū uictorias in-
numeras· quib; ingressū regni cęlestis
meruerunt concelebrat· solius beati
iohis extra ceteros· post dnm etiam·
natiuitatis carnalis diem celebrare
consueuit; qđ nullatenus sine aucto
ritate euangelica· credendū est
uenisse in consuetudinē; Sicut enī
nato dnō pastorib; angls ait· ecce
euangelizo uob gaudiū magnū qđ
erit omī populo· ita etiā angelus
nasciturū iohem pnuncians dicit;
Et erit gaudiū tibi et exultatio· et
multi in natiuitate eius gaudebunt·

Hac igit auctoritate iure utriusq; natiuitas sollēpni celebritate recolit; sed in illius natiuitate tanquā in xpi dni. tanquā in filio omp̄tis di. tanquā in solis iusticię exortu. gaudiū omi populo p̄dicat; In istius autē tanquā in p̄cursoris dni. tanquā in serui di eximii. tanquā in lucernę ardentis et lucentis origine. multi gratulaturi ēē dicunt; utriusq; ergo festiuitatis iucunditatē largiente sup no auxilio exultantib; animis amplectam. quo eo opitulante ad festa redēptoris quę non sānnua sed cōtinua p̄tingere mereamur. am;

IN NATALE SCI PETRI APLI LECTIO SCI EUG. SCDM MATHEU.

IN ILLO TEMPR. Uenit ihc in partes cesarię philippi. et int rogabat discipulos suos dicens; quē dicunt homines ēē filiū hominis. et reliq;

Herodes maior sub quo dns natus est. quatuor tradit filios habuisse; philippū uidelicet qui hic cō memorat. quiq; ut lucas narrat. fuit tetrarcha itureę et traconitidis regionis. archelaū quoq; et lisaniā. sed et herodē sub quo passus est dns; philippus ergo iste. in honorē tiberii cesaris. ciuitatē statuit ad radices libani montis. ubi iordanis in duobus fontib; exorit. quā cesariam philippi in memoriā sui nominis. partitq; honori tiberii cesaris appellauit; In qua ciuitate tradunt antiquis regib; quondā tributa consueuisse p̄solui; In cuius partes ueniens redēptor nr. congrue ubi reges terreni censum a suis recipiebant subiectis. ibi et ipse censum fidei a discipulis exquirere uoluit; ait enim; quē dicunt homines ēē filiū hominis. non hęc quasi nesciens percontat. sed ut confessionē rectę fidei illorū digna mercede remuneret; nec ait quē me dicunt homines ēē. sed filiū hominis. ne iactanter uulgarem sententiā de se quęrere uideret; Filiū autē hominis sepius quā filiū di se appellare consueuit. ut nos de dispensatione humanitatis quā p nob suscepit admoneat; ubicūq; autē in ueteri testamento filius hominis scriptum est. beatus hieronimus in hebreo filius adam haberi testat; nā et adam. homo interp̄tat; Et pulchre homines appellat eos. qui de filio hominis tantū loqui nouerant. hoc est de filii humanitate quā oculis cernebant. et deitatis illius arcana nesciebant; homines nāq; erant. id est humana tantū de eo sapiebant. nā qui diuinitatis eius mysteria capere sciunt. merito supra homines ēē memorant. Quā formā interrogationis. etiā doctores eccłę obseruare oportet. nā et ipsi pquirere debent a suis subiectis de fama sui nominis. qualis apud uulgares et extrinsecus habeat. ut scdm qd de se audierint. p̄prios mores corrigere. et se ipsos in cunctis modestius studeant cōformare.

et cetera;

At illi dixerunt; alii iohannem baptistam:
necessarium non est hic causas errorum
uulgarium inquirere. cur scilicet
christum alii heliam. alii iohannem. alii puta-
uerint hieremiam. cum sic infideles in
helia et hieremia errare potuerint.
quomodo herodes in iohanne errauit
dicens; quem ego decollaui iohannem. ipse
surrexit a mortuis. et ideo uirtutes
operantur in eo; Sicut enim herodes
christum miracula facientem. iohannem
quem ipse decollauerat arbitratus est.
sic nimirum uulgus indoctum. eundem
christum heliam uel hieremiam esse putauit.
quorum alter raptus in caelum legitur.
alterius uero mors. in scriptura
diuina non canonica. aperte memoratur;
nam et helias idcirco estimari poterat
dominus. quia scriptum est in malachia
propheta; Ecce ego mittam uobis heliam
thesbiten. et cetera; Uos autem quem
me esse dicitis. quasi ab hominum
generalitate illos sequestrans. deos
ac dei filios per adoptionem factos
insinuat. iuxta illud psalmiste;
Ego dixi dii estis. et filii excelsi
omnes; ac si diceret; illi qui homines
sunt diuer[illegible]nantibus. uos qui
dii estis et filii dei per adoptionem
effecti quem me esse dicitis. At uero
petrus fide ardentior et amore
confessionis ceteris promptior. ex
uno et cunctorum respondit; Tu es
christus filius dei uiui; uiuum deum ad
distinctionem falsorum appellat.
quos uario errore delusa gentili-
tas. uel de mortuis hominibus sibi
instituit. uel de insensibili materia
quos adoraret creauit; de quibus scri-
ptum est; Simulachra gentium argentum
et aurum; Beatus es simon bariona.
et cetera; bariona. in lingua nostra.
filius columbe interpretatur; Iure autem
beatus petrus filius columbe uocatur.
quia prudenti ac pia simplicitate
domino adherebat; nam et columba prae cete-
ris auibus. simplicitate gaudet; quod si
altius accipere uolumus. per columbam
in cuius specie spiritus sanctus super christum appa-
ruit. eiusdem spiritus gratia figuratur; merito
ergo dominus petrum filium columbe nominat.
quem spiritalium donorum gratia ipse repleue-
rat; filius autem spiritus sancti siue filius columbe
effectus est petrus. ex eo tempore quo
ab ipso domino inluminatus. gratiam diuine
cognitionis accepit; Nonnulli sim-
pliciter arbitrantur per bariohanna quod
est filius iohannis. uicio scriptorum bar
iona scriptum sit. una sillaba dempta
de medio; Interpretatur autem iohanna
gratia dei; utrumque autem nomen ita mistice
ualet intelligi. ut petrus dicatur
filius columbe id est spiritus sancti. et filius io-
hannis id est gratie dei. propter quod dona
spiritalia figurantur; quod uero dicit.
caro et sanguis non reuelauit tibi.
carnis et sanguinis nomine. carna-
lem scribarum et phariseorum traditionem
atque doctrinam debemus accipere; caro
enim et sanguis recte intelleguntur ho-
mines sapientia carnali inflati.
columbine simplicitatis nescii; Sed
pater meus qui in celis est; Cum omnia dona
spiritalia que a domino fidelibus tribuuntur

a spū sco largiri certissimū sit. di-
cente apto. alii dat̃ p spm sermo
sapientię et cetera. quomodo dns
ihs xps a patre dicit reuelatū fuisse
beato petro apto sacramtū fidei.
Sed sciendū quia sicut una ē substantia
patris et filii et sps sci. ita ē et in eis
una opatio una uoluntas; ac p hoc
conuenient̃ dicit̃. quia pater qui
in celis est reuelauerit misterium
fidei. qd caro et sanguis reuelare
nequiuerint; Et ego dico tibi.
et cetera; Ordo uerborū est; quia tu
dixisti mihi. tu es xps filius di uiui.
et ego dico tibi quia tu es petrus; ñ
nunc primū hoc nom petrus accepisse
credendus ē. sed potius tunc quando
ei iohs dictū a dno cōmemorat; tu
uocaberis cephas. qd interptat pe-
trus; ut eū hoc nomine modo appel
lauerit dns dicens. tu es petrus. qd
ei prius indiderat; ñ eni ait. tu uoca
beris petrus. sed tu es petrus; qd utiq;
dictū illi fuerat antea; sicut autē xps
dedit aptis nom ut lux mundi uel sal
terrę uocent̃. ita huic egregio con
fessori suo qui simon antea uocabat̃.
ob robur inuictę fidei petri nomen
indidit. quia uidelicet illi tenaci
mente adhesit de quo scriptū est.
petra autē erat xps; petra utique
ñ p essentiā. sed p significationē;
quēadmodū eni leo dicit̃ ppt forti
tudinē. uel agnus ppt innocentiā.
sic et iā petra dicit̃ ppt firmitatē. quia
sperantib; in se turris ē fortitudinis
a facie inimici. de quo psal mista. dns

inquit firmamtū meū et refugiū
meū et libator ms; Et sup hanc petrā
id ē sup me quē ore tuo cfessus es dicens.
tu es xps filius di uiui; uel sup hanc pe-
trā hoc ē sup fidē qua me confessus es.
edificabo ecclam meā; sup xpm enī
edificat. qui p dilectionē di et pximi
et p obseruantiā mandatorū di. ad
sortē electorū ptinere festinat; Et
portę inferi. et cetera; ñ hoc dicit
de cditione tēporalis mortis. quia
legim cunctos pene aptos martyrio
consumatos; sed portas inferi uicia
atq; peccata uocat. uel hereticorū
puersa dogmata p quę praui homines
ad infernū detrahunt; sed et prauorū
hominū opa et inepta conloquia quę
infidelib; introitū mortis aperiunt.
portę utiq; sunt inferi. in quantū suis auc
torib; uel sequacib; it pditionis osten
dunt; sed ex his uiciorū portis nulla p-
ualet ad uersus ecclam quę supra pe-
trā id ē xpm fundata ē. quia quicūq;
sup petrā quę xps ē. p fidē et bonā opa-
tionē firmit̃ fundatus fuerit. nullis
tēptationū insidiis. a statu rectę fidei
deici potuerit; Et tibi dabo claues.
regni celorū; Claues regni celorū
ñ debemus pueilit̃ opinari cuiuscūq;
ē materię. ut puta argenti uel auri.
sed p claues ipsa discernendi scientia
potentiaq; signat̃. qua iusti recipiunt̃
in regnū. indigni uero excludentur
a regno; quę claues idcirco petro apto
qui potentiori cfessione p ceteris re-
gē celorū cfessus ē. specialit̃ conlatę
ut constaret quia absq; ea confessione

ac fide qua ipse xp̄m declarauit · regnū celoꝝ nullus posset intrare;

Et q̄d cūq; ligaueris · et cetera; hec soluendi atq; ligandi potestas · quāuis soli petro a dnō conlata ēē uideat̄ · Incunctant̄ tam̄ credendū · quia et ceteris ap̄tis a dnō eque concedit̄; nā sicut interrogatis generalit̄ omīb; · petrus respondit unus p omīb; · ita et q̄d dns petro respondit in petro omīb; respondit; quin etiā epīs ac prb̄is in eccl̄a officiū idem cōmittit̄ · ut uidelicet agnitis peccatoꝝ causis · iuxta modū culparū uel pęnitentię · ligandi atq; soluendi exerceant potestatē; Ita duntaxat · ut q̄d etiā hoc in tēpore in nonnullis sacerdotib; inuenit̄ · ne eos qui insontes uel innoxii sdampnent · nec eos quidā pnatione merent̄ · securos tanquā de solutione reddere p̄sumant;

Sed ideo beatus petrus ita dictū ē qui xp̄m uera fide confessus · et inuicto ē amore secutus · specialit̄ et claues regni celoꝝ et arcē iudiciarię potestatis accepit · ut omīs in xp̄m credentes intelligant · quia quicūq; ab unitate fidei uel societatis illius quolibet modo se segregant · tales nec uinculis peccatoꝝ absolui · nec regni celestis ianuā ingredi possint; Cuius quia festiuitatē annuo recursu uenerabilē · ut pote principis apt̄oꝝ celebri frequentamus officioꝝ obsequio · eius in qua possum̄ exempla imitari · eius satagamus ubiq; suffragia poscere · ut qui a ipsi sc̄a eccl̄a specialit̄ est cōmissa · nos qui eius membra ultima sumus · sedulis patrociniis adiuuare · et in regni celestis ḡtam pie int̄ueniendo dignet̄ inducere · Am̄;

IN NATALE SCI PAULI APLI

Eugt̄m · Ecce nos reliquimus omīa · req̄re inanteat in alio codice ;

EBDOM · IIII · POST PENT · LECTIO SCI EUG · SCDM MATHEU ·

IN ILLO TEMPR · Dixit ihs discipulis suis; Nisi abundauerit iusticia urā plusquā scribarū et phariseoꝝ · non intrabitis in regnū celoꝝ; et reliqua;

Paulo superius in hoc eodem sermone quē dns et saluator cū discipulis in monte habuit · post nonnulla que p̄missas · subiunxit dicens; Nolite putare · quia uenerim soluere legē, non ueni soluere legē · sed adimplere; p omnem ergo istius sermonis textū · conlatis legalib; et euangelicis preceptis · satis abundeq; ostendit · quomodo p̄cepta noui testamenti uetera mandata non solū non soluant hoc ē destruant · sed etiam recte intellecta multo excellentius impleant; Cū ergo cultores euangelii · iusticiā scribarū et phariseoꝝ docet debere supergredi · patet pfecto quia legem non destruit · sed illius inpfectionē · pfectione euangelica supplet · Loquit̄ ergo dns discipulis suis · immo in eis cunctis fidelib; · quia nisi abundauerit iusticia uestra et cetera; Id est · nisi non solū illa minima p̄cepta legis impleant ·

ut non occidant q͞d est iusticia
phariseorum. sed etiā ista maiora
que a se addunt in euangelio. ui-
delicet ut non irascantur q͞d est
iusticia xp̄ianorum. cęlestę regnū
introire non poterunt; Intuendū
ergo quę iusticia phariseorum. quā
iusticia xp̄ianorum uincere iubet;
Iusticia phariseorū est. ut non
occidant; At contra xp̄ianorum
iusticia qui intraturi sunt in reg
nū dī hęc est. ut non irascantur;
Rursū iusticia phariseorum erat
dicere et non facere. dn̄o illis tes
timoniū phibente; dicunt enī et
n̄ faciunt; Nisi ergo et sup hos ab-
undauerit iusticia fideliū. ut
scilicet non solū bona doceant sed
faciant etiā q͞d docent. regnū
cęlorum intrare non erunt idonei;
Audistis quia dictū est antiquis.
non occides; Antiquis hoc dictū est
id est iudeis. in uetustate litterę
uiuentib;; Qui autē occiderit.
reus erit iudicio; In iudicio scilicet
legis. quę iudicabat homicidiū
homicidio cōpensari. qui occide
rit inquiens. occidat. Uerū quia
tunc tēporis non intelligebant
aliud esse homicidiū nisi p̄ emp-
tionē humani corporis. aperuit
dn̄s omnem iniquū motū quo per
mouetur homo ad nocendū fr̄i.
In homicidii genere computari;
iuxta q͞d iohs dicit; qui odit frēm
suū homicida ē; Unde bene sequit;
Ego autē dico uob. id ē ego nouus
homo uobis nouis. noua p̄cepta
trado. quia omis qui irascitur fr̄i
suo. reus erit iudicio; Ppendendū
quę distantia sit. Inter iusticiā
phariseorum et xp̄ianorum; Ibi enim
id ē in lege. homicidiū reū in iu-
dicio legis hominē faciebat; hic
autē id ē in eu͞glo. ira similiter
reū facit iudicio et ne dāpnatio
nis; Notandū uero ē q͞d in quib; dā
codicib; inuenitur additū. sine
causa; hoc docente beato hiero-
nimo radendū est. qm̄ ira uiri
iusticiā non opat; Quib; cūque
enī modis alter alteri irascitur
sine causa irasci dicendus est. sal-
uo uno irascendi modo. quo ali-
quis fratris salutti consulens.
non fr̄i sed peccato illius indig
natur; Alioquin qui fr̄i et n̄ peccato
irascitur. sine causa irascitur;
Qui autē dixerit racha. et cetera;
Racha. non nulli asserunt ex
hebreo sermone interp̄tari. in-
anē et uacuū. uel absq; cerebro
id est sine sensu; Uerius tam racha.
hebreorum p̄prie interiectio accipi
tur. quę non aliquid uoce signi
ficat. sed cōmoti animi exprī-
mit indignationē; Sicut et in
nr̄o sermone. uel rasci; huius re-
modi uoces habemus. uelut cū
dolentes heu. uel irascentes
hem. usitate pferimus; q͞d si de
omi uerbo ocioso q͞d in cunctantē
uerū est. rationē sumus reddituri.
quantomagis de contumeliis

fratri in latis erimus arguendi.
frater autem noster est omnis homo qui eun
dem nobiscum habet patrem deum; Qui
autem dixerit fatue. subaudit a su
perioribus fratri suo. reus erit geennae
ignis; Comuni autem sermone fatuos
dicimus stultos. eo quod in fando idest
in loquendo. modum tenere nesciant;
magni autem periculi est cuilibet
atque impius est in religione. qui
xpianum quem pia que xps nobiscum
sal terrae hoc est sapientiae condim
tum appellat. Infatuato sensu stul
titiae crimine praesumpserit exaspe
rare; talis enim iuxta vocem salvatoris
gehennae igni mancipabitur; Nomen
vero gehennae. a ben ennon possessore
nomen accepit; Geennon terra dicitur.
ennon nomen est possessoris; quod
nomen primum in evangelio. constat
inveniri. Extrahitur hoc vocabu
lum a valle quadam nemorosa et idolis
consecrata quae est iuxta murum
hierusalem et inrigatur fonte siloa;
In qua populus israheliticus quon
dam ab hostibus caesus propter nefas idola
triae. nomen loco reliquit; quem
et iosias rex in regum libro conta
minasse legitur; dicitur autem geenna vox
duplex poena. quod scilicet illi qui
ibi caesi sunt. duplici poena in corpo
re scilicet et anima damnati
perierint; Unde et hoc nomine in
fernus vocatur. eo quod ibi duplex
poena miseros torqueat. idest animae
et corporis. vel caloris et frigoris;
iuxta quod iob dicit; Ad calorem nimium.

transibunt ab aquis nivium; Scien
dum vero est. quia sicut sunt gradus idem
differentiae in istis peccatis. ita sunt
et in reatibus. hoc est in poenis peccatorum;
Sicut enim levius est reum esse iudicio quam
reum concilio. rursumque levius est reum
esse concilio quam gehennae ignis. ita
consequens est. ut intellegatur. levius
esse irasci quam dicere racha. itemque
levius esse dicere racha. quam dicere
fatue; Qui enim irascitur. et ipsam iram
silentio tegit. minus delinquit quam
ille qui irascitur et ipsam iram indicio et
indignati animi prodit; Iam vero si non
solum vocem indignantis profert. sed
etiam verbo contumelioso alium
vituperaverit. multo utique deterior
est. quasi sonum tantummodo indigna
tionis depromeret; Contra haec ergo
tria crimina. tres etiam sunt reatus
hoc est poenae culparum. et ipsis certis
gradibus differentes. iudicii vide
licet. concilii et gehennae ignis;
Iudicium est dum adhuc motus in corde
iudicis comprimitur. quando inter
accusantem et accusatum discutitur.
utrum reus sit necne qui accusatur.
et ibi adhuc defendendi locus per
mittitur; Concilium vero est. cum iam vox
iudicis indignantis erumpit. quan
do non iam cum reo aliquid agitur. sed
inter iudices decernitur quo supplicio
multetur is quem constat esse damnan
dum; Gehennae ignis est ipsa iam poena
atque damnatio aperta qua reus punitur;
his tribus peccatorum differentiis.
apud homines peccata examinantur.

atq; puniunt : sed quib; modis isti
gradus culparũ inuisibilit̃ in ani-
mab; hominũ exhibeant : solus ille
nouerit qui disponit; quia ergo ui-
dere ñ possumus qualit̃ in conspectu
summi arbitri iudicio uel concilio
rei simus : infert pius iudex medelã :
qualit̃ peccatũ fratnę calumnię
expiemus; ait nãq; : Si ergo of
fers munus tuũ : et cetera; hoc iuxta
litterã fieri potest · ita dũtaxat si
p̃sens sit frat̃ qui habet aliquid ad-
uersũ nos : id est quẽ nos lesimus; nã
nos iuxta beatũ augustinũ tunc ad
uersus illũ habemus : si nos ille leserit;
ubi opus non est ab eo qui tibi fecit
iniuriã ueniã postulare · sed tantũ ut
ei dimittas sicut tibi a dñō dimitti cupis
qd ipse admiserit; Si ergo munus dō ob
laturi meminerimus nos frẽm lesisse :
siquidem p̃ p̃e debemus ad illũ cor-
pore p̃gere; Si autẽ absens est · et
munus qd offerre uolumus diu dif
ferre ñ possumus : p̃gamus ad illũ
mente : et humili affectu ueniam
postulemus · ut dō acceptabile pos
sit ẽẽ munus qd ei offerimus; spiri
taliter autẽ altare nr̃m qd est in
tẽplo dī hoc est in cordib; electorũ
fides intelligit̃; munus qd super
illud offerimus est dilectio · ca-
ritas · doctrina · psalmus · obedi
entia · oratio · misedia · et quicqd
deuote dō offerimus; qd alit̃ ac
ceptũ illi ñ erit · nisi fidei puritate
fulciat̃; Sine fide enī impossibile
est placere dō; Frater nr̃ xp̃s est

dñs nr̃ : qui dicit alibi; narrabo
nom̃ tuũ : frĩb; meis; Quẽ tunc ledim̃ :
cũ peccamus; Supradicta ergo spiri-
talia munera oblaturi : si in mentẽ
uenerit qd hunc in aliquo leserim̃ :
p̃gam̃ ad illũ digne penitentiam
agentes : et clementiã illius p̃ dimit
tendis offensionib; implorantes :
ut humilitate nr̃ã ep̃picatus :
munus qd ei offerimus · clement̃
dignẽt admittere; Colligit̃ p̃terea
ex his uerbis dñi · quã grauis sit culpa
discordię · p̃ qua nec munus accipit̃
antequã illa ab animo pellat̃; qua
ergo ratione a dãpnatione que dis-
cordib; intminat̃ in munes erimus :
si ñ dicã in dies plurimos · sed uel usq;
ad solis occasũ irã contra p̃ximum
teneam̃ : qui nec orationes nr̃as dō
offerre concedim̃ : si aliqd rancoris
quẽpiã contra nos habere cognoscim̃ :
Et certe ap̃ls p̃cipit · sine intmissione
orate; quomodo enī sine intmissione
orabim̃ : qui si frẽ uel ad modicũ iras
cim̃ : orationẽ nr̃a dō offerre p̃hi
bem̃ : Sup̃ẽ ergo ut aut nũquã ore-
mus · et ap̃lico precepto quo nos sine
intmissione orare p̃cipit inueniã
m̃ obnoxii · aut certe si nos met ipsos
circũ uenientes p̃ce fundere c̃tra
euangelicũ interdictũ p̃sumim̃ :
ñ orationẽ sed rebellionis spũ con
tumaciã · dñō offerre deputabi-
m̃; quia igit̃ neutrũ horũ saluti
nr̃ę conuenit · restat ut quia in
pace uocauit nos dš · bella discor
dię quantũ possum̃ fugiamus :

quia n est ds dissensionis sed pacis; Et
tunc eius gram pfecte obtinere
merebimur. si pacis fratnę nutrito-
res. p secta ru scandala n diuidim;

EB DOM. VII POST PENTEC. VIIII

LECTIO SCI EUG. SCDM MARCU.

IN illo tempr. Cum multa turba
esset cu ihu nec haberent qd mandu
carent. et reliqua; Quia redẽ
ptor nr mediator di et hominu
in duab; naturis uerus ds. uerus ex
istat et homo. p sens sci euangelii
Lectio uberti patefaciendo com
mendat. qui illu et ex humana
natura turbis copassum. et ex
diuinitatis potentia earunde
turbaru inedia. multiplicatis
cibariis releuasse comemorat;
Allegorice aute qd dns turbas
ne fatigatione longioris uię defi
ciant miserando reficit. signi
ficat qd uia istius uitę alit inco
lumes transire n possumus. nisi
uerbi diuini pabulo animati fue
rimus; Quodq; saluator miracu
lu facturus prius cu discipulis
hoc ipsum tractat. magistris
exemplu prerogat. ut cu mino
rib; atq; discipulis suis. rerum
quas patraturi sunt non sp nant
comunicare consilia; Misere
or sup turba. et cetera; Turba tri
duo dnm obsanatione infirmo x
scor sustinet. cu quilibet electi
fide trinitatis preclari. p suis et
aliorum peccatis. instanter diuinę
supplicant pietati; uel cu ab omib;
peccatis quę corde ore uel manu
gerunt conuersi. In cogitatione
locutione et opere. se pfecte
quantu preualent custodiunt.
Et si dimisero eos ieiunos. et cetera;
qd dns eos qui ad se uenerant ieiunos
dimittere non uult. significat
quia conuersi peccatores. in uia
istius uitę deficiunt. nisi spitali
alimonia recreent; Sicut eni
corpus cibo carnali ne intereat
sustentat. ita anima cibo spitali
hoc e pabulo diuini uerbi. ne de
ficiat. uiuificet necesse e; Ne
ergo deficiat animo in itinere
huius peregrinationis. hi qui
dnm secuntur p fide. a scis docto-
rib; sacra admonitione pascendi
sunt; Quida eni ex eis de longe
uener; Non omis de longe uenisse
dicit. sed quosda; Gentiles his
uerbis signant. qui de longe ad
xpm uenerunt. quia nullis antea
scripturaru uel exortationu
documentis. de fide illius erant
pmoniti; Na iudei quicuq; in
xpm crediderunt. de ppe ad
illu uenerunt. quia cognitione
diuina legis scilicet et pphetarum. pene nuqua caruerunt;
Moralit; quicuq; peccata cri
minalia n comittunt. sed uel ab
ineunte ętate ad diuinu con-
uertuntur seruitiu. uel in sclo
conuersantes licitis utuntur
coniugiis. et tamen p inlicita
n oberrant. isti de ppe ad dnm

uenIunt; atqui grauiorib; cri-
minib; implicant̄. conuersi ad dm̄
nō de longe utiq; ueniunt. quia quanto
quis amplius peccat. tanto magis
elongatur a dō non loco sed merito;
Et ideo quando peccator conuer
titur. consequent̄ utiq; de longe
xii. uenire dicit̄; qđ ergo dns alimenta
dat eis qui de longinquo ad se ueni
unt. significat quia doctores scę̄
ecclę peccatorib; ad dm̄ post mul
ta flagitia conuersis. cibos doctri
nę spitalis tribuere debent. ut
uires quas in flagitiis amiserunt.
+ iufacius inde recipiant; Et responder̄
nō ei. et cetera usq; septē; sicut illa
refectio turbarū quę de quinq;
panib; expleta ē. ꝓpter quinq;
libros legales ueteris testamentū
significat. Ita et ista in qua septē
panes memorant̄. noui testamti
grām non incongrue figurat;
quatuor uidelicet libros euange
lioꝝ. mathei. marci. lucę. et io-
hannis. In quib; omā pcepta uete
ris ac noui testamenti ctinent̄.
Septenario eni numero quo uni
uersum uitę pñtis tēpus uoluit̄.
plenitudo illius rei significatur.
de qua agit̄; p septē igitur panes
recte nouū testamentū designat̄.
hoc ē quatuor euangelia in quib;
omis plenitudo mandatoꝝ dī per
fecte continet̄. uidelicet ꝓpter
grām sci sps quę ē septiformis. cuius
cooperatione cunctis fidelib; omā
dona spitalia uberius largiunt̄.

quā iudeis in ueteri testamento; ut
eni fideles in fide confirment̄. cari
tate . . . dilectione dī et pximi
et cetera dona spitalia pcipiant.
ut euangelica pcepta adimplere
ualeant. grā sci sps eis tribuit̄. di
cente aplo; Alii dat̄ p spm̄ sermo
sapientię. et cetera usque quo dic̄.
diuidens singulis put uult; Recte
p numerū septenariū quo omē tem
pus pñtis uitę decurrit. et pfec
tio uniuscuiusq; rei designari solet
unde agit̄. intellegit̄ nouū testa
mentum. In quo ut dictū ē. omis
plenitudo mandatoꝝ dī consistit;
nō nā et p septē uirtutes quas sup
dnm requieuisse legimus. pleni-
tudo omiū donoꝝ spitaliū intel
ligit̄. quę in eo corporalit̄ man
serunt dicente aplo: In quo habi
tat omis plenitudo diuinitatis
corporalit̄; sps autē sci idcirco
nō septiformis dicit̄ id ē uniuersa
lis. qm sicut filius dī a patre pce
dens uocat̄ lux. uia. ueritas. uita
et resurrectio atq; aliis uariis
nominib;. Ita quoq; sps scs a patre
filioq; pcedens. septē uirtutū no
minib; nuncupat̄; Appellatur
nāq; sps sapientię et sps intellec
tus. sps consilii et fortitudinis.
scientię et pietatis. et sps timoris
dni; has eni septē uirtutes in xpō
corporalit̄ requieuisse. ostendit
esaias ppheta dicens; Et requiescet
sup eū sps dni. sps sapientię et intel
lectus. et cetera; sicut igit̄ p has septē

uirtutes que super dominum requieuisse leguntur: omnia dona spiritalia super eum perfecte requieuisse intelleguntur. Ita et per eundem numerum quo septem uirtutes presentis decurrit: designatur perfectio uniuscuiusque rei de qua agitur. Non est autem putandum: quod idem spiritus sanctus diuersus sit iuxta differentias nominum: sed quod unus atque idem fons sit cunctarum uirtutum atque principium. Absque spiritu sancto namque qui uerus est deus: nec sapiens quis esse potest. nec intelligens. nec consiliarius. nec fortis. nec eruditus: plenusque timore domini. Porro non ordeaceis sicut illi quinque fuisse produntur. de quibus quinque milia hominum sunt saciata: Ne nouum testamentum tegmine littere uelatum quemadmodum uetus putaretur. Et precepit turbe discumbere super terram. Alibi in sepedicto quinque panum conuiuio supra fenum: hic uero super terram discubuisse tradantur. Eo scilicet sacramento: quia uetus lex calcare desideria carnalia precipit: que designantur per fenum. dicit enim lex: Non concupisces rem proximi tui. Euangelium uero ipsam etiam terram et ipsas terrenas facultates iubet postponere. unde et cuidam dicitur. Uende omnia que habes et da pauperibus. Et accipiens septem panes et cetera. Fractio panum apertionem significat sacramentorum celestium. Quod uero acceptis panibus gratias egit: patenter innuit quantum ipse de nostro profectu gaudeat. simulque ad agendas semper deo gratias nos informat. cum

uel terreno pane corpora reficimus: uel cum celesti sacramento. corporis uidelicet et sanguinis Christi animas spiritaliter reparamus. Quod quoque accipiens panes fregit dedit discipulis suis ut ipsi eos turbis distribuerent: hoc designat quod primum apostolis spiritalis doctrine secreta patefacere uoluit: ut ipsi deinceps superne scientie cibaria cunctis orbe gentibus dispensarent. Cum enim ait ipse dominus: nemo nouit filium nisi pater: neque patrem quis nouit nisi filius et cui uoluerit filius reuelare: panem uite ipse nobis aperiendum monstrauit. ad cuius interiora cernenda per nosmet ipsos penetrare nequimus. Cui contra propheta famem miserabilem quorundam deplorans dicebat. paruuli petierunt panem. et non erat qui frangeret eis. Tamquam diceret. Indocti quesierunt pabulum uerbi dei quo ad uirtutem bone operationis conualescerent: sed magistris deficientibus non erat qui eis secreta scripture aperiret. et eos ad uiam ueritatis instrueret. Et habebant pisciculos paucos. et cetera. Notandum quod hic non duo pisces fuisse scribuntur sicut in alio euangelio sub significatione ueteris legis ubi duo soli ungebantur. rex uidelicet et sacerdos. sed paucitam pisces commemorantur. per quos designantur hi. qui primi Christo domino crediderunt: qui uel ipsam scripturam noui testamenti condiderunt: uel quorum ipsa scriptura uitam et passiones narrat. qui nobis suo exemplo celestem sacietatem prebuerunt. Et manducauerunt.

et saturati sunt; Comedunt de panib;
ac piscib; dni et saturant. qui per
uerbu di qd audiunt. et exempla pa
tru que inspiciunt. ad pfectu uite
melioris inardescunt; de quib; et
psalmista; Edent inquit pauperes.
et cetera; qd est aptedicere; audient
humiles uerbu di et facient. et ad
laudem non sua sed conditoris cun
ctaque bene gerunt referent. un
de ad eterne pane uite saturati
peruenient; Quo contra tardis au
ditorib; ppheta obloquit; Come
distis et non estis saturati; Come
dit naq; epulas mense uitalis sed n
saturatur. qui uerba quide scrip
turaru didicit. iustoru exempla
cognouit. nec tam in uentre me-
morie aliquid comendauit. un
de uita sua mutaret moresq;
corrigeret; Et sustulerunt
septe sportas; septe sportarum
numero. corda scoru intelligun
tur. qui p donu sci sps potioris scien
tie carismatib; replent; quoru
significationi rectissime con-
gruit. qd sporte ex iuncis et pal
maru foliis contexunt; Iuncus
quippe qui sup aquas nascit. ui-
rorem fidei scoru designat. qui
ne ab amore diuino arescant.
in fonte uite id est xpo stabiliunt;
palma uero que uictrice manu
exornat. eosdem nihilominus
significat scos. celestis retribu
tionis premia prestolantes;
p fragmenta uero que rudis
turba capere n potuit. altiora
mandata siue exhortamta uel con
silia figurant; que generalis populi
uniuersitas nequit copphendere.
quale e illud qd iu de contemptu scli
pmisim. uende omia que habes. et c;
Et de uirginitate seruanda. qui
potest cape capiat; que fragmta
pfectiores quiq; debent recondere
sibi. ut hec congruenti tepore ad
incrementu alioru utilit ualeant
subministrare; Et bene turba qua uis
reliquias dominici prandii capere
n potuerit. manducasse tam et sa
turata ee dicit; quia illi qui inpfec
tiores st in obseruandis di mandatis.
et omia sua relinquere n ualent nec
in uirginitate pmanere. et reliqua
maiora pcepta explere. tam in ius
ticia pmanere festinantes. satu
rant cu audiendo mandata legis
di. ad uita perueniunt sempiterna;
Erant aute qui manducauerunt
quasi iiii milia. et dimisit eos;
Recte numerus conuiuantiu iiii
miliu fuisse narrat; quo numero
noui testamenti heredes uidentur
expssi. qui cotidie doctrina quatuor
euangelistaru pascunt et saginan
tur interius; Na et millenarius nu
merus que constat ee pfectissimu.
hunc electoru significationi aptissi
me congruit; qui etia numerus p eo
qd in nota sui nominis uirgula sup
iacente tanqua loco corone accipit
spe celestis remunerationis qua euan
gelii obseruatores expectant. non

inrationabiliter uidetur exprimere;

EBDOM. UIIII · PST · LECTIO
SCI EUG · SCDM MATHEUM

In illo tempore. Dixit ihesus discipulis suis;
Adtendite a falsis prophetis qui
ueniunt ad uos in uestimentis ouium.
intrinsecus autem sunt lupi rapaces;
et reliqua; Instruens dominus discipu
los suos. immo per eos omnes electos qui
futuri erant in ecclesia. quemadmodum
inter malos christianos et falsos doc
tores conuersari deberent. et
quomodo fallaces eorum deceptiones
euitare possent. dicit eis; Adten
dite a falsis prophetis. hoc est. cauete
a falsis doctoribus et falsis christianis;
Adtendite diligentius. obseruate
cautius. ut non seducamini. ut
non circumueniamini. ut non fallami
ni; Adtendite hoc est considerate.
quia non sunt oues sed lupi. in uestimentis
ouium; Fuerunt namque in ueteri tes-
tamento ueri prophete. fuerunt et
falsi; Similiter et in nouo testa-
mento extiterunt ueri apostoli.
et falsi; nunc etiam in presenti ecclesia.
sunt ueri doctores et falsi; simili
ter etiam ueri christiani et falsi. de
quibus apostolus dicit; Uidentur nosse
deum. factis autem negant; Ab his
igitur falsis doctoribus et falsis christi-
anis. precipit dominus magnopere
adtendendum hoc est cauendum
et obseruandum dicens; Adtendi-
te a falsis prophetis. et cetera.
huiuscemodi enim falsi prophete.
cupientes animas innocentium
subuertere. et secum in perditionem mi-
serabiliter deducere. Assumunt ues
timenta ouium idest similitudinem
viii spiritalis doctrine. et speciem caste
religionis; Intrinsecus autem sunt xi.
lupi rapaces. hoc est. ferinum animum
ac bestialem mentes habentes. per
dulces sermones et blandos. sedu-
cunt corda innocentium; possunt
quoque hec dicta saluatoris generaliter
de omnibus intellegi. qui aliud agunt
opere. atque aliud gerunt corde;
Significantius uero de hereticis
sunt accipienda. qui uocabulo
falsorum prophetarum nuncupantur;
Qui ueniunt ad uos in uestimentis
ouium; Ouium nomine intelligun
tur. electi. iusti. simplices et inno-
centes. quia imitantur caput suum
christum. de quo scriptum est; tanquam
ouis ad occisionem ducetur; de quibus
et saluator alibi loquitur; Oues
mee uocem meam audiunt; uestimenta xii.
uero harum ouium. sunt opera bona-
rum uirtutum. castitas uidelicet.
misericordia. elemosina. ieiunium.
uigilie. abstinentia. et cetera his
similia quibus ornatur anima. quem
admodum corpus uariis decoratur
ornamentis; de quibus diuinis operibus.
diuina dicit scriptura; beatus qui
custodit uestimenta sua. ne nudus
ambulet; hec uestimenta bonarum
actionum usurpant sibi falsi docto-
res et mali catholici. cum sub figu-
ra religiositatis bona operantur.
sicut electi et iusti. Sicut enim

fir. i.

lupus si sub ouina pelle int' gre-
ges ouiū latere posset: eas dem
oues liberius morsib; dilaniaret.
sic et in p̄senti eccl̄a. falsi catholici
sub nomine xp̄ianitatis fictū ac
simulatū animū gerentes: inter elec
tos conuersant': et ut eos sua praua
doctrina uel malo exemplo corrū
pere possint: eadē opa agere labo
rant. que a bonis catholicis agi con
tēplant'; Ieiunant enī isti: ieiunant
et illi; largiunt' illi elemosinas:
largiuntur et ipsi; uigilant illi:
uigilant et isti; sed quā uis similia
eadēq; opa agant que et electi:
cauendi tamen s' quia sub nomine
xp̄ianitatis. uerbo male psuasionis.
siue exemplo praue conuersatio-
nis animos simplicū fratrū a uia
rectitudinis deuiare nitunt'; un-
de et lupi rapaces a dn̄o appellant':
quia sine misc̄dia animos innocentū
seducere: et ad interitū pducere
laborant; Unde aut̄ falsi pphete
et falsi xp̄iani dinosci possint: de
monstrat dn̄s dicens; A fructib;
eoꝝ: et cetera; ac si diceret; nolite
ad uultū adtendere: sed fructus
id ē opa considerate. inspicientes
figurā fallacię; qui uero sint fru
ctus quib; boni mali ue dinoscunt':
paulus ap̄ts ostendit cū dic̄; mani
festa s' opa carnis: fornicatio. in-
mundicia. luxuria: et his similia;
fructus uero sp̄s est: caritas. gau
diū. pax. bonitas. mansuetudo:
et cetera hui' modi; p hos nimirū

fructus: unūquēq; hominē facile
cognoscere possum'; Nūquid col
ligunt de spinis uuas: et cetera;
manifeste hac similitudine decla
rat': quia sicut nemo prudentū ad
spinas pgens. uuarū exinde dulcedi-
nē querit: aut in tribulis ficorum
suauitatē se putat posse repperire:
ita nullus sapientū. in hereticis et
irreligiosis uiris uel infidelib;: fra
glantiam scītatis aut dulcedinē
ueritatis poterit inuenire; quem
admodū enī spine et tribuli omā q-
carpe poss' retinent et scindunt:
ita omīs heretici omsq; iniq': cunc
tos quos de societate electoꝝ rape
poss': lacerant et diripiunt: suisq;
inquinationib; cōmaculant. et pra-
ue conuersationis aculeis stimu-
lando cōfodiunt; Sp̄ialit' uero p
spinas et tribulos. curas supfluas
huius sc̄li et punctiones uicioꝝ ac-
cipe possumus: que mentes hominū
ad se rapientes. assiduis meditatio-
nib; atter' et affligunt; Unde p̄mo
homini: dictū ē; terra tua spinas
et tribulos germinabit tibi. id ē
conscientia tua punctiones uicio-
rū generabit tibi; p uuā uero:
feruorē diuine dilectionis: et p
ficū: nihilominus noue c̄uersatio-
nis dulcedinē oportet intell' gi;
Sicut igit' de spinis non colligunt
homines uuas: neq; de tribulis fi-
cus: sic qui in uetustate peccati
manet: hoc ē qui ueteris hominis
adę. uicia imitat': fructus noui

hominis ferre n ualet qui dixit.
ego sum uitis uera; Nec potest in se ha-
bere feruorē diuinę dilectionis.
neq; dulcedinē nouę conuersationis;
Sicomis arbor bona et cet; Arbores
hic nominans dns. n arbores in terra
fixas significat. sed arboris nomine
ipse homo significat. quippe a uolun
tate siue bonū siue malū fructū p-
fert; fructus uero. opa ipsius ho
minis; testat ergo. quia non potest
malus homo bona opari. nec bonus
mala. Cui rationi contraire uidet. 110
qd bona arbor dauid fructū malū
fecit. quando homicidiū et adul
teriū patrauit. bona quoq; arbor
erat petrus. pessimū tam fructū fec.
quando xpm negauit; Itē e diuerso
malę arbores. latro uidelicet et
achior fructus, ut illi mos reddider.
cū alter eorū mors salubre c silium
ctulit. alt corā assiriis di potentiā
pdicauit; Si ergo dauid et petrus
bonę arbores fructus malos fecer.
et latro atq; achior q utiq; malę
arbores erant fructus bonos tule
r. quomodo uerū ē qd dns dic. non
potest arbor bona fructus malos
facere. neq; arbor mala fructus
bonos facere. Quę ratio sic ē intel.
legenda. ut primū mutet homo
ac deinde opus illius; n eni dixit
dns. n potest malus conuerti et
effici bonus. sed dixit. non potest
arbor mala fructus bonos facere.
hoc ē. quandiu malus ē homo. non
potest fructus bonos facere; uerbi grā;

fornicator quandiu fornicat. fru-
ctū castitatis n potest afferre; Econ-
tra. mundus. castus. quandiu caste
et munde uiuit. a fructu inmundicię
alienus manet; Ut eni beatus ābrosius
de hoc loquens dic. nemo manens in
id qd fuit. incipit ēē qd non dū cepit.
Id est. si manet homo in eo qd malus ē.
bona opa habere n potest; Et si manet
in eo qd bonus ē. mala opa ferre n
potest. Solent tam et repbi in sua
malicia pmanentes. electorū opera
anteferre. quę tam n deputant eorū
ēē a quib; simulate gerunt; Nā et
uitē licet cū uua sup spinas sepiū fre-
quent recubare uideam. n tam ea-
rundē uuarū dulcedinē. spinarū
aculeis deputam; quāuis eni uideat
spina uuā ferre ac sustinere. tam
n de radice spinarū nascit uua; quē
admodū ergo si uuā de spinis colligere
uelis. necesse ē ut uuā carpas et spinā
caueas. ita oportet ut bonū opus
qd in homine cernis apphendas. et
ne ab illo decipiaris sollicite caueas;
Alio sensu. p arborē bonā uel malā.
intelligitur uoluntas scā uel iniqua;
p fructus autē ut dictū ē. opa. quę
nec mala poss ēē si bona uoluntas
fuerit. nec bona si mala intentio
adsit. Omnis arbor q n fac fructū
bonū. et cetera. hoc et ab hominib;
fit. ut nullus prudentiū arborē
fructiferā excidat et in ignē mittat.
sed infructuosas et spinosas excidunt
et in ignē mittunt; Sic et ipse omniū
cognitor dns. n bonos et benignos

hominesetbonū fructū opantes
abscidit abhac uita et inignē mit
tit ęternū; sedmalos etiniquos atq;
inutiles quiabomi ope bono ociosi
sunt; Etnotandū quia nait simplicit;
omis arbor quenfacit fructū absci
det; sedaddidit bonū; multe arbo-
·q dē res fructū ferunt; sedmalū etin nō
utile; Sic etmulti homines; malū
fructū iniquitatis affer; ideode-
monstrat dns; quia omis arbor
quenfacit fructū bonū. et cetera;
Omis arbor id ē omis homo siuerex
siueprinceps. siuediues. siuepauper.
siueseruus siue liber. siue iunior
siuesenior; quihicboni opis fruc
tū ferreneglexerit; excidet abhac
uita pmortē corporis; etmittet
inignē ęternę concremationis;
nonutligni more ardeat etdefi
ciat; sedinignē illū mittet dequo
dns impiis dicturū sepollicet; ite
maledicti inignē ęternū. etcetera;
Idcirco autē nos dns instruens per
parabolā arborū istaomia docet;
ut nos abiniquis operariis etmente
etcorpore segregemus; dequib;
adhuc subdit; Igitur exfructib;
eorū cognoscetis eos; tanquā dicat
dns; habeteprudentiā habete
intellegentiā; ut fructus hoc ē
opa malorū hominū cōsiderantes;
separetis uos abeis; neinęternū sup
pliciū cū illis inuoluamini; quorū
consortiū inpsenti uita effugere
neglexistis; Nonomis quidicit
mihi dnē dnē. etcet; id ē. nonqui

uerbo tantū dm inuocat; sedqui
cordeoreetope illū confitet; ille
intrabit inregnū celorū; ille uide-
licet qui etuoce xpm cfitet; etope
imitat; hec eni duo ualde necessa-
ria scunctis fidelib;; ut fiderectā
habeant etopabona exhibeant;
quia sicut sinefide impossibile est
placeredō; itafides nisi habeat opa
mortua ē insemetipsa; Quieni dic se sic
inxpō manere; debet ille ābulauit
etipse ambulare; Uerbigrā; xps
homo int homines conuersans; ma-
lū pmalo nreddidit; pinimicis exo-
rauit; diuitias huius sctī nquesiuit;
paupem uitā elegit; caritatē etuer
bo etexemplo habendā docuit; uer
bo scilicet cūdiscipulis dixit. hec
mando uob; utdiligatis inuicem;
Exemplo uero; cūpredēptione gene
ris humani morti setradidit; quicūq;
ergo fidē xpi quā habent hisatq; simi
lib; exornant opib;; hitales pcul du-
bio puenient aduisionē ęternę beati-
tudinis; Sequit; sedquifacit uolunta
tē patris mei etcet; Adtendant desi-
des pigri etneglegentes hecuerba
saluatoris; quiinhoc sesaluari pu-
tant qd xpiani uident; etiam opa
xpi imitari dissimulant; Qui enim
xpianitatis nomin seretinet; quis
sit autcuius sit. opib; demonstrare
debet; Nonigit nos adiuuat adsalu
tē qd inuocamus dnm; nisi intimore
quoq; seruiam illi; nisi mandata eius
alacrit impleam; nisiomēm inmun
diciā omēmq; iniquitatē atq; impie-

tatē deponentes· castos atq; inmacu
latos nosmetipsos sollicitiu custodiam;
Hoc itaq; modo uoluntatē dī patris fa
cientes· merebim intrare in regnū
celoꝝ cū audierim; uenite benedicti·
et cet; Sed queri potest quomodo huic
assertioni dnicę· cueniat hoc qd paulꝰ
apls dic quia omis quicūq; inuocauerit
nom dni saluus erit; Itēq;· nemo potest dicere
dns ihs· nisi in spū sco; quib; in locis
inuocare et dicere· n̄ ē simpliciter acci
piendū· sed iuxta morē scripturarū
dicta ibi p factis intelliguntur; Ut sit
sensus; Nemo potest imitari dnm
ihm· nisi in spū sco; pari modo illud
quoq; qd dictū ē quicūq; inuocauerit
nom dni saluus erit· teneri oportet;
Neq; enī omis qui simpliciter nom dni
inuocauerit saluus erit· sed qui inuo
cauerit corde ore et ope· id ē q opa
inuocationi cgrua fecerit· ipse sa
lutē etnā optinebit; EBDOM

X POST PENT. LECTIO
SCI EUG· SCDM LUCAM·

IN illo tēp·: Dixit ihc discipulis s
parabolā hanc; Homo quidā erat
diues qui habebat uillicū· et hic dif
famatus est apud illū quasi dissipas
set bona ipsius; et reliqua; Scribis
et pharisęis qui n̄ minus auari erant
quā supbi· doctrinā saluatoris
tumida irrisione despuentib;· hanc
dns parabolā in mediū ptulit· quā
et tenaces contēptores confunde
ret· et discipulos ad clementiā
hortaret; Homo inquit erat di
ues qui habebat uillicū· siue dispen
sator ē· qd grece· eco nomos dicit;
Uillicus aut ē pprię a uill ę gubr
natione uocat. At economus·
tā pecunię quā frugū· et omium
quę dns possidet· gubernator est;
Quā parabolā doctores nri diuersā
explanatione uariant· sed eoꝝ
sensus in conspectu ueritatis sibi
unione concordant; Homo iste IX.
diues iuxta theophylū qui fuit
antiochenę ecclę septimus post
petrū eps· quiq; quatuor euan
gelioꝝ dicta in unū opus copegit·
omps ds intellegit quo nihil est
ditius; Huius uillicus uel dispen
sator paulus apls fuit· qui ad
pedes gamalihel sacras litteras
didicit· et legē dī dispensandā
suscepit· ut pote qui ex pharisęis
doctorib; scilicet iudeoꝝ unus
erat; hic diffamatus est apud
dnm suū quasi dissipasset bona
ipsius· dicente anania; dnē au
diui a multis de uiro hoc· quanta
VIIII. mala scīs tuis fecerit in hierusalē.
et cet; Cū ergo scōs dī ligare cę
pisset et occidere· et omē sub
stantiā dni sui dissipare· incre
pitus est a dnō dicente; saule·
saule· quid me psequeris· et cet;
Eiectus ergo de uilicatu· dixit
intra se; quid faciā quia magister
fui· et nunc cogor esse discipu
lus aptoꝝ· fodere n̄ ualeo: quasi
diceret; Omā mandata quę terrę
incubabant· quia terrena intel
ligentia seruabant· adueniente

XV.

xpō cernoēē destructa; Mendica-
re erubesco; Ut qui doctor fuerā
iudeoꝝ; cōpellar modo ab anania
fidei mendicare doctrinā; Scio
quid faciā; Faciā inquit; qđ mihi
utile ēē cognosco; Ut postquā a ui-
licatione mea submotus fuero;
recipiant me xpīani in domos suas;
Cepitq; eis qui prius uersabant in
lege. et postea in xpm̄ cepant cre-
dere dicere; legē iā ēē abolitā;
pphetas pterisse; et quę ante ap-
lucro fuerant; reputare ut ster
cora; Conuocatis itaq; singulis
debitorib; dni sui; et cet. primus
debitor qui debebat centū cados
olei; gentiū populus est. q magna
misericordia dī indigebat. quę
p oleū figurat; quē paulus aptś
ad fidē uocauit; et de centenario
numero qui plenus est atq; pfectus;
fecit scribere quinquagenariū;
hoc ē; pdicauit ei penitentiā et re-
missionē peccatoꝝ; quę quinqua-
genario numero exprimuntur;
Scđs autē debitor qui debebat
centū choros tritici; populus est
iudaicus; qui tritico mandatorū
dī nutritus fuit; quē etiā paulus
aptś coegit. ut de centū; octo-
ginta scriberet; id ē; transiens
de sabbato ad primā sabbati cre
deret in resurrectionē xpī; quę
octaui diei numero continetur;
Si autē quęrit; cur paulus uilicus
iniquitatis uocet; sciendū ē. quia
in lege quidē dī uilicus erat iniquus;
mihi dne dne; et cet; id ē. non qui

quia bene quidē offerebat; sed non
recte diuidebat; Credens in patrem.
sed filiū psequens; prudentior itaq;
fuit paulus. legē transgrediendo. et
ad euangeliū transeundo; filiis qn-
dā lucis id ē pharisęis; qui in lege car-
nalit uersati; xpm̄ qui dī patris lu-
men ē pdiderū; hęc pfatus theophil?
ñ contēpnendo sensū de hac parabo-
la sensit; Uerū quia sermo dī marga
ritū ē pciosissimū qđ ex omi parte
forari potest; ñ absre ē; si adhuc
aliquid in hac eadē mysticū specu-
lem; Homo igit iste diues; p signi fi-
catione spiritalē ut pfati sumus; dš
omps intelligit quo nihil ē ditius;
Cuius uilici nos sumus; qui eius substan
tiā fidelit dispensandā accepimus;
qđ enī subsistimus. qđ uiuimus. qđ
memoriā habem; qđ alacri ingenio
ceteras creaturas excellimus; donū
dī est. eius nob substantia ad custo-
diendū cōmissa; nullus nrm ē; qui
dī substantiā ad erogandū aliis in
psenti ñ accipiat; quasi recte et
iuste in hac uita administrare ñ
curauerim; tīmdū ualde ne illud
audire ctingat; serue nequā quare
ñ dedisti pecuniā ad mensam; et ego
ueniens cū usuris utiq; exegissem
illā; et cetera quę secunt; Et hic
diffamatus est; et cet; Constat et
incunctant uerū ē; qđ unusquisq;
nrm ad sui tutelā et custodiā; an-
gelū habet a dō specialit destinatū;
testante dnō de paruulis id ē humi-
lib; quia angeli eoꝝ semp uident
dicia omemq; iniquitate atq; impi-

faciem patris; Et cuncta que uel
bene uel inique gerim̃· die noctuq;
ab eis denris custodib;· diuinis con
spectib; nunciat̃; Unde et tobie·
Angelus loq̃t̃; Cũ orares· ego erã
offerens dnõ p̃cestuas; tunc itaq;
dĩ substantiã dissipasse diffamamur·
cũ motus uel affectus animi uel cor
poris nr̃i· ñ bene regere corã dõ· p̃
dentib; angelis accusam̃: post dissi
patã uero substantiã ad dnõ uocam̃·
cũ post uitã peccatricẽ p̃ infirmitatis
molestiã ad lectũ uel ad mortẽ p̃
trahim̃· et de singulis opũ nr̃orũ
actib;· rationẽ reddendo discutim̃;
quib; et dicit̃; Redde rationẽ uilica
tionis tue; qđ est aperte dicere; ablata
facultate uiuendi· facultas etiam
peccandi nob adimit̃; Ait aut̃ uilicus
et cet̃; qđ iste uilicus ad rationẽ red
dendã uocatus dixit· quid faciã et cet̃·
dat̃ nob intellegi· quia quandiu in
hoc sc̃lo sum̃· et bona dĩ ad custodiendũ
nob cõmissa s̃· habem̃ facultatẽ op̃andi
bonũ siue malũ; postquã autẽ ab hac
uita subtracti fuerim̃· iã ñ erit nob
facultas op̃andi bonũ siue malũ; Unde
iste uilicus de uilicatu eiectus· dic̃·
fodere ñ ualeo; post mortẽ quippe
fodere ñ ualem̃· qui aliq̃o ne necessa
rie cõpunctionis· cor nr̃m p̃scrutari
ñ poterim̃· nec dignos penitentie
fructus facere; illud naq; tẽpus ñ est
aptũ penitentie· sed retributionis
bonoꝝ siue maloꝝ opũ; Unde scriptã
dic̃; In inferno· nemo confitebit̃ dnõ;
In hoc uero qđ iste uilicus dixit· scio

quid faciã· hoc ẽ· dũ licet studebo
mihi congregare amicos ex substantia
dnĩ mei· qui me recipiant in domos
suas postquã amisero uilicationẽ·
demonstrat̃ nob quia omni tẽpore
quo in hac uita manem̃· debem̃ amicos
adquirere pauperes uidelicet·
a quib; in et̃na tabernacula recipi
ualeam̃; pauperes naq; nos s̃ recepturi·
quando xp̃s· recepturus qui dicit;
quandiu fecistis uni de his minimis
meis· mihi fecistis; Mendicare eru
besco; m̃dicare c̃fusionis ẽ· illo ma
xime genere pessimo mendicandi·
quo fatue uirgines mendicasse le
gunt̃ in eug̃lo; de quo et salomon
p̃pt̃ frigus piger arare noluit·
mendicabit ergo estate et ñ dabit̃ ei;
Ille etenĩ qui ob desidiã in dĩ seruitio
hic desudare neglegit· mendicabit
estate id ẽ in die iudicii· et ñ dabit̃
ei subaudis uita et̃na; Ibi utiq; men
dicare erubescim̃· quia remediũ
et tẽpus impetrande salutis non
inueniem̃; Conuocatis itaq; sin
gulis debitorib; dnĩ sui· et cetera·
usq;· centũ choros tritici; Chadus
grece amfora ẽ· c̃tinens urnas· id ẽ
modios· iii; Chorus uero· xxx· mo
dioꝝ capax ee p̃hibet̃; In hoc aut̃
uilico ñ omã moralit̃ ad nos con
uertere possumus· quia nec illũ
in omĩb; imitari debem̃; neq; enĩ
dũ illũ suo dnõ fraudẽ fecisse legim̃·
nos quoq; t dõ omp̃ti· uel tẽporalib;
dominis· dãpnũ inferre debem̃;
sed hec· sicut et ñ nulle alie simili...

tudines. per contrarietatem sensus est accipienda; Ut uidelicet subtiliter perpendamus. quia si is qui fraudem domino suo intulit ab eo laudari potuit quod aduersus quidem dominum suum fraudulenter egerit. sed utiliter in futurum sibi prospexerit. multo ampliore laude et remuneratione digni erimus. si ea quae a deo nobis committuntur fideliter dispensantes. non de fraude sed de iustis laboribus elemosinas fecerimus. et in eos qui nobis crediti sunt. clementes ac misericordes apparuerimus; Quod uero uilicus conuocatis debitoribus domini sui. de centum cadis olei fecit scribi .l. et de .c. choris tritici .lxxx. hoc significat quod elemosinae christianorum supergredi debent misericordiam scribarum et phariseorum; quia enim iudei bonorum suorum tantum decimas deo tribuebant. dignum profecto est. ut hi qui christianitatis censentur uocabulo. non tantum decimas sed cuius decimas rerum a deo datarum offerant. ut eorum iustitia plusquam scribarum et phariseorum abundet. uel quod maius et melius est. imitentur zacheum. ut non solum iam decimas uel duas decimas. sed potius medietatem bonorum suorum largiantur templis dei. et usibus pauperum profuturam; hoc est .lxxx. et .l. de .c. auferre. hoc uero illis praecipitur. qui illius praecepti nec dum possunt esse exsecutores quo dicit; Si uis perfectus esse. uade uende omnia quae habes et cetera. Et laudauit dominus uilicum iniquitatis. usque. filiis lucis in generatione sua sunt; filios saeculi appellat dominus reprobos. filios autem lucis iustos; qui enim hic appellantur filii lucis et filii saeculi. alibi appellantur filii regni et filii tenebrarum; Audiant huius saeculi sapientes quanti eorum sapientiam dominus aestimauerit. qui eos non uere prudentes sed in sua generatione prudentes esse asseruit; prudentes enim sunt filii lucis id est filii dei. per rectam in deum fidem. per pia opera. per noticiam diuinae uoluntatis; Et uere prudentes sunt. quia et reprobis praeparata supplicia. et sibi debita praemia intuitu fidei porro id est a longe aspiciunt; At uero filii huius saeculi id est filii tenebrarum. prudentiores illis sunt sed ad malum; Sed non uere prudentes sunt. quia quae sequantur prouidere non possunt; Et quia huiuscemodi non apud deum uel eius electos prudentes habentur. sed apud mundi amatores. et hoc non tacuit dominus. cum in sua generatione hoc est in praesenti uita. prudentes illos esse memorauit; De quibus salomon; Sapientes sunt ut faciant mala. bene autem facere nesciunt; Et propheta; Ue qui sapientes estis in oculis uestris. et coram uobismet ipsis prudentes; Et ego dico uobis. et cetera; Mamona hebraice. diuitiae interpretantur; Et pulchre dixit de mamona iniquitatis. quod scilicet de iniquitate colligantur per diuersas fraudes; Omnes enim diuitiae de iniquitate descendunt. et nisi alter perdiderit. alter non potest consequi; Unde et illud uulgatum apud ueteres prouerbium uidetur esse uerissimum; diues aut iniquus est. aut heres iniqui; habent quoque et saeculi uiri

diuitias in presenti. sed non dicuntur
mammona iniquitatis. quia non per iniqui
tatem illas adquirunt. sed a domino sibi dica-
tas cognoscunt. neque in eis spem suam
ponunt. sed eas aliis clementer adtribu
unt. Sciendum uero est quia temporales
affluentiae solis iniquis diuitiae sunt. iustis
uero pecunia. differt namque inter diuitias
et pecuniam. quod ut clarius eluceat.
exempli causa duo homines constitu
antur in medium. ambo aeque diuitiis af
fluentes. quorum alter in his quae possidet.
omnem suae felicitatis copiam collocat.
et si ulla ratione fieri posset. cum ipsis
perpetuo uiuere atque manere optaret.
huic itaque ea quae possidet diuitiae ini
quitatis sunt. et ad iniquitatem reputantur.
alter uero qui habitis diuitiis non fruitur
sed utitur. qui suppletis suis suorumque in-
digentiis. quae superfluunt pauperum
christi usibus misericorditer tribuit. conqui-
rens sibi amicos a quibus recipi possit in
aeterna tabernacula. iste profecto diuitiae
iniquitatis non sunt. sed pecuniam a christo dis
pensandam suscepit. quam dum recto fenore
egentibus largiendo multiplicat.
hanc domino digne remunerandus inli
batam reconsignat. Quod autem sequitur. ut
cum defeceritis recipiant uos. non
pauperes quidem ipsi cum ab hac uita
defecerimus. in aeterna tabernacula
nos sunt recepturi. sed quia a domino illi quibus
benigni fuimus salutis occasio nobis
existent. ab ipsis recipi dicimur. quia
a capite illorum certae mercedis remu
nerationem donabimur. Si autem illi qui
de mammona iniquitatis pauperum indigentiam

releuant. amicos sibi adquirunt
a quibus in aeterna tabernacula recipiantur.
multo magis ad spem supernae retribu
tionis animum debent erigere. qui
diuitias spiritales quae quanto inuisi
biliores tanto meliores largiuntur. sunt
id est uerbum salutis ac necessariae exhor
tationis fratribus subministrant. Si enim
iniquitas id est terrena substantia
bene dispensata uertitur in iustitiam.
hoc est iustos reddit suos ministros.
multo magis sermo diuinus in quo
nulla est iniquitas. si bene fuerit dis-
pensatus. dispensatores suos leuabit
ad caelum. Unde et in fine parabolae
adiungit dominus et dicit. qui fidelis est
in minimo. hoc est in carnalibus et tempo
ralibus. et in maiore fidelis erit id est
in spiritalibus. qui enim in paruo iniquus
est. ut non det fratribus ad utendum quod a deo
pro hominibus est creatum. id est bona tempo
ralia. iste et in spiritali pecunia di-
uidenda iniquus erit. ut non distri
buat uerbum dei pro necessitate sed pro
personis illud diuidat. Sin autem car
nales inquit diuitias quae transeunt
et labuntur non bene dispensetis. ueras
aeternasque diuitias quis dat uobis. et si
in his quae aliena sunt infideles fuis
tis. ea quae uestra sunt quis credet uobis.
Alienum autem est a nobis omne quod saeculi est.
nostra autem sunt quae proprie homini a deo
sunt deputata. id est omnia bona spirita
lia. Unde dominus auaritiam corripiens.
dicit. eum qui amat pecuniam. deum
amare non posse. quam propter scribae et
pharisei qui erant auari. intelle-

gentes parabolā hanc contra se dic
tā. inridebant eū. omā carnalia
que certa erant atq; p̄sentia. sp̄ita
lib; ac futuris tanquā incertis p̄po
nentes; EBD XI. LECTIO SCI EUG
SCDM LUCA. IN ILLO TEMPR.
CUM ADPPINQUARET IHS
hierusalē. et cetera; Passurus
dn̄s a iudeis mortē p totius
mundi reparatione. adppinquan
te eiusdem passionis articulo.
uoluit cū palmis et laude turba
rū quasi ultro appetens mortē.
hierosolimā descendere; Sedens
ergo asino quē sibi ad hoc adduci
p̄cepat. clamantib; turbis bene
dictus qui uenit in nomine dn̄i.
adppinquauit ciuitati; Et intuens
eam. ruinā illius quia a principib;
romanis cōplananda erat p[illegible]
ratione defleuit dicens; quia si cog
nouisses et tu; Est autē hic defectus.
necessarie dictionis; Subaudit̄ enī.
si et quae tibi uentura s̄ mala pnoscere
posses sicut ego p̄nosco. multo magis
fleres. quemodo quia nescis q̄d tibi
imminet. inutilit̄ exultas; hec aūt
omā metaphorice ad habitatores ur
bis. n̄ ad saxa et edificia s̄ referenda;
Et quidē in hac die tua. et cet; In hac
die dicit. id ē. in hoc tēpore dū uentu
ra mala n̄ p̄spicis. dū carnis uolup
tatib; delectaris. ea que tibi s̄ ad pacē
tibi s; Cur uero bona uite p̄sentis ad
pacē habuerit. manifestat cū dicit;
Nunc autē abscondita s̄. ab oculis tuis;
Si enī ab oculis cordis eius mala que

sibi imminebant abscondita n̄ essent.
in p̄sentib; p̄speris letari n̄ potuisset.
Sed pena que a romanis principib;
imminebat. manifestat cū addit.
quia uenient dies. et cetera; Hec omā
sub tito et uespasiano romanis prin
cipib; hoc ipso ordine s̄ impleta. qui
rebellantib; iudeis ne tributa roma
nis dependerent. XL. II. anno post dn̄i
passionē. cū omis populus in tota ciui
tatē ad festiuitatē paschalē conflu
xisset. ipsā ciuitatē hierusalē obseder̄
munientes eā uallo. ne quis de eis in
gredi aut egredi posset; Tandē longe
obsidionis famis quoq; et infectionis
clade ptesi qui intra ciuitatē erant.
Licet prius fortit̄ restitissent. uic
torib; romanis cesser̄. qui ciuitatē
ingressi. incender̄ domū dn̄i. et ipsā
ciuitatē ad terrā consternantes.
solotenus eruer̄; Ipsosq; quos intus
reppererant. parti gladio necauer̄.
parti in captiuitatē uendider̄.
cunctos tam reliquos passim p totū
orbē dispser̄. ccc. in ultionē crucis
xp̄i crucifixis; Que cuncta in uindic
tā dominice passionis acta. pruden
tiū nemo dubitauerit; Et n̄ relin
quent in te lapidē sup lapidē. hoc ita
factū ē. ipsius que nunc ē ciuitatis
situs ostendit; Dū enī constat xp̄m
extra portā prioris hierusalē cru
cifixū. et nunc idem locus dominice
passionis in medio ciuitatis ab helio
adriano edificate habet̄. liquet p
fecto quia prior illa hierusalē fun
ditus ē. et euersa; quia aūt ē cul pa h[illegible]

illi euenerint. subdendo manifestat.
Eo quod non cognoueris tempus uisitationis
tuę. Creator quippe humani generis
illam uisitare dignatus est. primo per
patriarchas. deinde per prophetas. ad ul-
timum per presentiam suę incarnationis. quem
tamen illa proprię infidelitatis nequitia
excecata. cognoscere dedignata est.
Et ingressus in templum. et cetera. Quod salua-
tor prius mala quę ciuitati immine-
bant prenunciauit. ac mox templum in-
gressus. eos qui uendebant et emebant
in templo eiecit. patenter innotuit.
quod perditio illius populi. maxime
ex culpa sacerdotum fuit. qui domum
orationis speluncam latronum effece-
rant. quia sicut latrones in spelun-
cis latitant ut transeuntes si possint
spolient. si uero spoliare non possint inter-
imant. tales sacerdotes ad hoc in templo
semper assistere nouerant. ut quoscumque
possent per acceptionem munerum spo-
liarent. et mente spiritali perimerent.
quos uero ad danda munera promptos
non inuenissent. corporales lesiones
eis inferrent. Hec quidem iuxta fidem
historię. ita facta creduntur. sed al-
tius inspecta. morali redolent
intellectu. Quemadmodum enim dominus
tunc semel ruinam perfidę ciuitatis
defleuit. ita cotidie per electos suos
ecclesia deflet. qui semetipsos nesciunt
plangere. illos uidelicet. qui de
bona conuersatione conspicit ad
uicia reuerti. qui quam uenturam sibi
dampnationem. oculo mentis preuidere
nequeunt. iuxta salomonem. l[illegible]

tant cum male fecerint et exultant
in rebus pessimis. Qui si dampnationem
suam quę eis imminet agnouissent.
semetipsos utique cum lacrimis electorum
plangerent. Et quidem in hac die tua. sunt
et cetera. Anima peruersa in hac die sua
id est in hoc transitorio tempore. habet
ea quę ad pacem illius. dum ex rebus tempora-
libus letatur. dum honoribus extollitur. dum
carnis uoluptate resoluitur. dum nulla
formidine perpetuę mortis terretur.
Sed quę in die sua hoc est. in hoc transito-
rio tempore pacem habuit. in die aliena
graue scandalum suę dampnationis habe-
re incipiet. ibi enim affligenda est. ubi
iusti letabuntur. Et cuncta quę modo
ei ad pacem sunt et ad gaudium. tunc in ama-
ritudinem uertuntur. quia secum incipiet
rixari. cur dampnationem perpetuę mor-
tis non expauit. cur a prospiciendis
malis sequentibus oculos mentis clau-
sit. Unde ei subditur. Nunc autem
abscondita sunt ab oculis tuis. Peruersa
anima quę carnalibus desideriis
pascitur. ipsa sibi uentura mala abs-
condit. quia dum presente leticiam inter-
rumpere non permittit. supplicia quę secutura
sunt preuidere neglegit. et quasi
clausis oculis ad ignem uadit. Unde
bene scriptum est. In die bonorum ne im-
memor sis malorum. quia leticia
presentis temporis si qua est ita est agenda.
ut numquam terror [illegible]
iudicii recedat a memoria. hin[illegible]
quoque scriptum est. beatus [illegible]
sem[illegible]

uenient dies in te. et cetera. Inimici uniuscuiusque
cuiusque hominis demones sunt. qui exeuntem
animam a corpore obsident. quam in carne
positam nociuis delectationibus mulcent;
uallo circumdant. quia ante mentis eius
oculos reductis iniquitatibus quas perpe
:Ad trauit. hanc societatem sue dampnationis
pertrahentes coartant; Ut in ipsa iam
extremitate uite deprehensa. et a quibus
hostibus circumclusa sit uideat. et tamen
aditum euadendi inuenire non possit.
quia iam bona operari non licet. que cum licuit
agere contempsit; Et coangustabunt 110
te; maligni spiritus miseram animam undique
coangustant. quando non solum mala
opera. sed etiam cogitationes et locutiones
prauas ad medium deducunt; Ut que
prius semper multa dilatauit in scelere.
ad extremum de omnibus angustetur in- 115
retributione; Et ad terram prosternent
nent te. et cetera. Tunc anima ad terram
consternitur. cum caro in qua spem suam
posuit in puluerem reuocatur; filii quoque
illius depereunt. cum cogitationes
male que modo ex illa procedunt. in ul-
tima districtione dissipantur. sicut
scriptum est; In illa die. peribunt
omnes cogitationes eorum; Non relin
quent in te lapidem super lapidem; Quid
lapidum nomine accipimus. nisi
duras cogitationes. Dum enim peruerse
cogitationi peruersior adicitur. qua-
si in edificio [illegible] ciuitatis super
lapidem lapis ponitur; Inde structa igitur
ciuitate. super lapidem lapis non relin
quitur. quia cum anima ad dampnationem
ducitur. uniuerse cogitationi illius
discutiende deseruiuntur; que cur
patiatur. subiungit; Eo quod non cogno-
ueris tempus uisitationis tue; Animam
peruersam multis modis dominus uisitat. assi-
due uidelicet preceptis. aliquando
flagellis. plerumque miraculis. nunc
prosperis. nunc aduersis; Sed quia in hono
ribus et deliciis posita. hoc tempus sue
uisitationis non cognoscit. inimicis
suis malignis uidelicet spiritibus in exitu
uite sue traditur. cum quibus in eterno sup
plicio perhenniter crucietur; Et ingres
sus in templum. et cetera. Templum dei con
gregatio fidelium est. ut paulus dicit;
Templum dei sanctum est. quod estis uos; Uenden
tes sunt in hoc templo fidelium. qui hoc
quod gratis dare debuerant. non nisi
prius preceptis muneribus largiuntur;
Iusticiam enim uendere est. hanc pro premii
acceptione seruare. Ementes uero
in templo sunt. qui eos de spiritales honores
datis premiis munerum ad dampnationem
sibi conquirunt. Et bene omnes et ementes
scilicet et uendentes a domino eiciuntur
de templo. ut aperte clareat. cunctos
qui huiusmodi sectantur commercia.
de templo celestis hierusalem procul esse
pellendos; Domus mea. domus
orationis uocabitur. et cetera. domus
et templum dei est. ipsa mens et scien-
tia sanctorum; sed domus dei in speluncam
latronum uertitur. quando quilibet
fidelis. relicta innocentia et sanctitate
simplicitatis. hoc sectatur tractat un-
de proximis corporaliter siue spiritaliter
nocere ualeat; sed nequaquam ani-
mum ad nocendum aliis deliberabimus.

si diligenter perspexerimus qualis futura
sit hora nostre resolutionis. quis pauor
mentis. quanta tunc omnium malorum
memoria. que obliuio transacte feli
citatis. que formido et consideratio
iudicis; Et erat docens cotidie in
templo; Quod tunc dominus in templo iudeorum
per semetipsum cotidie corporaliter facie
bat. hoc etiam assidue per suos predicatores
et per sacrarum scripturarum paginas. in tem
plo suo quod est sanctorum electorum congregatio.
agere non cessat; templum enim dei est animus
et conscientia uniuscuiusque electi. cui
presidet dominus. Et licet prelati ecclesie ab officio
predicationis torpentes. uerbum dei fide
libus adnunciare neglegant. dominus tamen
ihesus christus cotidie in templo hoc est in cordibus
electorum docet. dum illos eterna bona
appetere. ac perpetua mala cauere.
diuina inspiratione interius docet.
Sed tunc salubriter. et doctorum uerbis
et instinctu diuine inspirationis in
struimur. si mala que nobis in nouissimo
tempore uentura sunt. formidolose ac
sine intermissione oculis inspicimus.
iuxta quod scriptum est; In omnibus operibus tuis
memorare nouissima tua. et in eternum
non peccabis; tunc enim in omnibus operibus
nostris nouissima nostra memoramus. cum
assidue que retributio bonis malisue
debeatur operibus. ante oculos mentis
uoluimus; Et quisquis hec incessanter
cogitat. deo se protegente in eternum non
peccat;

EBDOMADA XI POST PENT
LECTIO SANCTI EVG SECUNDUM LUCAM

In illo tempore. Dixit ihesus ad quosdam
qui in se confidebant tanquam iusti
et aspernabantur ceteros. parabolam istam;
Duo homines ascenderunt in templum
ut orarent. unus phariseus. et alter
publicanus; Et reliqua. Uidens
dominus quosdam iudeorum de ficta se scientia
extollere. ac per hoc quasi excellen
tioris meriti essent ceteris se preferre.
hanc parabolam deduxit in medium.
In qua et uirtus humilitatis precipue
commendatur. et presumptiua superbia
quam sit cauenda ostenditur; Dixit
autem inquit euangelista et ad quosdam
qui in se confidebant tanquam iusti
et aspernabantur ceteros. parabolam
istam; duo homines et cetera; Recte etiam
ad litteram dicit ascenderunt. quia ciui
tas hierusalem in cliuo montis hoc est
in descensu sita. ex parte erat in monte
et ex parte in ualle; templum autem domini
in eminentiori loco ipsius ciuitatis
erat collocatum. et qui ad illud ue
nire cupiebat. necesse erat ut illuc
ascendendo perueniret; Unde et in
sequentibus legitur; descendit hic iusti
ficatus in domum suam ab illo. hoc est
templo; uel descendit iustificatus
publicanus ab illo. id est ex compara
tione pharisei; Et in alio euangelio
homo descendisse legitur ab hieru
salem in hiericho; Ex his autem duobus
hominibus qui ascendebant in tem
plum ut orarent. unus erat phariseus
et alter publicanus; pharisei clerici
erant et presbiteri iudeorum. qui
eo quod a ceteris se diuidebant tanquam
sciores ac potioris meriti. diuisi
interpretantur. a phares filio iude.

mutuato uocabulo; Ex quorum numero iste fuisse deprehenditur. qui arrogantia tumens in templum ascendit non tam adoraturus quam se laudaturus; publicani autem uocantur. qui publicis flagitiis incumbunt. uel qui publicis negotiis et uectigalibus inseruiunt. id est telonearii. uel etiam omnes qui per fas et nefas diuitias sibi accumulant; Phariseus stans et cetera; Raptores sunt qui aliena diripiunt; Iniusti qui legem dei non custodiunt, nam ius dicitur lex; Adulteri qui alienum thorum uiolant; Quattuor species a doctoribus numerantur. quibus omnis tumor arrogantium deprehenditur; primo. cum aliquis bonum se a semet ipso habere posse estimat. cum contradicat apostolus; Quid enim habes quod non accepisti. Secundo. cum quilibet et si bonum quod habet caelitus sibi datum nouit. sed tamen hoc suis meritis se accepisse credit. contrarius paulo apostolo dicenti; quis prior dedit illi et retribuetur ei. tercio. cum quis gloriatur se habere quod non habet. contra quem sermo apostolicus; si quis putat se aliquid esse cum sit nihil. ipse se seducit; quarta species est. cum is qui a domino munus caelestis beneficii accipit. despectis ceteris super alios se extollit. quasi singularium uirtutum opibus locuples habeatur; hac quarta specie phariseus iste potissimum laborabat; qui quamquasi singularis meriti oranti publicano se praetulit. de templo absque iustificatione descendit; Ieiuno bis in sabbato; Requirendum qua ratione bis in sabbato se ieiunare testatur; sed quia iudei omnes dies sabbata uocant. dicentes prima sabbati et secunda sabbati. sicut et nos primam et secundam feriam dicere consuetum. non incongrue hoc loco nomine sabbati totius ebdomadis intellegitur. quae sabbato clauditur; bis ergo in sabbato id est duobus diebus in ebdomada ieiunare se perhibet;

fin. Decimas do omnium quae possideo; dominus in lege populo iudaico praecipiebat. ut ex frugibus suis decimas sacerdotibus darent; pharisei uero ut ceteris iustiores esse uiderentur. non solum fruges sed et holera herbarum decimabant; Unde et dominus eis improperat dicens; Ue uobis scribae et pharisei. qui decimatis mentam. anetum et ciminum. et quae grauiora sunt legis dimittitis. hoc est altiora praecepta legis. dilectionem uidelicet dei et proximi; Congruit etiam huic loco moraliter quod ezechiel propheta de ostensis sibi iiii^or celi animalibus dicit. quia plena erant oculis ante et retro; denique illa animalia per significationem typum gerunt omnium electorum; qui pleni sunt oculis ante et retro. quia ab omni parte circumspecti. et bona desiderabiliter prouident. et mala sollerter cauent; Fit autem saepe ut dum aliis rebus intendimus. alia neglegamus. ubi autem neglegimus. ibi oculum non habemus. Nam et phariseus iste oculum habuit ad abstinendum.

adelemosinā dandā. ad gr̄as dō referendas; sed quia ad humilitatis custodiā oculo caruit. cuncta bona que gesserat amisit; Quemadmodū autē nihil pdest qđ tota ciuitas contra hostiū custodit̄ incursū si unū in ea foramē relinquit̄ p qđ ab hostib; intret. Sic nil iuuat qđ multas uirtutes congregamus. si unū in nob uitiū relinquim̄. p qđ a diabolo capiam̄; Et publican̄ a longe stans. et cet̄; A longe utiq; stabat. quia peccatorē se ueraciter intellegens. sanctuario appropinquare ñ audebat; A longe utiq; stabat. quia peccando longe a dō se recessisse nouerat; Oculos ad celū leuare nolebat. quia sciebat se grauit̄ illū offendisse inlicita conspiciendo. quē in celo habitare credebat; Indignū certe estimans. his de optatib; dm̄ uel dī tēplū aspicere. quib; ad concupiscendū inlicita plurima fuerat conspicatus; pectus quoq; suū pcutiebat. qm̄ nouerat se ibi plurima cogitasse nefanda unde dn̄m offenderat; Et quasi supplicium sibi de seipso exigens. ueniā scelerū non tam impetrabat quā etiā extorquebat a dnō; Amen dico uob. descendit hic iustificatus. et cet̄; maxima fiducia sub exemplo istius publicani digne petentib; p̄rogatur; Qui quoniam culpas pteritas humilit̄ defleuit. quā uis iniustus ad tēplū uenerit. iustificatus tam̄ a tēplo recessit; Allegorice uero isti duo homines. duos significant populos; pharisseus qui se incaute de meritis extulit.

iudaicus est populus. qui de legis obseruatione supbiit; At publicanus peccata sua humilit̄ confitens. gentilē populū significat; qui quoniam ad dm̄ cuersus peccata sua recognouit. et scelerū suoȝ pfecte penituit. ñ solū ueniā. sed etiā ut populū iudeoȝ fidei dignitate pcederet accepit; Quia omis qui se exaltat. et cet̄; hec sententia et de utroq; populo ualet intelligi. iudaico scilicet atq; gentili; quoȝ alt̄ ut dictū est. de diuinis beneficiis supbiens humiliari. alt̄ uero deuote se in cfessione peccatoȝ humilians. meruit exaltari; Et de omi supbo et humili conuenientissime potest accipi. concordante sup hoc salomonis sententia; Ante ruinā exaltat̄ cor hominis. et ante gaudiū humiliabit̄; At uidemus multos honorib; et diuitiis huius sc̄li florere. et in eis usq; in finē pseuerare; Cernim̄ ēt etiā ñ nullos paupertate et inopia laborare. et in ea de egestate usq; ad exitū uite pmanere. Cū ergo isti in incoata felicitate. et illi in pristina paupertate usq; ad t̄minū uite pmaneant. quomodo uerū ēē constat qđ dn̄s dicit. omē hominē exaltatū humiliari. atq; humiliatū exaltari. Sed qm̄ ueritas falli ñ potest. sciendū quia etsi in psenti hoc ñ semp adimpleri uidemus. in futuro tamen cōplendū ñ dubitam̄. Omis eni q in psenti uita se exaltat. et diuinis pceptis se subdere ctempnat. hic in die iudicii cū supbis et impiis [illegible]

liari cogetur auditurus a domino: Ite in
ignem aeternum et cetera. Qui autem amore
diuino hic se humiliare studuerit,
imitans illum qui dicit: Discite a me quia
mitis sum et humilis corde: ipse in fu-
turo iudicio a domino exaltabitur cum op-
tabilem uocem audire meruerit: Ue-
nite benedicti et cetera. Nos autem
non solum ex humilitate publicani
exemplum humilitatis colligere
debemus: uerum e diuerso et de
: elati — uerbis pharisei formam humilita-
tis assumere. Ille enim considera
uit aliorum mala, et cepit iactanter
sua proferre bona; nos e contra nostra
mala debemus perpendere, et aliorum
bona considerare. Ut sicut ille ceteris
se praeferens, ex eo quod alios despexit humi
liatus est ad ruinam, ita nos bonis fide-
libus impares nos iudicantes, ex eorum
imitatione exaltati proficiamus ad gloriam.
Cumque huiuscemodi deuotionis formam
assecuti fuerimus, in cotidianis precibus
hanc orationem a beato Beda editam, bre-
uem quidem sed omnino saluberrimam fre-
quentando recitare studeamus: Deus
omnipotens miserere supplici tuo, quia
non sum sicut innumeri serui tui con-
templatiui sublimes, iustitiae merito
gloriosi, castitatis laude angelici,
uel ut etiam multi illorum qui post
flagitia publica paenitendo tibi
meruerunt esse deuoti; qui etiam si quid
boni tua gratia largiente fecero, quo
fine hoc faciam, qua uel ante districtio-
ne pensetur, ignoro. EBDOMADA
XII. POST PENTECOSTEN

LECTIO SANCTI EUANGELII SECUNDUM MARCUM

VIIII In illo tempore: Exiens Iesus de finibus
Tyri uenit per Sidonem ad mare Galileae
inter medios fines Decapoleos, et reliqua.
Redemptor noster pro salute humani
generis ueniens in mundum, atque
homo inter homines mira dignatione
conuersans, non uno in loco magiste-
rium caelestis doctrinae uoluit osten
dere, sed migrabat sedulus de loco
ad locum, praedicationi iugiter incumbens,
medelam quoque optatam infirmantibus
exhibens, ut eius uidelicet doctri-
nam plures audientes ac miracula
conspicientes saluari mererentur.
Exiens ergo a Iudaea uenit in par-
tes Tyri et Sydonis, quae sunt ciuitates
gentilium, olim quidem israhelitico
populo in sortem hereditatis desig
natae, sed propter peccata ipsius popu
li nequaquam in possessionem donatae.
In quo loco Tyrios et Sidonios cu-
rans, inter eorum infirmos filiamque
Cananeae mulieris sanitati resti-
tuit. A quorum finibus sicut euan
gelista dicit rediens, uenit per Si-
donem ad mare Galileae inter
X. medios fines Decapoleos. Deca-
polis grecum nomen est, et est regio
trans Iordanen decem continens
ciuitates sicut ipso nomine de-
monstratur; nam deca decem, polis
ciuitas dicitur; Decapolis ergo re-
gio dicitur decem ciuitatum. Quod
autem dicitur quia uenit dominus ad ma-
re Galileae inter medios fines Deca-
polis, arbitrandum non est quod ipsos

fines decapolis intrauerit. aut
mare transnauigauerit. sed usque
ad mare procedens. ad ipsum uenit
locum unde respicere poterat
contra medios fines regionis deca-
polis longe trans mare positos;
Et adducunt ei surdum et mutum. et
cetera; Fama miraculorum domini erat
longe lateque diffusa. et ideo ad
quaecumque loca accessisset. adduce-
bant infirmos suos. ut ab illo sani-
tatem recipere mererentur; Spiritaliter
surdus et mutus qui a domino mirabili-
ter curatus est. genus humanum
significat. In his dumtaxat qui per
dei gratiam. de infidelitate et pec-
cato primi parentis liberantur;
quod humanum genus in adam primo
parente obsurduit. quando ille
pestifera uerba serpentis cum mu-
lieris suasione audiuit; Ibi etiam
a praedicanda laude conditoris
obmutuit. cum de ligno interdicto
comedit; Sed ut iste surdus et
mutus necessaria dona reciperet.
dominus ad mare galileae uenit. hoc
est ad turbida et inuestigabilia
gentilium corda. occulta inspira-
tione suae pietatis accessit; Et bene
inter medios fines decapoleos ad
mare galileae uenisse perhibetur.
ubi aegrotum sanaret. quia deserto
ob perfidiam populo iudaico. qui
per eo quod decalogum legis ad custo-
diendum accepit. per regionem decem
urbium figuratur. uenit ad gentes
a cultu dei extraneas. ut filios
dei qui erant dispersi congregaret
in unum; Adducunt inquit surdum X.II.
et mutum; quia enim ipse surdus saluatorem
agnoscere non poterat. mutus
quoque rogare nequibat. adducunt
eum amici et pro eius salute domino suppli-
cant; pari modo et in spiritali cura-
tione agendum est. ut hi uidelicet
qui diuina eloquia et proloqui et
audire didicerunt. domino sanandos
offerant eos qui humana industria
X.I. ad fidem conuerti non possunt; Et adpre-
hendens eum de turba seorsum. et cetera;
non frustra actum credit. ut is qui
sanandus erat prius a domino de turba
sequestraretur; Non enim ideo illum eduxit
de turba. quod non posset illum in medio
turbarum sanitati restituere. sed
potius propter mysticum intellectum;
siquidem per mutum et surdum quem dominus
curauit. designantur illi. qui nec
cordis aures habent aptas ad audi-
enda uerba diuina. nec os ad profe-
rendum diuinum sermonem; Sed isti tales
si ueraciter cupiunt sanitatem recu-
perare. prius offerendi sunt domino
a sanctis et spiritalibus uiris. qui longo
usu didicerunt audire et aliis adnun-
tiare uerba diuina; prima namque
salutis spes est. ut peccator qui ad
deum conuerti desiderat. post paeni-
tentiam et abrenuntiationem peccatorum
turbas tumultusque adsuetos uitiorum
studeat effugere. et illas potissimum
personas declinare. cum quibus aut
a quibus peccatorum quolibet
modo pa[illegible] po[illegible]test; Misit

fini

inquit digitos suos in auriculas;
Quia in digitis plurimum partitionum
divisiones habent. merito per eos dona
diversa sancti spiritus figurantur; Nam quod digitus
dei spiritum sanctum significet; ipse dominus patenter
ostendit cum dicit iudeis. Si ego in digito
dei eicio demonia; quod alius euangelista
aptius ostendens dicit; Si ego in spiritu
dei eicio demonia; Et magi a moyse
in egregio scripto superati dixerunt; digitus
dei est hoc. id est virtus divina; digitus
ergo cum singulariter profertur spiritus sancti
personam significat; Cum vero pluraliter
digiti enunciantur eiusdem spiritus diver-
sa carismata designantur. digitos
ergo dominus in auriculas infirmi mit-
tit. cum per dona gratiarum spiritalium incre-
dulos quosque ad auditum divini verbi
convertit; Et expuens. et cetera;
Sicut per digitum domini designatur spiritus sanctus
ita et per eius sputum sapor sapientie
id est unigenitus filius dei; Nam sicut
sputum a capite in os defluit. ita
sapientia filii dei a patre procedit;
quod autem dominus ihesus christus sit sapientia dei
patris. ipse manifestat cum dicit. Ego
sapientia que ex ore altissimi prodivi
primogenita ante omnem creaturam;
tan sputo igitur dominus [illegible]git linguam egroti.
cum per ministerium predicationis. cate-
zizatis rationem fidei quam confiteri
debeant prestat; Et suspiciens in
celum. ingemuit et cetera; Sanaturus
egrum dominus in celum suspexit et inge-
muit. ut ostenderet quia de celes-
tibus salus est nobis speranda. et cum
magna compunctionis devotione

querenda; Ingemuit autem. non quia
indigebat aliquid cum gemitu postu-
lare a patre. cum ipse simul tribuat
omnia cum patre. sed ut hoc facto oc-
culte nobis innueret. quotienscumque
pro nostris vel aliorum reatibus domini misericordiam
imploramus. cum gemitu hoc faci-
endum esse; Sive ingemuit. quia nos
longe in terrestria deiectos esse do-
luit. quos ad celestia possidenda
creavit; simulque occulte nobis innuit.
ut qui per terrenas delectationes a celestibus
gaudiis decidimus. ad hec per gemitus
et suspiria redeamus; Et ait illi; Effe-
ta quod est adaperire; quid significet
verbum effeta. ipse manifestat cum sub
dit. quod est adapirire; hoc enim verbum
proprie ad aures pertinet. quia videlicet
aperiende erant aures ipsius surdi
ad audienda verba divina. et lingua
a retinaculo sue tarditatis solvenda;
Et statim aperte sunt et cetera; Inter dictum
et factum salvatoris nulla distantia
est. quia ipse dixit et facta sunt. mandavit
et creata sunt; Et loquebatur recte;
Ille recte loquitur qui deum corde et
ore laudat. et quod aliis verbo adnun-
ciat. ipse operibus exercet; Ille quoque
solus recte loquitur. sive deum confiten-
do sive aliis predicando. cuius linguam
dominus tactu sapientie que ipse est. ad
loquendum aperit. qui potest dicere
cum psalmista. domine labia mea aperies
et cetera; Cuique iuxta exemplum be-
ati iob. donec superest alitus in eo
et spiritus in naribus eius. non loquitur iniqui
tatem labiis. nec lingua mendacium

meditat. Et pcepit eis ne cui dice
rent; quanto aut eis pcipiebat . et cet;
Si dns qui occultor cognitor est et
omnia nouit antequa fiant . psciebat
qd miraculu a se factu pala pdicaturi
erant . cur eis pcipit ne cui dicant .
Nuquid miraculu silentio tegere
n potuit . qd cu uoluit fecit . sed in hoc
facto exemplu nob reliqt . ut in bonis
opib; que agimus . uiciu iactantie
et laude humani fauoris caueamus;
Et tam sciamus . quia si digna fuerint
imitatione opa nra celari n poterit .
ipso ad utilitate pximor ea manifes
tante qui alibi dicit . n potest ciuitas
abscondi . sup monte posita; In hoc eni
qd pcepit taceri miraculu . ostendit
non debere nos habe uoluntate ut
pximi nri ad laude humana uideant
opa nra; Rursu p hoc qd illi nequaq
tacent uirtute saluatoris . sed potius
pala adnunciant . demonstrat . quia
n ita debem occultare bona q agim .
ut ea aliis imitanda n ppona cu ipse
dns dicat . uideant opa ura bona . et
glorificent patre urm; In qb; etia
uerbis pdicatorib; sce eccle quid
agere debeant ostendit . quia scilicet
si illi quib; ille pcepit ut tacerent
miraculu amplius pdicare studue
r . multo magis illi qui in eccla ad
docendu et erudiendu populu in
stituti s . pdicationi et doctrine de
bent insistere . et frib; uerbu salutis
adnunciare; quib; loquens dns . dic
p pphtam; Clama ne cesses; quid
aute clamare debeat doctor . manifestat
dns cu subiungit; Et adnuncia populo
meo scelera eor . Cu eni pcipit dns
p pphetu peccata populi excelsa uoce
redarguat . doctores sce eccle instruit .
n ee mulcendos negligentes ac pcepta
di contepnentes . sed modis omib; cor
ripiendos ut a malicia cuertant . quatin
si monitis eor correcti fuerint . p
miu laboris p eor salute pcipiant .
uel si in malicia pseuerauerint . culpa
taciturnitatis ipsi euadere ualeant .
Iuxta qd ipse loqt p pphtam: Si tu ad
nunciaueris impio et ille c uersus non
fuerit . ipse in iniqtate sua morietur .
tu aute anima tua libasti; Nob quoq;
in hoc facto innuit . quia si illi uirtutes
dnicas tacere nequeunt quib; impat
ut taceant . multo magis sit nob diuin
pdicationis officiis insistendu; qui ut
uicissim uerbi di exhortem nos ad nun
ciatione . a bapto iohe pcipit qui dic .
qui audit . dicat ueni; his et huiusmodi
occupationib; inseruientib; . aderit
ille pior remunerator labor . et
nre caritatis exercitiu ampliorü
beneficior collationib; cumulabit .
qui uiuit et regnat cu do patre in
unitate sps sci ds . p cuncta scla sclor am;

IN NATALE SCI LAURENTII
LECTIO SCI EUG . SCDM IOH

In illo tepr . Dixit ihs discipulis suis;
Amen amen dico uob . nisi granu fru
menti cadens in terra mortuu fuerit .
ipsu solu manet; si aute mortuu
fuerit . multu fructu affert;
et reliqua . Confluentibus

gentilib; ad diem festum hierosoly
mam; et dnm ihm uidere cupien-
tib; cum hoc illi a baptismo nunciatum
fuisset; mox de sua passione quam
non solum iudei sed etiam gentiles ad salu
tem erant colligendi; hoc quod in pre
senti lectione recitatur; paucis p-
missis adiunxit; Uenit inquiens
hora ut clarificetur filius hominis;
ac deinde congruam conparationem
subdendo intulit; Nisi granum
frumenti et cetera; Quo loco granum
frumenti seipsum intellegi uoluit.
quo in terram cadente per mortem cor-
poris; multarum messium seges
per orbem emersit; Sicut ergo gra
num frumenti cadens in terram nisi
moriatur solum manet; sic xps solus
bonus. solus iustus. solus sanctus man-
sisset; nisi mortuus pro nobis fuisset;
moriens autem cunctas pene gen
tes sua morte ad cognitionem suam
adduxit; et eas tamquam optimum
frumentum fructificantes in
horreum celestis patrie introdu-
cit; Qui amat animam suam et cetera;
Anima hoc in loco pro uita presenti
accipitur; ut alibi; ne solliciti
sitis anime uestre. et cetera; Hec ergo
sententia gemina expositione
accipi ualet; Qui amat inquit
animam suam subaudis ab inferiorib;
in hoc mundo perdet eam; Id est si
amas animam tuam in dno perdes illam
in hoc seculo; Quod autem dicit hoc est;
Si ad hoc amas animam tuam ut
cupias uitam et non tenere cum xpo.
perde eam modo ut non timeas mori
pro xpo; Uel ita; qui amat animam suam
perdet eam; id est qui amat istam uitam
presentem perdet futuram; qui sensus ue
rior esse uidetur; pro eo quod sequitur; Et
qui odit animam suam in hoc mundo.
xii et cetera; Sed cauendum est omni xpia-
no; ne pro eo quod animam nostram id est
uitam presentem odisse precipimur
seipsum uelit interimere; sicut non-
nullos incautos constat egisse;
qui ut preceptum diuinum implesse
uiderentur presentem uitam odiendo
flammis se iniecerunt. aut aquis suffo-
cauerunt. aut precipitiis conliserunt;
quod quam sit absurdum quamque horribile
auctoritas sanctorum patrum canonicorum
testatur; qui ad huiuscemodi presum-
ptores detestandos communiter
statuerunt. ne aliqua memoria post
mortem a sacerdotib; circa diuini
altaris misteria gereretur; hoc
enim xps non docuit; qui in potius
diabolo precipitium suadenti res-
pondit; Non temptabis dnm dm tuum;
Item in euangelio legimus; quia
significans petro qua morte cla-
rificaturus esset dm; dixit ei;
Cum senueris extendes manus tuas
et alius te cinget; et ducet quo
tu non uis; quib; in uerbis satis ex-
pressit non a seipso sed ab alio de-
bere occidi; qui uestigia sequitur
xiii xpi; Cum ergo xpiano alicui huius-
cemodi necessitas incubuerit
persecutore hanc optionem dante.
ut aut xpm neget aut interficiatur;

ibi eligendum est potius pro dilectione dei mori quam illo offenso uiuere; Si quis mihi ministrat me sequatur; quid est quod dicit me sequatur nisi me imitetur; hinc etenim petrus ait; Christus passus est pro nobis relinquens nobis exemplum ut sequamini uestigia eius; Et quasi quereret aliquis quid premii recipiet ille qui sequitur christum subnectit continuo dicens; Et ubi sum ego illic et minister meus erit; Et hoc ipsum quid sit euidentius exponens ait; si quis mihi ministrauerit honorificabit eum pater meus; quo honore illo scilicet quem paulo superius commemorauit ut ibi sit adoptiuus ubi est unigenitus; Non autem putandum est hoc solum esse ministrare christo ea que sunt corpori necessaria indigentibus preparare cibum apponere poculum ministrare; fecerunt hoc illi qui eum uidere meruerunt in carne presentem sicut martha et maria et ceteri domini fidelissimi seruitores; Nam et iudas domino ministrauit; sed numquid de illo dicitur ubi sum ego et minister meus erit; ministrant igitur christo illi qui non sua querunt sed que sunt ihesu christi; hoc est quod dicit me sequatur hoc est uias meas ambulet non suas et quicquid facit amoris mei causa faciat; uerbi gratia si facit elemosinam de misericordia faciat non de iactantia nec ibi aliud quam bonum opus requirat; hinc ueritas admonens ait; nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua; quid enim hoc loco per sinistram nisi appetitus humane laudis exprimitur; quid uero per dexteram nisi intentio implendi diuina precepta figuratur; nesciat ergo sinistra quid faciat dextera id est non se misceat conscientie tue laudis humane appetitio cum in elemosina facienda diuinum preceptum cupis implere; qui sic ministrat christo utique ministrat quia in ministrando non aliud quam christo placere desiderat; non solum autem ille christo ministrat qui misericordie opera erga indigentes exercet sed et ille qui omnia bona opera propter christum adimplet; licet etiam recte christo ministrare dicitur qui animam suam magna caritate pro fratribus tradere non dubitat; de tali quippe opere etiam se ministrum dominus dignatus est et facere et appellare ubi ait; filius hominis non uenit ministrari sed ministrare et dare animam suam redemptionem pro multis; tales ergo ministros christi deus pater honore illo honorificabit quo nullus ualet esse prestantior scilicet ut sint filii adoptiui cum filio eius unigenito nec umquam eorum felicitas minuatur; de qua glorificatione dicit alibi idem beatus iohannes; Carissimi nunc filii dei sumus et cetera usque uidebimus eum sicuti est; Ad quam gloriam ut quandoque ualeamus pertingere beati laurentii martyris cuius natalem deuote recolimus opem curemus exposcere qui et res temporales sibi creditas fideliter dispensando christo in suis pauperibus ministrauit et suam

uitā plus quā p̄sentē appetens; p illo
usq; ad mortē patiendo militauit.
unde et uictor effectus; celestis tri-
ūphi palmā emeruit. EBDOM̄ X
VIIII. POST PENTEC.
LECTIO SCI EUG. SCDM LUCA.

IN illo temp̄r. Dix̄ ih̄c discipul̄ṡ;
Beati oculi qui uident; que uos
uidetis; et reliqua; Conuersans
et conloquens dn̄s cū discipulis suis.
inter cetera dixit eis; beati oculi
qui uident. et cet̄; quib;ⁱᵘᵇ n̄ om̄s bea-
tificat qui p̄sentiā illius corporalit̄
intuebant̄. sed illos qui humanita
tē eius cernentes. potentiā quoq;
diuinitatis in illo ēē n̄ dubitabant; alit̄
nāq; uidebant scribe et pharisei
dnm. alit̄ apti; alit̄ credentes.
aliter n̄ credentes; pharisei illud
qđ uidebant. hoc solūmodo crede-
bant; uidebant eū oculis corporeis.
et tantū purū hominē ēē credebant;
apti uero et ceteri fideles. hominē
eū cernentes. uerū quoq; dm̄ ēē n̄
dubitabant; qđ manifestat petrus
apts. qui p omib; respondit dn̄o
dicens; tu es xp̄s. filius di uiui; Et ideo
ut diximus. n̄ beatificant̄ oculi
scribarū et phariseor̄. qui eū homi
nē solūmodo ēē putabant. sed oculi
aptor̄ ac fideliū. qui illū et uerū
dm̄. et uerū hominē ēē credebant;
de quib; ipse superius ad patrē lo-
quens ait; Gras ago tibi dn̄e pater
celi et terre. qui abscondisti hec
a sapientib; et prudentib;. et reue
lasti ea paruulis. id ē humilib; et
mansuetis aptis. Qui et si illū uider̄
cōmuni infirmitate circūdatum.
crediderunt tamen et intellexer̄. in ho-
mine latentē unū cū patre dm̄;

Dico uob. qđ multi pphete. et cet̄a;
mouet quosdā cur dicat dn̄s. multos
pphas et reges uoluisse uidere et
audire que apti uiderunt et audi-
er̄. et n̄ audisse neq; uidisse; teste
nāq; saluatore. uidit abrahā diem
xpi et gauisus est; Uidit moyses
sine dubio dm̄. quia scriptū ē de illo.
qm loquebat̄ dn̄s ad moysen. sicut
loqui solet homo ad amicū suum.
facie ad faciem; Esaias quoq; et
micheas. et multi alii pphe. uide-
runt gl̄am dni; Unde et uidentes s̄
appellati; Et pene cuncta scriptu-
rare lecta. patres antiquos fere
om̄s dm uidisse demonstrat; Si ergo
sci patres et pphete dm uider̄ ut
scriptura testat̄. quid est qđ dn̄s
dicit. multi pphete et cetera.
Sed aliud ē uidere p fidē. aliud p
speciem; uider̄ siquidē p̄memo-
rati sci dm omipotentē. sed per
speculū et p imagines et in subiec-
ta creatura. Om̄s enī manifesta
tiones que in uetere testamento
ad patres facte fuisse memorant̄.
p subiectā creaturā hoc ē p an-
gelos. facte a doctorib; affir-
mantur; Si enī dm in sua diuini-
tate ut est absq; ullis imaginib;
uidebant sci. quid ē qđ moyses
quiuit iā dictū est cū dn̄o facie
ad faciem loquebat̄. tā obnixe

dnm obsecrabat dicens: si inueni
gratiam in conspectu tuo: ostende mihi
te ipsum ut uideam te manifeste. Quem enim
manifeste uidere querebat: utique
usque ad illud tempus per imagines ac fi-
guras se uidisse declarabat; Uerum sci
apostoli dnm semper presentem habebant. et
cum omni familiaritate: tunc etiam illi
in conuictu adherentes: quicquid cog-
noscere uoluissent. non per speculum. non per
enigma. sed ipsum dnm interrogando
discebant; Unde merito omnibus retro
scis. lege beatitudinis preferuntur. au-
dientes a dno; multi prophete et iusti.
et cetera; Nam illi qui in ueteri testamento
dm uidisse narrantur: iuxta fidem defun
cti sunt omnes. non acceptis repromissionibus;
sed a longe eas aspicientes et salutan
tes; Quod enim antiqui sci maximum deside
rium habuerint uidendi incarnem dnm.
ipsorum uerba testantur. quibus filium di
incarnatum se uidere concupiuisse
declarant; hinc esaias propheta maximo
xpm uidendi feruens desiderio:
clamabat; utinam disrumperes celos et
uenires; hinc dauid pari affectu
exestuans aiebat; dne inclina celos
tuos et descende; Optabant enim sin-
guli: ut si fieri posset: suo quisque tem-
pore di filium incarnatum uideret;
Notandum autem est quia quos lucas in pre
senti lectione prophetas et reges dicit:
matheus alibi distinctius loquens:
prophetas et iustos appellat; Ipsi sunt enim
reges magni qui et iusti: qui tempta-
tionibus suarum motibus non consentiendo
succumbere. sed regendo preeminuerunt;

Et ecce quidam legis peritus surrexit. XCI
et cetera; Iste legis peritus id est legis doctor
ut dnm interrogando temptaret: occa
sionem accepit de superioribus uerbis dni.
cum regressis discipulis a predicatione
XV dixit eis; Gaudete quod nomina uestra
scripta sunt in celo; Quod iste legis peritus
audiens: interrogans querit quid
faciendo mereatur in celestis libri
ipse quoque scriptura intitulari. Et dns
ad illum; In lege quid scriptum est quomodo
legis: quia ipse legis doctor erat:
de ipsa eum lege interrogat; Ille respon
dens dixit; diliges dnm dm tuum. et cetera;
Ubi notandum quod in dilectione di non
ponitur mensura: cum dicitur ex toto; In
dilectione autem proximi quodam modo
mensura datur: dicendo. sicut te ipsum; Ait
apostolus paulus; quecumque scripta sunt: ad
nostram doctrinam scripta sunt; Dum ergo dns
legis perito se temptanti respondere
dignatur: nostram ignorantiam erudit;
In qua responsione: iter patrie celestis
nobis ostendit; Cum enim suo temptatori
mandatum dilectionis exponenti dicit:
recte respondisti hoc fac et uiues:
aperte nobis declarat: quia per solam dilec
tionem ad uitam eternam peruenire possumus:
si hanc non uerbo tantum sed et opere ser
uamus; Scilicet ut diligamus dnm ex toto
corde id est ex toto intellectu: et
ex tota anima id est ex tota uoluntate:
et ex omnibus uiribus; hoc est ex omni fortitu
dine: et ex tota mente hoc est ex tota ratione
uel memoria; tunc etiam diligimus
proximum tanquam nos ipsos: si quomodo quis
nobis a proximis fieri uolumus: eadem

et nos proximis faciamus; Que duo precepta
plene custodita. ad impletionem legis
et omnium prophetarum proficiunt; In his enim
duobus preceptis. tota lex pendet et prophete;
Ille autem uolens iustificare se ipsum. et cetera.
Qui laudatus fuerat a domino quod optime
respondisset. quantulacumque ex hoc
prepta iactantia. uolens se iustum os-
tendere. dixit ad dominum; Et quis est meus
proximus. querit iste legis doctor.
utrum is qui consanguinitate tantum
aut propinquitate carnis affinis est.
an potius omnis homo qui misericordiam
alteri impendit. proximus intellegi
debeat; Cui dominus ita respondit. ut et
omnem hominem qui alterius miseretur
proximum illius esse doceret. et tamen quia
ipse per assumptam humanitatem proximus nobis
fieri dignatus est. eundem ostenderet;
Sequitur enim. Suscipiens autem ihesus.
et cetera; Uerbum suscipio. duobus modis
intellegitur; Aliquando ponitur pro eo
quod est accipio. ut illud; suscipiens
ihesum in ulnas suas. Symeon. Aliquando
uero significat respondeo. sicut in
presenti loco cum dicit. suscipiens ihesus.
id est respondens dixit; Homo quidam
descendebat ab hierusalem. et cetera;
Interrogante legisperito dominum quis
esset eius proximus. proponit illi dominus pa-
rabolam hominis descendentis ab hie
rusalem in hiericho. qui sit a latronibus;
in itinere despoliatus atque uulneratus;
Quem leuita et sacerdos qui erant ex
gente ipsius inuenientes pertransierunt.
nec illi misericordiam impendere studu-
erunt; Preteriens autem samaritanus quidam

quia gentis erat alterius. misericordia motus
alligauit uulnera eius. et imponens
illum in iumentum suum duxit in stabulum hoc est
ad hospicium suum. et curam illius cepit habere;
Sequenti die dans stabulario uidelicet
hospitii suo duos denarios. petiuit ut
curam illius haberet. promittens in redeun-
do mercedem illi restituendam; Qua proposita
parabola interrogat dominus doctorem legis.
quis horum trium fuerit proximus illi qui
fuerat uulneratus. utrum leuita uel
sacerdos qui ex eadem gente immo ex eadem
ciuitate erant et misericordiam non fecerunt.
an potius samaritanus alienigena qui ei
misericordiam impendit; Et ex responsione
scribe patenter adprobat. nobis nullum
amplius esse proximum quam illum qui nostri
miseretur; Quantum autem ad litteram ideo
hominem ab hierusalem in iericho descen
disse narrat. quia hierusalem in montu-
osis. Iericho uero ciuitas in campestribus sita
est; Atque ideo de hierusalem in hierico. non
nisi descendendo uenitur; In quo itinere
fertur latrones in quibusdam speluncis ac
foueis latitare. atque subinde de tran-
seuntibus predas agere. Altiore uero in-
tellectu. quid hec parabola significet.
intuendum; Homo quidam. et cetera;
Homo iste qui descendit de hierusalem
in iericho et incidit in latrones. adam
intellegitur in genere humano; Hie-
rusalem enim autem ciuitas de qua descen
disse fertur. significat celestem hieru
salem. id est illam habitationem patrie
celestis. ad quam perpetualiter contemplan
dam atque possidendam primus homo
a deo fuerat creatus; A cuius felicitate

tunc decidit . cum superbiens a paradiso
expulsus est . atque a uisione diuinę contem
plationis alienatus; quandiu enim in
paradiso fuit . in consortio et societate
angelorum per intimas contemplationem mansit;
at ubi serpentis persuasione motus contra
creatorem superbiuit . statim a paradiso
simul et a contemplatione sui creatoris
decidit; Et hoc significat presens parabola .
quę narrat descendisse hominem de hie-
rusalem; Cuius nomine uidelicet hieru
salem . designatur illa beatitudo patrię
cęlestis; quo uero deciderit ipse primus
parens noster . postquam a contemplatione
cęlestis hierusalem alienatus est . manifestat
dominus cum addit . in hiericho; hoc est in hanc
uitam mortalem laboribus et defectibus plenam .
In quam merito inobedientię infelix hu-
mana mortalitas expulsa . grauissimam
presumptionem superbię perpetuo deflet exilio;
Hec enim uita presens . nomine hiericho de-
signatur; Et recte per hiericho quę interpretatur
luna . defectus nostrę mortalitatis figu
ratur; quoniam sicut singulis mensibus luna
decrescens deficit . ita et uita nostrę
mortalitatis singulis momentis defici
ens . cotidie euanescit; Et incidit
in latrones; Latrones qui a latendo
dicti sunt . demones significant; qui pro eo
quod inuisibiles sunt . iter nostrum latenter
obsident; In hos latrones homo ideo
incidit . quia descendebat; descensus
autem hic . non alius quam superbia intelle-
gitur . de qua dominus; qui se exaltat . humi-
liabitur; Nisi ergo superbiendo descen
disset . in latrones non incidisset . quia
primum homo superbiit . ac deinde tem-
ptatus hostibus cessit; Scriptum namque est;
Ante ruinam . exaltatur cor; Qui etiam
despoliauerunt eum . id est gloriam inmortali-
tatis et ueste innocentię ab eo tulerunt;
nisi enim superbiendo primus parens noster
adam peccasset . inmortalis utique per
mansisset; Et plagis impositis abierunt;
plagę peccata significant . quę ita
animum sauciant sicut plagę uulne
rant corpus; Quod intuens psalmista .
flebili lacrimatione semetipsum de-
plorat dicens; peccata mea sicut sagit-
tę infixa sunt in me; plagis autem impositis
id est peccatis cumulatis . abierunt non
ab insidiis hominum cessando . sed fraudes
earundem insidiarum callide ne caueri
uel deprehendi ualeant occultando;
Semiuiuo relicto; Ex ea parte qua
homo deum potest cognoscere . uiuit;
Ex qua uero peccando deum offendit .
mortuus esse probatur sicut legitur; Anima
quę peccauerit . ipsa morietur; Latrones
ergo id est demones semiuiuum hominem
reliquerunt . quia beatitudinem quidem
ab eo inmortalitatis tulerunt . sed rationem
animi qua deum nosse potest . auferre
minime ualuerunt; Accidit autem
ut sacerdos . et cetera; per sacerdotem
et leuitam qui inspecto saucio transi
erunt . significatur lex ueteris testa-
menti et sacerdotium iudeorum . quod ma-
xime in sacerdotibus et leuitis quon-
dam emicuit; uel ut distinctius loqua
mur . per sacerdotem quidem aaron sacerdos
cum omni sua progenie . per leuitam uero
moyses similiter cum sua successione
intellegitur; qui leuita idcirco dicitur .

qđ legis fuerit amministratio; sed
leuita et sacerdos uidentes hominē
sauciū ad sanitatē minime pduxe
runt. quia lex peccata quidē ualebat
ostendere. sed neminē a peccato li
berare; peccatoꝝ enī uulnera p
legē et sacerdotiū iudeoꝝ tantum
monstrari poterant. ñ autē curari;
quia iuxta aptm inpossibile erat
sanguine brutoꝝ animaliū auferri
peccata. donec ueniret illud singu
lare sacrificiū. qđ in cruce oblatū
peccata mundi extersit; Unde
sequit; Samaritanus autē quidā.
et cetera; Samaritani ñ erant de po
pulo iudeoꝝ. sed alienigenę potius
et idolis seruientes; Cū enī a rege
assirioꝝ decē tribus ppt peccata
translatę fuissent de samaria.
ne terra eoꝝ habitatore uacua
redigeret in solitudinē. iussu regis
assirioꝝ quidā de alienigenis
assiriis uidelicet missi sī in samariā
quę erat caput decē tribuū. ut
habitarent ibi et terrā excolerent;
Cūq; cepissent inibi degere et idolis
ut potedm ignorantes deseruire.
inmisit in eos dns feroces bestias.
ad quarū deuastationē interibant;
quo cōpto rex assirioꝝ cū suis
cōmunicato consilio direxit
eis quendā de sacerdotib; iudeoꝝ.
qui eos legitima diterre doceret;
qui cū eis diuinā legē tradidisset
ut regū et paralipomenon nar
rat historia. ceperunt timore co
gente dm colere. sed pristina

adhuc in fidelitate uigente. nihil
ominus idola sua ñ desistebant adorare;
Istos igit iudei abhominationi et
contēptui deputantes. samari
tanos uocabant et plenos demoniis.
eo qđ demonib; deseruirent; Unde
et hoc psummo conuicio dno obie
cer. samaritanus es tu. et demoniū
habes; Uerū ille ñse samaritanū eē
abnuit. ppt nominis ipsius sacra
mtū; Samaritanus iste. intellegit
dns ihs xps; ñā samaritanus. inter
ptat custos; Unde et psalmista.
dic de dno; Nisi dns custodierit
ciuitatē. et cet; Et ei de psalmista
cupiens liberari ab his latronib;.
dic; Custodi me a laqueo quē abscon
der mihi; Tunc ergo iste samarita
nus id ē dns ihs iter faciens iuxta
sauciū ptransiuit. hoc ē iuxta
genus humanū qđ erat uulnerib;
peccatoꝝ infectū. quando assūp
ta humanitate in similitudine
carnis apparuit. ut p peccatū
dāpnaret peccatū; Iter eius
fuit in hunc mundū. descensio
eius in uterū uirginis. natiui
tas et pdicatio ipsius. passio
resurrectio. atq; ascensio.
hoc iter peragens dns. uidit
sauciū genus humanū. hoc est
misertus est eius; Et adppians.
et cet; Tunc dns adppians sau
ciati uulnera alligauit. quan
do in hunc mundū ueniens. pec
cata quę in hominib; inuenit.
redarguendo cohibuit dicens;

penitentiam agite. et cetera. Infundens
oleum et uinum. Uinum plagis infusum mordet.
oleum uero lenit et mollit. Oleum ergo
plagis sauciati dominus infudit. cum spem
ueniae penitentibus repromisit dicens.
Adpropinquabit regnum caelorum. Infudit
etiam uinum. cum terrorem damnationis
peccantibus et non penitentibus incussit
dicens. Omnis arbor quae non facit fruc
tum bonum. et cetera. Et imponens illum
in iumentum suum. et cetera. Iumentum Christi est
humanitas eius. quam assumens ad nos
uenire dignatus est. In quo iumento
id est corpore humano saucium imposuit.
quia peccata nostra ipse in corpore suo
super lignum portauit. De hac humanita
tis assumptione loquens propheta dicit.
Ecce dominus ascendet super nubem leuem. hoc est.
assumet corpus pondere peccatorum
nequaquam grauatum. hoc autem est quod
hic dicitur. uulneratum iumento suo im
posuisse. quod et in alia parabola signi
ficatur. in qua pastor bonus inuentam
ouem humeris suis imposuit. et sic
repo[rt]auit ad gregem. Stabulum autem
in [quo i]llud duxit praesens ecclesia accipitur.
[in] qua sancta dei ecclesia animalia hoc est
fideles. frumento uerbi dei iugiter aluntur.
et sacratissimo diuini corporis pane
confirmantur. Stabularius autem ordinem
praedicatorum designat. quibus sancta ecclesia
commissa est a Christo. ut pabulo uerbi
diuini eam reficere studeant. Mora
liter itaque tunc quilibet super iumentum
domini imponitur et in stabulum ducitur. cum
ad baptismum ueniens fidem sanctae trini
tatis percipit. et in societatem sanctae ecclesiae

collocatur. Et altera die. et cetera.
Prima dies est tempus dominicae incar
nationis. quando sicut scriptum est.
sedentibus in tenebris et umbra mortis
lux orta est eis. Altera autem dies est
post domini resurrectionem. in qua
splendor lucis aeternae cum claritate
euangelii cunctis per orbem gentibus radi
auit. Duo uero denarii duo testa
menta significant. uetus scilicet et
nouum. In quibus aeterni regis nomen et
imago. hoc est cognitio et contemplatio
continetur. Altera igitur die dominus duos dena
rios protulit et stabulario dedit. quia
resurgens a mortuis aperuit disci
pulis suis sensum. et utriusque testamenti
mysteria. ad eruditionem omnium
gentium illis patefecit. Et quodcumque
supererogaueris. et cetera. Uideamus
quid supererogauerit stabularius. id est
sancti praedicatores. Unus stabularius
fuit sanctae ecclesiae paulus apostolus. qui super
erogauit quod in duobus denariis acce
pit. cum dixit. de uirginibus autem prae
ceptum domini non habeo. consilium autem do.
Et rursum. dominus inquit ordinauit his qui
euangelium adnuntiant. de euangelio
uiuere. nos autem non usi sumus hac
potestate inter uos. ne quem uestrum gra
uaremus. Cum rediens dominus quod promi
serat reddet. quia ueniens ad iudi
cium dicit ei et similibus eius. Euge
serue bone. et cetera. Quis horum trium.
et cetera. Interrogat dominus doctorem legis.
quis horum trium proximus factus sit
saucio iacenti. utrum sacerdos uel
leuita qui ex eadem gente immo ex

eadē urbe erant et misericordiam in eū
ñ fecer̄. an potius samaritanus alie-
nigena qui misericordiam illi impendit;
Et ex responsione scribę patent̄ ad-
p̄bat̄. nullū amplius nob̄ ēē p̄ximū
quā illū q̄ n̄ri misereť. **E**t ait illi ih̄s.
uade et tu fac similit̄; q̄d est dicere.
ut ostendas te ueraciť diligere p̄ximū
sicut te ipsū. uade et quicquid uales
in utilitate illius uel corporali uel
sp̄itali p̄m ptus op̄are. Sp̄italit̄ uero
p̄ximus n̄r nullus amplius ē quā
xp̄s. qui uulnera n̄ra curauit; p̄ximus
utiq; nob̄ ē p diuinitatē. quia ñ longe
ē ab unoquoq; n̄rm; In ipso enī uiuim̄.
mouem̄ et sum̄; p̄ximus etiā nob̄ fi-
eri dignatus ē ex humanitate. qui
cū ēēt longe a nob̄. ut pote inmortalis
a mortalib;. iustus a peccatorib;.
descendit ad nos ut fieret nob̄ p̄xi-
m̄ qui erat ante longinquus; diliga-
mus ergo eū quasi d̄m et d̄nm n̄rm.
diligamus et quasi p̄ximū. quia
ipse ē caput n̄rm; Et constat quia
nihil ē p̄ximius. quā caput m̄bris;
Diligentes ergo se diliget. et ad con-
tēplatione suā patrisq; introducet.
Cū quo uiuit et regnat in unitate sp̄s
s̄ci d̄s. p cuncta s̄c̄la s̄c̄lo⁊. am̄; **EBD**

XIII. POST PENTECOSTE
LECTIO SCI EUG. SCDM LUC.

IN illo tēpr̄. **D**ū iret ih̄s in hie-
rusalē. transiebat p mediā sama-
riā et galileā; Et reliq̄; **M**emor
d̄ns salutis humanę ob quā p̄fici-
endā celitus aduenerat. instante
iā suę passionis articulo. ibat in
hierusalē. non reformidans gentē
qualibet atrocē. quālibet sui effu-
sionē sanguinis anxie sitientē; In
hierusalem enī ibi erat tēplū d̄ni.
ibi erat sacerdotiū iudeo⁊. ibi erat
cultus sacrę religionis. ibi ter in
anno apparebat omē masculinū
iudeo⁊ s̄c̄dm p̄ceptū legale; Et ideo
d̄ns sępe adibat illā ciuitatē. cupi-
ens ibi plurib; adnunciare uerba
salutis. et sua ostendere miracula;
Ut ergo nec iter illius a miraculo⁊
p̄conius alienū atq; immune uidereť.
transeunte illo p mediā samariā et
galileā. et ingrediente q̄d dā castellū.
occurrer̄ ei decē uiri lep̄si. ita ut e-
rant legis decreto. a comuni domo⁊
uel urbiū cohabitatione discreti;
Samaria nāq; ciuitas est. siue p̄uincia;
Galilea uero. maxima pars est regni
iudeo⁊; Nec legimus occurrisse
istos lep̄sos d̄nō in uico aut in castello
uel ciuitate. sed potius in itinere.
quia lex p̄cipiebat ut quisquis lep̄sus
ēēt. p ministeriū sacerdotii a bomi
plebe separareť; Sed quia lepra
in una eadēq; cute diuersis p̄mixta
colorib; fedū hominē reddit. ñ
incongrue iuxta significatione
sp̄italem. lep̄sorū nomine signanť
heretici. qui unitatē fidei non ha-
bentes. diuersis inficiunť errorib;;
Sciendū uero ē nullā ēē falsā doc-
trinā. quę ñ aliqua sit ueritate p̄-
mixta. ne si aut apte mendax fue-
rit ñ recipiať. aut si ex toto uera-
ia heretica ñ sit; quēadmodū autē

uulnera in unius corporis cute ap-
parentia: diuersis colorib; carnē
obducunt. Ita in unius cuiusq; he-
retici doctrina falsa ueris respergunt: ut sub obtentu ueritatis
falsitas inimica p̄ualeat; m̄ etq;
uenena porrigunt: prius oraculi-
cis melle linunt: ut p̄ gustū dulcedinis: p̄ueniat ad poculū mortis;
Huiuscemodi autē pestes auctoritate principū eccl̄e ita s̄ p̄pellendę: ut auctores earū a totius xp̄i-
anitatis societate deiecti: magnis
dn̄m ihm̄ uocib; p̄ salute recipienda int̄pellare cogant; Unde bene
sequit; Qui steterunt alonge; Ideo
alonge steter̄ nec dn̄o adp̄pinquauerunt: quia ut iā dictū est. a communi consortio separati erant; Et
Leuauerunt uocē dicentes; Ihu p̄ceptor: miserere n̄ri; Alonge stantes
Lep̄si ad dn̄m uocē extollunt: ne
tumultuantis turbę strepitu: possent aliquatenus impediri; Sed et
in parte spiritalis intellegentię:
quā congrue ihm̄ heretici p̄ceptorem uocant: In cuius uerbis se recolunt deliquisse; dūq; ad eius magisterii regulā studiose festinant
recurrere: mox merent̄ optatę
salutis beneficia inuenire; Quos
ut uidit: dixit; Ite: ostendite uos
sacerdotib;; Inter om̄s quos dn̄s
a diuersis infirmitatib; multipliciter curasse legit̄: nemine illoꝝ
quib; curā impendit p̄ter lep̄sos:
ad sacerdotes mittere uoluit;

Cuius rei quidē ad litterā facilis
intellectus: quia patet illū ideo
hoc egisse. ne calūniantib; sibi aduersariis: aduersū se uideretur
iacula ministrare. dū quererent̄:
illū sacerdotib; suis debitū honorē ac reuerentiā n̄ deferre:
p̄serti cū lep̄soꝝ curatio a sacerdotib; ee̅t discernenda; Si uero,
sp̄italis in hoc intelligentia req;rit: constat quia illud sacerdotiū
iudeoꝝ: typus erat sacerdotii
regalis et xp̄iani. qđ nunc p̄ dī
grām in eccl̄a manet: quo etiā
emundam̄ et consecram̄ om̄s ad
ueri sacerdotis menbra p̄tinentes;
Lepra uero: quatuor habet differentias significationū; designat
enī infidelitatē paganoꝝ p̄fidiā
iudeoꝝ: errorē hereticoꝝ: et
maculas grauiū peccatoꝝ; Ab hac
tā multi p̄lici lepra quicūq; expiari desiderat. necesse ē̄ ecclesia
adeat: sacerdotes req;rat: ut p̄ eoꝝ
ministeriū eam ualeat maculas
peccatoꝝ; hinc ē̄ qđ saulus de celo
quidē a dō instruit̄: et tam ad ananiā p̄ ipsū regenerandus destinat̄;
hinc etiā corneliū angelus p̄se met
ipsū exhortat̄: quitam etiā petrū
accersire p̄cipit; quo ueniente
et uerbū di cornelio et domui eius
et amicis adnunciante: cecidit
sp̄s s̄c̄s sup eos qui audiebant uerbū;
itam petrus destitit quin eos baptismo p̄funderet: quos sp̄u s̄c̄o nouerat
consecratos; Multiplex enī misericordia

dei hanc prelatis ecclesiae sacerdotibus con
tulit potestatem · ut et confitentibus pae
nitentiae sanctionem darent · et eadem
salubri satisfactione purgatos · ad
unitatem reconciliationis admitterent ;
Sic diuinae uoluntatis praesidius ordinatis ·
ut indulgentia dei non nisi supplicationibus ;
sacerdotum queat optineri ; Et
factum est dum irent · mundati sunt ; bene
dictus uidens fidem istorum misit eos ad sa
cerdotes · et antequam ad illos ueni
rent reddidit eis pristinam sanitatem ·
ne illi uidelicet suo iudicio sed potius
gratia saluatoris crederent eos esse sa-
natos ; Unus autem ex illis · et cetera ;
Unus iste qui ceteris ingrate abeuntibus ;
solus redit saluatori gratias agens ·
unius ecclesiae deuota deo humilitatem
significat ; quae uere deo cotidie grates
exsoluit · quia repressis praesumptionis suae
cogitationibus · infirmitatem suam
humiliter aspicit · de bonis quae agit
nihil sibi tribuit · sed omnia diuinae
clementiae procedere confitetur ; Iure autem
in faciem cadere dicitur · quippe electorum
est ; In faciem enim cadit · qui de
malis quae perpetrat erubescit ; Contra
de persecutoribus domini dicitur · quia abierunt
et ceciderunt retrorsum ; Et de amatore
mundi sub metaphora ascensoris equi
per iacob dicitur · ut cadat ascensor eius
retro ; reprobi enim retro cadunt · quia
dum mala praeterita modo ante mentis oculos
ducere neglegunt · post modum retro
hoc est ad supplicia aeterna quae prius uidere no
luerunt · infeliciter deuoluuntur ; Et hic
erat samaritanus · id est alienigena ; saepe

fin̄s

legimus in euangelio · quia gentiles uenien-
tes ad dominum ut eum audirent et sanarentur
ab eo · sanitate percepta gratias deo referre
studuerunt ; Iudei uero eius iugiter miracula
uidentes · et ab eo mundationem percipien-
tes · semper ingrati permanserunt ; Spiritaliter
samaritanus qui interpretatur custos · signi-
ficat uniuersitatem populi gentilis per
fidem ad dominum conuersi · qui custodiam habet
ad humilitatem seruandam ; Cum enim gentilis
ad dominum conuersus · omne bonum quod habet
ei tribuit a quo accepit · profecto bene-
ficia sibi diuinitus conlata uigilanter
custodit · decantans cum psalmista ; for-
titudinem meam ad te custodiam · et cetera ;
Respondens autem iesus · dixit ; nonne decem
et cetera ; Merito saluator eos qui ingrati
perseuerant quasi ignotos requirit
cum dicit ; Noue ubi sunt · Sicut enim eos quos
eligit scire comprobatur · ita et eos quos
reprobat non incongrue nescire dicitur ;
Unde et quibusdam in fine dicturus est ·
nescio uos ; non quod lateat dominum aliquid ·
sed quia impiorum uias quorum figuram isti
praetendunt leprosi · quasi ignotas repro-
bat ; sicut et nescire mentiri uir
uerax dicitur · qui labi per mendacium
dedignatur ; non quo si mentiri uelit nesciat ·
sed quia falsa loqui ueritatis amore con-
temnat ; dicit ergo dominus ; nonne decem · et cetera ;
Nouenarius numerus si unum in aug-
mentum sui percipiat · quandam formam
unitatis explet et in denarium surgit ;
Quo numero id est denario tanta fit
conplexio · ut ultra illum alius nume
rus non excrescat · nisi hic id est denari
us repetatur a capite id est ab unitate ;

Unum ergo ad unitatem suam custodiendam non indiget nouem; nouem uero indigent uno: ut quędam effigies unitatis compleatur: id est denarius; Similiter et illi qui sunt intra unitatem sanctę ecclesię collocati qui designantur per unum: non indigent auxilio eorum qui extra sunt positi per infidelitatem; Illi uero qui foris sunt: indigent adiutorio electorum: ut per eorum ministerium et intercessionem mereantur sanctę ecclesię incorporari: quoniam aliter saluari non possunt; Non est inuentus et cetera; Supra decem mundatos asseruit: nunc autem neminem dicit inuentum qui rediret et daret gloriam deo: nisi illum alienigenam; Iuxta litteram: facile est hominem uideri corpore sanatum: et tamen persistere ingratum; Spiritaliter autem mirum cur istos dicat esse sanatos: qui gradiendi de infidelitate ad fidem conuertuntur: et tamen permanere eos ingratos; Si enim perfecte mundus est aliquis per fidem et baptismum: quomodo est deo ingratus cuius misericordia ab infidelitate adductus est ad fidem? Et si ingratus: quomodo mundus? Sed sciendum quia sunt quidam in congregatione fidelium: qui mundantur quidem per fidem et baptismum: ingrati uero per bonam operationem persistunt; De quibus dicit apostolus paulus; Cum cognouissent deum non sicut deum glorificauerunt aut gratias egerunt; Cum enim dicit eos deum cognouisse: ostendit mundatos esse a lepra infidelitatis per baptismum; Cum uero addit non glorificasse illos deum nec illi gratias egisse: accusantur ingrati; Et ait illi; Surge uade; surge uidelicet a uiciis peccatorum: et perge ad operationem uirtutum; quia fides tua et cetera; quibus uerbis apte ostenditur: quia si fides sua hunc saluauit qui ad agendas gratias saluatori humiliter rediit: absque dubio perdidit illos qui de percepta sanitate ingrati: mundatori gratias rependere neglexerunt; Spiritaliter quoque possumus intellegere: quia si illos qui intra sanctam ecclesiam consistunt fides sua saluos facit: procul dubio eos qui extra manent infidelitas sua dampnat; Illud etiam in isto qui iacens ante pedes domini surgere iubetur ostenditur: quia qui fidem rectam cum humilitatis obseruatione tenent: atque creatori suo se humiliter subdunt: quorum figuram iste pretendit qui mundatus ad gratias deo agendas rediit: per diuini uerbi consolationem a peccatis resurgere et ad opera uirtutum iubentur accedere: donec crescentibus uirtutum cotidie incrementis ad illam perfectiorem sublimitatem: in qua dominum deorum in sion perpetuo contemplari mereantur. Amen;

EBL XIII POST PENT. LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM MATHEUM.

In illo tempore: Dixit ihesus discipulis suis; Nemo potest duobus dominis seruire; Aut enim unum odio habebit et alterum diliget: aut uni adherebit et alterum contempnet; et reliqua;

Hęc uerba redemptoris nostri ad curas istius seculi euitandas nos instruunt: ut et temporalia contempnere: et cęlestia semper studeamus appetere. [illegible] Nemo inquit potest duobus dominis seruire;

que sententia iuxta litteram etiam non exposita claret. quia scilicet nemo duobus dominis carnalibus ita potest servire. ut ambobus equaliter placeat. utrisque equaliter obsequatur. Spiritali vero intellectu qui sint isti duo domini. subsequenter ostendit cum subdit; non potestis deo servire et mammone. id est christo et diabolo; que enim participatio christo et diabolo. aut luci ad tenebras. mammona apud hebreos vel syros. divitie dicuntur; punice autem mammon. lucrum vocatur; utrumque autem ad unum finem pertinet; adtendendum ergo quod non ait. non potestis deo servire et divitias possidere. sed non potestis inquit deo servire et divitiis; nam antiquos patres novimus temporaliter divites fuisse. quos tamen indubie constat perfectissimos in dei servitio extitisse. dives namque fuit abraham. dives iob. dives david. aliique quamplurimi; Sed isti quamvis habuerint divitias. non servierunt divitiis sed deo. qui spem suam divitiis nullo modo commiserunt. nec custodierunt eas ut servi. sed distribuerunt ut domini. tenentes eas in usu non in desiderio. et tanquam ex latere sibi datas utiliter dispo nentes. memores

psalmi precipientis; Divitie si affluant. nolite cor apponere; Quisquis ergo custodit divitias ut servus et non distribuit eas ut dominus. servus est divitiarum; Et serviendo divitiis compellitur servire diabolo. quia cupiditate divitiarum implicitus. diabolo se subdit. qui merito sue pravitatis terrenis rebus prepositus est. et a domino princeps huius seculi appellatur; Ait ergo dominus; unum dominum odio habebit homo id est diabolum. et alterum diliget id est christum. aut unum sustinebit videlicet diabolum tanquam durum et asperum dominum. et alterum contempnet et despiciet. hoc est dominum; Et notanda proprietas verborum dominicorum; Cum enim premisisset dominus dicens. Aut enim unum odio habebit et alterum diliget. non est subsecutus econtra ut diceret. Aut unum diliget id est diabolum. et alterum odio habebit hoc est dominum. quia nulla mens hominis tam perversa est que dicat. Aut dominum se odio habere. aut diabolum diligere; Convenienter autem addidit. aut unum sustinendum hoc est diabolum. et alterum contempnendum videlicet dominum; Contempnit enim dominum sed tamen non odit. quisquis precepta illius contradicendo despicit; sustinet diabolum tanquam durum et

crudelē habeat dnm̄ sed tam̄ non
diligit. qui cūq; p cupiditate diui
tiarū illis se subdit. qui princeps
mundi habet̄ dicente dnō; Venit
princeps mundi huius: et in me non
inueniet quicquā; sed licet illi sus-
tineat tanquā crudelē dnm̄: n̄ tam̄
diligit ut iā dictū est; Verbi grā;
si quis in aliqua domo ancillę
cuius liber hominis potentis copulat̄:
etiā si n̄ diligat eū cuius ancillam
diligit. ppter uim tam̄ suę cupi
dinis durā sustinet seruitutē. su-
biciendo se illi cuius ancillā sibi con
iunctā diligit; Sic et homo diligens
diuitias: seruus est diaboli qui caput
et princeps ē amatorū mundi; Ideo
dico uob: et cet; tanquā dicat; quia
dixi n̄ posse uos seruire dō et cupidi-
tatib; mundi: ideo dico uob ne solli-
citi sitis in aggregandis diuitiis: quib;
mens simplicita alienet̄ ab amore
sui creatoris; sed cū primo homini
a dnō dictū sit. In sudore uultus tui
comedes panē tuū. quidē qd nc disci
pulis immo cunctis fidelib; pcipit:
ne solliciti sint quid manducare et
bibere uel induere debeant: nūqd
phibet hominē laborare. qui prius
iussit in sudore uultus panē comedere?
nequaquā; sed in his pceptis dominicis 2
illa differentia ē attendenda: ut
unusquisq; ea quę corpus ad cibū uel
indumentū flagitat pcurare studeat:
ne deficientib; his quę naturalis fragi
litas expetit: ut pote sine qb; n̄ ualet
subsistere: etiā ipsa uita genuino ad-

iutorio priuata deficiat; sollicitudinē
autē in his adhibere uetam̄: qd intel
legit̄ cura supflua; Unde pulchre
hanc ueteres ita diffiniere: ut dice
rent sollicitudinē ēē egritudinē
animi cū inmoderata cogitatione;
In hoc autē qd dicit: ne solliciti
sitis animę urę quid manducetis:
quęrendū utrū cibus iste corporeus quęritur
quē sumimus: ad animā quę est
incorporea. an ad corpus ptineat;
ad qd dicendū: animā hoc loco p
psenti uita quę alimentis ac uestib;
retinet̄ positā ēē: in cuius causā
labor exercendus est ad eā susten
tandā: sollicitudo autē tollenda:
XII ut habentes uictū et uestitū his
contenti simus; siue animā p ipso
corpore quo continet̄ est posita:
a parte scilicet totū; sicut legimus
descendisse iacob in egyptū in
animab; lxx: cū animas non
absq; corporib; descendisse ma-
nifestū sit; Ceterū de spiritali cibo
ac uestimento: ualde nos semp finis
oportet ēē sollicitos; Nonne
anima plus est quā esca. et cet;
Ex his duab; substantiis constat
homo: anima uidelicet et cor
pore; ammonet ergo nos dns̄
hac sententia: ut meminerim
multo amplius nob dm̄ dedisse:
in eo qd nos cū non essem̄ coposuit
ex anima et corpore: quā sit ali
mentū et tegimentū: ut sit sensus;
qui maiora uob pstitit id ē animā
et corpus: pstabit utiq; et minora

uictu uidelicet et uestimentu. Respicite
uolatilia celi. et cet. ducit nos dns ad
consideranda minora opa. quatinus
ex reb; minorib; maiora nob facilius
psuaderi possint. Nulli eni dubiu e.
qd homo maius sit qua aliqd uolatile.
homo ad imagine et similitudine di
factus est. uolatile uero creatura
quide di est. sed tam irrationalis;
Et cu morit corpore. morit et anima;
homo uero quauis moriat corpore.
Anima tamen uiuit cu do. atergo;
Respicite id est considerate uolatilia
celi. qm n ser id e n seminant. neq; me-
tunt hoc e n colligunt neq; cgregant
in horrea uidelicet in granarus. et
pat ur celestis pasc illa; Hoc e. absq;
ulla sollicitudine et sine aliqua sua
puidentia. nutu di alunt; Si ergo uo
latilia quo mortalis e anima puiden
tia sui creatoris alunt. multo magis
homines quib; et nitas repmittitur.
illius munificentia gubernant; qui
da plus appetentes sapere qua oportet.
uoluerunt hunc locu allegorica
interptatione discutere. dicentes
p uolatilia celi angelos designari.
qui absq; ulla cura uiuentes ppetua
securitate et quiete potiunt. non
attendentes illud qd sequit. n ne
magis uos pluris estis illis. simplicit
ergo hec sunt accipienda. et ad hoc
posita sunt ut de reb; minorib; maiora
psuaderent. Nonne magis uos
pluris estis illis. n dic plures estis.
qui a plures ad numeru ptinet.
sed pluris id e carioris ptii estis.

hoc e plus ualetis; Rationale naq; ani-
mal qd e homo. sublimius ordinatu e
in reru natura. qua irrationabilia
sicuti s aues; Ille eni corpore morien
tes. anima quoq; intereunt; homo uero
et si corpore mortalis e. anima tam
inmortalis psistit. siue ad gtam siue
ad pena; Quis autem urm cogitans.
et cet; sensus e; si e aliquis urm qui ad
statura sua unu adicere cubitu pos
sit ut uel longior uel latior uideat.
cogitet qui eiusmodi e quomodo
illud uestiat et pascat qd ipse sibi
adiecit; Ceteru qd ds creauit. et ia
sine ura sollicitudine uestire ac
pascere pcurabit; Illi ergo relin-
quite cura tegendi corporis. cuius
cura factu est ut tante statur e
corpus habeatis; Considerate lilia
agri et cet; dederat documtu de
alimentis ex coparatione uolatilium
celi. dandu erat etia de uestimentis ex
emplu collatione liliorum agri. Lilia
aute agri pomib; herbis posita noue-
rim. que non laborant in crescendo
neq; nent. id est fila n torquent ut
pulchra sibi indumta coaptent; De
quib; seqt; dico autem uob. qm nec sa
lomon et cet; Int omis reges israheli
taru salomone ditissimu fuisse.
regu narrat historia; qui int reli
quas dignitatu diuitias decore uesti
tiu pollebat. adeo ut singula minis
trantiu officia cu omib; sibi subiec
tis ppriis ac singularib; uterent
indumtis; sed quauis tanto honore
fuerit decoratus. non e tam tanta

pulchritudine coopertus sicut unũ
ex istis subaudit liliis; Et reuera que
textura aut pictura texentiũ mulie
rũ ualet floribus coequari? quid ita
rubet ut rosa? quid ita candet ut
liliũ? Iã uero uiole colorẽ pulcher
rimũ. nulla purpura superare nulla
ualet tinctura supgredi; qđ autẽ
nec salomon in omni gl̃a sua. In omni
gl̃a dicit. idẽ in magnitudine regni.
in pulchritudine deliciarũ. uel ut
diximus in distinctione et uarietate
uestiũ; Cur autẽ hanc de liliis similitu
dinẽ pmiserit. subdendo manifestat;
Si autẽ fenũ agri et cet; fenũ agri idem
appellat. qđ et supius lilia agri; omś
uidelicet herbas. pulchris coloribus
decoratas; Cras autẽ in scripturis p
futuro tẽpore accipit. dicente iacob;
Exaudiet me cras iusticia mea; Et in
samuhelis phantasmate. phitonissa
loquitur ad saulẽ; Cras eris mecũ; Et est
sensus; Si đs ea que cito decidunt et
marcescunt. fenũ uidelicet qđ hodie
ẽ in sua uiriditate et cras in clibanũ
idẽ in ignẽ mittitur. tanto decore
circũdat. quanto magis ea que nob
necessaria sunt puidebit qui ad uitã
ptinent ẽtnã. minimos autẽ fide
appellat aplos. quia nec dũ fidei p
fecte culmen subierant; Unde et
dño dicebant. Auge nob fidẽ; Nolite
ergo solliciti ẽẽ. et cet; notandũ qđ
ñ ait. nolite querere uel solliciti ẽẽ
de cibo aut potu. sed quid inquit
manducetis aut bibatis. et cetera;
Ubi ulli pprie notantur qui in congre-
gationib; constituti. spreta cõmunione
aliorũ. lautiora uel austeriora p
ceteris cũ quib; habitant. alimta
uel indumta reqr; Hec enĩ omñ
gentes inqr; Exceptis paucis iudeis
qui legẽ habentes dm̃ celi uenerabant;
relique p uniuersũ orbẽ nationes
idolis seruientes. gentes appella
bant; de quib; hic dñs dic. hec omñ
gentes inquit; Illi scilicet qui ignorant
dm̃. q nesciunt aliud cogitare quã
terrena. quib; ñ est cura futuroꝝ
sed tantũ p̃sentib; delectant; Cõpa
rati enĩ sunt iumtis insipientib; et
similes facti illis; Scit enĩ pat urt
quia his omib; indigetis; hinc q dã
supflue dogmatizantes obiciunt;
Si đs inquiunt antequã petam. scit
qb; indigem. quid necesse ẽ ut eũ
p nris necessitatib; exorem; ergo
frustra. scienti loquimur; Quibus
respondendũ ẽ. quia non sumus
narratores sed potius rogatores;
Aliud ẽ enĩ nescienti narrare.
aliud scientẽ humilit exorare;
Uult ergo se peti a nob qui nouit
etiã ea que petere debeam. ut
nra petitio pmiũ consequatur;
Querite ergo primũ regnũ di. et cet;
primũ non ponit hoc loco pro
numero. sed p quantitate; primũ
idẽ ante omia et sup omia. querite
regnũ di; Regnũ autẽ di in scis
scripturis quatuor modis accipit;
Aliquando enĩ significat p̃sentẽ
ecclãm. ut illud; Omis scriba doc
tus in regno celoꝝ. hoc ẽ in p̃senti

eccl(esi)a. Aliquando s(an)c(t)am scrip-
turam ut illud; auferetur a uob(is)
regnum d(e)i. id est intelligentia
diuinarum scripturarum; Ali
quando celestem patriam. ut
ioh(anne)s dicit; penitentiam agite.
adppinquauit enim regnum celo
rum; Aliquando uero significat
ipsum d(omi)n(u)m ih(esu)m x(pistu)m. sicut
ipse loquitur ad iudeos. Regnum
d(e)i intra uos est; id est ip(s)e
p(er) humanitatem inter homines
habitat; Et sicut in p(re)senti
lectione cum dicit. querite
primum regnum d(e)i et iusticiam
eius; Ille iusticiam d(e)i querit.
qui bona op(er)a exercens. dictis
et p(re)ceptis illius in omnib(us) ob
temp(er)at; Et hec om(n)ia adicien
tur uob(is); Quia adhuc in hac
uita manentes. absq(ue) alimentis
et indumentis illam transire
non possumus. cum premisisset
primum querere regnum d(e)i et ius
ticiam eius. statim addidit; Et hec
om(n)ia bona subaudis temporalia.
adicientur uob(is); Ubi notandum.
q(uo)d ideo iubemur maiora queri
id est regnum d(e)i et iusticiam eius.
ut minora possint consequi. id (est)
bona uite presentis; de quib(us) n(on)
dixit dabunt. sed adicientur. tam
quam uidelicet necessaria quib(us)
non fruamur sed quasi in itinere
positi utamur; Temporalitas enim
in usum nob(is) debet e(ss)e. ad eternitatem
uero toto adnisu oportet nos

tendere. ne si hic peregrinatio
nem patrie p(re)feramus. ad illam ad
quam festinant electi patriam. re
rum temporalium defixi obstaculo
p(er)uenire nequeamus; Nos igitur
monitis n(ost)ri saluatoris instructi.
non queramus cum gentib(us) d(eu)m ig
norantib(us) bona solummodo terre
na sed potius eterna hoc est d(omi)n(u)m
ih(esu)m x(pistu)m. ut hic in p(re)sentia ab ip
so possimus bona temporalia
adipisci. et in futuro eternam
beatitudinem promereri. ipso
largiente qui uiuit et regnat d(eu)s
in s(e)c(u)la s(e)c(u)lor(um) am(en); EBD(OMADA)
XVI. POST PENT(ECOSTEN).
LECTIO S(AN)C(T)I EU(AN)G(ELII) S(E)C(UN)D(U)M LU(CAM).
VIIII. In illo temp(o)r(e). Ibat ih(esu)s in ciuita
tem que uocatur naim. et ibant
cum illo discipuli eius et turba
copiosa; et reliq(ua); Beato hie
ronimo docente discimus. quia
naim ciuitas est galilee p(ro)uin
cie iudeor(um). duob(us) milib(us) distans
a monte thabor. In quo monte
docuit d(omi)n(u)s octo beatitudines
et pene om(n)ia mandata noui te(s)
tamenti; Cuius porte adppin
quans d(omi)n(u)s. obuium habuit
corpus defuncti q(uo)d ad tumulan
dum extra ciuitatem efferebatur. q(ui)
unicus erat matri. quia p(re)ter
X. illum alium non habebat; Et ibant
cum illo discipuli eius. et cetera;
Quare turba multa ierit cum
d(omi)no. ioh(anne)s euangelista manifes
tat cum dicit; Quia uidebant

signa que faciebat; quia enī
dns quocumque ibat miracula
faciebat· idcirco ibant cum eo
discipuli eius adherentes ei·
ibat et turba copiosa; Hec autē
uirtus a saluatore mirabiliter
patrata· iuxta historiam
apertissima est; Ceterū spirita
liter intellecta· non modicam
edificationem audientium
mentibus subministrat; defun XI.
ctus enim iste iuxta spiritalem
uel moralem intellegentiā qui
extra portam sue ciuitatis multis
intuentibus est exportatus·
significat hominem peccatis
mortuum et loetifero criminū
funere soporatum; qui cum
inanima mortuus existat·
ipsam tamen mortē anime sue
non iam occultis cogitationū
latebris contegit· sed sicut
per ostia ciuitatis· ita p indiciū
praue conlocutionis uel male
operationis suam pessimam
uitam· malo exemplo ad mul
torum noticiam pducit; nec iā
peccata sua erubescendo abs
condit· sed audacior factus
in malum· ea imitanda aliis
proponit; de talib; propheta
dicit; peccatum suum quasi
sodoma predicauerunt· nec
absconderunt; Et rursum ad
peccatricē animā; frons inquit
meretricis facta est tibi·
noluisti erubescere; per XII.

portam uero ciuitatis qua
defunctus efferebatur·
unus de quinque sensibus
corporis intellegitur;
quinque enim sunt corporis
sensus; uidelicet uisus·
auditus· gustus· odoratus
et tactus; Ciuitas enim
uniuscuiusque anime·
corpus eius est; In quo tanquā
in ciuitate clausa in
habitat; per cuius ciuitatis
portas mortuus effertur·
cum quis per aliquem corporis
sensum male uoluntatis
indicium ostendens· mortuū
se inanima esse declarat;
Uerbi gratia; qui uiderit
mulierem ut concupiscat·
per portam oculorum suorū
signa sue mortis emittit;
dum quilibet aurem suam
aperit ad uerba ociosa
et cantica turpia· uel ad
suscipienda detractionis
uerba· hic talis aurem suam
efficit portam mortis anime
sue; Similiter qui seminat
inter fratres discordias·
cuius os loquitur uanitatem·
qui non solum ociosis sed et
nociuis sermonibus linguam
suā accōmodat· ossium porta
mortis efficitur· per quam
mortuus extrahatur;
pari modo quod de his diximus·
de ceteris est sensib; sentiendū;

Hinc p̄pheta alibi deplorat dicens; Intrauit mors per fenestras n̄ras; Rursumq; Oculus meus dep̄datus est animā meā; quemadmodū enī si hostis p̄ fenestras intra urbem iacula intorqueat · interclusos sauciat et occidit · ita maligni sp̄s · cū p̄ aliquem de sensib; corporis telū temptationis · in mentem adegerit · mox animā a suo statu deicit · ac pestifera internitione p̄imit; proinde diuina p̄uidentia a nobis est humiliter imploranda · ut cunctas ciuitatis nostrę portas custodiat · quas ne seuiens inimicus obsideat · ipse eas contra machinas illius misericorditer claudat · et in portis n̄ris laudem suam iugiter adnunciari p̄mittat; non autē transeunter intuendū est · quod hic ipse defunctus · filius unicus matris suae fuisse perhibetur; licet enī ecclesia quę est mater cunctorū credentiū ex multis sit collecta personis · rectissime tamen singuli quiq; fideliū · uniuersalis ecclesię se filios confitentur; nā et electus quilibet quando ad fidem instruitur · filius est; quando alios instruit · mater; Sic paulus apostolus · mater nū fidelibus affectū impendens aiebat; filioli mei · quos iterū parturio; Et hęc uidua erat; hęc uidua · scām ecclām significat, quę uidua dicitur · hoc ē a uiro diuisa; post quam enī xp̄s uir illius qui et redēptor eius per ascensionem humanitatis abiit in celū · scā eccla tanquā uidua remansit in terris; ut̄ descriptū est; non est uir in domo sua · abiit uiā longinquā · sacculū pecunię secū tulit · in die plenę lunę reuersurus est domū suā; Cuius sententię · talis est intellectus; non est uir in domo sua · id est p̄ humanitatem ñ est xp̄s iā in eccla sua; abiit uiā longinquā · quia ascendit in celū; sacculū pecunię secū tulit · idē humanitatē plenā diuinitatis thesauro · sup̄ celos exaltatā in patris dextera collocauit; In die plenę lunę reuersurus ē domū suā · idē impleto numero electoꝝ in ecclesia · in fine mundi rediturus ē ad iudiciū · ut assumat sibi sponsā ecclam suā; Et turba ciuitatis multa cū illa; non casu aliquo sed diuinitus credit̄ actū · ut multa turba dnm · multa uiduā comitaretur · quatinus tanto conspecto miraculo · multi testes · multi existerent laudatores; Quam cū uidisset dn̄s · etcet̄; pulchre euangelista primo dnm tanquam uerum hominem misericordia motū fuisse demonstrat · ac deinde tanquam uerum dm̄ mortuū suscitasse commemorat · ut et in compassione qua uiduę misertus ē · exemplū nob̄ imitandę pietatis tribueret · et in effectu miraculi potentiā diuinitatemq; illius qua etiam

mortuos suscitauit. admirandā
et pdicandā pponeret; noli inquit
flere; tanquā diceret; Cessa quasi
mortuū plangere. quē ptinus ui
debis a mortuis resurgere; Et
accessit et tetigit loculū. hoc ē
feretrū in quo mortuus ferebat'.
qđ a ferendo nomē accepit; Hi
autē qui portabant. steter'; Cum
uidissent dnm̄ appropinquantē.
qui mortuū ferebant steterunt.
cupientes misc̄diam illius in resus
citatione mortui cernere. Loculus
in quo mortuus ferebat'. consci-
entiā male desperati hominis pec
catoris significat; baiuli qui mor-
tuū ad sepeliendū portant. uel
inmunda desideria quę hominē
ad interitū ptrahunt accipiunt'.
uel certe conloquia mala socioꝝ.
qui dū blandis lenociniis animā in
securitatē mittunt. quasi mortuū
ne surgere ualeat inde fossa
tellure sepeliunt; Dn̄o ergo locu-
lū funeris tangente baiuli subsis
tunt. quia dū dn̄s cor hominis pec
catoris p internā inspirationē
conpungit. carnalia et inmunda
desideria atq; mala conloquia
decipientiū socioꝝ c̄tinuo con-
quiescunt; Sicq; insemet ipsos
reuersi. dnm̄ ad uitā uocantē au
diunt'. uocantiq;. digni conuersi
onis suę opib; respondent; Et ait;
Adolescens. tibi dico surge; mortuus
quidem erat ille. sed quia dn̄o om̄a
uiuunt. mortuo uelut uiuo loque

bat' dicens. tibi dico surge; Et
resedit qui erat mortuus; Int' dictū
dn̄i et factū. nulla distantia ē; Ipse
enī dixit et facta s̄. mandauit et creata s̄;
Et om̄a quęcūq; uoluit. fecit in cęlo
et in terra; Et cepit loqui; post re-
suscitationē suā mortuus loq cepit.
ut uidelicet p hoc uera resurrectio
illius monstraret'. quatinus non
phantasma sed ueritas crederet';
Et dedit illū matri suę; mortuo
resuscitato et pfecte sanitati res-
tituto. dedit illū matri suę; Spiritalit
uero mortuus resurgit et residet.
cū p internā cōpunctionē a morte
animę peccator reuiuiscit; Incipit
loqui. cū uerbo exhortationis atq;
exemplo suę c̄uersationis alios ad
penitentiā inuitat; reddit' matri.
cū p sacerdotale ministeriū cōmu
nioni reformat' ecclę; Accepit
autē om̄s timor. et cetera; Sicut
resuscitatio istius mortui quę uisibilit
in corpore facta ē. puocauit ho-
mines ut exterius admirarent'.
ita et resuscitatio spiritalis quę cotidie
in animab; fideliū fit. admonet nos
ut interius a morte animę resur
gere studeam; quanto enī periculo
sior ē mors animę ac desperatior ad uitā rede-
untis. tanto plures illius corri
gunt' exemplo; nā p exemplū
dauid regis et pphetę. ac beati
petri apli. qui penitentes a morte
animę cito surrexer'. multi
penitentes salutē meruer'. qui
quo maioris et altioris gradus

fuer͂ eo periculosius ceciderunt; Et
quo grauior fuit casus illorum eo
pietas d͞ni erigentis gratior in eis
emicuit; quo uero amplior pietas
d͞ni in eis apparuit eo firmior
spes salutis cunctis ad peniten
tiam uenientib; repromittitur; Quia
ꝓpheta magnus surrexit in nob;
Simplices turbe ignorantes
legem et ꝓphetas aduentum
filii di iudeis repromittentes
cum uiderent d͞n͞m in homine int̄
homines corporaliter conuer
santē et ex uirtute diuinę
potentię mirabilia opera fa
cientē putabant eū unū ēē
ex ꝓphetis qui aliquando in
populo israhelitico miracula
facere soliti erant; Et ideo er
rore decepti clamabant dicen
tes; ꝓpheta magnus et cetera; Sed
quamuis cū quadā deuotione
animi errarent iste turbe
non in toto tamē errabant; In hoc
enī errabant qd eū purū hominē
tantū esse putabant; In hoc aut̄
nequaquā errabant qd eū pro
phetā esse dicebant; ipse enim
uerus erat ꝓpheta quia que uen
tura erant uerissima assertione
p̄dicebat; nā et ipse d͞n͞s ꝓphetā
se ēē testat̄ cū dicit; non capit
ꝓphetā perire extra hierusalē;
Et alibi; non ē inquit ꝓpheta sine
honore nisi in patria sua; Quia
d͞s uisitauit plebē suā; uisitauit
autē d͞s plebē suā mittendo uerbū
incarnatū in mundū qd p̄ia sub
uentione illā liberaret et a longa
infirmitate immo a morte qua
diutius torpebat redimeret; Neq;
solūmodo plebē suā uisitauit sed
etiā cotidie fideles suos uisitat p
euglm suū ꝑ dicta ꝓphetarū atq;
ꝑ exempla precedentiū patrū;
uisitat etiā plebē suā d͞n͞s cū uni
cuiq; electorum ꝑ administrationē
sc͞i sp͞s uel terrorē et͞ni supplicii
uel dulcedinē patrię cęlestis in
trinsecus demonstrat et quē ad
modū a morte animę resurgere
ualeat occulta inspiratione e
docet; Interea conlatis quatuor
euangelistarū narrationib;
tres mortuos inuenim a d͞n͞o susci
tatos quāuis plures eū resusci
tasse dubiū non sit licet scriptū
n̄ legat̄; multi ergo dicit beatus
augustinus sine dubio a d͞n͞o sunt
corporalit̄ suscitati sed n̄ frustra
tres cōmemorati filia scilicet
archisinagogi adhuc intra domū
mortua iacens et iuuenis iste
extra portā delatus et lazarus
quatriduanus iam fetens; qui
tres mortui significant tria
genera hominū peccatorum quos
hodieq; a morte animę in sc͞a eccl͞a
resuscitat xp͞s; Sed uideamus
que sint ista tria genera mortuū;
Sunt nāq; n̄ nulli qui mala cogita
tioni cōsentiunt et peccatū quidē
intus in corde habent in facto
tam nondū ostendunt; sed ut

+ Adolescens. tibi dico surge;

salvator peccatores huiuscemodi
seuiuificare posse significaret.
suscitauit archisinagogi filiā adhuc
intra domū iacentē. quasi nequiciā
delicti in secreto cordis latentem;
Alii puer se cogitationi inherentes.
post ē sensū peccati labunt' in factū.
tanquā extra ferentes mortuū. ut
qd latebat in secreto iā appareat
in publico; sed ne isti quoq; si penitte
ant sint desperandi qd non possint a dnō
in anima uiuificari. dns iuuenē ex
tra portā ciuitatis elatū suscitauit
& matri reddidit. quia animā a pec
cato resurgere faciens unitati scāe
ecclę restituit; Quidā uero n̄ solū
cogitando uel faciendo inlicita
peccant. sed etiā ipsa consuetudine
peccandi se quasi sepeliendo obruunt;
sed ut etiā talib; spes uenię n̄ deeēt.
si tam assint cogitationes sollicitę
quę sup eoꝝ salutē xpō inuigilent
tanquā deuotę sorores. suscitauit
lazarū quattuor iā dies in monum̄
to habentē; simul etiā ut ostenderet
dns leuiora peccata quę in corde
et cogitatione fiunt. leuioris pę
nitentię remedio posse curari.
puellā in conclaui iacentē breui
ac facillima iussione euocat dicens.
puella surge; Quā et ppt facilitatē
resurgendi. iā mortuā fuisse nega
uerat; Ut autē demonstraret gra
uiora peccata quę absq; uerecundia
aliis imitanda pponunt. uel quib;
longa c̄suetudine peccator ne re
surgere ualeat deprimit' ampliori
remedio penitentia indigere.
elatū foras iuuenē plurib; uerbis
ut resurgere ualeat cōpellat di
cens. Lazarū uero resuscitaturus.
claustra monumenti reuelli pcepit.
fremuit spū. rursū fremuit.
lacrimatus est. et uoce magna
clamauit. lazare. ueni foras;
Quartus uero mortuus dnō a dis
cipulo nunciat'. sed hunc n̄ resus
citauit. quia de fuer' qui p eius uita
dnm̄ pcarent'; qui mortuus eos
significat. de quib; iohs ait. est
peccatū ad mortē. n̄ p illo [illegible] :dico
ut roget quis; peccatū enī ad mor
tē est. in peccato usq; ad mortē
pseuerare; quicūq; ergo in aliqua
ex supradictis trib; mortib; animę
se iacere cognouerit. peniteat
necesse est factoꝝ. et fideliū p ces
sibi iungens. diuina iugit' p cę
clemtiam. ut celerit' ad uitam
resurgere mereat'. Am̄; EBD.

XVIII. POST PENTEC.
LECTIO SCI EUG. SCDM LUCA.

IN illo tēpr. Cum intraret
ihs in domū cuiusdā principis
phariseoꝝ sabbato manducare
panē. et ipsi obseruabant eū;
Et ecce homo quidā ydropicus
erat ante illum; Et reliqua;
Adibat dns carnalia hominū
conuiuia. non tam ut exterio
rib; ministrantiū epulis pasce
ret. quā ut ipse qui est panis
de celo descendens. auditorib;
suis dapes supni conuiuii —

Visitruan

erogaret. quod inde uerum esse probatur.
quia ubicumque pransurus resedit.
aut docuit aliquid. aut signa
patrauit. quod factum esse constat
in hoc conuiuio de quo presens
lectio texitur. in quo et miracu
lum patrauit et predicationem exhi
X. buit; Agebat etiam hoc clemen
tissimo pietatis affectu.
ut familia que seruituti do
minorum semper occupata. libere
ad illum ubicumque esset con-
fluere nequibat. ipso ad ha
bitacula dominorum dignanter
ueniente. et presentia illius co-
munitur frui. et doctrinis refici.
et miraculis possent letificari;
Simul etiam noui testamenti fu-
turis predicatoribus auctori
tatem preferebat. quatinus uerbum
salutis dominis et subiectis. libe
ris et seruis. superioribus et infe
rioribus. omnibus absque differentia
personarum impertirent. et ab his
quibus uerbum uite nunciabant.
humanitatis obsequia non refuge-
rent sibi exhiberi. digno com
mertio. ut quibus spiritalia se-
minant. eorum carnalia metant;
XI. Quod autem uocato ad princi-
pis conuiuium domino dicitur. Et
ipsi obseruabant eum. de scribis
et phariseis subintellegendum
est. qui ad hoc aderant. ut eum
potuissent reprehendere. du-
plici uidelicet malignitate.
ut siue curaret ydropicum dam-
pnarent illum quasi legis contemptorem et sabbati uiolatorem. siue non
curaret. arguerent impietatis
uel impossibilitatis; Sicut enim
boni dominum sequebantur ut eius predi
cationem audirent et miracula ui-
derent. sic e contra scribe et pha-
risei aderant. ut eum in suis actibus
XII. potuissent calumniari; Et ecce
homo ydropicus erat ante; ydropis
morbus. greco sermone ab aqua
uocabulum sumpsit; Grece enim ydor
aqua dicitur; Est autem humor qui
de uicio uesice nascitur. et inter
carnem cutemque consistens. turgidum
reddit hominem. cum fetenti anhelitu.
proprium que est illi qui huiuscemodi
peste laborat. quo amplius bibe-
rit amplius sitire; Et ideo non inme-
rito per significationem comparatur
diuiti auaro. qui quo copiosius opes
temporales aggregauerit. eo profusius
ad ampliora coaceruanda exardes
cit; Nam nec inopia minuitur. nec copia
expletur. illa super hoc concordante
sententia. semper auarus eget; Com
paratur etiam luxurioso cuilibet.
qui quo effrenatius noxie delec
tationi inseruit. eo feruentius
ut eam semper iterare ualeat flammes
fin. cit; Et respondens ihesus et cetera;
Quod respondisse dicitur ad eos qui nihil
dixerant. ad illud respicit quod pre-
missum est. et ipsi obseruabant eum;
Qui enim non minus cogitatus in-
tuetur quam opera. non inmerito
sic ad cogitata quasi ad dicta

uel facta respondit; sed quia legis
periti quicquid dicerent contra se
pferre metuebant. merito inter-
rogati tacuer(unt); Nã si sabbato licere
curare dixissent. sep(er)tin(us) dãpnauis
sent. qui saluatorē parati rephen-
dere. utrũ curaret obseruabant;
At si non licere respondissent. pfecto
reos se ostenderent. qui pecora sab
bato curabant; Sanauit autē dñs
ydropicũ ante psentiã eor(um). ut osten
deret eis quia sicut ille sanatus est
corpore. ita illi si ineũ credere
uellent. in anima sanari potuissent;
prudenti sane dispensatione dñs
ante legis peritos et pharisęos ydro-
picũ curat. et mox contra auariciã
disputat. ut p illã egritudinē quã
iste patiebatur in corpore. desig-
naret illor(um) infirmitatē qua tabes-
cebant in mente; diximus enim morbo
ydropis auariciã significari. quia
sicut ille aquã ita iste sitit pecuniã;
quo uicio pharisęos laborasse eu-
angelista manifestat. cũ post non
nullas parabolas subiungit dicens;
Audiebant autē hęc pharisęi qui
erant auari. et deridebant illum;
Et respondens. et cet(era); Cũ nullius
interrogatio pcesserit. quid sibi uult
qđ tã sępe respondisse dicit(ur). sed
hęc locutio. in sacris uoluminib;
habet(ur) usitata; Solet enĩ scriptura
nullo interrogante. hoc modo res
pondentis uoce pferre sententiã;
Unde ē illud. qđ alibi in euglio
legim(us); In illo tempr(e) respondens
ihs dixit; Confiteor tibi dñe pat(er) celi
et terrę; Et certe illo in loco nulla
uel patris uel alicuius interrogatio
pcesserat. ut eũ respondisse sci
illa auctoritas testaret(ur); hinc ē
etiã qđ scis mulierib; ad sepulchrũ
dñi flentib; nihilq; interrogantib;
de angło q(ui) phennē xpi resurrec
tionē nunciare uenerat dicit(ur); Res
pondens autē angłs. dix(it) mulierib;
nolite timere uos; Ait ergo dñs; Cuius
ur(m) asinus aut bos. et cet(era); his uerbis
sic dñs sibi calũniantes coarguit.
ut eos auaricię studere conuincat;
Si inquiens in sabbato bouē aut asinũ
uel qđlibet animal in puteũ cor
ruens eripere festinatis. nõ animali
sed ur(ę) auaricię consulentes. quanto-
magis ego hominē qui pecore
multo pstantior est. ut pote ad
imaginē di conditus debeo liberare;
Et pulchra ratione ydropicũ ani-
mali in puteũ decidenti cõparat.
quia ~~animal~~ in puteũ labens hu-
more aquę laborat. quemadmodũ
homo humore grauat(ur) ydropico;
Sicut et alio loco mulierē curuã
quã satanas decē et octo annis alli
gauerat. cõparat asino et boui. que
animalia idcirco a psepio soluunt(ur)
ut ad aquã ducant(ur); Spiritaliter uero
p bouē populus iudaicus intelligit(ur).
qui legis iugũ durissimũ traxerat;
Graue enĩ iugũ fuit iudeis circũci
sionē sufferre. festiuitates taber
naculor(um) sub diuo hocē sub aspitate
imbriũ atq; calores solis celebrare.

otium sabbatorum seu festiuitatem cus
todire· et cetera legis grauissima
honera in quibus cunctis retro tem
poribus ipsi seruierunt· obseruare; per
asinum uero qui onus dominorum fer
re consueuit· simplex gentilitas
designatur· que adueniente domino
sarcinis peccatorum pregrauata erat;
uel per bouem sapientes· per asinum uero
hebetes figurantur; Recte igitur dominus
in utroque loco· bouem et asinum in pu
teum labentes uel a presepio solutos
sub significatione iudaici populi
atque gentilis posuit· quia adueni
ens ipse mediator dei et hominum in
hunc mundum· omnes siue iudeos siue
gentiles· seu sapientes siue hebetes·
uinculis peccatorum inretitos inue
nit· atque in imo concupiscentie
carnalis· tanquam in profunditate
putei demersos repperit; Scrip
tum namque est; Uinculis peccatorum
suorum· unusquisque constringitur;
Et alibi; Omnes peccauerunt· et egent
gloria dei; Dicebat autem· et ad
inuitatos parabolam; hec ammonitio
saluatoris ad litteram utiliter intel
lecta· docet humilitatem non solum
apud deum· sed etiam apud homines
esse laudabilem; Uerum quoniam euangelista
hanc euangelicam lectionem para
bolam nuncupat· parabola autem
dicitur similitudo· breuiter intuendum
quid mistice etiam signet; Nuptias
appellari christi et ecclesie coniunctionem·
plurima exempla suffragantur;
E quibus unum est; non possunt filii nuptiarum
ieiunare· presente sponso; Et alibi
regnum celorum homini regi simile dicitur·
qui nuptias filio suo fecisse narratur;
Tunc enim deus pater filio suo nuptias fecit·
quando per incarnationis misterium
sanctam ecclesiam illi per fidem copulauit;
In nuptiis namque sponsus sponse con
iungitur· ut filii procreari possint;
Ita et unigenitus dei filius· sponsam
sibi de gentibus sanctam ecclesiam coniunxit·
et multos filios sibi spiritales per adop
tionem effecit; Cuius sponsi thalamus
uterus uirginis marie fuit· in quo
diuinitatem suam humanitati nostre·
per suam incarnationem dignanter sociauit;
Ad has nuptias inuitatur omnis· qui
ad menbra christi et ecclesie pertinet; quis
quis ergo has nuptias uocatus adierit·
hoc est· quicumque per gratiam fidei ecclesie
se menbris coniunxerit· non discumbat
in primo loco· hoc est non de suis meritis
gloriando quasi de singulari pri
uilegio meritorum ceteris se preferat·
sed semper humilia de se sentire stu
deat; Ne forte honoratior te sit·
et cetera; Honoratiori post se inuitato
locum dat ille· qui securus de confi
dentia pristine sue conuersationis·
uidet se preire in bono opere cita
agilitate· ab illis qui post se uocati
sunt; uerbi gratia; qui ab ipsis etatis tene
ris incrementis ad dei seruitium conuer
titur· plerumque eum in bonis operibus illi
precedunt· qui nouiter de scelestis actibus
reuertentes· in sanctis actionibus fer
uentes inueniuntur; Et cum rubore
nouissimum locum tenere incipit·

cu̅ de aliis quã de se meliora cog
noscens· quicquid prius in sua
actione magnu̅ putabat· ex
co̅paratione alieni meriti infi-
mu̅ humillimu̅q; diiudicat; dicens
cu̅ p̅pheta; paup sum ego et in la
borib; a iuuentute mea· exaltatus
aute̅ humiliatus su̅ et confusus;
Sed cu̅ uocatus fueris id e̅ cu̅ ueneris
in societate̅ eccl̅e· recu̅be in nouis-
simo loco· id e̅ humilia de te sentire
cura· et iuxta q̅d scriptu̅ e̅· quanto
magnus es humilia te in omib;
Et cum uenerit qui te inuitauit·
et c̄; d̄n̄s nuptiaru̅ ueniens ad
nuptias· que humile̅ repperit
amici nomine beatificat dicens
illi· amice ascende superius·
quia d̄n̄s ih̄s xp̄s ueniens ad iudiciu̅·
quecu̅q; humile̅ inuenerit glori
ficabit et exaltabit· atq; ad supi-
ora ascendere p̅cipiet· quia
scilicet illos sublimabit in sup̄na
beatitudine· quos in hac uita de
suis uirtutib; humilia sentire p̅
spexerit· iuxta q̅d petrus ap̄ls
suos auditores hortat̄ dicens;
Humiliamini sub potenti manu
di̅· et c̄; Unde et bene subdit̄;
Tunc erit tibi gl̄a; tunc· id e̅ in
fine mundi· erit tibi gl̄a; benedict
tunc· ne uidelicet si quid boni
agimus· laude̅ ab hominib; nunc
in p̅senti requiramus· sed tunc
id est in futura uita a d̄o remu-
neratione̅ expectem̅; Scriptu̅
na̅q; e̅; hereditas ad qua̅ festinat̄

in principio· in nouissimo
benedictione carebit; quisquis
eni̅ gl̄a uite p̅sentis fuerit de-
lectatus· et summe glorie
que in futuru̅ debet̄· in p̅-
senti possidere desiderauerit·
illa absq; dubio et̄na beatitudine
carebit· que electis ad patria̅
sup̄na̅ tendentib; reseruat̄;
que sententia euangelica
potest et in hac uita iuxta
littera̅ ueraciter intellegi;
qui eni̅ in nouissimo loco recu̅
bens inuenit̄· ueniente patre
familias altius sublimatur·
quia cotidie d̄n̄s in consortiu̅
electoru̅ sp̄ialiter atq; inuisi-
biliter ueniens· suas nuptias
intrat· cotidie habitus moresq;
fideliu̅ considerat· et superbis
resistens eos quos humiles in-
uenit sepe aliis p̅fert· ac
tantis munerib; specialium
donoru̅ glorificat· ut tales
illi qui simul discu̅bunt· hoc e̅
qui in ea de̅ fide quiescunt· con
cordi ammiratione efferant
p̅clamantes cu̅ p̅s̄l mista;
mihi aute̅ nimis honorati sunt·
amici tui d̄s; Quia omis qui se
exaltat· et c̄; hec subiecta
conclusio euangelice lectionis·
docet p̅cedente̅ quoq; para-
bola̅ mistice intellegi; patet
eni̅ quia n̄ omis qui se cora̅ homi
nib; exaltat mox in hac uita
humiliat̄· et qui se in conspectu

hominũ humiliat exaltat͂. Cũ e con
trario n̄ nũquã ĉ tingere soleat. ut
is q̄ in aliq̄ dignitatis apice sublima-
ri incipit. usq; ad finẽ uitę exaltari
n̄ desinat. et rursũ is qui humilis ac
uerecundus ẽẽ inchoat. in ipsa sua me-
diocritate usq; ad t̄minũ uitę pduret.
Ergo quia ds̄ falli n̄ potest cuius uer
ba sunt ista. et si hoc in p̄senti uita n̄
implet͂. restat ut in futuro sine du
bio cõpleat͂. tunc scilicet quando im-
pii et supbi humiliabunt͂ cũ diabolo.
audientes a dnō. ite in ignẽ ęternũ.
et cet̄. Iusti autẽ atq; humiles exalta
bunt͂ a dnō. pcipientes ab eo uocẽ
exoptabilẽ. uenite benedicti patris
mei. et cet̄. quã ut audire mereamr̄.
ipse nobis largiri dignet͂. qui cũ patre
et spũ scō. uiuit et regnat ds̄ am̄.

EBD. XVIII. POST P̄. LECTIO
SCI EUG. SCDM MATHEU.

VIIII. In illo tēpr. Accesser͂ ad ihm
pharisei. et interrogauit eũ unus
ex eis legis doctor. teptans eũ; et rlq.
Postquam ministri et discipuli pha-
riseoꝝ dnm de redditione uecti-
galis teptantes ut superior nar
ratio describit c̄futati s. Itemq;
saducei ut negarent resurrectio-
nẽ. turpissima obposita fabula
similit̄ coarguti recesser͂. uiden
tes pharisei qd̄ silentiũ imposuis-
set saduceis. uenenata denuo ia-
cula instaurant. Et conuenientes
in unũ ut multitudine uincerent
quẽ ratione superare n̄ potant.
elegerũ unũ qui p omib; dnm
interrogaret. Dicebant enĩ. Loquat͂
unus p omib; et oms loquam̄ p unũ.
ut si uicerit oms uideamr̄ uictores.
Si autẽ ille qui p omib; loquit͂ uic
tus fuerit. uel solus ipse uideat͂ con
fusus. Interrogat ergo scriba tem-
ptans dnm. et dic̄. magister. qd̄ est
mandatũ magnũ in lege. Magistrũ
uocat. cuius discipulus ẽẽ non optat.
Iste legis doctor ex sua interrogatione
ostendit. maximã questionẽ fuisse
uulgatã tunc tēporis int̄ scribas
et phariseos. quib; dã p ferentib;
hostias et sacrificia uictimarum.
aliis uero maiori auctoritate fidẽ
et dilectionẽ. dicentib; quia plures
ueteris testamti. sine sacrificiis et
oblationib; p fidẽ et dilectionẽ
dō placuer͂. sicut ipse primus parens
nr adã. sicut sed. enoc. noe et filii
eius ante diluuiũ. et alii quã plu-
res qui n̄ leguntr̄ dnō hostias inmo-
lasse nec sacrificia obtulisse. et-
tam p fidẽ et dilectionẽ dō placuer͂.
X. Temptans ergo dnm iste legis doc
tor. interrogat qd̄ sit mandatũ maiũ.
n̄ ignorans qd̄ interrogat. sed potius
nosse cupiens quid dns respon-
surus eẽt. Ut cũ omĩa mandata quę
ds̄ mandauerit magna sint. quic
quid ille de plurib; magnũ dixerit.
occasionẽ habeat xpm caluniian-
di. aliud asserens magnũ ẽẽ de
plurib;. Cui a dnō respondetur.
Diliges dnm dm̄ tuũ. et cet̄. Dm̄
ex toto corde et ex tota anima
atq; ex tota mte diligit. q̄ n̄ habet

corsuū inclinatū ad ullius rei delec
tationē magis quā in dm̄. nec delec
tat in aliquā speciē mundi magis
quā in dō; Si autē in aliqua re mun-
dana amor cordis fuerit occupatus.
ut in eni non uacet ad dm̄. et cogita-
tio cordis displiceat dō. iā n̄ ex toto
corde amas dm̄; Hoc ē maximū et
primū mandatū; Cū omā mandata
unū sit mandatū. et ita sibi cohere-
ant ut unū sine altero ēē n̄ possit.
quidē qđ dns̄ dilectionē dī maximū
mandatū appellat. tanquā p̄ cete
ris istud singulariter sit magnū.
sed hoc mandatū dilectionis dī ma-
ximū dicit. quantū ad dignitatē
mandatoꝝ ptinet n̄ quantū ad
utilitatē; Alioquin omīū manda
toꝝ utilitas una ē. quia obseruato-
res suos ad unū finē pducit. hoc est
ad dm̄. et ad uitā ęternā; Sicut enim
caput et m̄bra unū corpus s̄. et tamē
caput dignius est quā reliqua m̄bra.
sic et istud mandatū quo p̄cipim̄ dili
gere dm̄. int omā dignius est. quia
:eti in isto cetera adimplent; Nā qui di-
am ligit dm̄ pbat diligere pximū. qm̄
illū occidere n̄ quęrit; qui aut occidit.
ille n̄ diligit dm̄; primū quoq; dicit
mandatū. n̄ p ordine sed p dignitate.
idē optimū et maximū omīū; Scdm
autē simile ē huic; Uidet n̄ ad inter
rogata respondisse; Si enī ad solā int-
rogationē sui tēptatoris respondisset.
interroganti qđ esset mandatum
magnū in lege. suffecerat si dixisset.
diliges dnm dm̄ tuū ex toto corde

tuo. et n̄ addere et pximū tuū sicut ·et
te ipsū; Et si uoluisset dns̄ alterum
mandatū introducere. quia p̄miserat
mandatū magnū. debuerat addere
minimū n̄ scdm; scdm enī ad primū
respicit. n̄ ad magnū; sed uidendū.
quid in hac sua responsione uoluerit
dns̄ ostendere; diligere dnm. et
primū et magnū ē; diligere pximū.
magnū quidē est. primū autē non ē;
Et ideo dixit dns̄; Scdm simile ē huic;
Considerandū ergo mr̄ sterīū; pximū
nr̄ quē iubemur diligere. dns̄ est ihs̄
xp̄s. qui suscipiens carnē nr̄am p-
ximus nob fieri dignatus est p huma
nitatē; sicut ipse ostendit in parabola.
in qua cū interrogasset phariseus quis
eēt eius pximus. introducit hominē
a latronib; uulneratū. et a suis ciuib;
despectū. a samaritano autē id ē
xp̄o receptū; primū ergo et magnū
mandatū ē. dm̄ patrē diligere;
primū uidelicet quantū ad dignitatē
mandatoꝝ dī ptinet ut dictum ē.
n̄ quantū ad utilitatē; Utilitas enī
omīū mandatoꝝ una ē. quę ad
unū finē id ē dnm ihm xp̄m suos
auditores pducit; Scdm autem
mandatū ē. pximū nr̄m diligere.
hoc ē filiū dī cognoscere; Quia ergo
xcii pharisei sciebant qđ eēt mandatū
magnū in lege. et n̄ simpliciter nec
affectu discendi sed potius malicia
tēptandi dnm interrogabant. noluit
ille ad ea quę ipsi inquirebant res-
pondere. sed ostendit qđ non
sufficeret illis ad salutē cognitio

di patris solummodo: nisi etiam et filium
eius qui erat proximus eorum per humani
tatem diligerent hoc est cognoscerent:
iuxta quod ipse filius loquens ad patrem
dicit; Haec est autem uita aeterna: ut
cognoscant te solum uerum deum et quem
misisti ihm xpm; Et ideo respondens
dns pharisaeo temptanti: non solum dixit:
diliges dnm dm tuum ex toto corde tuo:
sed addidit. et proximum tuum sicut te
ipsum; Quem proximum sicut dictum est: se
ipsum uoluit intellegi; quod si simpli
citer intellegere uoluerimus a
omnem hominem fidelem proximum
nostrum esse: qui hominem fidelem in deo
amat: simile est sicut qui deum amat:
quia imago di est homo; sicut
enim rex in imagine sua uel hono
ratur uel contempnitur: sic et ds in
homine uel diligitur uel oditur; nec
potest hominem odisse qui deum amat:
nec deum amare qui hominem odit;
sicut ait apostolus iohs; qui dicit se deum
diligere et fratrem suum odit: mentitur;
In his duobus mandatis: uniuersa lex
pendet et prophetae; pendet dixit:
id est illo refertur: ibi habet finem;
:enī tanta est coniunctio ueteris et
noui testamenti sub his duobus praeceptis:
dilectionis uidelicet di et proximi:
ut sine conexione istarum uirtutum:
nec lex ueteris testamenti: nec gratia
sci euangelii inueniatur quenquam
iustificasse; Si enim non uales omnia do
cumenta ueteris et noui testamenti
reuoluere uel memoriae commendare:
tene caritatem et omnia adimplesti:

quia in caritate pendent omnia; Non
autem mouere nos debet quod matheus
dicit temptantem fuisse istum qui dnm
interrogauit: cum marcus de hoc ipso
loquens ita concludit: quod ei dns sapi
enter respondenti dixit: non es longe
a regno di; fieri enim potuit: ut quam
uis ad temptandum accesserit: dni
tamen responsione correctus sit;
aut certe ipsam temptationem non accipi
amus malam fuisse. tanquam decipere
uolentis inimicum: sed cautam potius
tanquam experiri cupientis ignotum;
legerat namque: in prouerbiis; qui facile
credit. leuis corde est. minorabitur;
Congregatis autem pharisaeis et cetera;
Iudei qui adhuc putant xpm esse uen
turum: asserunt eum de genere dauid sim
plicem ac scm et purum hominem futurum;
Et isti quidem dnm temptabant: hominem
purum illum esse aestimabant; neque enim
illum temptare auderent: si filium di
illum credidissent; Uolens ergo eis
xps ostendere quod ipse cognosceret
fallacias cordis eorum: et quia non erat
homo tantum qui temptabatur sed et
ds: hanc interrogationem proposuit:
quomodo scilicet dauid uocaret
xpm dnm suum: si filius eius erat;
ut se tacente: ipsa sua interrogatio
ostenderet eis: quia ipse non erat
homo tantum: sed et ds; Et quem nec di
cere poterat manifeste de se ueri
tatem. uidelicet quod ipse esset ds: nec
tacere: hoc eis proposuit; dicere non
poterat: ne maiorem occasionem blas
phemiae inuenirent iudei aduersus

eū amplius insanirent; Tacere
autē n poterat ueritatē · quia ad
hoc uenerat ut ueritatē mundo
adnunciaret; Obicit ergo eis dns
questionē · quomodo si filius dauid
est · ab eodē dauid spū scō docente ·
dns nuncupet; Nec ideo reprehen-
dunt qđ illū filiū dauid dicunt ·
sed qđ filiū di eē n credunt; xps
siquidē filius dauid erat sedm carnē ·
quia ex semine dauid originē duxe-
rat · et dns dauid erat · sedm diuini-
tatē; potest etiā et dns dauid dici
sedm carnē · quia caro eius ad diuini-
tate in celestib; assumpta · n solū
dauid sed et omib; dominat; Dicit
ergo dns · phariseis; quomodo
dauid uocat xpm dnm suū · si filius
eius est · non ē eni consuetudinis
ut patres filios suos dominos uocent ·
nisi causa regię potestatis · aut
honore sacerdotalis dignitatis;
Sed iudei ut hac se liberent questi-
one · affirmant hunc psalmū qui
hic memorat · n a dauid de xpo
editū · sed ab eliezer uernaculo
abrahę in honore ipsius decan-
tatū · post quā quinq; reges per-
sequens fugauit · et loth nepotē
cū substantia et spoliis reduxit;
Ut sit sensus; dixit dns omps · dnō
meo abrahā; sede a dextris meis ·
hoc ē requiesce post laborē uicto-
rię · donec subiciant potestati
tuę isti quinq; reges · uel reliqui
inimici tui; qđ quā sit contēpnen-
dū ipse dns edocet · qui hunc ipsū

psalmū a dauid de psona xpi
hoc est de semet ipso testat ē
cōpositū · cū dicit phariseis; quo
modo dauid uocat xpm dnm
suū · si ipse xpi filius eius est · qđ
nos subsequentes · cōpendiosius
uideamus quid misticū ipsa · hęc
dauid uerba de xpo contineant;
Dixit inquit dns dnō meo · id est
ds pater dixit xpo filio suo dnō
meo; dixit autē positū est · p eo
qđ est dicet · pteritū p futuro;
Quā dauid ppheta · multo ante-
quā xps resurgens a mortuis
ascendisset in celū · spū scō edoc-
tus hunc cecinit psalmū; Dic-
tio uero patris · nihil aliud quā
uoluntas illius est; Sede a dex-
tris meis; Hic sessio di · p cohabi-
tatione et stabilitate ponitur;
Id est · post laborē passionis et
resurrectionē a mortuis · esto
mihi equalis in gla · atq; in una
eademq; maiestate qua ego sub-
sisto · mecū pmane; p dexterā
eni patris · non locus sed equalitas
patris et filii cōmdat; donec
ponā · et cetera; donec · non pro
finito ponit · sed p ęternitate;
Ac si dicat ds pat · filio suo; tū
semp sede mecū · quia semp erunt
inimici tui scabellū pedū tuoꝝ ·
hoc ē · semp sub pedib; tuis subici-
ent; pedes autem dni · uel huma-
nitas ipsius saluatoris · uel ipsi
apli intellegunt; Cotidie autē
inimici xpi · pedib; eius hoc est

potestati et dominationi illius subiciuntur aut uolentes aut nolentes; Uolentes uidelicet ut per praedicationem apostolorum credant in illum; Inuiti uero ut iusto iudicio dampnentur ab illo; Quod autem filio inimici subiciuntur a patre non infirmitatem uel inpossibilitatem filii sed unitatem naturae patris et filii debemus intellegere quia in altero alter operatur pater scilicet in filio et filius in patre; Nam et filius subicit inimicos patri cum patrem clarificat super terram; Et nemo poterat respondere ei uerbum et cetera; Uerbum quod pateret insidiis non inuenientes confutati ultra non interrogant sed apte comprehensum romanae tradunt potestati; Ex quo intellegimus uenena inuidiae posse quidem superari sed difficile conquiescere; Tunc Iesus locutus est ad turbas et cetera; Repudiatis dominus ut dignum erat temptatoribus ad suos sermonem conuertit ut illorum confusio istorum fieret disciplina; Infructuosum namque est uerbum in quo sic alter confunditur ut non alter erudiatur; Super cathedram inquit Moysi et cetera; Non quidem materialis cathedra cui sederat Moyses usque ad illud tempus apud Iudeos seruabatur sed per cathedram Moysi doctrina legis Moysi intellegitur quam scribae et pharisei licet non facerent praedicabant; Omnia ergo quaecumque uobis dixerint seruate et facite; Tamquam diceret illis doctrinam quam docuit Moyses legislator praedicant et adnunciant scribae et pharisei; Sed quia quae ore praedicant opere destruunt; quae uobis adnunciant seruate; quae uero faciunt facere nolite; Et mira bonitate dominus a phariseis temptatus machinas eorum dissipat et nihilominus propter sacerdotii dignitatem hortatur homines ut eis subiciantur non propter illorum sed doctrinam imitantes; frequenter enim et de homine malo bona doctrina procedit et uilis terra pretiosum aurum producit; Alligant autem onera grauia et cetera; Honera grauia et importabilia legis dicit mandata quae Iudeis maxime propter peccatum uituli adorati constat fuisse imposita; Quae quidem mandata scribae et pharisei permixtis suis traditionibus tamquam grauissima honera simpliciori populo imponebant quae ipsi nec digito mouere hoc est ne in minimis quidem praeceptis uolebant perficere; Tales sunt modo in ecclesia indiscreti sacerdotes qui omnem iustitiam populo mandant sed ipsi nec modicam seruant; Si enim fascem lignorum super humeros alicuius qui ferre non ualet posueris necesse habet ut aut fascem reiciat aut sub pondere ruat; Sic et homini cui graue pondus penitentiae imponitur necesse est ut aut penitentiam reiciat aut suscipiens dum ferre non ualet scandalizatus amplius peccet; Nam etsi erramus modicam penitentiam peccantibus imponentes melius est tamen a deo de misericordia iudicari quam de crudelitate condempnari; Qui enim uult apparere sanctus circa uitam suam debet esse austerus circa aliorum benignus; Omnia enim opera sua faciunt

nō

nō

[illegible] Super cathedram Moysi [illegible] debet dici die [illegible] Dominica [illegible] [illegible] ad [illegible]

nō

nō

et cetera; Scribe et pharisei omnia que operabantur ad hoc faciebant ut ab hominibus viderentur. hoc est ut laudem et favorem populi exterius caperent; Similiter et omnis homo quicumque opera sua ideo tantum facit ut ab hominibus videatur. similis est scribis et phariseis; Ex proposito namque uniuscuiusque ordinis. accipit diabolus occasionem ut eis retia texat; quia a semetipso nil agere potest. nisi occasionem ex nobis ipsis acceperit; tollamus ergo hoc vitium a nobis. ne velimus ab hominibus videri id est laudari. et sine labore omnia vitia resecabimus; Dilatant enim philacteria sua. et cetera; quia greco sermone philaxe servare dicitur. torath vero lex appellatur. philacteria vocat illas menbranas vel pittaciola. que quasi ex precepto legis in frontibus portabant. laudem popularem captantes ob custodiam et monimentum divinorum mandatorum que in ibi scribebantur; non intellegentes. quia lex divina in corde sit potius meditanda non in corpore ostentanda; precepto etiam legis iubebatur fieri fimbria parva et brevis in quattuor pallii summitatibus. ut sicut circumcisione ceteris gentibus. sic etiam veste distarent; qualis erat fimbria quam mulier sanguine fluens in pallio domini tetigit; Sed superstitiosi magistri aure popularis avidissimi. conponebant sibi per grandes fimbrias acutissimas spinas in eis ligantes. ut ambulantes vel sedentes crebro pungerentur. et quasi admoniti ad eloquia divina meditanda recurrerent; Ex qua re creditur in ecclesia inoleuisse. quod quidam aliquam partem euangelii scripta vel reliquias martyrum secum deferre consueverint; sed sciendum quia cui in auribus euangelia posita non prosunt. eum circa collum suspensa non salvant; quia virtus euangelii non est in figuris litterarum. sed in intellectu sensuum;

Amant autem primos recubitus. et cetera; non prohibet dominus eos salutari primos in foro. neque primos discumbere in prandiis quibus iure officii hoc debetur. sed ab illis docet esse cavendum qui cum hec habere digni non sint. ultra modum tamen ea sibi exhiberi desiderant; Hec autem verba salvatoris si corporaliter intellegantur. non solum non edificant sed adhuc magis destruunt auditorem; Audiens enim aliquis laudabile esse in ultimo loco discumbere. discumbit post omnes; Et non solum iactantiam cordis non dimittit. sed adhuc aliam iactantiam de ipsa sua humilitate adquirit. ut qui prius desiderabat ab aliis iustus videri etiam humilis esse videatur; multi enim superbi quod corpore quidem in ultimo discubunt. cordis autem elatione videntur sibi maioris meriti esse; atque contra multi humiles in primo loco recumbentes. et tam in conscientia se existimant in ultimo esse; Sed quia deus spiritus est. qui loquitur fidelibus suis. et non ad carnem loquitur sed potius ad spiritum. caro enim spiritum non intellegit dicente apostolo. qui spiritum dei habet intellegit que dico quia domini sunt mandata. quecumque loquitur dominus non carnaliter loquitur sed spiritaliter; unde et hec verba spiritaliter intelligenda sunt; non enim curat deus ubi corpus

hominis iaceat; sed in qua parte
mens et conscientia sit collocata;
Unde quod iubet nos dominus in ultimo
loco recumbere; non praecipit ut corpo-
re in ultimo loco iaceamus; sed ut
animo novissimos omnium nos esse
iudicemus. Sine causa enim loco se hu-
miliat; qui corde se praefert; Et
primas salutationes in foro; non
solum hoc exigebant scribae et pha-
risei a populo ut prius eos salu
tarent dicentes voce magna:
Ave rabbi; sed ut flexis capitibus
ad genua eorum incurvarentur;
Et vocari ab hominibus rabbi; sub
audis amant; desiderabant namque
scribae et pharisei vocari rabbi;
et nolebant esse magistri; nomen
appetebant; sed officium negle
gebant; Vos autem nolite vo-
cari rabbi; et cetera usque unus est
Christus; In his omnibus prohibet; ne quod
deo debetur hominibus deferatur; Sed
cum omnia praecepta divinae scripturae
a deo procedant; movet multos cur
contra praeceptum alterius scrip
turae quae dicit: honora patrem;
prohibeat vocari patres vel ma-
gistros; nam et paulus magistrum
gentium se esse testatur; Sed aliud
est esse patrem vel magistrum na-
tura; aliud permittente indul
gentia; nos enim si hominem patrem
vel magistrum vocamus; honorem
deferimus his a quibus incremen
tum vel originem sumpsimus; non eos
auctores nostrae vitae ostendimus;
tamen secundum quod a deo conditi sumus et
gubernamur; nec pater nec magister
vocandus est alius nisi deus; pater vo
candus est; quia ex ipso sunt omnia; magis
ter; quia per ipsum omnia; vel quia ipse est
singularis magister; qui omnes inte
rius naturaliter edocet; homo enim
non praestat homini intellectum docendo;
sed tantummodo illum exercet ammo
nendo; doctrina namque cotis habet
officium; quae ferrum non facit sed acuit;
Qui maior est vestrum; et cetera; quicumque
vult fratrem praevenire regnando; pri
us illum necesse est praeveniat obsequen
do; quod et in ipso Christo veraciter imple
tum novimus; quicumque maior sit omnibus
fidelibus; tamen suis non solum exteriora
ministravit; sed etiam animam suam
pro illis in mortem tradidit; hoc etiam
quod dicit qui maior est vestrum et cetera;
congregationum praelatis specialiter
praecipitur; ut quibus in spiritali regi-
mine principantur; eorum indigen
tiam pariter relevare atque supplemen
tum familiaris paupertatis studiose
subministrare procurent; Qui autem
se exaltaverit; et cetera; Expositio huius
sententiae in fine praecedentis evange
lii invenitur; ita incipiens; Patet enim
quia non omnis; et cetera;

EV DOMINICA XX POST PENTECOSTEN LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM MATHEUM

In illo tempore; Ascendens Iesus in
naviculam; transfretavit et venit
in civitatem suam; et reliqua; Creator
rerum dominus postquam se per nos nostra an-
gustavit in carne; coepit habere

humanā patriā: cepit esse ciuis
iudaicę ciuitatis. ut eos de quib; hu-
manitatē sumpserat: ad credendū
sibi amore inuitaret. caritate sua-
deret: et affectuosa humanitate
adtraheret; Loquens ergo scs eu-
angelista matheus de dnō ihū dic̄.
quia ascendens in naui trans freta
uit. hoc est trans fretū abiit;
Fretū dicit̄ angustū mare. a fer
uore scilicet et ebullitione; qm̄
mare ibi amplius feruet. ubi an-
gustius habet̄; Fretū autē hoc loco
mare galileę debemus intelligere.
qđ dns frequent̄ transnauigabat.
ut multitudinē incolarū circum
quaq; habitantiū. sua assidua pdi
catione ad salutē inuitaret; Ciuitas
autē dnī scdm carnē nazareth fu-
isse dicit̄. conceptione partu et nu-
trimto eius decorata; questio sane
int̄ marcū et matheū orit̄. quia
marcus dicit hoc ipsū miraculum
paralitici in capharnaū factū;
matheus uero ita narrat. quasi ueni
ente dnō in ciuitatē suā quā naza
reth diximus. obtulerint ei para
liticū quē et curauit; que questio
difficilius solueret̄. si matheus in
hoc loco etiā nazareth nominas
set; Sed quia et nazareth et caphar
naū ciuitates. utraq; in galilea
puincia habentur. ueniens dns
in galileā: rectissime suā ciuita-
tē uenisse dicit̄. in quocūq; oppido
galileę fuisset; nā et ipsa galilea
tota uidelicet puincia. potest
dici ciuitas xpī; siquidē et illud
regnū iudeorū numerosis ciuitatib;
quondā amplissimū: una domus
israhel dicit̄. nedū etiā una ciuitas
dicat̄; Et hoc quid necesse ē longius
ptrahere. ipsa etiā xpī ecclesia
que p totū orbē diffusa ē: ciuitas
appellat̄; dicit enī psal mista;
Gloriosa dicta s de te. ciuitas dī;
Cū ergo dns hoc signū sicut marcus
dicit in capharnaū fecit. non ē
dubiū qđ in sua ciuitate hoc fecerit.
pserti quia et ipsa capharnaum
in galilea que erat patria dnī
ita excellebat. ut tanquā metro
polis haberet̄; Alio quoq; modo
hęc questio a doctorib; soluitur.
ut qđ dicit beatus matheus euan
gelista trans fretasse dnm et ue
nisse in ciuitatē suā. pter miserit
quid ibi fecerit dns: et transierit
ad sequens miraculū. qđ factū
est de paralitico in capharnaū;
marcus autē totū ex ordine quo-
modo gestū sit narrat; Uel certe
ideo capharnaū ciuitas dnī dicit̄.
quia in ea uel in finib; eius assidue
predicauerit: et ibi maxime
miracula opatus sit. sicut ipse
dns alibi psemetipsū illi impperans
loquit̄; Ue tibi capharnaū que
usq; ad cęlū exaltata es. clarifi
catione scilicet miraculorū. usq;
in infernū detraheris. et cetera;
Et ecce offerebant ei paraliticū.
et cet; paralisin. dicunt greci.
resolutionē menbrorū; qui morb;

parte corporis quam occupauerit, offi
cius uniuersis funditus destituit; Et
uidens ihs fidem illorum dixit: Confide
fili: et cetera; Hoc dicens dominus se uoluit
intellegi qui per humanitatem oculis
adhuc latebat humanis: ut uidelicet
per hoc quod peccata dimittere poterat.
quod solummodo dei esse constat et non homi
nis: ad credulitatem fidei accedere
non dubitarent; Intuendum autem quantum
inpetrare ualeat fides uniuscuiusque
propria. si tantum aliena ualuit ut suo
intuentu alteri salutem et corporis
et mentis subito promereri potuerit;
Non enim ait euangelista dominum uidisse
fidem illius qui portabatur: sed eorum
potius qui hunc offerebant; Qua
in re magna quaedam et utilis nobis
commendatur auctoritas: ut ueraciter
credamus per eorum qui deo accepti sunt inter
cessionem adiuuari eos qui aut minus
dignis per se exaudiri: aut et propriae
infirmitatis conscii bonorum hominum
se intercessioni commendant: ut eorum ope
et temporale et spiritale a deo auxilium
consequantur; Confide inquit fili:
et cetera; Miranda humilis in redemptore
nostro dignatio: qui hominem inualidum
et toto corpore tabefactum filium
dignatur uocare: quem scribae et pharisei
nec dignabantur attingere; quod si ad
opus diuinum quod in homine gerebatur
attenditur: merito filium nuncupat
quem a peccatis absoluit; In hoc etiam
quod curaturus hominem a sua infirmi
tate prius illi peccata dimittit quibus
eandem infirmitatem contraxerat: et
postea eum sanitati restituit: ostendit
eum ob meritum culparum dampnatum
fuisse debilitate menbrorum: nec aliter
posse euadere egritudinem corporis
nisi prius liberaretur incommodo cordis;
Audit igitur paraliticus ueniam sibi pec
catorum a domino repromitti: nec aliquid
christo respondet nec gratiam uel laudem
illi rependit: quia plus corporis quam
animae desiderabat salutem: et gratio
rem sibi presentem uitam iudicabat quam fu
turam; Sed christus non uecordiam iacentis
respicit: sed fidem offerentium inten
dens: ingrato peccata dimittit; At
quia semper uirtutibus inuidia comes
est: audiamus quid sequatur; Et ecce qui
dam de scribis dixerunt intra se; Hic blas
phemat; Non uoce corporis hoc dixerunt:
sed in secreto cordis; quod manifestat
euangelista cum subdit; Cum uidisset
inquiens ihs cogitationes eorum et cetera;
Quid autem uocarent blasphemiam
marcus manifestius exponit dicens;
Et cogitabant de scribis in cordibus
suis dicentes; quis potest peccata
dimittere nisi solus deus? Legerant
quidem scriptum in prophetis dicente
domino; Ego sum qui deleo iniquitates tuas;
Et ideo indignabantur quod christus quem purum
hominem existimabant paralitico
peccatorum ueniam promisisset tamquam
deus; Quamuis ergo nescientes uerum
dicunt scribae et pharisei: quia ne
mo potest peccata dimittere nisi
solus deus: qui per eos quoque dimittit
quibus potestatem dimittendi tribuit;
Et ideo christus uerus deus esse probatur quia

peccata quib; uult ualet dimittere;
Et cũ uidisset ihs cogitationes eoꝝ.
et cet; Scrutator animoꝝ ds̄ puenien-
ens mentiũ mala consilia: ostendit
scribis blasphemantib; sed m̄e ē. qui
potest etiã occulta cordis eoꝝ eui-
dent agnoscere; Et quasi tacens lo-
quit; Ut cognoscatis me ueraciter
dm̄ ēē: manifestũ uobis sit latebras
etiã cogitationũ urãrũ me aptissime
cognoscere; Ea ergo potestate dītatis
qũa cogitationes urãs intueri ua-
leo: cognoscite etiã hominib; pec-
cata me posse dimittere; Quid ē
facilius: et cet; Utrũ paralitico
fuerint peccata dimissa. solus xp̄s
nouerat qui dimittebat; surgentē
autē illũ et ambulantē: om̄s qui
assistebant uisu approbare pote-
rant; Et ideo dn̄s carnale signũ sani
tatis extrinsecus operatus est: ut
spitale signũ hoc est ueniã peccatoꝝ
intrinsecus pbaret fecisse; Ut sciatis
autē. et cet; patet quia si et ds̄ qui
quantũ distat occasus ab oriente
longe fecit a nob iniquitates nr̃as.
et filius hominis potestatē habet
dimittendi: ergo idem ipse xp̄s. et
ds̄ est et filius hominis; ds̄ est quip
diuinitatē peccata dimittit. filius
hominis qui p humanitatē p pecca
: di torib; mori potuit; qd autē ∴ tunc
cit ait paralitico. uerbas euangelistę;
Tolle ait lectũ tuũ: hoc ē porta por
tantē te; Ut qd fuit testimoniũ
infirmitatis: sit pbatio sanitatis;
Et surrexit. et cet; Int dictũ dn̄i
et factũ nulla distantia ē; Ipse eni
dixit et om̄ia facta s̄: mandauit
et creata s̄; et om̄ia quęcũq; uoluit
fecit; Inter dicere autē nr̃m et
facere plurima distantia ē. quia
facile quidē loqui possumus: sed cũ
labore opamur; Xp̄i uero dictũ.
mox opa comitant; Ait ergo; quid
ē facilius dicere: et cet; Ac si dicat;
Sicut facile ē mihi dicere paralitico
surge et continuo surget. sic facile
ē mihi dicere. dimittunt tibi peccata
et continuo dimittent; Uidentes
autē turbę idē populi signũ qd
fecerat: timuer dm̄ et glorifica
uer eũ qui dedit potestatē talē
hominib; ; talē scilicet ut homo
int homines positus: posset cuicũq;
uellet sanitatē tribuere; Confu-
tatis igit illis qui dn̄m blasphemię
arguebant. merito stupentes
turbę in laudē creatoris psiliunt.
Ad cuius imperiũ. nulla int ueni
ente mora: festina salus totum
hominē repente possedit; Ex cu-
ratione autē istius paralitici.
dat nob intelligi: plerasq; in-
cõmoditates hominib; pp ter
peccata c̄tingere; Nec semp
tamquoties aliquē infirmari
conspicimus: ob merita peccatoꝝ
fieri credere debem; quinq; si-
quidē differentię causarũ tra-
dunt: p quib; humanis corporib;
temporales molestię diuinitus
inferunt; Aut eni ad augenda
merita p patientiã electi infir-

mitate corporis grauantur.
ut beato iob. et tobie contigit; aut ad custodiam uirtutum ne superbia temptante deiciantur. sicut apostolo paulo datus est stimulus carnis ne magnitudine reuelationum extolleretur; aut ad intelligenda et corrigenda peccata. sicut maria soror aaron propter temeritatis uerba lepra percussa est; sicut etiam paraliticus de quo agimus. qui ut curari potuisset. primum remissione peccatorum indiguit; aut ad gloriam dei. sicut nota
infirmitas lazari. non ad mortem sed pro gloria dei fuit; aut ad incohationem eterne dampnationis. quod proprie reproborum est. sicut antiochus et herodes; qui quod in gehenna passuri erant. presenti miseria cunctis ostendebant; quibus conuenit illud propheticum; Et duplici contritione contere eos; Unde quamquam qua causa a deo flagellemur scire non possumus. necesse est ut in omnibus aduersis que temporaliter patimur. humiliter deo gratias agamus; Et quicquid nos peccasse deprehendimus. humili satisfactione purgemus. ut quandoque de adeributis nobis diuine pietatis beneficiis perfecte gratulemur; hec curatio paralitici a saluatore mirabiliter

patrata. iuxta litteram manifesta est; Sed quia in humanis actibus christi diuina semper latent misteria. considerandum quid frequentatio domini in suam ciuitatem allegorice significet; Ait enim euangelista; Ascendens in nauem et cetera; Superius euangelista narrauit. quia dominus postquam in mari dormiuit. atque excitatus tempestatem sedauit. uenerit in regionem gerasenorum. ubi hominem curat quem legio inuaserat demonum; Moxque sicut presens lectio narrat. adiungitur quia ascensa naui transfretauit et uenit in ciuitatem suam; Per nauiculam quam dominus ascendit. significatur crux dominice passionis. uel ipsum corpus dominicum quod in ea pependit. uel specialiter anima uniuscuiusque fidelis. siue generaliter uniuersa sancta ecclesia; Per mare autem designatur presens seculum. quod frequentibus tribulationibus quasi quibusdam procellis commouetur; Per nazareth uero ciuitatem in qua dominus conceptus et nutritus fuit. et interpretatur flos siue custodia. non inmerito designatur sancta ecclesia hoc est multitudo electorum; que ne florem fidei et boni operis fructum amittat. gratia diuina mundatur a sordibus uiciorum et custoditur ab incursu insidiantium demonum; Quod ergo dominus postquam in mari dormiuit. regionem gerasenorum adiit. atque inde reuertens in patriam suam remeauit. significat quia resur-

gens a somno mortis. Ad populū
gentiū ab incursu demonū curandū.
p apl'os transiuit; Sed cū intrauerit
plenitudo gentiū. mox ad ciues suos
iudeos p illius tēporis predicatores
reuertet'; Ibi curauit paraliticū
populū scilicet iudeoꝝ a peccatis
tā originalib; quā actualib;. emun
dando om̄s qui p ordinatis ad uitā
et'nā; Ascendens in nauē transfre
tauit et uenit in ciuitatē suā. quia
ascendens in crucē que designatur
p nauī. post deuictos et calcatos
fluctus p turbationis istius s'cli.
uenit in ciuitatē suā idē ecclesiā.
que teste psalmista ciuitas ap
pellat'. gloriosa inquit dicta sunt
de te ciuitas dī; Tunc autē dn̄s in ci
uitatē suā idē ecclām uenit. cū p
p'dicatione aploꝝ in cordib; elec
torū ascendit; Cū enī sc̄i apl'i audi
tores suos ad hanc fidē sua p'dica
tione p ducebant. ut crederent
diuinitatē filii dī in utero uirginis
humane infirmitati sociatā. et
in eadē carne natū. crucifixū atq;
sepultū et t'cia die resurrexisse.
atq; idem corpus secū ad cęlos assū
psisse. et in eo ad dexterā patris
in celestib; consedere. atq; in ipso
rediturū ad iudicandos uiuos ac
mortuos. tunc xp̄s in sc̄a ecclā hoc ē
in cordib; credentiū p fidē ascende
bat; Et ecce offerebant ei parali
ticū. et cet'; Paraliticus iste in lecto
iacens. moralit' significat animā
infelicē. que in delectatione pec-
cati tanquā in lecto quodā misera-
bilit' requiescit; Cuius paralitici
curatio. designat curationē atq;
reparationē languentis animę.
quę post longū errorē carnalis
uoluptatis. ad creatorē suū re
uerti desiderat; Sed talis anima
p'prius indiget portitorib;. hoc ē
bonis doctorib;. qui sua doctrina
spem salutis ei subministrent. et
sua sc̄itate opē int'cessionis impen
dant; qui bene ut marcus ostendit.
quatuor portitores paralitici
fuerunt. p'p't quatuor uidelicet
libros euangelioꝝ quib; constat
fundamentū totius doctrinę. siue
p'p't quatuor principales uirtu-
tes. quib; sanitas uniuscuiusq; animę
consistit. prudentiā scilicet. for
titudinē. tēperantiā atq; iusticiā.
que ab aliis nominant'. sobrietas.
sapientia. fortitudo. atq; iusticia.
quib; utilius nihil ē in uita hominis;
Sic enī anima in corpore. que ad
modū corpus in strato requiescit
suo; Uel certe p lectū intellegitur
p'ximus noster. ad quē tempore
tribulationis et angustię tanquā
ad repausandū securi recurrimus;
Et surrexit. et cet'; Fecit dn̄s hoc
signū tunc in corporalit'. paralitico
facit et hoc cotidie sp̄italiter in
sc̄a ecclā; Sicut enī tunc precepit
paralitico ut surgeret et porta
ret lectū suū a quo portatus
fuerat. ita cotidie nobis in uiciis
carnalib; tanquā in lecto delec

tabiliter iacentib; iubet diuinitus
ut surgam; Et post quam a pecca
tis surrexerimus imperat ut infir
mitates quoque aliorum siue corporum
siue morum portare curem quemad
modum et nos tempore infirmitatis
nostrae a fratrib; portati sumus; Et quam per
lectum carnem etiam corporis nostri signi
ficari diximus imperat etiam surgentib;
ut lectulum nostrum portemus hoc est ut
carnem nostram quae nos portauit ad
uitia nos reportare studeamus ad
uirtutem continentiae ut caro quae
nos per uoluptatem traxit ad culpam afflicta
reducat ad ueniam; Imperat autem hoc
nobis dominus cotidie per semetipsum hoc est
per adnuntiationem euangelii praedicta
prophetarum et per uaria ac diuersa ex
empla sanctorum; Ait ergo dominus paralitico;
Surge et cetera; Ac si animae iacenti
in peccatis dicat; Surge de uiciis sci
licet carnis ad spiritales uirtutes;
Et porta lectum tuum hoc est carnem cor
poris tui quae te portauit ad peccatum
et culpam reporta ad ueniam; Uel
porta lectum tuum id est fratrem tuum a quo
et tu portatus es; Et uade in domum tuam
hoc est quae per diuersa uiciorum flagitia
oberrasti reuertere ad custodiam
tui; domum quippe redire est unum
quemque errantem ad custodiam sui reuerti
et semetipsum in mandatis sui crea
toris constringere ut totus homo
interior uidelicet et exterior deo
possit placere; domus etiam nostra in
telligitur paradisus a quo quia per in
continentiam cecidimus necesse est

ut pertinentiam redeamus; Sed dum talis
anima quae peccatis languerat recur
rit ad ueniam fit plerumque ut multi hoc
uidentes in dei laude exardescant; Un
de et hic subditur quia uidentes turbae
timuerunt et cetera; hominib; dicitur uel
paralitico scilicet qui debilitate
corporis contractus ad iussionem
Christi statim surgere potuit et lectum por
tare uel potius domino Iesu Christo qui solo
sermone sanitatem animae simul et cor
poris hominum membris dissolutio resti
tuere ualuit; Simili modo et in ani
ma hominis languentis spiritaliter fit;
Nam dum is qui diutius in peccatis iacu
erat ad ueniam recurrere conspicitur
multi fidelium glorificant deum qui
dat potestatem talem hominib; ut post
longa uiciorum calamitatem resurgere
ualeant ad salutem animarum; Namque
cumque sanitas siue in corpore seu in ani
ma alicui accidit ab ipso tribuitur;
Unde et ipse Ihesus id est saluator uocatur
quoniam ipse saluum facit populum suum a pec
catis eorum qui uiuit et regnat cum deo patre
et cum spiritu sancto deus per omnia secula seculorum amen.

EBDOMADA XX POST PENT[ECOSTEN]
LECTIO SCI EUG SECUNDUM MATTH[EUM]

In illo tempore loquebatur Ihesus cum discipulis
suis in parabolis dicens; Simile fac
tum est regnum caelorum homini regi qui
fecit nuptias filio suo; Dominus de uinea
proponente parabolam iudeis et dicen
te auferetur a uobis regnum dei et dabitur
genti facienti fructus eius, non illi
territi sed magis exasperati et uole
bant manus mittere in eum. Non

ignorantes illum esse dei filium. sed remi
niscentes malorum omnium que in eum infeli
ces commiserant. uel de salute propria
desperabant; nec sibi ipsis parcebant.
iuxta sapientis uocem; Impius cum in pro
fundum malorum uenerit. contempnit;
nec recordabantur miseri. quia sicut
sunt in bonis gradus gloriarum. sic et in
malis gradus penarum; Intellegens ergo
dominus quod manus uellent mittere in eum.
non propterea tacuit. sed adhuc aliam para
bolam peiorem tradi eis adnunciat uen
turam dicens; Simile est regnum celorum. et cetera;
Ubi primo dicendum. quia parabolam
istam de inuitatis ad nuptias. solus ma
theus narrat; quiddam etiam simile lucas
commemorare uidetur. sed aliud est sicut
et ipse ordo declarat. quamuis et illud
non nullam similitudinem gerat. quia hic
prandium. illic cena nominatur; Sed hic
qui ad nuptias indignis uestibus uenit
repulsus est. illic nullus qui intrasse
dicitur. repulsus esse memoratur; qua in re
colligitur. quod et hic per nuptias presens ecclesia.
et illic per cenam. postremum et ultimum conuiuium
designatur; quia et presentem ecclesiam nonnulli
exituri intrant. et ad illud gaudium
quisquis semel intrauerit. ulterius
non exibit; Nunc uero ordinem parabole ui
deamus; Simile inquit factum est regnum
celorum. et cetera; Regnum celorum cum in sacro
eloquio pro diuersitate locorum uario in
tellectu accipiatur. hoc tamen loco presens
ecclesia regnum celorum accipitur; Ecclesia
autem est congregatio sanctorum; qui dum in
terra nil concupiscunt. dumque ad ce
lestia toto nisu extolluntur. iam in cor

dibus eorum dominus per intimam contemplationem
quasi in celestibus regnat; Unde scri
ptum est; Anima iusti. sedes sapientie;
Et per prophetam dominus; Inhabitabo in illis.
et inambulabo; quod autem sancti celi nomi
nentur. psalmista manifestat dicens;
Celi enarrant gloriam dei; Homo autem
iste rex qui dicitur nuptias fecisse filio
suo. et cui regnum celorum simile esse perhi
betur. deus pater intelligitur. qui homo dicitur
non quod humanam naturam susceperit sicut
filius. sed per significationem dicitur homo
propter exemplum scilicet parabole ut
intellegamus quia nomen hominis non
facit preiudicium diuine nature; Homo
enim dicitur deus pater. nomine non natura; Si
militudine. non ueritate; precipue namque
filius dei quod propter appellationem humani
nominis. quasi homo purus ab here
ticis erat blasphemandus. etiam deum
patrem qui humanam carnem nequaquam
suscepit. parabolice hominem appel
lauit; ut dum pater homo dicitur. ipse
filius ab hereticorum blasphemia liberetur;
filius uero istius regis cui nuptias
fecit. est dominus ihesus christus de quo dicit propheta;
deus iudicium tuum regi da. et iustitiam tuam
filio regis; Tunc autem deus pater rex filio
suo domino ihesu christo regi et domino nuptias fecit.
quando per illius incarnationis myste
rium sanctam illi ecclesiam copulauit. tribu
ens ei fidem perfectam. ut crederet unige
nitum eius uerum deum et uerum hominem
de uirgine natum; Genitricis autem
uterus. quasi quidam huius sponsi tha
lamus fuit; Sic namque diuinitas christi
humanitati nostre est sociata in utero

uirginis. quemadmodum sponsus et
sponsa sociantur in thalamo; Unde
psalmista dicit; Ipse tamquam sponsus. et
cetera; De thalamo enim suo tanquam
sponsus processit. quia ut sociaret
sibi sanctam ecclesiam. incarnatus deus de
intacto utero uirginis exiuit;
Et misit seruos suos. et cetera; Illi qui
ad nuptias inuitati dicuntur. populus
israheliticus intellegitur. quia ad fidem
dei per legem et patriarchas est uocatus;
Serui autem qui ad uocandos inuitatos 110
ad nuptias mittuntur. haud dubium
quin moyses. dauid. salomon. esaias.
danihel. et ceteri antiqui prophete
fuerunt. qui ad adnunciandam populo
israhelitico xpi incarnationem missi
sunt; Sed illi noluerunt uenire. quia
neque prophetas audierunt. nec ipsum ueni
entem receperunt. sed dixerunt. nolumus
hunc regnare super nos; Quia ergo
inuitati per eos uenire noluerunt. iterum
misit alios seruos dicens; dicite inui
tatis; Alii serui qui in secunda inuitatio
ne destinantur. apostolos sanctos significant.
quibus uoce ueritatis dicitur; Ite
ad oues perditas. domus israhel; Euntes
autem. miracula facite; Leprosos mun
date. paralyticos curate. mortuos
suscitate. et plebem iudaicam ad fidem
meam uocate. ut qui noluerint
credere per predicationem uestram. cre
dant uel per miracula; Bis itaque
seruos dominus ad inuitandos iudeos
misit. quia incarnationem unige
niti sui. et prius per prophetas futu
ram. et post modum per apostolos factam
eis nunciauit; Sed contemptoribus.
in secunda inuitatione iam dicit; Ecce pran
dium meum paraui. et cetera; In prandio
parato et in tauris uel altilibus occisis.
per metaphoram opes regie describuntur.
ut ex carnalibus spiritalia intelligantur;
Sicut enim regale prandium. multis
ciborum speciebus ornatur. ita et hoc con
uiuium scripturarum que nos ad fidem
incarnationis xpi inuitant. ex legis
et prophetarum dictis decentissime
ornatur; In tauris autem et altilibus occisis.
quorum carnibus instructum dicitur conui
uium patris familias. patres utriusque
testamenti figurantur. sci. uidelicet
prophete. qui et ex promissione legis
prius acceperunt ut inimicos suos
odii retributione cornu potentie
percuterent. et postea ipsi pro xpo im
molari meruerunt. ut spiritale taber
naculum hoc est sancta ecclesia eorum sanguine
firmiter figeretur; Non autem ideo dicit
et saginata et tauros in conuiuio
patris familias occisos. ut ipsi quoque
tauri non intellegantur fuisse saginati.
sed quia omnes saginati non fuerunt tauri;
Ex prophetis enim omnibus qui nomine
taurorum significantur. quidam tantum
modo prophete fuerunt. futura adnun
ciantes; quidam uero prophete et sa
cerdotes. sicut hieremias et iezechi
el; Ergo cum saginata dicit occisa.
illos tantummodo dicit prophetas de
signat interfectos qui spiritu sancto fuerunt
repleti; tauros autem nominans illos
demonstrat. qui et prophete fuerunt
et sacerdotes; Sicut enim tauri duces

sunt gregis· ita et sacerdotes sunt
principes populi; Et omnia parata;
non uacat quod dicitur· omnia parata esse
in conuiuio nuptiarum; quemadmodum
enim ut dictum est regale nuptiarum con
uiuium uariis ciborum speciebus exornatur·
ut unusquisque qui uocandus est pro
desiderio animi inueniat quod delec
tabilius sumat· sic et deus pater ante
quam filium suum sociaret sponse sancte
ecclesie per istius incarnationem atque
illius fidem· omnibus ad hanc uoca
tionem nuptiarum occurrentibus·
amplissimum preparauit conuiuium
diuinarum scripturarum· ex dictis
legis et prophetarum; In quo quicquid
queritur ad salutem· omnes suffici
enter inueniunt; qui ignarus est·
inuenit ibi quid discat; qui contu
max est et peccator· inuenit ibi
flagella futuri iudicii que timeat;
qui laborat in bonis actionibus·
inuenit ibi gloriosas promissiones
uite perpetue· quas manducando·
amplius excitetur ad opus bonum;
qui pusillanimus est et infirmus·
inuenit ibi mediocres iusticie cibos·
qui etsi pinguem animam non faciunt·
mori tamen non permittunt; qui mag
nanimus est et fidelis· inuenit ibi
spiritaliores escas continentioris
uite que perducant eum prope ad ange
lorum naturam; qui percussus a diabolo
uulneratus est peccatis· inuenit
ibi medicinales cibos qui eum per peni
tentiam reparent ad salutem; Ut
quid ibi scriptus est achar lapidatus
propter furtum anathematis· nisi
ut habeant fures quod timeant·
Ut quid filii israhel fornicati cum
filiabus madian percussi referuntur·
nisi ut habeant fornicatores quod
perhorrescant· quid concupitores
carnis prostratis in deserto· nisi
ut nemo delicias concupiscat·
Ut quid castigatus dauid adulter
et homicida a nathan et susceptus·
nisi ut adulteri et homicide peni
tentie remedium non desperent· Raab
meretrix sanctificata est· ut meretricibus
spes uenie daretur; Omnia ergo prepa
rata sunt in conuiuio nuptiarum idem
scripturarum· quia nihil omnino
deest quod necessarium habet salus
humana; Illi autem neglexerunt;
Iudei dicuntur neglexisse· qui nego
ciis temporalibus occupati tempore
dominice predicationis· nec ad dominum
accesserunt ut doctrinam eius audientes
ac miracula uidentes crederent
in illum· nec predicationem apostolorum
receperunt; unde paulus et barnabas
dixerunt ad illos; uobis quidem oportebat
primum loqui uerbum dei· et cetera;
Et abierunt alius in uillam suam; per
uillam labor terrenus exprimitur;
per negociationem uero lucra tem
poralia designantur; In uillam ergo
ire est labori terreno sine mensura
incumbere; In negociationem uero
ire est secularium actionum lucra
sectari; quicumque ergo laboribus
terrenis et temporalibus lucris
inmoderate animum implicat·

dū scdm exemplū redeptoris sui
uiuere contēpnit; quasi ad uillā
uel negociū pgens; ad regis nup
tias uenire recusat; qui uā ad consor
tiū et societatē electoꝝ uenire
dissimulat; Reliqui uō tenuer̄
seruos eius. et cet̄; Hoc loco de sua
morte dn̄s tacet. quia iā in pcedenti
parabola describis et pharisęis lo-
quens dixerat; Nouissime misit ad
eos filiū suū; quē illi apphendentes.
eiecer̄ extra uineā et occiderunt;
Dicens uero; reliqui tenuer̄ seruos
et occider̄. aptoꝝ psecutionē prę
nunciat. quā post eius ascensionē.
iudei et maxime sacerdotes; illis in
tulisse pbant̄; Stephanū lapidantes;
iacobū frēm iohis euangelistę decol
lantes; aliū quoq; iacobū alphei frēm
dn̄i appellatū; lapidib; pariē ac
pcipitione cantes; ppt quę omā;
accidente etiā peccato dominicę
necis; hierusalē constat eē destruc
tā; Unde seqt̄; Rex autē cū audisset.
et cet̄; Iratus dicit̄ ds̄ iuxta humanā
consuetudinē; nō qd ira cadat in illū
qui semp inmutabilis pmanet; sed
qđ illis uidet̄ iratus quib; reddere
cogit̄ uindictā; nā et iustus iudex
licet tranquillo animo in reum
uindictā exerceat. iratus tamen
illi uidet̄ cui iniuria inrogatur;
Notandū uero quia supius ubi ad
nuptias inuitabat et opa clementię
agebat; nom hominis appositū ē;
nunc uero ubi ad ultionē uentū ē;
rex tantū dicit̄ et homo silet̄; quia
uidelicet dn̄s ihs xps ad nuptias hoc ē
ad fidē suę incarnationis genus ho-
minū uocaturus; misericordit̄ homi
nē se uidendū hominib; in humilitate
ostendit; ad discernendū uero me-
rita singuloꝝ in iudicio uenturus;
districtus iudex omib; apparebit;
Et missis exercitib; suis; et cetera;
quantū ad litterā exercitus dī in
telligunt̄ romani; qui populo iu-
daicę gentis deleto; puaricatricē
quoq; ciuitatē flāmis tradiderunt;
qui n̄ idcirco dī exercitus appellan-
t̄. qđ in cultu xpianę religionis ad-
huc tunc tēporis fuissent fundati;
sed quia uoluntati dī in extminio
iudaicę gentis paruerint; Omnis
enī qui uoluntati dī optēpat; exer
citus et seruus illius appellat̄; unde
et regē nabuchodonosor dn̄s colū
bā et seruū suū uocat; quia in deiec
tione ipsius populi pcepto illius
obediuit; neq; enī nabuchodonosor
aut populus romanus aduersus
hierusalē dimicaturi pcessissent;
nisi nutu dī ad hoc excitati fuissent;
moralit̄ uero homicidas ds̄ pdidit.
quia psecutores scōꝝ martyrū
interemit; Ciuitatē illoꝝ succendit;
quia n̄ solū animas eoꝝ sed etiā cor
pora in qb; habitauerant. p minis
teriū angeloꝝ ꝑennis ignib; cruci
anda tradidit; Scdm que sensum
moralē uidelicet; exercitus dī
ultores angeli intelliguntur;
Omis enī uindicta in rep bos; uel
p bonos uel p malos angelos exer-
cet̄;

Unde scriptum est: In missiones per angelos
malos. Tunc ait servis suis: Nuptiae
paratae sunt. Per nuptias parabolice dic-
tas coniunctio divinitatis Christi atque
infirmitatis humanae ut dictum est
demonstratur. Dicit ergo dominus: Nup-
tiae paratae sunt. Tamquam dicat: quicquid
a prophetis de mea incarnatione prenun-
ciatum est, iam in mea nativitate adim-
pleta cognoscite. Verbi gratia: nasci-
turum Christum de virgine propheta Esaias
prenuntians dicit: Ecce virgo concipiet
et pariet filium; hoc iam in Christi nativitate
impletum est. Idem propheta testimonium
nativitatis Christi proferens dicit: Puer
natus est nobis, filius datus est nobis, et
cetera quae secuntur. Hoc quoque in eius
incarnatione peractum esse constat.
Nuptiae ergo paratae sunt, quia omnia
sacramenta humanae dispensationis
in Christi nativitate adimpleta sunt. Sed
qui invitati erant non fuerunt digni. Iudei
videlicet his nuptiis non fuerunt digni,
videlicet ut sociarentur Christo per fidem in-
carnationis eius, quia illius praedicationem
repellentes et suam iustitiam volentes
statuere, eterna vita indigni effecti sunt.
Quod autem sequitur: Ite ergo ad exitus viarum
et cetera, hoc de reprobatione Iudeorum et
vocatione gentium aptissime sonat.
Exitus viarum sunt fines et termini plate-
arum atque angulorum. In scriptura autem
sacra per vias intelleguntur actiones
operum, qui enim per vias gradiuntur, ad aliquid
se agendum incedere demonstrantur. Per
exitus autem viarum defectio bonorum
operum designatur. Quoniam qui in angulis ac

terminis platearum resident, ab utilitate
operis vacui remanere solent. Dicit
ergo rex servis suis: Ite ad exitus viarum.
Tamquam dicat dominus discipulis suis: Quia
Iudei in lecti delectatione lucri terreni
ad fidem incarnationis meae venire
contempnunt, ite ad exitus viarum, hoc est
ad populum gentilem, qui in bonis operibus
deficientes in malis actionibus consistunt,
et vocate ad nuptias, hoc est ad con-
sortium electorum. Ista autem missio tunc
intellegitur facta, cum mittens dominus dis-
cipulos ad praedicandum dixit eis: Ite
praedicate evangelium omni creaturae. Recte
ergo qui in exitibus viarum sunt ad nuptias
vocantur, quia illi plerumque facilius ad
deum convertuntur quos in terrenis actibus
prosperitas nulla subsequitur. Dicit ergo
rex servis suis: Quoscumque inveneritis
et cetera. Ac si imperans dominus discipulis dicat:
Euntes in mundum cuiuscumque conditionis
atque conversationis homines inveneritis,
vocate ad fidem sive servos sive liberos,
sive stultos sive sapientes, sive pauperes
sive divites, sive parvos sive magnos,
ut sicut non est distantia hominum in natura
creationis, sic non sit differentia in
perceptione salutis. Sed inter haec quae-
rendum est quae sint viae mundi ad quarum
exitus mittit Christus discipulos suos.
Ad quod dicendum quia sicut omnes pro-
phetae et omnes apostoli omnesque doctores
sunt viae quae ducunt ad Christum, et
generalis et publica via est quae ducit
ad vitam, sic e contrario viae mundi
omnes actiones malitiae quae ducunt
ad diabolum qui est generalis via perditionis.

Verbi gratia; fornicatio. avaricia.
et cetere species male. vie que
ducunt ad diabolum; Et egressi
servi eius. et cetera; Hoc factum est.
quando apostoli perfecti predicaverunt
ubique; et cetera; Sed mirum est quod dicit.
congregaverunt malos et bonos.
cum omnes gentiles in adventu salva
toris in malo positi essent. iuxta
nota quod paulus ait; omnes peccaverunt.
et egent gloria dei; Ad quod dicendum.
quia illi qui naturaliter ea que
lex agenda precipit faciebant.
et propter honestatem vite eterne
serviebant virtutibus; verbi gratia.
elemosinis. ieiuniis. castitati.
misericordie. et reliquis bona
rum rerum virtutibus; ad compara
tionem ceterorum qui nihil horum
faciebant. boni appellantur; dum
autem boni et mali intrasse refe
runtur. ex ipsa qualitate convi nota
vantium aperte ostenditur. quia
per has nuptias presens ecclesia desig
:con natur. In qua boni cum malis veniunt;
permixta quippe est sancta ecclesia bonis
et malis. quia nec solum bonos nec
habet solum malos; boni enim. nusquam
sunt. nisi in celo; Et mali soli nusquam sunt.
nisi in inferno; hec autem vita sicut
inter celum et infernum media subsistit.
ita communiter utriusque partis cives
recipit; Et implete sunt nuptie.
et cetera; Istarum collectio nuptiarum.
per omne presens tempus usque in finem seculi
protenditur. a primo videlicet electorum
usque ad illum qui ultimus nasciturus est.

Tunc autem eedem nuptie adimple
buntur. cum resurrectio sanctorum facta fue
rit. et mortalitatem illorum christus in sua
inmortalitatem absorbuerit. ut iam
mori non possint sicut ait apostolus; ut mor
tale hoc absorbeatur a vita. id est a christo;
Et tunc adimpleatur misterium quod ait
apostolus. erunt duo in carne; christus videlicet
cum anima quasi unus spiritus factus. ha
bitabit in singulis electis. iuxta quod
scriptum est; qui coniungitur deo. unus
spiritus est. nunc enim quasi modicas arras
futuri coniugii spiritum sanctum accipimus.
tunc autem ipsum christum plene in nobis
habebimus. Intravit autem rex. et
cetera; Tunc rex hoc est dominus ihesus christus cui de
cantat ecclesia. rex meus et deus meus. intra
bit ad nuptias hoc est in consortium
fidelium. quando fidem et merita singu
lorum discernere veniens in iudicio ma
nifestus omnibus apparebit; Et vidit
ibi hominem. et cetera; Unus iste qui in
veste nuptiali non invenitur asseritur.
omnes qui in malicias sociati genera
liter designat; porro in veste nuptia
li. nil melius quam caritas intelligitur;
quia sicut in duobus lignis superiori
videlicet et inferiori vestis texitur.
ita in duobus preceptis dilectione scili
cet dei et proximi. caritas habetur; neque
enim deus sine proximo. neque proximus sine
deo perfecte diligi potest; Intrat autem
ad nuptias sed cum nuptiali veste non
intrat. quisquis in ecclesia positus fidem
habet. sed caritatem non habet; Si quis
igitur in tempore iudicii inventus fue
rit sub nomine christiano. non habens

uestē nuptialē id ē caritatē; p̄tin(us)
increpabit̄ et dicet̄ ei; Amice; et
cet̄; Ac si dicat̄; Amice et n̄ amice;
Amice p fidē sed n̄ amice p op(er)ationē;
Siue amicū uocat qđ inuitatus est ad
nuptias; sed arguit illū inpudentię
qđ in ueste sordida polluerit mun
diciā nuptiarū; At ille obmutuit;
Benedicit̄ obmutuisse ad p̄sentiā
regis ille qui in ueste sordida ingres
sus ē cuiuiū nuptiarū; quia ingre
diente dn̄o ad iudiciū ut discernat
actus et op(er)a singulor(um) omē argu
m̄tū excusationis cessabit ab eis;
q̄ p fidē incarnationis xp̄i in societa
te sc̄ę eccl̄ę introierit; sed tam̄ ean
dē opib; exornare noluer̄; Ille enī
tunc foris arguet; qui testes consci
entię intus animū uidebit; In p̄senti
nāq; uita op(er)a n̄ra et cogitationes
cordiū nob inuicē celare possumus;
In illo autē die ultimi examinis nihil
erit qđ respondeamus; ubi celū et
terra et aquę; sol et luna dies et nox
et totus mundus stabit aduersū nos
in testimoniū peccator(um) n̄ror(um); Et si
omā taceant ipsę cogitationes n̄rę
et op(er)a stabunt ante oculos n̄ros ac
cusantes nos ante dm̄ dicente ap(osto)lo;
Cogitationib; inuicē accusantib;
aut etiā defendentib; in die cū iu
dicabit dn̄s occulta hominū p ih(esu)m
xp̄m; Tunc dixit rex ministris; Liga
tis manib; et cet̄; ministros sp̄s in
tellegamus uel bonos uel malos
p quos ut diximus omē iudiciū in
repbos agitat̄; Ligant̄ autē tunc

pedes et manus p districtionem
diuinę sententię; qui modo non
ligant̄ p meliorationē uitę;
uel tunc ligant̄ inuiti in supplicio
qui nunc sponte ligant̄ in uicio;
Et considerandū qđ in tenebras
exteriores mitti p̄cipit̄; Interiores
quippe tenebrę sunt cecitas cordis;
Exteriores uero nox ętnę dāpna
tionis; Ibi erit fletus et stridor
dentiū; Illic enī dentes stridebunt
qui hic edacitati seruire assuer̄;
Illic oculi flebunt qui hic p in
licitas concupiscentias uoluebant̄;
Sed quia unius dāpnatio indicat̄
p quē omē malor(um) corpus exprimit̄
mox generalis sententia subin
fertur cū dicit̄; Multi autē s̄
uocati et cet̄; Electi ad cōpara
tionē repborū numero non
merito pauci esse dicunt̄; nā
ipsi pondere uirtutū plures s̄
quā repbi; Ipsi et enī dominicū
horreum replebunt; At ergo;
multi s̄ uocati et cet̄; Hac sententia
pene omīs parabolas suas scđm
matheū dn̄s concludit; que potius
timenda quā exponenda; qđ
enī ad fidē uocati sumus nouimus;
Sed utrū ad uitā ętnā p destinati
sum(us) incertū habem(us); Tanto ergo
necesse ē ut unusquisq; n̄r̄m de se
sollicite metuens in humilitate
sep(er) maneat; quanto si ad cęlestis
brauii palmā obtinendū sit electus
ignorat; Qđ igit̄ uocati sum(us) gr̄as
supno conditori referamus; ut

autem electi esse mereamur. ipsius
misericordiam continuis supplicatio-
nibus postulemus. quatinus ipso ad
iuuante ad consortium electorum pertin
gere mereamur. amen. EVANGELIUM
XXI. POST PENTECOSTEN
LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM IOHANNEM
VIIII In illo tempore. Erat quidam regu
lus. cuius filius infirmabatur capharnaum. Regulus per diminutionem
nominis quod est rex dicitur. paruus
uidelicet rex. nec magna potestate
sublimis. quod nomen bene isti congruit.
qui filio salutem poposcit. qui a ui
delicet non plenam sed diminutiuam
fidem habuisse probatur. Capharnaum
autem ciuitas est galileae prouinciae.
In qua dominus plura miracula ostendit.
In qua etiam infirmus iacebat filius
istius reguli. Hic ergo audiens
dominum iesum aduenire a iudea in
galileam. ubi nuper aquam in uinum
conuerterat. abiit ad eum roga
turus pro sanitate filii morientis.
Quamuis enim omnis terra duodecim X
tribuum in qua iudei habitabant.
generaliter iudea appellaretur.
precipue tamen ac singulariter
illa pars regni iudeorum in qua due
tribus consistebant. iude uidelicet
et beniamin. iudea uocabatur.
A qua parte ueniens dominus accessit
ad eum iste regulus. rogans ut des
cenderet et sanaret filium eius.
Quare. incipiebat enim mori.
X id est urgebat eum uicina mors.
Dixit ergo iesus ad eum. Nisi signa
et prodigia et cetera. Signa dicuntur. eo quod
significent aliquid. prodigia uero
quasi porrodicia. eo quod porro id est longe
portendant aliquid. Constat profecto
iudeos quasi ex natura insitam hanc con
suetudinem habuisse. ut quibuscumque rebus
licet diuinis fidem non nisi per signa com
modarent. Unde paulus apostolus dicit.
Iudei signa petunt. Sed querendum
uidetur cur dominus huic regulo dicat.
nisi signa et cetera. cum ille ante credi
derit quam signum uideret. quomodo
non crederet qui salutem filio poposcit.
sed si adtendamus quid petit. aperte
cognoscimus quia non plene fidei fuit.
poposcit namque dominum. ut descenderet
et sanaret filium eius. Et sic presentiam cor
poralem expetit. quasi salutem in filio
operari non posset nisi presens corpore
fuisset. qui si perfecte credidisset.
procul dubio sciret non esse locum ubi non esset
deus. Arguit itaque hominem in fide te-
pentem. et temptare cupientem in sani
tate filii sui quis esset aut quantum pos
set. Dicit ad eum regulus. domine descen
de. et cetera. Urgebat eum infirmitas
filii. et ideo in precibus perseuerans postu
labat illi salutem. Dicit ei iesus. uade. et
cetera. Sicut alio euangelista narrante
didicimus. centurio ad dominum uenit
dicens. domine puer meus. et cetera. Cui dominus
respondit. Ego ueniam. et curabo eum.
Centurio est qui centum militibus preest.
Cum ergo maioris dignitatis sit regu
lus quam centurio. uigilanter intuen
dum est. cur ad filium reguli rogatus
corporaliter ire recusat. ad seruum

uero centurionis et tamen non rogatus se pergere pollicetur; Filio reguli non dignatur adesse. seruo centurionis non dedignatur occurrere; Sed in hoc facto salua humilitate que nobis in redemptore nostro semper imitanda proponitur. superbia specialiter nostra retunditur. qui in hominibus non naturam qua ad imaginem dei facti sunt. sed honores et diuitias ueneramur; ut enim redemptor noster ostenderet. quia que alta sunt hominibus hoc est dilectoribus seculi. electis despicienda sunt. et que despecta hominibus uidentur. sanctis despicienda non sunt. ad filium reguli ire noluit. ad seruum uero centurionis ire paratus fuit; Credidit homo. et cetera; Ex hoc iam apparet quantum profecerit iste ex increpatione domini; quia enim dominus dixerat ei. nisi signa et cetera. statim ut audiuit a domino. uade filius tuus uiuit. continuo credens ibat; Iam autem eo descendente. et cetera; Non est uacuum a magno misterio. quod filium reguli euangelista curauit ostendere. ab infirmitate septima hora dimissum; non solum enim miracula christi que corporaliter gessit miranda nobis existunt. sed etiam in ipsis operibus suis secreta misteria sunt consideranda; septenarium enim numerum perfectum existere nemo qui dubitet. propter illas notissimas sui partes. ternarium scilicet quo trinitas sancta exprimitur. et quaternarium in quo perfectio omnium creaturarum monstratur. propter quattuor elementa plenaria. et quattuor mundi plagas. et quattuor euangelia. seu quattuor tempora anni; qui etiam septenarius numerus in donis septiformis spiritus sacratus esse cognoscitur. in quo et per quem sanitas et remissio peccatorum omnibus fidelibus preparatur; Cognouit ergo pater. et cetera; In hoc eodem euangelista paulo superius legimus. quod predicante domino in samaria ad uocem mulieris dicentis. uenite uidete hominem qui dixit mihi omnia quecumque feci. plurimi samaritanorum absque ullius signi uisione. solo sermone in illum crediderunt; Ad istud autem tam magnum miraculum in iudea patratum. solus regulus cum domo sua credidit; Et hoc est quod dominus supradixerat.

xi nisi signa et cetera; In quo etiam facto prefigurabatur. quod paucitas iudeorum esset in domino reditura. et multitudo gentium ad fidem uentura; Iudei nempe ipsum filium dei signa facientem uiderunt. apostolos illius predicatores et magistros habuerunt. et tamen pauci ex eis fidei iugo colla submiserunt. ceteris in infidelitate persistentibus; Porro gentium populus. et si christum in carnis infirmitate positum miracula operantem uidere non potuit. sola tamen predicatione apostolorum contentus. pene totus sacre fidei adquieuit; propter inde illis tormentis perpetuis ob infidelitatem condempnatis. nobis siquid fide credimus operibus exornemus. aeterna beatitudo repromittitur. dicente de nobis saluatore. beati qui non uiderunt et crediderunt. Amen;

EBD XXII. POST PENT.
LECTIO SCI EUG. SCDM MATH.

In illo tempore. Dixit ihs discipulis suis parabolam hanc; Simile est regnum celorum homini regi qui voluit rationem ponere cum servis suis; et reliqua; Consuetudinarium est apud syros et palestinos ut omnibus sermonibus suis parabolas subnectant; ut quod per simplex preceptum teneri ab auditoribus non potest. per subiectas similitudines teneatur; Interrogante igitur petro quotiens fratri peccanti in se deberet ignoscere. sub comparatione domini et servi. qui cum esset decem milium talentorum debitor. rogans a domino veniam impetraverat. precepit ei ut ipse quoque dimittat conservis suis minora in se peccantibus; Si ille rex servo debitori tam multa sic facile dimisit. quanto magis servi conservis suis debent minora dimittere. Allegorice autem rex qui rationem cum servis posuit. nullus melius quam deus omnipotens intelligitur; Servus autem iste qui decem milia talenta debebat. iudaicus populus qui decalogum legis prevaricans. multarum transgressionum debitis obnoxius tenebatur; quem dominus cum omnibus que habuit venundari iussit. quia propter enormitatem scelerum. in exterarum nationum tradidit potestatem; Procidens autem servus ille. et reliqua; Cum enim idem populus hostium potestati addictus. se angustatum sensisset. ad preces humilitatemque conversus. mandata dei que prius sponte observare noluit. postmodum animadversionis divine severitate constrictus se servaturum spopondit; Cuius precibus divina pietas ad misericordiam inclinata. ut ei per prophetam loquitur; delevi ut nubem iniquitates tuas. et quasi nebulam peccata tua; Sed quid ingratus servus postmodum egerit. audiamus; Sequitur enim; Egressus autem servus ille. et reliqua; Egressus de captivitate iudaicus populus. non solum deo redemptori suo minime gratias egit. sed etiam peccatis veteribus nova cumulans. nullam postea compassionem erga proximos pauperes habuit. sed insuper debitores suos atrociter repetere presumpsit. iuxta quod ei sermo divinus per prophetam improperat; In diebus inquiens ieiuniorum vestrorum invenitur voluntas vestra. et omnes debitores vestros repetitis; Videntes autem conservi eius. et reliqua; Conservos populi iudaici hoc loco prophetas accipimus. qui causam dei ad populum. causamque populi ad deum agentes. iniqua eorum opera dum deflendo plangebant. quasi referendo nunciabant; Et iratus dominus eius. tradidit eum tortoribus; Id est blasphemum et ingratum populum propter peccata plurima tradidit in manus romanorum; sive malignis spiritibus eos tradidit. qui incorrigibiles eorum nequitias perennis cruciatibus sine fine punirent; Moraliter rex iste qui cum servis suis rationem ponit. omnipotens deus intellegitur. qui est rex et conditor universorum; qui tunc rationem cum servis suis ponit.

quando homines quos creauit in pec
catis iacere considerans; ad lectum egri
tudinis per infirmitatem deducit; Seruus
autem iste decem milium talentorum debitor
significat hominem ad imaginem dei con
ditum sed grauium debitis obstrictum; quia
enim inter omnia ponderum genera talentum
maius esse dicitur recte per decem milia
talenta capitalia crimina designantur;
Uerbigratia; si quis nostrum commiserit adul
terium homicidium sacrilegium et cete
ra maiora crimina decem milia talenta
debere conuincitur; Sequitur; Cum autem
non haberet unde redderet; Congrue
dicitur cum non haberet unde redderet
quia sponte quidem in peccatum labi
possumus sed ad ueniam per penitentiam
proprio arbitrio adsurgere non ualemus;
Iussit eum dominus eius uenundari; id est permisit
eum tradi tortoribus angelis qui diris
inferni suppliciis illum cruciarent;
Uenditio enim rei nihil aliud quam sup
plicium dampnationis intellegitur; Et
uxorem eius et filios; In uxore cupidi
tas intellegitur male uoluntatis; In
filiis uero peruersa opera accipiuntur;
Seruus ergo decem milium talentorum
debitor cum uxore et filiis uenditur
quando quilibet criminosus per mortem
corporis ab hac uita subtractus
cum ipsa cupiditate sua et cum malis
operibus in penas redigendus perpetuas
condempnatur; Procidens autem ser
uus ille et cetera usque dimisit ei;
Tunc certe seruus domino procidit atque
ut uenditionem hoc est supplicium dam
pnationis effugiat submississimo ob-
secrando deposcit; Cuius qui propter
peccata imminentem sibi mortem utpote
dampnandus metuit humiliter se subdit
diuine clementie et puram penitentiam
ac puram animi intentionem conuertit
ad dominum promittens se in reliquum reddi
turum deo debitum peccatorum suorum
si impendentem sibi perditionem mortis
euaserit; qui enim agit opera bona
ipsis bonis operibus reddit debitum pecca
torum suorum; qui autem non habet opera bona
debitum peccatorum suorum tormentis et
cruciatibus persoluet; quomodo autem
soluenda sint debita nostra danihel
docet dicens ad regem; Audi consilium
meum rex et peccata tua elemosinis
redime; Et zacheus; quecumque frau
daui reddo quadruplum; Et dominus
docet dimittendum debitoribus peccata
ut fiducialiter dicere possimus dimitte
nobis sicut et nos et cetera; Quibus uero
elemosina deest ad largiendum suf
ficit deo cor perfecte conuersum quia
sacrificium deo est spiritus contribulatus;
procidentem ergo et orantem seruum
dominus miseratur cum non solum ab imminente
morte liberat sed etiam a spe uiuendi
concessa peccata preterita miseri
corditer donat; Egressus autem
Inuenit unum de conseruis suis et cetera;
Conseruus iste qui conseruo centum
denarios debebat proximus quilibet
est qui in alterum leuiter peccat uel
durius uerbum inferendo uel quolibet
alio modo animum eius inquietando;
Si autem per decem milia talenta grauia
peccata significari diximus per centum

denarios leuia peccata aptissime
accipere possumus; praesertim quia
quantum distat inter .x. milia talen
ta et .c. denarios tantum interest
inter grauiora crimina ac leuiora;
Et tenens suffocabat eum; debitorem
suum hoc est in se peccantem hominem
tunc quilibet tenet cum non dimittit
ei quod in se peccauit sed memoriam
peccati illius in corde reseruat;
110 Suffocat autem debitorem suum aliquis
cum animam fratris qui in se peccauit
spiritualiter strangulat et coangustat
in periculo peccati non dimittens
ei quod in se deliquit sed alligans eum
in peccato ut morte perpetua con
dempnetur; Et procidens conseruus
eius et cetera; recte non dicitur isse qui
fratri in se peccanti non dimisit sed ab
isse; quando enim ad bonum crescimus
et proficimus spiritualiter dicimur ire ad
melius non motu corporis sed pro
fectu animae; quando autem pergimus
ad malum magis abire dicimur
quia a deo recedimus nec oculi
animae nostrae illum aspiciunt; quan
diu enim pro peccatis nostris dominum rogamus
in conspectu illius sumus; post
quam uero in nos peccanti dimittere
nolumus a conspectu dei egredimur;
Hoc enim modo et iunior ille filius
atque luxuriosus relinquens patrem
suum abiit in regionem longinquam
iniquitatis; a conspectu ergo
domini sui tunc seruus abiit cum quis
ab infirmitate dimissus proprio
arbitrio redditur; Et misit eum

in carcerem; Carcer in quem seruus
conseruum suum misit infernus intellegitur;
de quo carcere per prophetam ex persona salua
toris dicitur; Educ de carcere animam meam
ad confitendum nomini tuo; Seruus igitur
a domino dimissus conseruo parum debenti
dimittere non uult sed insuper illum te
nens suffocat et in carcerem mittit
110 quia sunt multi qui peccatorum grauium
quae commiserunt inmemores siue leuiter
fratris in se peccantis culpa offendantur
in tanta obstinatione prorumpunt ut quod
dictu quoque nefas est antea obtent
fratrem suum poenis perire suppliciis quam quod
in se peccauerat indulgere; Uiden
tes autem conserui eius et cetera; Conserui nostri
sacerdotes uel angeli intellegendi sunt
qui singulis nobis praepositi cuncta quae
uel bene uel secus gerimus conspectibus
diuinae maiestatis sine dubio nunciant;
Quod enim angeli conserui dicantur testatur
angelus loquens in apocalypsi ad Io
hannem; Uide ne feceris conseruus
tuus sum et fratrum tuorum; Nam et si sancti sunt
angeli tamen conserui nostri sunt quia et ipsi
serui dei; Et recte contristati dicuntur
quoniam sancti angeli sicut nostris bonis operibus
gratulantur ita cum mali aliquid
gerimus contristantur; Et iuste contris
tati esse dicuntur quia grauius peccat
homo quando in deum quam quando
in hominem; Sacerdotes etiam dum ea
quae contra ius diuinorum praeceptorum
agimus deflent dumque nos incorrigi
biles assiduis lamentationibus deplo
rant quasi facta nostra omnipotenti domino enar
rant; Sed qui peccanti in se indul

gere dissimulat. restat ut nec ipse indulgentia gaudeat; Unde bene sequitur; Tunc uocauit illum dominus suus. et cetera; Ingratum seruum dominus suus rursum uocat. atque cur ipse dimissus debitum conseruo dimittere noluerit arguit. cum illum qui percepta a deo indulgentiae inmemor fratri indulgere noluit quod in se peccauit. ad mortem per infirmitatem corporis reuocat. atque peccata illa in caput eius denuo reputat. quae sibi per paenitentiam dimissa gaudebat; De quo apte sequitur; Et iratus dominus eius. et cetera; tortoribus malignis spiritibus. id est angeli crudeles et inmisericordes. constituti super poenas impiorum; quibus ille pro peccatis tormentis puniendus post hanc uitam traditur. qui hic fratri in se peccanti per indulgentiam non suffragatur; homo enim fidelis imago dei est. et uicarius eius est; Et qui fratrem ad similitudinem dei factum a peccato non soluit rogatus. sed obduratione mentis gehennae cruciatibus puniendum tradit. deo odibilis est. et eandem damnationem quam fratri intulit. sibi quoque indubitanter adquirit; Sciendum tamen. quia cum peccat homo in fratrem suum. non statim mittitur in infernum. sed pendet adhuc iudicium eius; Cum autem iudicauerit eum et condempnauerit. in animo suo ille in quem peccauit. ut habeat eum sicut ethnicum et publicanum. tunc eum mittit in infernum; Sicut enim mortuus quis dicitur in peccato quamuis uiuat in corpore. sic et descendere dicitur in infernum peccator. quamuis adhuc sit super terram; Sed forsitan dicat aliquis. nihil pro deo fratri peccanti in fratrem quod uidens proicit se ad pedes eius et rogat. quia iam iudicatus a fratre suo. alligatus est. non solum super terram sed etiam super caelum. respondendum est fidenter quia interim nihil nisi ille ipse in quem peccauit indulserit ei. et soluerit eum a peccato quod fecit; Cum autem receptus fuerit in societate fraterna. soluitur ab eo cui nocuit; quod uero dicitur. quousque redderet debitum. quousque pro infinito accipiendum est; Semper enim torquebitur. quia semper manebunt debita per quibus torqueri mereatur; Qua autem causa parabolam istam dominus proposuerit. subiuncta sententia conclusit quae dicit; Sic et pater meus. et cetera; quae sententia ualde formidanda est. in qua discimus ut praedictum est. quia si parua fratribus non dimittimus. nec magna nobis a deo dimittuntur; Sed quia potest aliquis dicere. nihil habeo contra fratrem meum. ipse nouit. habet deum iudicem. non est mihi curae quid faciat. confirmat dominus sententiam suam. et omnem simulationem ficte pacis tollit dicens. de cordibus uestris; Ex quibus dictis constat. quia si hoc quod in nos delinquitur. ex corde non dimittimus. illud etiam a nobis districto superni iudicis exquiretur examine. quod uel in baptismo nobis dimissum. uel per paenitentiam a deo fuerat relaxatum;

EBDOMADA XXIII POST PENTECOSTEN LECTIO SANCTI EVANGELII SECUNDUM MATTHEUM

ABEUNTES PHARISEI. et cetera; Lucae euangelista referente

manifestũ quia dn̄o saluatore nato·
sub cesare augusto· in toto orbe ē
celebrata descriptio· et int̄ om̄s na
tiones totius orbis que romano imp̄io
subiectę erant· Iudea quoq; eisdē
romanis stipendiaria facta fuerat;
quā ob causā magna seditio tunc tē
poris in populo feruebat; quidā
enī dignū eē iudicabant· ut quia
romani p securitate et quiete omīū
assidue militabant· censū eis debent
psoluere; At contra pharisei qui sibi
de falsa iustitia adplaudebant·
nitebant̄ asserere· qđ populus dī
qui decimas solueret· p[...]mitia
daret· et cetera legis decreta obser
uaret· n̄ deberet humanis legib;
subdi; que seditio in tantū conualuit·
ut post dn̄i passionē· in hac ipsa pti
nacia et rebellione pdurantes·
romanis sub hac occasione in uindic
tā necis saluatoris uenientib; a
mitterent locū· gentē et regnū·
ut ā etiā p̄sentē pderent ac futam;
dū maluer̄ hec omā cecante aua
ricia ppeti· quā tributa romanę
militię rependere; quia ergo
principes sacerdotū timore po
puli dn̄m cōphendere n̄ poterant·
saltē ut in sermone eū capent labo
rabant; abier̄ ergo pharisei et con
siliū acceperunt; quo abier̄· ut ique
ad herodianos qui erant milites
herodis· et in exigendis tributis p
positi; nā ex eo qđ n̄ di[...] euangelista
c̄siliatis sed c̄siliū acc[...] et ex
eo qđ dic̄ quia cū herodianis parit̄·

uener̄· apparet quia cū illis huiusce
modi circūuentionis c̄siliū tractauer̄;
Cogitabant enī apud se· sacerdotes
dicentes; si nos soli euntes int̄rogaue
rim̄ xp̄m· quāuis dixerit quia n̄ licet
dare cesari tributū· tam̄ nob̄ talia
contra eū dicentib; nemo credet·
quia om̄s iā sciunt qđ inimici ei sumus;
Inimicoꝝ autē testimoniū in iudicio.
et si uerū sit· quasi suspectū repbat̄;
p se ipsos ergo xp̄m interrogare nole
bant· quia magna suspitione inimicitię
iā erant apud xp̄m· ne forte quasi suspec
ti· circūuenire eū n̄ possent; Et mittunt
ei discipulos suos· qui se iustos simulan
tes· saltē in sermone illū capiant· et
sic potestati p̄sidis tradant· ut uelut
ipsi a morte eius inmunes uideantur;
Mittunt ergo discipulos suos ad illū·
quasi adhuc minus suspectos· ut aut
facile eū deciperent· aut si uincerent̄
sicut et contigit· illi qui eos miserant
minus erubescerent; nā c̄silio malo
dephenso· tanto minor nascit̄ c̄fusio·
quanto psona fuerit deterior; Hero
dianos autē ut diximus milites hero
dis appellat· qui in exigendis tribu
tis erant ppositi; dicunt ergo; ma
gister· scimus quia uerax es; magis
trū et ueracē uocant· ut quasi homo
eoꝝ adulatione delectatus· secretū
sui cordis eis simplicit̄ aperiat; Scim̄
inquiunt quia uerax es· et uiā dī idē
legē dī in ueritate doces· et n̄ē tibi
cura de aliquo; idē in pferenda
ueritate· nullius uel amicitiā· uel
inimicitiā curas; quare hoc dixerint·

manifestant cũ subdunt; ñ enĩ respicis·
psonã hominũ; id ẽ· nec ppt pauperẽ
nec ppt diuitẽ ueritate relicta· men
daciũ loqueris; Dic ergo nob· quid tibi
uidet; licet censũ dare cesari an non·
tanquã dicerent; nos serui sumus sũmi
regis· et ideo iniustũ ẽ ut terrenis regib;
seruiamus; hoc autẽ dicentes· ad hoc
illũ pducere laborabant· ut magis
dm̃ quã cesarẽ timens· diceret non
debere romanis solui tributa· quatin
hoc audientes herodiani qui psentes
erant· tenerent illũ· quasi seditionis
principẽ contra romanos; Si uero
diceret tributũ ẽẽ reddendũ· tanquã
destructorẽ l[illegible]gis illũ calũpniarent;
Cognita autẽ ihs nequitia illoꝝ·
hoc ẽst· cõsiderans dolũ et fraudes eoꝝ·
dixit; quid me tẽptatis ypocritę·
Attendendũ quia ñ scdm sermones eoꝝ
fictos blande respondit· sed iuxta
cõscientiã eoꝝ crudelẽ aspa obiecit·
cogitationib; illoꝝ ñ uerbis respon
dens; ypocritas autẽ idcirco eos nun
cupat· ut audientes ex eius ore q̃d ipsi
cogitabant in corde· considerarent
eũ humanoꝝ cordiũ cognitorẽ tanq
omĩpotentẽ dm̃· et q̃d facere in illũ
cogitabant pficere n auderent; ypo
critę autẽ· sub aurati dicunt; ypo
eni grece· sub· crisis· aurũ dicit; merito
ergo tẽptatores suos ypocritas
nuncupat· quia aliud nitebant ope·
aliud simulabant uoce; Ostendite
nomisma census; Sapientia sapient
egit· ut suos tẽptatores ppriis illoꝝ
sermonib; uinceret; Ostendite mihi

inq̃t nomisma· [illegible] inscriptionẽ
denarii· uel ut alii dicunt monetã;
Dictũ autẽ nomisma a nomine· q̃d
inscribebat denario; Est autẽ denariũ
gen numi q̃d p decẽ numis imputabat·
et habebat nom et imaginẽ cesaris;
Et ait illis; Cuius ẽ imago hec· et cetera;
Ex hoc loco conicere poss ueritatẽ·
qui dicunt dnm ihm· causa ignorantię
aliquando interrogasse iudeos· et ñ
potius causa dispensationis; Interrogat
enĩ cuius sit imago et supscriptio
numi· ñ quo ipse nesciat q̃d omis scire
poterant qui uidebant denariũ·
sed ideo ut ad sermonẽ eoꝝ cõpetent
respondere ualeat; Dicunt ei; Cesaris;
In hoc loco cesar ñ augustus octauian
intelligendus ẽ· sed tiberius priuignus
ei qui successerat in imperio· sub quo
passus ẽ dns; Sciendũ uero ẽ· omis reges
romanoꝝ cesares ẽẽ appellatos·
a primo gaio iulio cesare; qui ideo
sic appellatus ẽ· q̃d uel ceso utero
matris in lucẽ erupit· uel q̃d cũ
cesarie capilloꝝ fuerit natus; Tunc
ait eis; reddite ergo· et cet; Reddite
cesari quę eius s· id ẽ numũ· tributũ·
et pecuniã; Et quę di sunt dõ· id ẽst
decimas et primitias et cetera donaria·
quę legis decreto mandant; q̃d dns
faciendũ pcepit· ipse quoq; opere
adimpleuit; nã et ipse quę cesaris
erant cesari reddidit· quia tributũ
pse et petro psoluit; Cũ enĩ accessis
sent ad petrũ foris qui accipiebant
tributũ· dixerũt ei; magister urt·
ñ soluit didragma; At ille ait; Etiã;

Et cū introisset petrus domum:
p̄uenit eū ih̄s dicens; quid tibi uidet̄
simon? Reges terrę a quib; accipiunt
tributū uel censum? a filiis suis an
ab alienis? Et ille dixit; ab alienis;
Dixit illi ih̄s; Ergo liberi s̄ filii; ac si
diceret; Si filii regū liberi s̄ a tributo:
ego qui sū filius regis ętni: atq; de
stirpe regis terreni generatus: liber
a tributo ēē debere; Ut autē non scan
dalizemus eos: et cetera usq; pro me
et te; In quo loco dic̄ beatus ieronimus
ignorare se quid potissimū mirandū
sit: utrū p̄scientia saluatoris an ma
: eius gnitudo uirtutis; p̄scientia quidē.
qđ nouerit piscem habere staterē
in ore: et qđ primū ipse capiendus
ēēt; magnitudo autē uirtutis: si ad
uerbū illius: stati in ore ei(us) stater
creatus ē; qđ o etiā reddidit dn̄s ih̄s
xp̄s quę dis ē: qm̄ in omib; op(er)ib; suis
uoluntatē patris adimpleuit: iuxta
q(uo)d ipse loquit̄; n̄ ueni facere uolun
tatē meā: et cet̄; Sp̄ialit̄ sicut cesar
exigit denariū a suis subiectis: in quo
imago eius exprimit̄: ita d̄s requiret
a nobis animā lumine uultus sui in
signitā; Unde psalmista ait; signatū
ē sup nos: lumē uultus tui dn̄e; quē
admodū enī denarius signat̄ regis
imagine: ita anima n̄ra diuini luminis
inlustrat̄ claritate; Homo n̄ aq; ad
imaginē et similitudinē dī conditus ē:
n̄ corpore sed sp̄u. id ē anima; qđ
paulus ap̄ls manifestat cū dic̄; Re
nouamini sp̄u mentis ur̄ę: et induite
nouū hominē q̄ s̄cdm d̄m creatus ē

in iustitia et s̄citate ueritatis; quib;
uerbis ostendit̄: n̄ in corpore sed in
sp̄u. ad imaginē et similitudinē dī
homo ēē creatus; Creatus ē ergo homo
ad imaginē dī in sp̄u id ē in anima: ut
sicut d̄s est s̄cs. iustus et uerus: discer
nit q; int̄ bonū et malū: ita et ipse
homo. s̄cs iustus et uerus manens: dis
cretionē p(ro)que boni mali ue retineret;
Ad similitudinē nihilominus dī factus ē:
ut sicut ē d̄s p(er)petuus et inmortalis:
ita ēēt etiā homo nisi peccasset: in
mortalis atq; ęternus; Taliter ergo ut
dixi ad similitudinē et imaginē dī con
ditus ē homo. n̄ in corpore sed in anima:
ea distinctione seruata: ut imago
accipiat̄ in s̄citate: similitudo autē
in ętnitate; Studeam(us) igit̄ renoua
ri sp̄u mentis n̄rę: et induere nouum
hominē qui s̄cdm d̄m creatus ē: ut me
reamur ei reddere denariū suū. hoc est
uitā n̄ram s̄cam et inmaculatā: ipso
adiuuante qui uiuit d̄s p(er). IN NA
TALE SCI ANDREAE APLI. TIII.
A LECTIO SCI EUG SCDM MATH.
AMBULANS IHS iuxta mare
galileę: et cet̄; Cunctis
notissimū est: mare galileę p(ro)pt̄
diuersa loca adiacentia: diuersis
etiā appellationib; nuncupari;
Idem ē enī mare galileę qđ mare
tiberiadis: qđ est stagnū genesar:
qđ lacus cinereth: qđ etiā lacus salina
rū; Secus hoc mare redēptor ambu
lans: uidit duos fr̄s piscatores: mit
tentes retia in mare; Sed merito
quęrit̄. cur a d̄no uitę s̄cam agistrum

sub pedib; tuis gentes subiuget; Si autē
ñ intellexeris: ueniet ut pdat te et de
tēplo scitatis expellat. et aliā sponsā in
castiorē degentib; inducat in cubiculū
scitatis: Uis cognoscere mansuetudinē
regis uenientis: ñ sedet in curru. nec
ascendet sup feruidū equū discordię
amatorē et litis: sed sedet sup asinam
tranquillitatis et pacis amicā: ñ uides
in circuitu eius splendentes gladios:
aut cetera ornamta armoꝝ terribi-
liū: sed ramos frondentes testimoniu
pietatis; mansuetus autē id ē humilis:
ñ ... supbus. ñ ferox et inmitis: ut ce-
teri; nā ipse de se ait; discite a me: quia
mitis sum et humilis corde; Sedens
sup asinā et pullū: Scdm litterā in tā
paruo itineris spatio: sup utrumque
animal sedere ñ potuit; aut enī asinę
sedit. et pullus absq; sessore fuit: aut
si pullū qd magis cōpetit ad sedendū
habuit. asina libera incessit; Ergo cū
historia uel inpossibilitatē habeat
uel turpitudinē: ad altiora nos intel
ligenda transmittit; quia et si corpo
ralit sup utrūq; animal sedere non
poterat: spitalit potest cū sit ds. ut
et in iudeis et in gentib; partē sedeat;
Sedere autē illi est sup iumta: in eoꝝ
cordib; habitare; [E]untes autē disci
puli: et cetera; quod sci apli animalia
soluerunt aliena: ministe[ri]um
quidem fuit illoꝝ. uirtus au[...]tē et
auctoritas xpi; nec enī potuissent
tollere iumentū alienū ab illo domino
qui ñ eos cognoscebat: nisi pueniens
sps xpi. cor domini eius pręparasset

addandū; Sic quod apli soluerunt
iudeos uel gentes de uinculo inimici
diaboli: in prima quidem facie eorū
uidebat opus: reuera autē uirtus et
grā xpi fuit; neq; enī duc[...]rum
totū mundū sub potestate di[...]aboli
ligatū soluere potuissent: n[isi] grā xpi
pueniens. uirtutē confregisset inimici;
Et imposuer sup eos uestimta sua;
uestimenta aploꝝ sunt doctrinę
uirtutū. uel expositio scripturarū:
uel opera iusticię. psalmista testatur
quia ait; sacerdotes tui dnē: induant
iusticiā; Ergo apli sup nuda animalia
uestimenta inposuerunt: id est man
data et pcepta que ipsi a xpo acceperunt.
sup iudeos et gentiles imposuerunt
quos a scitatis habitu uacuos et nudos
inuener: atq; mentes electoꝝ ex eis
ornauer et dnm desup sedere fecer;
Nec enī requiescere in eis potuisset
xps: nisi scoꝝ dictis et actis fuissent
imbuti; Plurima autē turba: et cet;
Diligentius intuendū. qd apli quidē
sup iumentū uestimenta sua posuer:
cetera autē turba iudaica sub pedib;
iumti uestimta strauisse memorant;
Uestes igit apostolicas iumtū supra
se habuit: turbarū uero sub pedib;
uestimta calcauit: quia uidelicet
mandatis quidē aploꝝ et doctrinis
instruuntur et adornant xpiani:
carnalia autē legis mandata que p
uestes turbarū figurant concul
cant; quotiens cūq; enī circūcisionē
spernimus. sacrificia reicimus: et
ceteras consuetudines lege decretas

reprobamus: quid aliud quam uestimenta iudaica nos qui de gentibus sumus sub pedibus mittimus: possumus etiam per hanc plurimam turbam quae uestimenta sua in uia [illegible] strauit: innumerabilem martyrum multitudinem designatam accipere: qui proprii corporis indumento sequentes uiam simplicioribus dei famulis suo sanguine preparant: ut ad menia supernae ciuitatis quo christus ducit: inoffenso gressu mentis incedere ualeant; Morali quoque sensu ihesus asinam sedens hierosolimam tendit: cum sanctae ecclesiae generaliter uel animae uniuscuiusque fidelis specialiter presidens: ad pacem eam supernae uisionis tanquam iumentum suum ducit; Sed eo taliter incedente uestimenta in uia sternunt: qui corpora sua edomant ut ei iter ad dominum parent; Alii autem cedebant ramos de arboribus;; Rami arborum: sunt dicta uel exempla precedentium patrum; Ramos igitur de arboribus cedunt ad complanandum iter asini dominum portantis: qui de doctrinis sanctorum patrum dicta uel exempla utilia excerpentes: corda simplicium fratrum edificant: ne oberrent in uia ueritatis; Aut certe: arbores sunt pagani; rami arborum: filii paganorum; qui tunc de arboribus absciduntur: quando ab infidelitate paterna separati: ad fidem christi suscipiendam conuertuntur; Turbae autem quae precedebant; memores populi mirabilium eius quae ostenderat eis dominus infirmos eorum sanando: inscios docendo esurientes reficiendo: et cetera eis beneficia prestando: quasi gratias agendo properanti ad passionem domino: post et ante laudem exultantibus animis decantabant: quasi uictoriam ei de passione promentes; Spiritaliter uero precedens turba populus iudeorum intellegitur: quia populum gentium in fide precessit; Subsequens quoque; earundem gentium est multitudo: et si tempore susceptae fidei posterior: merito tamen nequaquam inferior; pari igitur confessione et laude: et precedentes et sequentes dominum extollebant: et eius aduentum iam impletum clamabant: quia nimirum una est fides eorum qui ante dominicam incarnationem: et qui postea extiterunt probati; Omnes enim in mediatore dei et hominum equaliter crediderunt et credunt: et licet diuersis temporibus fuerint: tamen unus in omnibus exultationis spiritus fuit; Osanna autem hebraice: latine interpretatur saluifica siue saluum fac; Osi: enim: saluifica; anna uero: interiectio obsecrantis; Ergo integre dicitur: Osianna; sed dum in unam partem redigitur: corruptum sonat osanna; Est autem sensus; Osanna id est saluum fac: ut subaudiatur uel populum tuum israhel uel totum mundum; ALITER; Osanna: quidam interpretari dicunt gloriam: alii redemptionem; nam et gloria illi debetur: et redemptio illi conuenit; Quod uero additur: benedictus qui uenit in nomine domini:

.ū mundus hoc ē amatores mundi
qui diligunt aurū. argentū. p̄dia.
honores et cetera que in mundo sunt.
puniant et p̄sequant eos quis homicide.
adulteri. fures. et ceteris flagitiis
mancipati. qui utiq. amatores sunt
mundi sicut et illi qui eos p̄secuntur;
Non enī eos quos diligit mundus. quos
punit; Ad qd̄ dicendū. quia ille qui
malus est inter malos. ex ea parte
hominū qua sceleratis ac flagitiosis
nocet. odit qd̄ suū ē; Et ex ea parte
hominū qua eis dē ipsis sceleratis fa-
uet. diligit qd̄ suū est; Quia uero
de mundo non estis sed ego elegi uos
de mundo. et cetera; Erant apl̄i
de mundo. sed p gr̄am xp̄i electi s̄
de mundo. ut non remanerent
in radice peccati. In qua generauit (uera)
eos mundus; Nemo ergo de propriis
meritis glorietur. cū audiat aplos
de mundo non potentia sue uirtutis
sed grā eligentis dnī separatos; Me-
mentote sermonis mei. et cet̄; Cuius
sermonis. illius utiq. que paulo
superius in hac ipsa lectione ptulit
dicens; Si mund̄ uos odit. et cetera;
Reuocat ergo dn̄s discipulos suos
ad huius sermonis memoriā. ut sci-
licet exemplo magistri. discant
odia mundana patient̄ ferre; Non ē
seruus maior dno suo. et cet̄; Seruos
hic intellegim̄ aptos appellatos.
non timoris sed amoris; Et ē sensus;
Fieri non potest. ut ur̄m sermonem
recipiant qui meū contēpser̄; Aut
certe seruos non psequant̄. quid n̄m

p̄secuti s̄ quin potius quia ego dn̄s ur̄
uos autē seruietis. ideo uos p̄sequent̄.
quia et me p̄secuti s̄; Ideo ur̄m sermonē
n̄ seruabt̄. quia nec meū seruauer̄;
Sed hec omā facient uob. ppt̄ nom̄
meū; Que omā facient. que superius
dicta s̄. Id ē odio uos habebt̄. et p̄seq̄nt̄.
sermoneq. ur̄m contēpnent; facient
autē uob hec omā ppt̄ nom̄ meū.
id ē me in uob odio habebt̄. me in uob
p̄sequent̄; Et sermonē ur̄m contem
pnent ac despicient. n̄ quia ur̄ ē
sed ideo quia m̄s ē; Tanto igit̄ infeli
ciores erunt qui ppt̄ nom̄ meū ista
uob facient. quanto uos beatiores
eritis qui ppt̄ nom̄ meū ista patiemini;
Quia nesciunt eū qui me misit; hoc
de illa scientia intellegendū ē. de
qua alibi scriptū ē; Scire autē te
sensus ē consumatus; Qui enī scd̄m hanc
scientiā sciunt patrē a quo missus ē
xp̄c. nullo modo p̄secunt̄ discip̄los
xp̄i. quin potius ipsi gaudent ēē
discipuli xp̄i; Si n̄ uenissem. et cet̄;
hac sententententia dn̄s iudeos expres
sius rep̄hendit. quib. et p prophas
pmissus. et ad quos carnē suscipiendo
fuerat missus; Quid ergo ē qd̄ dic̄.
Si n̄ uenissem et cetera. nūqd absq.
peccato erant iudei antequā xp̄c
ad eos uenisset. Quis hoc t̄ insipiens
dixerit. uenientē nāq. dn̄o in mundū
p incarnationis minīsterium. iudeos
criminalib. uiciis obnoxios reppit;
Adulteri erant. cupidi erant. auari
erant. ypocrite et simulatores erant.
sic ipse dn̄s manifestat dicens illis;

Uae uobis scribe et pharisei ypocrite qui clauditis regnum celorum ante homines; et iterum dicit; Uos ex patre diabolo estis; et multa similia; Quid est ergo quod dicit si non uenissem et cetera. tanquam ante illius aduentum inmunes fuerint a peccato. sed hoc loco peccati nomine non omne peccatum intellegi uoluit. sed tale potius peccatum quo continentur omnia peccata. incredulitatis uidelicet peccatum; quod qui non habuerit. domino iuuante facile reliquis peccatis carebit; qui autem hoc retentus fuerit. ab aliis dimitti nulla ratione ualebit; Istud ergo peccatum incredulitatis in aduentu christi habuerunt iudei. quia non crediderunt in christum. quod non habuissent nisi christus uenisset. qui propterea uenit ut crederent in illum; Ergo aduentus christi. credentibus quidem fuit causa salutis. non credentibus uero causa perditionis; Nunc autem. excusationem non habent. de peccato; de quo peccato. de illo uidelicet quod non crediderunt in christum filium dei; Potest sane inquiri utrum hi ad quos non uenit christus nec locutus est eis. possint habere excusationem de peccato suo; Ad quos respondendum est quia possunt quidem habere excusationem non de omnibus aliis peccatis. sed de hoc peccato quod in christum non crediderunt. quibus ipse nec per se nec per apostolos suos est locutus; Ab his autem illi excipiuntur. ad quos etsi christus non uenit per se. uenit tamen per discipulos suos et per eos illis locutus est; quicumque ergo predicationem apostolorum audientes christum credere noluerunt. de hoc peccato incredulitatis excusationem non habebunt; Dominus namque dicit apostolis; qui uos audit me audit. et qui uos spernit me spernit; Restat inquirendum utrum hi qui priusquam christus per apostolos in ecclesiam gentium ueniret fine huius uite preuenti sunt. possint habere hanc excusationem; possunt utique; Sed non ideo damnationem ualent effugere. quia sic scriptum est. quicumque sine lege peccauerunt. sine lege peribunt; Qui me odit. et patrem meum odit; Una est dilectio. patris et filii; Et ideo sicut qui diligit filium diligit et patrem. ita qui odit filium odit et patrem; Non enim patrem ueritatis diligunt. qui ipsam non diligunt ueritatem; Si opera non fecissem in eis. et cetera; Mirum uidetur cur cum dixisset dominus. si opera non fecissem in eis. mox adiunxit. que nemo alius fecit; In totum namque opera christi. nulla maiora esse uidentur. quam suscitatio mortuorum; quod antiquos etiam prophetas. fecisse legimus; Suscitauit enim mortuum helias. suscitauit heliseus unum cum in hac carne uiueret. alterum cum in suo monumento sepultus iaceret; Fecit tamen christus aliqua que nemo alius fecit. cum de quinque panibus quinque milia. et de septem quatuor milia hominum pauit; Cum super aquas ambulauit. cum aquam in uinum mutauit. cum oculos ceci nati aperuit. et multa alia que commemorare longum est. patrauit; Nam etsi aliqui sanctorum multa miracula antea in populo dei fecerant. nemo tamen uel uicia animarum uel ualitudines corporum tanta potestate curauit. nemo tanta salutis insignia sicut christus in populo iudeorum operatus est; Que quanta sint. facile intellegit qui euangelium

Legit; Siquis autē ulterius attendit
xp̄m dicentē; si opa n̄ fecissem et cet;
Inueniet ipsū fecisse; si quando aliquis
homo dītale aliqd opus fecit; potest
q̄ppe ip̄se dn̄s cuncta p̄ se ipsū facere;
nemo tam p̄t ē aliquid sine ipso de q̄
scriptū ē; Benedictus dn̄s d̄s isrl̄; qui
facit mirabilia solus; nemo ergo aliꝰ
fecit in iudeis talia opa qualia dn̄s;
quia q̄d ipse fecit; sine alicuiꝰ auxilio
p̄ se ipsū fecit; quisq̄s autē aliquid eoꝝ
opum fec; hoc n̄ a se ipso sed ipso dn̄o faci
ente fecit; q̄d igit̄ dic; si opa n̄ fecissem
in eis et cet; sic ē intellegendū quasi
diceret; sanitate illis restituendo; n̄
enī tantū in eos ut corā eis opa miracu
loꝝ fec; sed p̄rsus in eis talia opa fec;
q̄ n̄ solū facerent uidentib; admiratio
ne; sed etiā manifesta ipsis conferrent
salutē; hęc ergo opa uiderunt iudei;
immo ex p̄tis; que si n̄ uidissent; pec
catū utiq; n̄ haberent; Illud uidelicet
peccatū incredulitatis; de quo supra
dictū ē; quia xp̄m loq̄ntē et opantem
n̄ crediderī; Sed ut impleat̄ sermo; et
cet; ac si diceret; p̄ beneficiis quidem
a me sibi p̄stitis; iudei mihi n̄ odiū sed
amorē retribuere debuerī; multa
nāq; beneficia dn̄s p̄stitit iudeis; in
firmos eoꝝ curando; mortuos illoꝝ
resuscitando; u̅ba salutis p̄dicando;
p q̄b; omīb; n̄ odio sed amore dignus
erat; Sed ideo sub me oderī; ut impleat̄
sermo q̄ in lege eorū scriptus ē; q̄ sit
iste sermo in lege eoꝝ scriptus; ipse
subiungit cū dic; Odio habuerī me
gratis; Legē autē eoꝝ hoc ē iudeoꝝ
dicit; n̄ ab ipsis inuentā sed a dō sibi
datā; Sed si totā seriem legis moysi
p̄curram q̄ quę iudeis a dn̄o data est;
hoc exemplū n̄ reppi enī quo dicit̄
odio habuerī me gratis; ubi illud
reppi enī; in libro utiq; salmoꝝ
in salmo uidelicet C XX I.mo in cuiꝰ
fine ita continet̄; Cū his q̄ oderant
pacē; usq; inpugnabant me
gratis; ubi notandū q̄d non solū
quinq; libri moysi; sed etiā psalmi
et p̄phetę ac cetere scripture
diuine lex appellat̄; q̄d enī liber
psalmoꝝ lex appellat; ostendit
dn̄s in eug̃lio loquens iudeis; in lege
urā scriptū ē; ego dixi dii estis;
Et alibi iudei dn̄o respondentes
dixerī; nos audiuimus ex lege;
quia xp̄s manet in ętnū; quod n̄
in lege mosaica ē tinet̄; sed potiꝰ
in psalmo ubi dicit̄; Ip̄si p̄ibt; h ē
celi; tu autē p̄manebis; Et in psalmo
C XVII.mo pene eadē u̅ba habent̄
ubi scriptū ē; et ueritas dn̄i
manet in ętnū; hoc ē xp̄s qui ē
dī patris filius; manet in ętnū;
quod enī xp̄s sit ueritas; ip̄se os
tendit cū dic; Ego sū uia ueritas
et uita; Similit̄ et in p̄senti loco
nomine legis librū psalmorū
dn̄s intellegi uoluit cū dic; ut
impleat̄ sermo qui in lege eoꝝ
scriptus ē; quia odio habuerunt
me gratis; Gratis autē odit;
qui ex odio suo nullū cōmodum
adquirit; ut nullū incōmodū
euadit; Gratis etiā odit; qui

propter nimiam sui cordis maliciam eum qui se in nullo ledit. immo qui sibi beneficia tribuit. crudeli odio et infestatione insequitur. Sic iudei dominum persecuti sunt cuius innumerabilia beneficia perceperunt. nec tamen ex suo odio aliquod commodum repperere. immo perpetuam dampnationem incurrere. At contra electi gratis dominum diligunt. qui ea intentione illum diligunt ut nulla alia bona per ipsam dilectionem ab eo expetant quam se ipsum. qui electis suis et in presenti suam consolationem. et in futuro suam contemplationem indesinenter largitur. qui cum deo patre et spiritu sancto uiuit et regnat deus per.

IN NAT. UNIUS MARTYR. LECT. S. EVG. SECUNDUM LUCAM.

In illo tempore. Dixit ihesus discipulis suis. Si quis uult post me uenire. abneget semet ipsum et tollat crucem suam et sequatur me. et reliqua. Postquam dominus sue passionis mysterium discipulis suis reuelauerat. et resurrectionis quoque gloriam denunciauerat. hortatur eos simul cum omnibus ad imitandum sue passionis exemplum. spondens eis in futuro salutem animarum suarum. Si quis inquit uult post me uenire. et cetera. Quia dominus nouus homo in mundo apparuerat. noua etiam precepta mundo tradebat. Unde mirum et pene inauditum uidetur. quod nos met ipsos precipit abnegare. Nam utcumque ualet homo sua dimittere. uel abnegare. Quomodo autem abnegare potest quod est. Si enim nos ipsos relinquimus. quo ibimus extra nos. Sed sciendum est. quia aliud sumus per peccatum lapsi. aliud per naturam conditi. Relinquamus nos ipsos quales peccando nos fecimus. et maneamus ipsi quales a deo facti sumus. Nam ut aliquid exempli causa dicamus. qui superbus fuit. si ad christum conuersus humilis efficitur. semet ipsum negauit. Si luxuriam deserit et ad castitatem redit. semet ipsum negauit. Sic de ceteris sentiendum. Tunc enim nos abnegamus. dum deserimus uetustatem peccati. et transimus in nouitatem iusticie. Intueamur quomodo paulus apostolus se abnegauerat. qui dicebat. Uiuo autem iam non ego. uiuit uero in me christus. Extinctus quippe fuerat in paulo apostolo seuissimus persecutor. et uiuere ceperat piissimus predicator.

Et tollat crucem suam et cetera. Non ita precipit nobis dominus crucem tollere hoc est portare. ut cruci nos met ipsos affigendos tradamus. Non enim omnes martires et confessores atque uirgines qui dominum secuti sunt. crucifixi fuerunt. Neque etiam eandem crucem semper in manibus portandam precipit. Quidam enim hanc sententiam male intellegentes. fecerunt sibi cruces aureas uel argenteas seu ligneas. quatinus eas secum ferentes ubique hoc saluatoris preceptum possent adimplere. Sed hec sententia longe aliter est intellegenda. Tota namque uita christiani hominis

: Atq; martyrium:
crux illi est si secundum preceptum domini cum
uiuat; Crux namq; a cruciatu
dicitur; Apud antiquos namque
corpora hominum noxiorum cruci
affigebantur ut diuturno atq;
longiori cruciatu afflicti defi
cerent; duobus uero modis crucem
tollimus; Cum uidelicet aut per
abstinentiam corpus maceramus
aut per compassionem proximi ani
mum affligimus; Utroque hoc
modo paulus crucem suam tule
rat qui dicebat; Castigo corpus
meum et cetera; Ecce crux in cor
pore; Item ait; Quis infirmatur
et ego non infirmor; quis scanda
lizatur et ego non uror; Ecce
quomodo per compassionem crucem
ferebat in mente; Sed quia nil
prodest uel seipsum abnegare
uel crucem tollere nisi etiam
quisque xpm studeat imitari
recte subiungitur; Et sequatur me;
Non iubet dominus se gressibus corporis
sequi sed imitatione actionis;
Uerbi gratia; Ut sicut ipse fuit humilis
et pauper pro nobis ita et nos illum
sequentes simus rebus pauperes
et corde humiles; Sequi enim est
imitari; Ait ergo; Sequatur me
id est me imitetur; uias ambulet
meas non suas; Quis est ergo qui
imitatur dominum uel quis ambulat
uias eius; Ille imitatur et sequitur
dominum qui non querit facere pro
priam uoluntatem sed domini adim
plere iussionem; que est iussio
domini quam iubemur implere;
Scilicet ut diligamus illum plus
quam nosmetipsos et proximum
nostrum hoc est omnem hominem christianum
sicut nosmetipsos; Sic namque precipit
dominus dicens; diliges dominum deum tuum ex toto
corde tuo et proximum tuum sicut te ipsum;
tanta est enim uirtus in his duobus preceptis
in dilectione uidelicet dei et proximi
ut si omnia precepta dominica non sufficis
obseruare per hec duo possis iustificari;
Qui enim uoluerit animam saluam facere
perdet eam et cetera; Ita dicitur fideli cuilibet
qui uoluerit animam suam saluam
facere et cetera ac si agricole dicatur;
frumentum si seruas perdis si seminas
renouas; Liquet enim quia frumentum
cum seminatur interit; In prima quidem
facie deficit sed unde putrescit
in puluere inde postmodum uiridi
tatem recipit in renouatione; Sic
ergo qui tempore persecutionis animam
suam saluam facere uoluerit et
potius eligerit xpm negare quam
animam ponere perdet animam suam
id est uitam suam; qui autem eam perdiderit
pro xpo in seculo isto ut potius mori
eligat quam xpm negare saluam
faciet eam in futuro seculo; Uel ita;
qui amat animam suam ut cupiat
uiuere cum xpo non debet timere
mori pro xpo; Quid enim proficit
homini et cetera; Ecclesia duo
habet tempora aliud in pace
aliud in persecutione; In tempore
ergo persecutionis pro xpo ponenda
anima; In tempore uero pac is

frangenda sunt terrena desideria; nihil enim prodest tempore pacis lucrificari terrena, si perdantur eterna; Re enim uera, quid profuit alexandro. octauiano. neroni. ceterisque imperatoribus qui uniuersum mundum sub sua ditione uel redegerunt uel possederunt, cum post hanc uitam nec temporalia tenere nec eterna quod peius est ualuerint obtinere; Nam qui me erubuerit, et cetera; hic forte aliquis dicit; Ego iam non erubesco dominum neque sermones illius, quia libera eum uoce confiteor; Sed sciendum est quia in plebe christianorum multi christum uocibus confitentur, qui saltem illum nec nominarent nisi tunc tos christianos esse cognoscerent; Est tamen in pace sancte ecclesie unde homo se possit probare, utrum christum uel sermones illius erubescat an non; Tempore persecutionis erubescere poterant fideles substantiis spoliari, de dignitatibus deici, uerberibus affligi, et ceteris obprobriis et calamitatibus publice uexari; Sed licet pacis tempore hec nobis non inferantur, est tamen aliquid ubi nos nobis ipsis possumus ostendere; Sepe enim ueremur despici a proximis, Iniurias non dicam uerberum sed uerborum indigne ferimus, et si forte iurgium cum alio contigerit, prior es erubescimus satisfacere; Num quid dum talia gerimus dominum et sermones illius non erubescimus? Sed timendum ualde est ne nos quidem in presenti erubescimus, ab illo in futurum erubescamur; dominum erubescimus, cum preceptis illius adquiescere nolumus; Sed dominus erubescentes se erubescet, quia sua uisione indignos eos esse iudicabit; Dico autem uobis; Uere sunt aliqui hic stantes qui non gustabunt mortem, donec uideant regnum dei; Regnum dei hoc loco presens uocatur ecclesia, de qua et alibi scriptum est; Mittet filius hominis angelos suos, et colligent de regno eius omnia scandala; Dicendo ergo sunt quidam de hic stantibus et cetera, promittit quosdam ex apostolis eo usque uicturos in corpore, donec uiderent regnum dei, id est ecclesiam contra huius mundi gloriam erectam, sublimiter preualere;

IN OCTAUIS APOSTOLORUM PETRI ET PAULI.

SEQ. SCI EVG. SECUNDUM MATHEU.

IN ILLO TEMPORE: Iussit ihs discipulos suos ascendere in naviculam: et precedere eum trans fretum donec dimitteret turbas; et reliqua;

Discipulis iussit transfretare: et compellit ut ascendant naviculam; Quo sermone ostenditur invitos eos a domino recessisse: dum amore preceptoris nec puncto quidem temporis ab eo volunt separari; Sed quare iussit discipulos ascendere navem: et ipse mox dimissa turba in montem oraturus abierit: Iohannes manifeste declarat. qui completa refectione illa celesti continuo subiecit; Ihs ergo cum cognovisset quia venturi essent ut raperent eum et facerent eum regem: fugit iterum in montem ipse solus;

Ubi necessarium nobis vivendi monstrat exemplum: ut in bonis que agimus. humani favoris retributionem vitemus; Neque nos operatio virtutum spiritalium: ad concupiscentiam reflectat temporalium voluptatum; Et dimissa turba: ascendit in montem solus orare; Quod autem ascendit solus orare: non ad eum referas qui de quinque panibus quinque milia hominum saturavit exceptis parvulis et mulieribus; sed ad eum qui audita morte iohannis secessit in solitudinem; Non quo persona domini: sed quod opera eius inter deum hominemque divisa sint; Non omnis qui orat: ascendit in montem; Est enim oratio: que peccatum facit; Sed qui bene orat: quid deum orando querit: hic a terrenis ad superiora progrediens. verticem cure sublimioris ascendit; qui vero de divitiis aut de honore seculi. aut certe de inimici morte sollicitus obsecrat: ipse in infimis iacens. viles ad deum preces mittit; Orat autem dominus non ut pro se obsecret: sed ut pro me impetret; Nam etsi omnia posuerit pater in potestatem filii: filius tamen ut formam hominis impleret obsecrandum patrem putat esse pro nobis quia advocatus est noster; Advocatum inquit habemus apud patrem xpm ihm; si advocatus est: debet pro meis intervenire peccatis; non ergo quasi infirmus: sed quasi pius obsecrat; Vis scire quia omnia que velit possit: et advocatus et iudex est; In altero pietatis officium: in altero insigne est potestatis; Vespere autem facto: solus erat ibi; Navicula autem: in medio maris iactabatur fluctibus; Erat enim contrarius ventus; Labor discipulorum in remigando. et contrarius eis ventus: labores sancte ecclesie varios designat: que inter

un das sc̄ti aduer santes et in-
mundorum flatus spū um· ad qui-
etē patrie celestis· quasi ad fidā
litoris stationē puenire conat;
Ubi benedicit quia nauis erat
in medio mari et ipse solus in terra·
quia non nūquā ecclesia tantis gen
tiliū pressuris non solū afflicta
sed et fedata ē· ut si fieri posset re-
dēptor ipsius eā prorsus deseruisse
ad tēpus uideret; Unde et illa uox eius
int undas p cellasq; tēptationū
uerrentiū dep hense· atq; auxiliū
ptectionis illius gemebundo cla
more querentis; Ut quid dn̄e reces
sisti longe· despicis in oportunita
tib; in tribulatione; Que parit uocē
inimici psequentis exponit· inse-
quentib; psalmi subiciens; dixit enī
in corde suo oblitus ē ds· auertit
faciem suā ne uideat usq; in finem;
Uerū ille n̄o obliuiscit orationū pau
pum· neq; auertit faciem suā a spe
rantib; in se; quin potius et certan
tes cū hostib; ut uincant adiuuat· (et uictores in eternū coronat;)
Unde hic quoq; apte dicit iuxta
euangeliū marci· quia uidit eos
laborantes in remigando; Uidet
quippe dn̄s suos laborantes in mari
quamuis ipse positus in terra· quia
et si horā differre uidet auxiliū
tribulatis impendere· nihilominus
eos ne in tribulationib; deficiant.
sue respectu pietatis corroborat.
et aliqdo etiā manifesto adiuto-
rio uictis aduersitatib; quasi cal
catis sedatisq; fluctuū uoluminib;
liberat· sicut hic quoq; subsequent insi
nuat cū dicit; Quarta autē uigilia
noctis uenit ad eos ambulans supra
mare; Stationes et uigilie militares·
in terna horarū spatia diuiduntur;
Quando ergo dicit dn̄m quarta uigilia
ad eos uenisse· ostendit tota nocte pe
riclitatos· et extremo noctis tēpore
eis auxiliū p̄bitū; Laborabant ergo
toto noctis opace tēpore· sed diluculo
adppinquante· et lucifero solis dieiq;
exortū pmittente· uenit dn̄s et sup
ambulans tumida freti terga com
primit· quia cū pssuris obsita fragili
tas humana· pusillitatē uiriū suarū
considerat· nil erga se aliud quā tene
bras angustiarū et estus cernit hostiū
confligentiū; Cū uero mentē ad supni
lumē presidii et ppetue donare retribu
tionis erexerit· quasi int umbras noc
tis repente exortū luciferi conspicit
qui diem pximū nunciet; Lucifer nāq·
cū plurimū tres horas noctis id est
totā uigiliā matutinā inluminare
phibet; Aderitq; dn̄s· qui sopitis tem
ptationū piculis plenā libtatis fidu
ciā sue ptectionis attribuat;
Sequit; Et uidentes eū supra mare
ambulantē· turbati sunt dicentes
quia fantasma ē; Si iuxta marcionē
et manicheū dn̄s nr̄ non est natus
de uirgine sed uisus in fantasmate·
quo modo apti nunc timent ne fan
tasma uideant· qd dixer fantasma
ē; significat id quod dictū ē; Ueni-
ens autē filius hominis· putas inueniet
fidem in terra· quia qui dā qui cessi...

diabolo. de aduentu xpi dubitant; Et
prę timore clamauerunt; Statimque ihs locu
tus est eis dicens; habete fiduciam; Ego sum.
nolite timere; Hoc autem nemo ueat pecca
uendum quod marcus dixit de dno cum am
bularet sup aquas et uolebat pterire
eos; quomodo enim hoc intellegere potuerunt
nisi quia in diuersum ibat eos uolens tamquam
alienos pterire a quib; ita non agnosce
batur ut phantasma putaretur. Sed
tamen turbatis et exclamantib; subue
nit dicens; Habete fiduciam; Ego sum. nolite
timere; Quomodo ergo uolebat eos pte
ire quos ita pauentes confirmat. nisi
quia illa uoluntas pereundi. ad elici
endum illum clamorem ualebat cui subueniri
oportebat. Et timentib; pcepit dicens;
habete fiduciam; Et quod sequitur ego sum.
nec subiungit quid sit. uel ex uoce sibi
nota poterant eum intellegere qui p ob
scuras noctis tenebras loquebatur. uel
ipsum esse repetebat quem locutum ad moy
sen nouerant; hec dices filiis isrl; qui
est. misit me ad uos; Respondens autem
petrus dixit; dne. si tu es. iube me uenire
ad te sup aquas; At ipse ait; ueni; Ac si
diceret; tu pcipe. et ilico solidabuntur
unde; leue fiet corpus. quod p se graue est;
Et descendens petrus de nauicula am
bulabat sup aquam ut ueniret ad ihm;
Qui putant dni corpus ideo non esse uerum.
quia sup aquas more ęthereum incessit.
respondeant quomodo ambulauerit
petrus quem utique uerum hominem non
negabunt; Uidens uero uentum ualidum
timuit; Et cum cepisset mergi. clama
uit dicens; dne saluum me fac; Ardebat

animi fides. sed humana infirmitas in
pfundum trahebat. paululum ergo relinquitur
temptationi. ut augeatur fides. et intellegat
se non facilitate postulationis sed potentia
dni conseruatum; Et continuo ihs ex
tendens manum adphendit eum. et ait illi;
Modicę fidei. quare dubitasti; hic petrus
quem xpi esse confidentissimum. sub lecta eius
uestigiis martyrio placuerunt. non a dno suo
nouos sibi dari in fluctib; gressus poposcit.
et ut dilectus emeruit; quid hoc solum
trepidasse uisus est. ut fragilitas humana
cognosceret quanta esset inter dnm
seruumque distantia. dum ad grauiata
peccatis caro mergitur. et inmaculata
nescit planta residere; Simul et illud.
ne dum sup aquas ambulans petrus pede
intrepido puenisset ad xpm. dni forte
sui uirtutib; equaretur; Sed quid illum
tantopere dicimus trepidasse. cum ipsa
trepidatio sua maiorem pfecit ad
fidem. Sicut enim credidit petrus impe
rio dni sui posse se a fluctib; sustentari.
tanihilominus dum mergitur credidit ipsius
dni sui se uirtute saluandum; Uere beati
petri et dum trepidat mirabilis fides. quam
nec purgentis piculi potuit turbare
formido, Clamando enim dum mergitur
dne saluum me fac. desedisse suis est non de
dno dubitauit; Ne quis ergo timorem
hunc gloriosissimi petri ducat in
uicium. quantumuis ipse quamuis prima
eius turbauerit fidem. confidentiam
tamen in eo reparatę credulitatis
ornauit; Et cum ascendissent in naui
culam cessauit uentus; qui autem in naui
cula erant. uenerunt et adorauerunt eum

dicentes. uere filius dei es. A dum in

signum tranquillitate magis reddita.
que post nimias procellas interdum
& casu fieri solet. Nautae adque
[illegible] tes uere dei filium confitentur. [illegible]
[illegible] in ecclesia q dicat creaturam.
Ascensu autem eius nimium. uentum
et mare esse sedatum. post claritatis
tis reditum. aeternae ecclesie pax &
tranquillitas indicatur. Et quia
tum manifestius aduenit. recte
admirantes uniuersi locuti sunt.
uere filius dei est. Confessio enim
uniuersorum tum [illegible] et absoluta
& publica erit. dei filium iam non
in humilitate corporea sed in gloria
celesti pacem ecclesiae redisse. tunc
manifestam futuram. per speciem
[illegible] m uidentibus qui per fidem nunc
ambulant.